MANUSCRIPTA
INSTITUTI OSSOLINIANI
I. 666

N.o Inv. 666.

LXIV

94

1070
1086
1080
3470

Ex libris M. Bratheuski

l. inw. 666

In Nomine Domini Amen.

Tractatus Imus
De Processu Judiciorum Utriusque Fori, nimirum Ecclesiastici et Saecularis in Prima Instantia.

INSTYTUT OSSOLINSKIEGO.

Prologuium.

Studiosam Juventute ingenij prestantiâ ad Sapientiae Studium mirificè formatam, cum omne Scientiarum honestissimarum genus deceat, tum nihil illi fructuosius, quam Processum Juris et Judiciorum nosse, quae Scientia indemnitati, et Bono Publico aliquid prodesse valeatur. Curiosa enim et subtilia, tantum discendo, velle assequi, ea vero, quae tam privatae, quam publicae tranquillitati suffragantur negligere, non bene compositi animi Judicium est. Illud optime discitur, quod ad conservationem iustitiae spectat, quod vitae Societatem et unumquemque intra Sphaeram debiti Officij retinet, quod iustum ab iniusto discernit, iuxta Ordinem Juris, iustitiam administrat. Quis enim negabit Judicia ad hunc finem esse instituta, cum pluri[ma] sint ad summae publicae tranquillitatis et comodi privati Conservationem, quae aut distrahendarum Controversiarum aut puniendorum maleficiorum causa reperta sunt, attestante Romanae Eloquentiae Parente. Hinc non frustra in omnibus bene ordinatis Rebuspublicis, ac imperijs in praxi et observantia habentur Judicia, quibus mediantibus Jura legitime acquiruntur, vel acquisita tuentur Dominia, rerum possessiones penes legitimos Dominos et Possessores conservantur, Regna recto Ordine gubernantur. In eum namque effectum Judiciorum

666

vigor, Jurisq publici Tutela, in medio e constituta, ne etiam quisquam sibi pmittat ultionem iuxta l. 4. c. de Iudicijs. Dignum proinde et iustum est, ut generosæ Mentes ad pcessum Iudicialem utriusq Fori addiscend sedulo applicentq, cum hoc studio nec prestantius quidqm, nec utilius respectu status publici et conservandæ iustitiæ esse res ipsa communicat. Quare aspirante supremo iustitiæ Authore, p quem Reges regnant et Principes, iusta decernunt, accingimus Nos huic, non nimis utili, qm necessario Processus Iudiciarij Operi pmissis quibusdam præmialibg pcognitis, quor sit.

Præcognitum Imum.

De Definitione Divisioe Iudicij in Comuni.

Q Imo. Quid sit Iudiciu. 2do Quotuplex sit Iudiciu. 3tio Si Ius Canonicum in eadem Mra discrepent cu Civili, quod Ius in iudicando e observandum. 4to Quæ sint Specialia in Regno Poloniæ Iudicia. 5to Quid in illis agat.

R ad Imu. Iudicium hic sumptum, e lgtma Causæ Controversæ p Iudicem facta cognitio, discussio et Definitio —

I — Vel Iudicium e Actus legitimus trium personarum in Iudicio disceptantium videlt Iudicis Actoris et Rei. Cum Baldo n. 1. Glos in Clemen. Sæpe. de V. S. v. non exigat.

R ad 2dum. Iudicium dividit. Imo in Ecclum s Spuale, et in Sæculare s Temporale. Ecclum Iudicium e, quod coram Iudice Eccio in Causis Spualibg v quasi Spualibg agitat. Sæculare am dicitur quo, coram Iudice Laico de Civilibg temporalibg regulr tractatur. ut colligit pcedens Divisio ex c. novit de Iudicijs et c. ex tenore de Foro Comp. nec obest licet Actor sit Clericg vel Laicg in utro iudicio, cum sit generale, ut Actor forum rei sequat. c 8. de for Comp.

2do Diuiditr Judicium in Ordinarium l. Solenne, et Extraor dinarium l. Summarium. Judicium Ordinarium e in quo Juris Ordo, l. forma, l. Solennitas pcise obseruatr, iuxta Clem: Saepe de V.S. et l. Judicia. C. de Judicijs. Hujusmodi Solennitas Juris e, ut Reo in Jus uocato, Libellus l. intentio Actoris, in Scripto edatr. Litis Contestatio fiat, Juramentum Calumniae praestetr. Si Ju dicialr edatr. Postea probationes deducantr et Sententia feratur. Alioqn si Ordo Substantialis Judicij non seruetr, Acta eius irritantr. iuxta c. prudenr de Offo et ptte Judicis Deleg: et l. probata. C. de Sententia. Summarium dr, in quo simplr de plano, et sine fi gura Solennis Judicij sola facti ueritate inspecta pceditr. Clemen dispendiosa. de Judicijs. l. nec quicqm. § de plano. ff de Offo Procon sulis. Hujusmodi Judicium Extraordinarium uiget in Causis Ele ctionis, postulationis Beneficiorum Ecclesiarum, Item sup Decimis Matrimonijs, et Usuris. c. cum de Accusationibus. Insup ob seruatr qdo Judex pcedit ex Officio suo p modum Inquisitio nis vel Denuntiationis c. inqsitionis et c. sup his de Accusa tionibus. Unde in Summario Judicio Libellus pt oretenus indicari Feriae et instante necessitate, non semp obseruatr. Item Sententia non semp fertur in Scriptis c. fin. de Ferijs l. fin et. 3tio Judicium diuiditr in Ciuile et Criminale. Ciuile priuatum Criminale hactenus publicum commodum respicit de quo Glossa in c. de Justitia. V. Judicijs. et l. 9 § quod licet. ff de publicanis. Ciuile subdiuiditr in Reale et Personale. Reale pcedit de Domi nio u quasi Dominio, aut de Jure specifico alicujus rei. Perso nale autm de Contractu u delicto. Illud ad rem uindicandam contra quoscunq Possessores u detentores spectat, hoc contra psonas solum obligatas uel Successores uniuersales institutum. Unde Judicium Ciuile, non solum tunc dicitr, qdo in illo agitr de Dnio vel possesso

ne. Actibusq, tam inr uiuos, quam ultimæ Voluntatis, et alijs Similibus, q etiam tunc qdo ex delicto vel quasi delicto, ad recuperandam rem suam, aut de damno vel interesse priuato, seu ad pœnam parti applicandam procedit; Sam. sup ipsa pœna delicti, aut pœna pecuniaria fisco conferenda instituatur, tunc dicitur criminale Judicium, sdum Bartholum in l. 3. ff de Sepulchrorum violatoribg, quam refert Abbas in Rubrica de Judicijs n. 3. Ato Judicium diuiditur in Petitorium in quo de rei pprietate alioue Jure agit. et Possessorium in quo de sola rei possessione uel quasi possessione controuertit. De quibg in c. sequuntur de Testibg et Attestationibg, et titulo de Caa possessionis et pprietatis. Vnde petitorium dr absorbere Possessorium. c. Pastoralis de Caa Possionis. Supr. l. nominatr. § nihil Cont de acquirenda possione. Et licet petitorium cum possessorio cumulari possit. iuxta c. Sdum de Caa pprietatis et possionis. utilius tn e, intentare prius possessorium, qm petitorium, iuxta l. 15. ff de rei uendicatione commodius e ipsum possidere, et in aduersarium onus pbandi Dnij refundere. d. c. 6. et 37. ff. de Judicijs.

ad 3tium. Si Jus Eccleum discrepet a Jure Ciuili vel Juri Ciuili deroget p Jus Canonicum, tunc in iudicando seruari deberet Jus Eccleum. c. Clerici de Judicijs. Rao e quia Jus Canonicum pualet Juri Ciuili ex iusta Caa. Vnde si aliqua lex Ciuilis sit iniusta, in eo, quod in Jure Canonico, iuste decisum e, non dt Nomen legis habere, nec in foro Ciuili seruari. Can erit omnino. d. c. fin de rescriptt. l. conuenire. ff de pactis. Hinc si in Jure Ciuili casus aliquis sit obscurus, aut non decisus, qui tñ et in Jure Canonico clarg. Judicium sæculare sequi dt decisionē Juris Pontificij. c. 1 et 2. de Noui Operis Nuntiatione c. Clerici de Judicijs. Jason in l. 1. n. 23. Cui Cott. Jurisd. Similr si in Jure Canonico, aliquid

non est decisum, quoad ad Causam temporalem, in Iure autem Civili est definitum, tunc etiam in Iudicio Eccles observatur iuxta allegatum c. 2ndu de Novi Operis Nuntiatione. Dixi tamen quoad Causam temporalem quia in Causis et Casibus Spiritualibus Ius Civile ob defectum Iurisdictionis, nihil decidere potest, consequenter hunc standum est Iuri Eccles eiusque interpretationi, cuiusmodi Casus in Spiritualibus Causis refert Sylvester in 6. quomodo iudicandi in Reg.

Ad 4tum Iudicia in Regno Poloniae sunt Duplicia Generalia et Particularia, Generalia sunt haec 1mo, quae in Comitiis Regni Generalibus celebrantur. 2do quae in Tribunali Regni agitantur. 3tio quae Sede Vacante Regali, seu sub Interregno agitantur per Deputatos dicta Capturalis. Porro Iudicia particularia in hoc Regno. Alia sunt Terrestria, alia Succamerariaria. Alia Capitanealia, Alia Militaria alia etiam Commissorialia et Arbitraria.

Ad 5tum. 1mo in Generalibus Regni Poloniae Iudiciis tempore Comitiorum tractantur Causae publicae, utpote de Crimine Laesae Maiestatis, perduellionis, aut peculatus, Causae Fisci et Appellationum ad Generalia Regni ~~Iudicia~~ Comitia devolutarum, ubi eiusmodi Causae summarie decidunt, et ab iisdem non appellatur. 2do In Iudiciis Tribunalitiis Causae Appellationum ab inferioribus subselliis seu Iudiciis devolutae decidunt, et quidem Causae Palatinatus iudicantur suo Ordine ex Regestro promulgato. Feria 2da 3tia et 4ta. Causae exemptorum et terminorum conservatorum, nec non Causae Fisci et incarceratorum Feria 5ta. Causae Compositi Iudicii Tribunalis per Eccles et Seculares Deputatione incidentes diebus Sabbathinis. 3tio in Iudiciis Capturalibus veniunt Causae eiusdem Palatinatus, et tunc alia Iudicia silent. 4to in Terrestri Iudicio agitantur Causae iniuriarum tam Civiles quam Criminales. 5to in Iudicio Succamerali cogno

siunt Causæ granicierum, seu de Limitibus ac Differentiis Fundorum ad Nobiles pertinentium. Regalium autem fundorum Causæ definiuntur a Commissariis Authe Regia designatis. 6to In Judiciis Capitaneal[ibus] decidunt[ur] Causæ quaerelarum et aliæ spectantes ad Jurisdictionem Capitanei vel eius Delegati Judices. Imo ad Militare Judicium pertinent Causæ Militum, et quaelibet Cohors solet habere suum Judicem, et a particularibus Judiciis Militaribus currit Appellatio ad Supremum Ducem Exercitus. 8uo In Judicio Commissoriali iudicant[ur] Causæ specialiter delegatæ. 9no In Arbitrario Judicio Commissarii seu Arbitri a Partibus electi controversia decernit[ur] et sopit[ur].

Praecognitum 2dum.

De Processu Judiciali in gre.

1mo Quid sit Processus Judicialis. 2do Quotuplex sit. 3tio Quot sint partes eiusdem.

Ad 1mum Processus Judicialis est quaedam forma Judicii actualis, seu Ordo a Jure partus, secundum quem controversiæ Causarum cognosci ac decidi debent. Qui Ordo Juris non servatus et processum et sententiam reddit nullam c. ad petitionem de Accusationibus et l. prolatam C. de senten. et Interlocutionibus Omnium Judicum. Unde in Judiciali processu quidam termini sunt substantiales, ut est Citatio, Litis Contestatio supposita Jurisdictione Judicis, quorum aliquo non servato sententia ruit et non valet Judicium. Alii vero sunt Accidentales, qui ad solennitatem duntaxat Judicii spectant, ut infra patebit.

Ad 2dum. Processus Judicialis est duplex. Nimirum per Controversiam quando Judex Causam controversam inter Partes in Judicio comparentes decidit, et in Contumaciam quando pars Citata comparere negligit, aut comparendo respondere recusat, et Judex

contra ptem Contumacem aliquid Judicialr decernit, unde de utroq. Processu infra agem.

§ ad 3tium Partes Judicialis Processus sunt 3. 1ma consistit in pparatorys Judiciorū 2da in pbatorys. 3tia in Decisorys seu decisione Litis controversæ. Ratio quia pcessus Juris ē quidā actq successivus, ideoq. necesse ē, ut habeat pprium medium et finem. Unde Tractatus noster de pcessu Judiciario dictis pbus 3bq constabit, cū debito Ordine pcedet, cum nihil homini sine suo ordine sit.

Præcognitum 3tium.

De Ordine Processus Judicialis

Q 1mo. An omnes termini a Jure pari sint omnino observandi in judicio. 2do Judicium Actuale quo Ordine pcedat, si Reus Citatus sit contumax. 3tio in Processu p Contumaciā quid observet in foro Eccl.co et hujus Regni.

R ad 1mū. In Judicio Actuali termini Substantiales, a Jure pscripti, ut sunt libelli oblatio, Litis Contestatio, delatio Juramenti Calumniæ, pbatio et decisio Causæ, necessario sunt observandi. Ratio quia si substantiales termini non observentur, Processus Judicialis non valet. c. de causis et Offo Jud. Del. c. unico de Litis Con: l. pbatum C. de Sententia et Interlocutione omnium Judicium. Dixi tn supra terminis substantiales quia dictis termini etiam accidentales in pcessu Judiciali qui non attenduntur, quando Judex in Summario Judicio pcedit de plano. ut si ferias Judiciales non observent, ut dilationes comptentes Testium multitudo restringatur, pbationes duntaxat necessarias admittantur, aut alia ad Solemnitatē Judicij et pertinentia pmittantur, sic exposcente qualitate Causæ, vel urgente necessitate juxta Clem: Sæpe de V.S.

R ad 2dū. Judicium Actuale inchoatur a Citatione, postea Libellus offertur ab Actore, ad quē Reus comparens respondet p se vel suum Procuratorem, aut ante responsionē directā pponuntur exceptio

nes dilatorias vel declinatorias, quibus deficientibus per Responsione Litti Lis contestatur, et negata probantur, Juram. Judiciale Calumniae delatum praestatur, postea Testes producuntur, producti recipiuntur, et iura ti examinantur, illorum depositiones publicantur, vel aliae probationes vg. per instrumenta publica et privata, in Judicio offeruntur, quibus hinc inde productis Causa deciditur, ut infra de his doctrina fusius procedet in Processu ex Controversia formato.

Ad 3tium. In Judicio Ecclesiastico contra Reum contumacem decernuntur poenae, praesertim Censurae Ecclesiasticae praemissa Monitione qua monitus, si non comparuerit, nec responderit in Judicio imprimis contra ipsum fertur Excommunicatio, accrescente postea illius Contumacia, Censurae aggravantur et reaggravantur, observatis in publicatione Censurarum Solennitatibus. Porro de Jure Saxonico, contumax condemnatur in Succubitione Causae, nisi legitimam afferat Causae impedimenti, intra quindenam, qua non allegata decernitur immissio in bona, vel pignoratio ad proportionem delicti videatur Lipsius 1ma Observatione dd. In aliis vero Judiciis fertur Mulcta pecuniaria contra Contumacem. c.d. de Dolo et Contumacia. In Judiciis huius Regni decernuntur, lucra, vadia, pignorum receptio, intromissio in bona, proscriptio eiusque publicatio, de quibus plura dicentur infra. Haec enim et similia discendorum in processu sequenti.

Pars 1ma.

Processus Judiciarii de Praeparatoriis Judiciorum.

Titulus 1mus.

De Jurisdictione.

Q. 1mo Quid et Quotuplex sit Jurisdictio. 2do Quinimus modis acquiritur Jurisdictio. 3tio Utrum Concessa urbe vel Castro

censeatr etiam simul concedi a Ppe Jurisdictio.

R. ad 1mum. Jurisdictio est publica ptas, aliquid statuendi et exequendi in causa Civili et Criminali, quam qui Jurisdictionem ht, Jus dicere pt a Ptibus observandum. Unde Jurisdictio est Fundamentum Judiciorum qua deficiente ipsum deficit Judicium et illa concessa censetr etiam illud concedi, sine quibus exerceri non pt. l. 2. ff de Jurisdictione omn Jud. Est autem multiplex Jurisdictio. Alia enim est Ordinaria, quae alicui, ex vi Officij competit. Alia Delegata quae a Superiore Jurisdictionem Ordinariam habente, alteri committitr. l. 1. ff de eo, cui demandata est. Alia Conventionalis, quae ex mutuo consensu Partium, arbitris, Arbitratoribus et Compromissarijs. Item alia est Voluntaria seu Fori Voluntarij, quae etiam extra Territorium proprium et quovis tempore exerceri non prohibetr, ut in Manumissione, Emancipatione, Adoptione. l. emancipatione. ff de Adoptione. Insuper exercetr in approbatione Sacerdotum, in Concessione facultatum. in Absolutione a censuris. Alia vero est Contentiosa seu fori Contentiosi, quae a Judice pro Tribunali sedente exercetr de die et statuto tempore. c. Statutum. l. consuevit de off. Del. Unde Contentiosa Jurisdictio dicitr, quod extra territorium Judicanti, seu Jurisdictionem exercenti, impune non paret. l. ultima. ff de Jurisdictione.

R. ad 2dum. Jurisdictio Fori externi acquiritr 1mo concessu Ppis, aut Delegatione Superioris. l. 1. ff de eo, cui demandata est Jurisdictio. 2do Ex Constitutione legis seu Juris, si alicui competat ex vi Officij sui vel dignitatis. 3tio ex Consuetudine legitime inducta et observata debito tempore ut 40 vel 30 Annorum spatio, ut colligitr ex l. de quibus. ff de legibus. l. 3. C. de praescriptionibus. c. 1mo de praescriptione in 6to. Panormitanus

in c. contingat de for comp. Barthol. in l. impium. ff de Jurisdictione omnium Judicum. 4to Praescriptione acquirit prorogatio, ne aut consensu Partium, quia liberum est ptingsvieno ber consentire, quoad Causam propriam decidendam, in Judicem non competentem, dumodo id fiat sine praejudicio alieno. l. 1 et 2. ff de Judicijs. et l. 3. C. de Jurisdictione.

R. ad 3tium. Si Jurisdictio a Principe concessa, cohaereat loco concesso, tunc illo concesso, censet etiam concedi Jurisdictio, ut patet ex l. 1ma. § initio. ff de Officijs praefecti urbis. Barthol. in l. in reos. ff de acquirendo rerum Dominio. Quia est quia accessorium sequitur naturam sui principalis. c. Accessorium de R. J. in 6to Unde concessa Jurisdictione, simul concedi censetur merum et mixtum Imperium, seu ea conceduntur, quae spectant ad exercitium et executionem concessae Jurisdictionis. Felin. in can. Quod Sedes de Officio Ordinario et DD in l. ult. C. de Constit. Principum.

Titulus Quintus De Judice.

Q. 1mo Quid sit Judex. 2do Quot sint Species Judicum. 3tio Quinam Judices esse nequeant. 4to Utrum Jurisprudentia carens possit esse Judex? 5to Quaenam Conditiones in Judice requirantur. 6to Quot et Quotuplex sit Judicis Officium. 7mo An Judex Ordinarius, aut Delegatus tamquam suspecti valeant recusari. 8vo Quinam delegare et delegari queat. 9no Quibus modis finiatur vel expiret Jurisdictio Delegati.

R. ad 1mum. Judex est persona publica habens Jurisdictionem Causas vel Causam legitime cognoscendi, decidendi et exequendi ut colligitur ex c. 9. de Off. et Potte Judicis. Addidi in praefata Definitione legitime, quia Judex est Dominus Juris praecipuum et iustitiae suo munere

fungi, & iuste iudicare. Unde Judicio Nomen non meretur, in quo non est iustitia. c. forum de V.S.

Ad 2dum. Judicis species sunt 3. videlicet, quod alius sit Ordinarius, alius delegatus, et alius Arbiter. Judex Ordinarius est, cui Jure suo, aut legis beneficio, seu ex vi Officij sui, vel Magistratus competit potestas iudicandi. Talis Judex Ordinarius est 1mus Summus Pontifex in Orbe terrarum can. cuncta per mundum 9. q. 3. 2do Patriarcha Archiepiscopus vel Primas in sua Provincia, exceptis quibusdam casibus respectu suorum Suffraganeorum. c. 1. de Off. Judicis. 3tio Episcopus in sua Dioecesi c. novit. de Judicijs. 4to Quodvis Capitulum Eccl. Cathedralis respectu suorum Capitularium. c. dilectis de Officio Judicis Ordinarij. 5to Rector approbatae Universitatis in suos professores et Studiosos. l. 1. et qua. ff. de Jurisdictione omnium Judicum. 6to Superiores Religionum Jurisdictionem habent Ordinariam iudicandi suos Regulares, et Abbatissa in suas Moniales c. mon. et Sententia et Decoe. Imo Seniores Communitatum ex vi suorum Statutorum particularium, vel privilegiorum. l. et quia ff. de Jurisdictione omnium Judicum. Sic etiam in statu Saeculari dantur Gradus Ordinariae Jurisdictionis et Judices Ordinarij. Delegatus seu Extraordinarius Judex, aut Commissarius est, qui ab alio sibi concessam Jurisdictionem exercet. c. sane quia et c. cum olim de Off. Del. Unde Delegatus, non sua, sed eius, qui eam eidem delegavit utitur Jurisdictione. l. solet. ff. de Jurisdictione omnium Judicum.

Tandem Arbiter seu Compromissarius dicitur, in quem Partes litigantes, vel litigaturae compromittunt, de communi Consensu super re litigiosa, a cuius ~~Consensu~~ Sententia, non solet appellari. l. diem proferre. 9 stari ff. de Arbitris. c. 1. l. 2. l. et. Dixi quod Arbitri eligantur super re litigiosa, quia in hoc differunt Arbitri ab Arbitratoribus. Arbitri enim a partibus eliguntur, ut Judices super re litigiosa. Arbitratores autem non

sup re litigiosa, sed ut componant aliquas differ[entia]s, non partes. Vn
deci duo Hæredes v Socij diuidere vellent Hæreditatem, v rem sibi
communem ad Arbitrium ug Titij tnqm boni uiri, tunc Titius erit
Arbitrator. Argm l. Societtē. ff p Socio.

R ad 3tium. Iudices eē nequeunt, quos naa, lex, Sexus et mores impe
diunt Can. 1 3 Q. 2. Naa phibet, surdum, mutum, perpetuo furiosum
et impuberem ut ptt ex l. 12. 49. et 46. ff de Iudicijs. Lex phibet irre
gularem, Excommunicatum, Hæreticum respectu Catholici, Paga
num respectu Xtiani, infamem, necnon Laicum in Spualibg et Mi
norem Annis 18, ac Seruum, ut de his in c 2. de Officijs Vicarij in 6
l. 2. ff de Senatus consulto. l. crimen ff de pœnis. l. 27. ff de re iud. l.
seruittem. ff de V. S. c. decernimus de Iudicijs, c. cum contingat de
Arbitris. Sexus et Mores phibent Mulieres eē Iudices, pp ter earum in
constantiam. c. dilecti de Arbitris.

R ad 4tum. Iuris Notitiā carens, non ē admittendus ad Officium iu
dicandi. Ratio quia Iudex iuxta Iura et leges iudicare dt, ut in pǣ
Institutionum, de Officio Iud. quomodo autem iudicabit sdum iu
ra et leges, si illa ignoret. Vnde Viri Iurisperiti ad Iudicia sunt ad
hibendi, ne p ignorantiam Iuris, alicui pxiudicium inferat, ignoran
tia ām Iuris neminem excusat. c. de ignorantia, de R. I. in 6.

R ad 5tū. Conditiones s. Qualittes Iudicis exprimuntr in sequentibg
uersibg. Iustus, Vericlicus, Discretus, Eloquiosus
Cautus, Causabilis, dt Iudex fore talis.
Iustg quia iuste et gratis iudicare dt cum Iudex dici non mereā
tur, in quo non reperitr iustitia, ut dictū supra. Et non licet Iudi
ci uendere iustum iudicium. can non licet. 11 Q 3. Vericlicus qā
non dt flecti ira, precibus, odio, et amicitia, sed p ueritte et iusti
tia decernere Causam. Can Iudices e. t. c 3. et 7. Discretg quia
dt in iudicando Communem sequi Opinionem, non particularem
alicuius Authoris Sententiā. l. qui soluendo. § eā ff de legibg. Elo
quiosus, quia non dt eē mutus, ubi dicendū ē p Officio Iustitiæ

Cautus quia iudicantes oportet cuncta rimari, et a certis p incertis non recedere Can. si 3 Q. 5. Causabilis quia dt dirimere litem bene cognitam. Unde Judex inter Partes Judicialr contendentes, Jus di cere dt, non suo Arbitrio et proposito Domesticis voluntatis, d iuxta leges et Jura Partium, meritaq Caar. c. 1 de Constitutionibus. Fe linus in c. Pastoralis de Offo et Ptte Jud. Del. Idem dicit Sta tuto huius Regni nostri, Judices terrarum Constitutionibus inniti, et ex ipsis Eruditione sumpta, in Judicio conseruent Staterum aequitatis Herburtg. v. Judex.

Ad 8tiu. Officium Judicis Ordinarium e 2plex. Nble et Merce narium. Nobile dr, quod Autheē Juris p Judicem exercetur respiciendo utilitatem publicam, veluti si Judex vigore Officij sui eliminet, Sacrilegos, fures, latrones &, ne ob spem impunitatis crescat libido peccandi. l. congt. ff de Officio pdis. Inrē em Regis, ne cri mina maneant impunita. l. si ita vulneratg. ff ad l. Aquilinad. Mercenarium exercetur ad Instantiam Partis, qdo Judex petitioni Actoris sese conformat, et quasi Operam suam locat, iudicando iuxta Processum Actionis. l. Judices. C. de Judicijs. Tandem Officium Judicis Del. e in hoc consistit, 1mo ne in Caa pcedat an te praesentatum sibi prdam Caa delegatam. c. sup eo de Appellaog. 2do ut limites Mandati seruet, quia si Jurisdictionis sibi delegatae limites excedat, pcessus vitiatur c. cum olim de Off Del. 3tio ut si sit Delegatus Papae v Regis, sententiam a se latam exequatur intra Annum c. quaerenti de Offio Del, v eandem alteri exequendam committat c. si quis et c. sane de Off Del. Si am sit Delegatus ab alio inferiore Judice Ordinario, absq Cognitione Uniuersalis Caa, tunc suam Sen tentiam exequi n dt, d ipse Delegans, quia Delegati Officium post latam Sententiam expirat, cum iam sit functg Offio suo c. 4 de For Comp. l. secut & p dnis. C qui modo et qdo &. et l. si a Diuo &. A de re iud, nisi Delegatus habeat ptte in rescripto sibi concessam exequendi suam Sententiam. Abbas in c. 4 quis contra Clericum de For Comp.

R. ad 7mu. Judex tam Ordinarius, quam Delegatus recusari pt si adest legitima Causa recusationis, vg si sit recusantis inimicg v alterius Partis amicus, si prece v pretio corruptus timeatur, si interessatus Judex in ppria Caa, aut alio modo suspectus sit, aut sufficienter metus et suspicio adsit, v si p imperitiam, v dolum, aut corrupti animi initium Judicis Sententia grauaminosa sit secutura. l. 16. C. de Jud. et l 20. c. suspicionibg. ff de ptte et Officio Judicis Delegati. c. speciali de Appellatibg. quia periculosum est sub suspecto Judice ~~appellare~~ litigare. can Qui suspecti 3 Q 5.

R. ad 8um. Delegare pt 1mo Supremus Pps, ut Papa Imperator, Rex quorum Delegatus alium subdelegare pt. c. si p debilitte. ff de Off Jud Del. l a Judice. C. a Judicijs. Et quidem Liberum est ipsi, non tantum totam Caam sibi delegatam, verum etiam ptem Caa eidem, v etiam distinctis pluribg Subdelegatis comittere. c. sup. de Offo Del. c. pastoralis et c. si duo de Off Del in 6. l unica. C. qui p sua Jurisdictione. 2do Delegatus pt compellere suum Subdelegatum ut delegationem suscipiat, si acceptare eam recusat, v si sit Delegatus Papa, pt stringere Canonicum ad acceptandam Subdelegationem, cum in hoc sit subiectus Delegato. d.c. Pastoralis et c. sane de Off Del. Nisi Papa demandat Caam alicui soli personalr ℓ tanqm Persona non Dignitti, v Officio definiendum, tunc etiam censetr Delegans industriam psona eligere, ad tale ministerium expediendum, in c. fin. etc. ius cui de Off Del in 6te. 2do pt delegare quilibet Judex Ordinarius, Ordinariam Jurisdictione. c. Cum Epus de Off Ord in 6to. l. more iorum ff de Jurisdictioe om Jud. Jelimus in c. decernimus de Judicijs. Panormitang in c. contingat de Arbitris. Quanqm Epus Caa Spualem non pt delegare Laico. Praeterea Delegatus Ordinarij, non pt alium Subdelegare, nisi eidem Universitas Causarm demandetr, v Ordinarius Judex tribuat Delegato ptem subdelegandi. c. literis de Off Del. Gloss in c. cum Caam

de Appellationibus. v. Del: et Glosse in c. is cui de Offio Del. in 6. Tandem delegari pnt hnes liberi Masculi aetatis Annorum 20 c. ad ingesimum de Off. Del. Ingenio et iudicio praediti, Jurisperiti, Jurisdictioni Delegantis subiecti, et si a Judice Eccl[ia]stico delegentur, dntur et Clerici. c. cum Epus de Off. Ordinarij in 6. ut Canonici Eccliae Cathedralis iuxta Decretum Sacrae Congregationis Anno 1620 latum, v. Protonotarij Aplici c. antiqua de Privilegijs, aut si delegentur Regulares, dntur Praelati ut Abbates, v. Priores. Clemen 2. de Rescriptis. Unde ut epo habeantur psona digna Delegationis Capaces. Concil: Trid: Sess 25. c. 10 de Reformationibus decrevit, ut in Synodis Provincialibus et Dioecesanis, aliquae Personae in Dioecesi eligantur, cum debitis Qualitatibus a Jure praescriptis, quibus a Sacra Sede Aplica causae in Partibus delegari pnt. Prohibentur aut delegari Imo. Amentes Surdi, muti, furiosi et minores 20 Annis can. 3 § 1 etc. cum ingesimum de Off. Del. Nisi Pps minorennem scienter elegerit. l. quidam consulebant ff de Jure et re iudicata. ac p hoc praesumeretur idoneus. 2do a lege phibentur Senatu moti, infames, Excommunicati. c. licet de testibus et can. infames c. 6. l. 1. 3tio a Moribus et Consuetudine impediuntur Foeminae et servi cum 3. § 7. et de Sententia et re iudicata.

ad quum. Jurisdictio Delegati expirat. Imo Morte Delegantis re integra, id est ante Inchoationem Jurisdictionis delegatae c. gratum et c. licet. undiq. de Offio Del. et l. quas. ff de Jurisdictione omnium Judicium. Quod si vero Delegatus, iam inchoavit Jurisdictionem sibi delegatam, tunc post Mortem Delegantis pt eandem continuare d. c. gratum, ibiq. Gloss. 6. Capitulo de Offio Del. 2do finitur revocatione, quando Ante inchoationem Jurisdictionis delegatae Delegans eam revocat. c. Venerabili de Off. Del. c. quamvis e. t. in 6. 3tio suspenditur Delegata Jurisdictio superveniente v. obstante Delegati impedimento, Durante ut si Delegatus excommunicetur, v. fiat infamis, aut infirmus. c. Suscitatus de Rescriptis. 4to Si impetrans Rescriptum Commissionis a Sacra Sede Aplica illud intra Annum

intimare noluit, aut neglexit, praesertim, si alius aliud rescriptum priori contrarium impetravit et praesentavit c. plenum de Rescris. Tanto magis, si in contrario Rescro posterius obtento, mentio fiat prioris. c. caeterum de Rescris. 5to finitur temporis lapsu, ipsi tempus, intra quod ex praescripto et forma Commissionis Caa debuerat terminari sit elapsum et a partibus non prorogatum c. de Causis, et c. consuluit de Officio Del. quia liberum partibus collitigantibus Jurisdictionem Judicis in se prorogare. c. Sed si Judex. ff de Judiciis. 6to Expirat Jurisdictio Delegati in eadem Caa iam finita executione demandata c. in litteris de Offio Del. 7mo finitur morte Del. quando Delegatio facta est personae. Gloss in c. quoniam de Off. Del. secus autem si Delegatio facta est Dignitati v Officio ut Offli Gnali v Decano Cracoviensi, tunc enim post Mortem Delegati Successor eiusmodi Dignitate v Officio functus, potest eandem Jurisdictionem Delegatam continuare, quia Jurisdictio Delegata transit ad Successorem in tali dignitate v Officio d. c. quoniam de Officio Del. Similiter si is qui Rescriptum impetravit, v contra quem impetratum est decedat. c. significavit et DD in c. caeterum de Rescris.

Titulus 3tius.

De Actore Reo, Advocatis et Procuratoribus

Q 1mo Quid sit Actor et quid Reus, 2do Quid ex parte Actoris et Rei sint observanda. 3tio Quis dicatur Procurator et Advocatus, tum quotuplex sit. 4to Quis et quomodo possit constitui Procurator. 5to Quando requiratur Speciale Mandatum. 6to Quomodo finiatur Procuratoris Officium.

R ad 1mum. Actor, qui in Judicio agit Causam, contra aliquem petens ab alio aliquid, v qui alicui litem in Judicio movet l. 3 ff de Judiciis. Reus autem dicitur a re, super qua agitur, et quod ab eo petitur, c. Gloss de V. S. Reus dicitur, qui ab Actore convenitur. l. 3 ff de Obligationibus.

R ad 2dum. Ex parte Actoris observandum 1mo quod ad Judicium paratus de

beat venire. l. qui alterius ff. de L I ~~...~~. 2do quod debeat eé non prohibitus a Iure ad agendum ut praescribitur in dict. c. qui legitimam habet standi personam in Judicio, aut non. Prohibentur autem agere impuberes 25 annis minores, sine Tutoris vel Curatoris Authe l. 1 et 2. C. qui legitimam. Itidem Servi. l. 6 e. de Judiciis. insuper furiosi, Mente capti, Surdi, muti excoati, c. intelleximus de Judiciis, Banniti & puri. Gagill Lib 2 de pace publica, Observatione 12. praeterea infames et periuri accusare non possunt nec testificari c. fin. de testibus. & nisi in crimine Simoniae c. tanta de Simonia. et de Crimine Haeresis Can Sacerdotes 2 L 7. necnon de crimine laesae Mttis Can penul. 15 L 3. Omnis denique non potest agere et non censetur eé legitimus Actor, qui non habet invetatam iure competentem facultatem, quia falsarii / luminiatores in Judiciis locum habere non debent. 3tio requiritur ut Actor regulariter sequatur Forum Rei. can Experientiam et can Clericus 20 L 1. Addidi regulariter, quia Laicus potest convenire in foro Ecclesiastico, in multis casibus, quibus enumerantur in Gloss. c. licet ex suscepto de for Comp. 4to Observandum ut Actor suam Intentionem probet eé legitimam, quia Actore non probante absolvitur Reus. l. qui accusare C. de edendo. l. 2. C. de probationibus, Exceptis casibus, quos enumerat Gloss in c. ut Ordin. ut Ecclica Beneficia sine Diminutione conferantur. 5to Si Actor ab Actione capta desistat, et ulterius agere nolit, tunc Reus est absolvendus ab Instantia. Actor autem ad Expensas litis Reo restituendas potest condemnari.

Tandem ex parte Rei Observandum 1mo Quod comparere legitime teneatur Citatus, alioquin excipere potest, si citetur incompetenter. 2do Si Actor plures Actiones personales intentet Reo, coram diversis Judicibus delegatis, non tenetur Reus coram singulis eidem respondere c. ex tenore et c. dispendia de Rescriptis. 3tio Observandum, quod licet Reus possit se defendere excommunicatus, non potest Actorem reconvenire. c. inter priorem, et c. intelleximus de Judiciis. 4to Quod Reus non teneatur sua instrumenta Actori exhibere. l. 4. C. de edendo. Nisi eadem instrumenta spectent ad Actorem, vel sint utrique communia, aut Actor sit Fiscalis, ut habere

BD in l. qui accusare §.

Le ad 3tiu. Procur est, qui aliena negotia cum mandato Dni gratuito gerit et administrat. l. 1 ff de procurib. Per Amo Quod fair aliena negotia gerit, quia in ipso negotio rem suam procurans non est procur. ꝯ ppalis. Ulo dr supra mandato Dni ad differ. Defensoris tantum et negotiorum gestoris, qui sine Mandato defendit et negotia, § igit Constitutionibg de Obligationibg, ad Differam Tutoris et Curatoris, qui publica Authoritate Magistratus vel legis v testatoris rem administrat. Per 3tio gratuito. Quia si de mercede paciscat, dicit proprie locator operarum, non procurator. Ulpianus l. 1. ff mandatum. Unde licet procur, non possit de emolumento, ex lite certa parte acquirendo pacisci. l. litem redemisse. C. de procurib. Solarium tamen p labore percipere pt l. Solarium ff. mandati. 4to Per gerit et administrat ad Differ Advocati qui advocat a Partibg, ut adsit, earumq Causam in Iudicio tueat, alias Advocatg vocat Causarum Patronus sive Causidicus. l. 2. C. de Advocatis, unde requirit ut Advocati sint Iure consulti, in Consilio cauti, in Patrocinio fideles, et in Iudicio iusti: quia Advocatorum Officium est laudabile et honorificum. l. 4 et 14 C. de Advocatis. Procuris autem munus est Onerosum. l. si quis procuratorem, C. de Procuribg. Porro Officium Procuris est duplex, v ad Negotia Extraiudicialia, v ad Iudicia seu Causas in Iudicio tractandas, dicq tunc Procur ad lites. Procur vero ad negotia datus pt alium substituere quocunq. Procur autem ad Iudicia constitutg ante litem contestatam, n pt substituere alium. c. 1 de procurib. in 6. Neq Negotijs Extraiudicialibg se se immiscere dt, nisi hoc ipsi appaliter pmittat. c. quo gnalr de procurib in 6.

Le ad 4tu. Procur non tt uni, sed etiam plures constitui pnt c. licet de procur. c. si duo et t. in 6. l 1 § fin l. e. Dixi legtme quia

Procur constitutus non dt ee iure phibitus. phibet am ee pcur. 1mo Minor 20 Annis. l. filiusfamilias. ff de pcuribq 2do Clericq coram Iudicio Saeculari Can phata Dist 22 Can 1. 4. 2. 5. C. fin de pcuribq. In Causis tamen Ecclcis pnt Clerici Caam pmouere sub Ecclesiae v conuinctarum aut miserabilium personarum c. 2 et 3 de pcur. 3tio Religiosi, a strepitu forensi abstinere dnt. can Monachi et can qui uero 16 2. 1. nisi Monasterij Necessitas et utilitas expescat d. can. Monachi 16 2. 1. 4to Miles in aliena Causa ne ob Occasione v Militia Actuali auocetur. l. militem. et l. qui stipendia. C. de pcuribq. nisi rem suam vel suae Cohortis agat. l. filiofamilias. § Veterani. C. de procuribq. 5to Faemina. l. alienam. C. de procuratoribq, nisi in rem suam constituatur. l. quia absente. C. de procuratoribq, v nisi p parentibq infirmis aut impeditis, ob defectum aliorum agat. l. Neq foeminam. ff de pcuribq. aut nisi Officio Tutelae fungatur. c. ex pte de Appellatibq. l ult. C. qdo mulier tutoris Officio fungi pt. 6to Mutus et Surdus ff e. t. 7mo furiosus l. 2. § furiosus ff e. 8uo Infamis Can 3. 1 22. 9no Reus Criminis Ideo mittis. l. Reum. C. de pcuribq. 10 Redemptor alienae litis l. item C. e. Excommunicatus uitandus est. c. Intelleximus. de Iudicijs. ut de his fusius tractat Samogitius fol 9. Porro constitui pnt Procures 2plr. 1mo in Iudicio. Quando Ppalis Mandatum procurae v plenipotentiam Actis insinuat, v ad Acta redigit, aut coram Iudice eligit Procurem v affirmat. 2do extra Iudicium, qdo coram Notarijs et Test recognoscit Mandatum Procurae, v si Notarius haberi nequeat, lras mandatum obtinentes in debita forma obsignat c. constitutq de Procuribq. Unde sine Mandato Ppalis Procur non est admittendus, nisi Procuris Officium geret Parens, Frater et affinis, p suus sanguine iunctis, usq ad 4tum gradum c. dw Hostiensem in Suma de Procuribq. n 18. Aut nisi Maritq agat p uxore et caueat de Rato c. nonulli de Rescriis l. Pomponiq.

§ fin. ff de procuratoribus.

Ad 8tum. Mandatum Speciale requirit Procur 1mo in Causa Matrimonij c. qui ad agendum de Procuribus in 6. 2do in Compromisso transactionis et pacto de non petendo c. qui ad agen. l. 3. de Arbitris l. mandato. ff de procuribus. l. rescrip. ff de pactis. 3tio in proganda Iurisdictione. c. cum olim de Off. Iudicis Del. 4to in Criminium Obiectione. c. sup his de Accusationibus. Clem. non pt de procur. 5to in Iuramenti delatione et petitione d. c. qui ad agendum. 6to In Explicatione transumptione Instrumentorum c. ult. de fide Instr. 7mo In petenda in integrum restitutione, qdo ppalr petit. c. coram de Restitutione in integrum l. illud. § a talis ff de Minoribus 25 Annor. Panormitanus inc. suscitatum de Restitutione in integrum. 8vo in Recipienda Solutione l. hoc iure ff de solutione. 9no in petendo Iuramento Calumniae c. ult de Iur. Cal. 10mo In Impetratione Rescripti c. nonulli de Rescriptis. Nisi illud impetrent coniunctae personae, vel si rescripta pertinent ad Beneficia. Panormitanus in d. c. nonulli. Caeteri casus specificantur in Gloss. Apparatu c. qui ad agen de procuribus in 6to.

Ad 9tu. Officium et Mandatum Procur finitur 1mo. Mutuo consensu constituentis et Constituti. l. mutari ff de procuribus. 2do per Mutationem Procuris, aut eius Revocationem ante litem contestatam l. ante litem. ff de procuribus et Clemen. fin. l. 1. Post litem vero Contestatam, Procur cum sit factus Dnus litis, revocari non pt. nisi sit legitima causa, vel ptis sue secreta Adversario pdat, si corruptus adversae pti adhereat et colludat. l. praevaricator. ff de l. S. et l. 1. ff de praevaricatoribus, aut si Procur factus sit inimicus sui ppalis, vel in Causa negligens, vel alr suspectus. c. 2. de procuribus in 6. l. post litem. ff e. t. cuius revocatio Iudicij et Parti adversae insinuari dt. c. ex insinuatione de procuribus

3tio finitur post Mortem Epalis Constituentis Clem fin. de praeb. v. nulla. C. e. t. l. si defunctus ff. e. 4to Morte principis l. si quis §. morte ff mandati quia hoc officium non transit ad haeredes, cum censeatur esse industria personae. l. unica § am. C. de caducis tollendis.

Titulus 4tus
De Foro Competenti.

Q 1mo Quid sit Forum competens, et quibus modis aliquis sortiatur illud. 2do In quibus casibus haec Regula Juris observatur, quod Actor debeat sequi Forum Rei. 3tio Utrum Clericus coram Judice Laico reconveniri possit. 4to An Reus vagabundus ubiq. conveniri valeat.

Re ad 1mum. Forum competens est locus exercendarum litium apud Judicem competentem, seu suae Jurisdictioni subiectarum. Multis autem modis sortitur aliquis competens forum. 1mo rne Domicilij, ubi sedes seu bona sua hт, animo perpetuo ibi manendi. c. fin. de for comp. Unde Haeres licet alibi degat, conveniri pt ratione haereditatis, ubi illam ht. l. 19. ff de Judicijs. 2do rne Contractus, et Obligationis c. praescripsimus de for comp. l. 45 ff de Judicijs. l. 4 § ultimo. ff de edendo. Nisi Reus in loco Contractus non reperiatur, aut Bona ibidem nulla habeat, in quae Intromissio fieri possit l. 19 ff de Judicijs. et l. 19 de in ius vocando c. Rona. ff contrahentes de foro Comp. in 6. v nisi solum remissa fuerit ad alium locum. Feling in c. fin. et Abbas itidem c. e. 3tio rne Causae si sit Eccica, v ad forum Spirituale spectans coram Judice Ecclco tractanda est. c. 1 de filijs legitimis. c. 3. e. t. in 6. Huiusmodi Causa, est de valore Matrimonij, de Juramento Beneficiati, de Usuris, de Symonia v de Jurepatronatus 4to Rne Rei ubi enim Reus consistit, ibid et Judicium institui dt T. 3. c ubi in Rem actio exerceri dt, ut dictum supra de haereditate. 5to rne delicti, ubi enim quis deliquit, ibi puniendus, cum in loco delicti facilior

sint probationes c. fin. de for comp. l. 1. C. ubi de Crimine agi oportet. Imo si delinquens fugiat ex loco delicti, pt requiri Judex, sub quo delinquens degit, ut eum remittat ad locum delicti Clem: Pastoralis de re jud. Clericus tamen in loco delicti deprehensus remitti dt ad Judicium ppriu, Jason Consilis 12 Dubio 1 lib. 1. 6to rne privilegij sortitr quis forum, sic studiosi coram Rectore conveniri dnt. Authentica habita. Cor. ne filius p Patre. Religiosi coram Superiore suo, Milites coram Judice Militari l. penul. C. de Jurisdictione. Clericus ad Judicium sui Epi ptinet, exceptis sequentibq casibq. Imo si Clericus non gaudeat Privilegio Clericali, ut degradatus, v non habeat requisita iuxta Concilium Tridentinum, veluti si non deferat habitum et tonsuram Clericalem, et Officium aliqdo exercet p quod privetr privilegio Clericali v fiat Apostata. 2do si feudum Seculare teneat, ratione cujus, coram Judice Seculari respondere dt. c. verum de for comp. 3tius si Clericus habeat Bona temporalia Jurisdictioni Laicali obnoxia, respectu quorum conveniatr. 4tus si Clericus in flagranti Crimine deprehendatr tunc capiatr a Judice Seculari, q ad Epum remitti dt. ut dictum supra Abbas inc cum non ab homine de Judicijs. Alioquin Judex Secularis Clericum sua Jurisdictioni subiectum judicans excommunicatr c. 7 de Arbitris et c. 7 de for Comp. 7mo Forum sequitr aliquis ratione Reconventionis, ita ut conventus Actorem in eodem Judicio Actorem reconvenire possit l. 22 ff de Jud. licet Saxonicu Jus cohaerentiam Causae requirat l. 6. nisi tn reconventio aliqua de Jure excipiatr. c. alijs. de mutuis petitionibus. Talis Causa excipitr depositi l. penultima C. depositi. 8vo Competens forum efficitr p Connexione Cau, ita ut Judex in Cau ppali, simul sup Cau dependenti seu connexa judicare possit ac debeat. c. 2 de Rescrip in 6to. l. 3. ff. de Judicijs. Decus Crimine Pastoralis N 4 de Appellatibq. 9no Rne praeventionis s Judicis Capti; l. 30. ff de Judicijs. Dicitr aut pventio, qdo plures Judices in eadem Cau sunt Competentes, Actor uo unum ex illis eligit, et coram eo Actionem suam instituit, a quo si Reus conventus ad illud Judicium Caam remitti petat Exceptionem patitr, ut ibi Judicium, ubi inchoatum est continuetr l. 30 ff de Jud. Ventidem impedit Mutationem

fori l. 7 ff de Judicijs. Non Sine Administrationis Bonor temporalium, si Tutor v Curator in loco ubi tutelam v Curatelam administrat, recte conuenitur, qmuis alibi domicilium habeat Did Ulpianum in l. absens habetur § 1. ff de Judicijs. l. 1 ac 2. C. de ratiocinatione tam publica qm priuata agi oporteat, si eorum defensor coram illo Judice, cuius, quem defendit subiectus e agere dt l. 42 ff de Judicijs. 4ti Ratione Originis Epus e Ordinarius ad Conferendos Ordines, respectu illor qui in sua nati sunt, v beneficium Eccleum hnt Diaecesi, aut de familia Epi sunt. Conc. Trid. Sess 23 c. 8. 9. 10 de Reformatione. Succedit hic l. de Incolis, ubi disponit Jus, quod intuitu Originis propriae v paternae ipsius rei Judex Rei dicatur.

Ad 2dum. Actor non sequitur forum Rei. Imo in Causis Clericorum quibus liberum e suas uindicare iniurias et debite agere contra Malefactores Laicos, coram Judice seu Eccleco seu Saeculari c. cum hic de for comp. tum iuxta Constitutiones Synodi 12 etc cum ett de for comp. 2do in Causis exemptor Regularium, qui coram suis Superioribus conuenire dnt exceptis delinquentibus extra Claustra. iuxta Conc. Trid. Sess 6 cap 3 et Sess 7 c. 14. de Reform. c. 1 de priuilegijs in 6. Rota Decis 72. Rcma diversor 3tio in Causis Laicor qui se specialr obligarunt respondere coram Judice Eccleo. 4to in Causis Studiosor et aliorum Jurisdictioni Rectorali Subiectorum, qui ad Judicium Rectoris adcitari dnt, dicta Authentica habita C. ne filius. De Jure huius Regni de quo uideatur Statutum D. Jagellonis Uniuersitati Nostrae Cracouiensi Dioecesis apud Herburtum b. Schola Cracor et apud Lipscum Oper 4.

Ad 3tium. Clericus coram Judice Laico p Crimine v Delicto personali v in Causa Spirituali reconueniri non pt iuxta c. et si Clerici de Jud. Ratio e quia Clericus a Laico in personalibus iudicari non pt, nisi Clericus sit priuatus priuilegijs Clericor c. 2. de for comp. in 6to. Authent. Statuimus C. de Epis et Clericis. Dixi tn supra in personalibus, aut in Causa fori belli Clericus coram Judice

Laico reconueniri nequeat, quia in alijs Juris dictioni spuali non subiectis respondere teneq. e. uerum de for. Comp.

℞ ad 4tu Reus uagabundus, et nusqm hns domicilium, ubicunq lo cori inueniat, tam Ciuilr, qm criminalr conueniri pt, ut notatq in l. a et 2. c. ubi de Crimine agi oporteat et l. 4. § phat. ff de damno infecto. Rao e quia alias impune delicta grassarentq, si uagabundus praesertim delinquens nullibi conueniri posset.

Titulus 5tus.
De Citatione et in Jus uocando.

℞ 1mo Quid et Quotuplex sit Citatio. 2do Quid requiratq in Citae Literali. 3tio Qualis Executio Citais fieri debeat. 4to Quis sit effe ctus Citationis Executae. 5to An omissa Citae ualeat Processq Judicialis. 6to V. Citao defectuosa conualidari possit.

℞ ad 1mu. Citatio e rei ad Judicium uocatio. v. Edum Valensem. Citatio e actus legitimus, quo quis mandato Judicis, Juris experiun di Causa in Judicium uocatq. Diuiditq am Citao 1mo in Gnalem et Specialem. Gnalis et p Edictum publicum Citatio e, p qm non aliqua persona specifica, sed quicunq ad Causam Jus vel Interesse ht, v se habere praetendit, ad iudicium citatq. c. 1. de Elect in 6. Huiq modi Gnalis Citatio in foro Nostro Eccles appellatq Crida seu Lite ra Crida, qda Judex fert publicum Edictum, quod ex Ambono co ram populo ad Diuina audiend congregato publicatq v p affixio nem Valuis Eccla, aut in loco, de quo agitq denuntiatq, ut qui aliquod Jus ht v interesse in termino pfixo compareat, et alleget allegan da et dicat dicenda. Et tales Generales Citationes emanare so lent in Erectionibq Ecclaro Parochialiu, Monasteriorn Praebendarn Altarium, eorq Incorporationibq, Dismembrationibq et in Obtionibq praestimoniorq Canonicalium, aut in Institutionibq ad Beneficia Eccla. Item in Electione Administratoris Sede uacan Eccla

in distribuend

in distributionibus Clavium Episcopalium, in Fundatione Jurisdictio
nis Spualis, insup in testamentis approbandis. in Bus Nuptys qdo constat
de Morte prioris Mariti § et in similibus, ut constat ex praxi huig
Regni. Praeterea Gnalis Citatio adhiberi solet, qdo aliquis p sonalr
citari non pt. c. statuimus de Off Del in 6. Clemen Cad. § ao de
Electione § Constitutiones Provinciales lib 2 h.t. de Judicijs.
Tandem de foro Saeculari seu Civili, usus talis Citationis e, p procla
mationem peonis, p Campanam seu Sonum tubae, p affixionem
literarum ad valvas, Praetorij, portas Urbis. Marantha parte 1 de
Citatione. Nr 3 L 8. Citatio Specialis e, p qm psona certa et
specifica in certa Cad ad Judicium vocat. Et haec subdividit in Citaoe
Verbalem, Literalem et Realem. Verbalis Citatio e viva voce p Judice
v p cuium Execut ut in foro Episcopali v Spuali p Clericum v Mini
strum Eccliae. In foro autem Saeculari p Nuntium v peonem vocatio
in foro Castrensi p Ministerialem, in foro Academico p Bedellum
qui verbalr citat Reum, pt illico v certa die ad Judicium compareat
v respondeat. Unde de Jure Regni Poloniae Verbalis Citao appellat
terminus v polonicè Rok, de quo Herburtus in Statutis Regni C.
Citao. Literalis Citao e in Scriptis authentica debita Execudo
ni demandata. p Iguum Ministrum s Execut, de qua specie Citais
mentio fit in Cari Epus, dist 93. c prudentia. de Off Jud Del. Rea
lis Citatio der. qdo Reus apprehendit s capit et deducit ad Judice
Unde eiusmodi Citatio vocat violenta et cruda de qua in c Ro
mana § contrahentes. de for comp in 6. In Regno Poloniae Nob
lis non dt captivari, nisi Jure victus v nisi in furto, aut publico
Maleficio, v alio flagranti Crimine recenti fuerit deprehensg. Her
burtg C. Jure victus.

2do Ad 2dum. In Citatione Literali requirit 1mo ut ei inserat Nomen
et Cognomen Judicis, Actoris et Rei, quia Citatus scire dt, an a com
petente Judice, v cuius Mandato citet, coram quo comparere tenet
l. 2. ff si quis in Jus vocatg §. 1. fin. ff de Jurisdictione omnium Jud

et ad cuius Instantiam citetur, ut deliberare possit, utrum cum illo in Iudicio contendere, an vero Actori cedere debeat. c. fin. de Rescriptis, praeterea an Citatio Citatum concernat, afficiat, et Actor amplius variare nequeat. c. cum multis. § fin de Rescriptis in 6. ibiq. Gloss l. nominati C. de Rescriptis. 2do requiritur in Citatione, ut exprimatur an aliqs simpliciter uno, vel peremptorio termino pro tribus citetur, quae in re pensari debet Instantia loci in quo citandus residet, nisi causa celerem urgeat Expeditionem. c cum ex litteris de restit in integrum. c. dilecti de Dolo et Contumacia, una enim Citatio peremptoria pro tribus Simplicibus reputatur. l. 3 denuntiationes C. quomodo et quando Iudex. In gravioribus tamen Casibus ut Matrimonialibus, in casu recessus unius Coniugis, vel in Beneficialibus, quando agitur de privatione Beneficii, tria Edicta promitti debent teste Ioannem Andream in c. extua de Clericis non residentibus. n. 4. 3tio In Citatione debet assignari locus Iudicii, ut citatus sciat ubi compareat, debetque esse locus certus c. ult. de Rescriptis. l. si locus. ff de Iudiciis. Item locus debet esse honestus. l item, dies. § Arbiter. ff de Receptis Arbitris. Insuper debet esse securus, ad quem pateat Citationi accessus. c. ex parte de Appellationibus. c. Venerabilibus de Sententia Excommunicationis in 6. c. accedens ut lite non contestata. 4to In Citatione debet assignari tempus comparendi, quo Anno Mense et die sit comparendum, vel terminus, iustusque congruus et opportunus pro Qualitate causarum, personarum locorum, distantiarum praefigi debet, quem tamen Iudex consideratis Circumstantiis, moderari, prorogare, restringere et abbreviare potest. c. cum sit Romana de Appell. l. nunquam. ff de Iudiciis c. 1 et ult. de dilationibus. Unde si Terminus sit nimium strictus, quo citatus comparere nequeat, Citatio suum effectum sortiri non debet. Gaill lib. 1. Obser 52. 5to in Citatione Litterali debet describi Causa, ob quam quis citatur, ut Citatus instruatur, super quo conveniatur c. praeterea de dilationibus. c. cum dilecti de dolo et Contumacia. 6to in Citatione exprimi debet, qua actione Citatus conveniatur, an petito

riæ v possessoria criminali v civili. Imo ponitur in ea, ut citatus personaliter compareat, præsertim in causa criminali, v si ad dicendam veritatem aut ex altri Juris necessitas exposcat præsentiam Rei c. 1 de dolo in 6. ibiq. Gloss. v. personaliter. 8vo ut Citatio sit authentica et habeat Subscriptionem Notarij et sigillum Judicis. In Officio autem Castrensi et post Curiam Citationi imprimi debet sigillum Officij c. quoniam de probationibus. Hæc et alia in forma citationis consueta videri possunt.

ad 3tium. Executio Citationis Generalis Fori Ecclesiastici fieri debet per edictum publicum ex Ambona Die Dominico v festo coram populo ad divina audienda congregato publicandum, v per affixionem ad Valvas Ecclesiæ illius, sub qua degunt citati generaliter aliquid interesse habentes Clem. 1 de Judiciis. Nota Decius 5. de Rescriptis in Novis. Debet autem affigi ipsum Originale imprimis. Clem. in c. de elect. deinde post aliquot tempus amoto Originali, Valvis Ecclesiæ affigi debet Copia talis Citationis. Gestrius lib. 4 cap. 3. n. 5. Felinus in c. quoniam Frequenter de probationibus. Juxta praxim vero Fori Sæcularis dictum est supra. Specialis Citatio Fori Ecclesiastici per legitimum Executorem id est per Clericum v Ecclesiæ Ministrum exequenda et intimanda est, personæ citati, ad cuius manus dari debet Copia Citationis Authentica, præsertim si sit Citatio 1ma c. venerabilis. de Dolo et Contumacia, aut si agatur ad privationem Beneficij v incursum Censurarum Ecclesiasticarum quia tunc requiritur Notitia certa de Contumacia Rei. c. Consultationibus de Off. Del. l. Julianus ff. ex quibus Causis ff. Quod si citandus sese occultet v nolit admittere Executorem, aut impediat Executionem Citationis, tunc facta diligentia trina, accedente Judicis consensu potest Copia Citationis relinqui penes familiam domus citandi, aut Valvis illius affigi ut Citatio innotescat. Panormitanus in c. causa de dolo et Contumacia. Si vero Citatus Domum non habeat, tunc Copia Citationis affigenda est Valvis Ecclesiæ Parochialis c. ult. de dolo et Contumacia similiter si ad Citandum non est tutus accessus. Reus potest citari in Ecclesia

Parochiali ex Ambona die Dnico v Festo, iuxta Constitutiones Provinciales l. 2 de Dolo et Contumacia. Post Executione legitime Citto intimata Executor scribit a tergo Authentica Citationis, quo die et qualr intimauerit Citatione ut dictu Supra. At de Iure huius Regni alr fit Executio Citatis Fori Castrensis. Ministhi iuratus ponit Citatione in Bonis v in Curia Rei possessionati et insinuat familia illius de Citatione ibi posita, v si nulla bona habeat citandus aut deserta, v penitus desolata, tunc Citao Videm ligno affigenda, v vicinioris villa Incolis denuntiata, ut ad Notitia veniat ppalis Citti. Postea Executor coram Officio v Iudicio relationem facere det, qua die et qualr expediuerit Executioe Citnis qua de re Herburty V. Citao.

Re ad 4tu. Effectus Citationis 1mus e, quod faciat litem pendere, ut nihil in ea caa innouare liceat Clem 2. de lite pendent 2dus Quod Iurisdictione Iudicis competentis ppetuet, respectu tam in Citae expressa, et ipsam Actionem. quoad 1mu ptlex c. proposuisti de foro Comp. c. relatu de Officio Del. l. uti acceptum ff de Iudicijs. Quoad 2du colligit ex c. gratum de Off Del Clem et 2. ut lite pendente nihil innouet. 3tio quod inducat Conuentionem, etiam post Domicilij matatione. cl. c. proposuisti de for Comp. Clemen 1. de Iudicijs. 4tus effectus Citaonis e, quod p illam legitime executa interrumpat Praescriptio 30 Annoru l. fin C. de Annali Exceptione. Sic de Iure huius Regni interrumpit praescriptio ptestatione publica, singulis Annis repetita, et p Annos 45 non intermissa Herburty V. Praescriptio. 5to Quod p Citae Caa in realibus transeat ad Haeredes l. quamdiu ff de inofficioso Testamento

Re ad 5tu, Omissa Citae non valet processus Iudicialis. l. Ecclesia S. Maria Magd. de Const. c. dilecti de Dolo et Contumacia. l. nam ita. ff de adoptionibus. l. ea quae C. quomodo et qndo Iudex. Herburtus. V. Citao. Rao quia Citao e pprium et fundamentum processus Iudi

cialis. c. quoniam contra de probationibus. Clem. Pastoralis de re iud.
R. ad 5tum. Citatio defectuosa validatur, quando Citatus comparet et non exci
pit contra eandem, ac eo excipiat, contra illam, non tenetur respondere ad
Oblationem libelli. c. 1. de Oblat. Libelli, quia si fuerit incompetens
Citatio, aut non legitime expedita. Reus iterum adcitari debet, cum legiti
ma ~~Citatio~~ Exceptio contra Citationem fieri possit, proinde si Calumnio
sa fuerit can. omnes et can. Accusatores 3. q. 5. Unde de Iure huius
Regni Reus agere potest contra Calumniatorem ad poenas in Statuto de
actionibus Herbuty t. Calumnia.

Titulus 6tus.
De Dolo et Contumacia

Q. 1mo Quotuplex sit Dolus. 2do Contra Dolum malum quae sint
Remedia Iuris. 3tio Quid et quotuplex sit Contumacia. 4to Quae sint
causae a Contumacia excusantes. 5to Quas poenas incurrant vere con
tumaces.

R. ad 1mum. Dolus est duplex bonus et malus. Bonus dicitur ingenium hominis
seu solertia bonae Indolis. l. atque naturae ff. de negotiis gestis. Malus animus dolosus
est fallacia ad fallendum et circumveniendum alterum l. 1. ff. de Dolo ergo si
quis malafide rem alienam furto ablatam aut vitiosam scienter vendat
in emendo l. ff. de Emptione et Venditione.

R. ad 2dum. Iuris Remedia sunt contra dolum malum exceptio doli nulli
tas Actus et Actio de dolo et damno exinde Causato. Malitia enim
nemini debet esse lucrosa l. 1. ff. de dolo et contumacia. Et fraus et do
lus nemini suffragantur c. fraus de Rescriptis in 6. Tum quia deceptis non
decipientibus Iura subveniunt l. si mulier de l. Velleia.

R. ad 3tium. Contumacia est contra Mandatum Iudicis, contumax in
obedientia, nimirum quando Citatus ad Iudicium in termino praefixo absque le
gitima causa non comparet l. contumacia. ff. de re iud. vel comparendo
respondere, vel mandato Iudicis obtemperare recusat. l. unica ff. si quis
ius dicendo, aut sine licentia Iudicis temere recedit c. causa et Slotis
in c. ex litteris contumax. Hi et alii modi 3tium ad continentur his versibus:

Non veniens, non restituens, citiusq[ue] recedens
Nil dicens pignusq[ue] tenens, iurareq[ue] nolens
Obscureq[ue] loquens isti sunt iuri rebelles

Dividitur autem Contumacia in veram, evidentem et praesumptam. Vera q[uan]do peremptorie citatus comparere renuit, nec excusationem suae non comparitionis reponit. Evidens s[ive] ut Notoria Contumacia dicitur q[uan]do citatus palam dicit se non compariturum. Praesumpta Contumacia censetur q[uan]do aliquis, non quidem personaliter citatus, sed citatio domi relinquitur vel per Edictum publicum, quod ad Valvas Ecclesiae affigitur, quia unus quisq[ue] scire debet quid agatur in sua Domo, Curia, foro vel Ecclesia. Gloss. ultima in Clement. Unica de Dolo et Contumacia.

Ad 4tum. Contumaciam excusant. 1mo Vera infirmitas et citatio ad majus Tribunal s[ive] ut vocant per maiori, quia non patitur contumaciam, q[uan]do adversa valetudo vel maioris Causae Acceptatio impedit citatum ut dicitur in l. contumacia. ff de re iud. Item in Statuto Regni de quo Verburtus P. termini et dilat. per maiori. 2do excusat Incursio hostilis captivitas, Expeditio publica, pestilentia, latrocinia, exundationes aquarum, locus Iudicii non tutus, quia nemo se periculo exponere debet. Clem: pastoralis. de sententia et re iudicata. 3tio Excusat Nuptiarum Solennitas, funeris ex familia deducti. l. in ius vocare. ff de in ius vocando. Quae impedimenta legalia deferri debent Iudici per Nuntium in termino Citationis, id fieri potest vel in sequenti Acta Iudiciaria et legitime probari certis documentis in quorum defectu Reum ab excusante per standum est tam de Iure Regni iuxta Dresnic in processu Regni l. de Dilationibus quam de iure Canonico Dr Baraclu in eodem processu.

Ad 5tum. Poenae contra vere Contumaces sunt hae. Una de Iure Canonico et in foro Ecclesiastico est Excommunicatio c. ad hoc de dolo et Contumacia c. tua fraternitatis de lite non contestata. Quod si Contumax per Annum insorduerit in Censuris suspectus de haeresi declarari debet iuxta Concil. Trid. sess. 25 c. 3 de Reformat. Ubi praescribitur Modus procedendi contra Contumaces Reos, et quidem spectando hodiernam praxim in Iudicio. Imprimis Monitio simplex decernitur qua legi

tunc executa fertur Monitorium non viso robore Excommunicaõ intra certum tempus incurrenda, si Contumax non paruerit, postea fit Excommunicatio ~~non~~ publicata, tandem crescente amplius contumacia dilti decernitur aggravatio, post hanc reaggravatio, ad Extremum super reaggravationem ap. Sinto Iudex Ecclesiasticus Mulctas pys locis applicandas ad privationem beneficiorum respectu beneficiati decernere pt iuxta c. supra Clttud. Quodsi Censuris Ecclesiasticis propter Contumaciam innodatus absolvi cupiat tenetur adcitare partem adversam, ad cuius instantiam latam subit Censuram, ubi Actor docet de bene obtentis Censuris, atq petit Refusionem expensarum, quas iuxta moderamen Iudicis Censuratus rependere, v de ys racindendis cautionem facere dt. c. cum desideres etc. de ca tero de Sententia Excommunicationis. Consett Brown: lib 4 de Sententia Excommunicationis fol 344. 2da pœna Contumaciæ e quod contumax appellationis Beneficio cadat Clem unica. Gloss ibidem de dolo et Contumacia. 3tia quod Actor Contumax non debeat admitti ad litem prosequendam, nisi præstita Cautione de solvendo in Iudicio et refusis expensis c. de dolo et Contumacia. Reus autem in Contumacia Actoris ab Observatione termini absolvatur v Actoratum assumere pt ad Continuationem Cad c. cad et t. 4ta pœna e in foro sæculari Bannitio et specialr de Iure huius Regni contra Contumacem decernuntur lucra, Vadia triplicata, Intromissio in Bona, tandem Rumatio, quodsi Reus fuerit impossessionatus tunc capi et incarcerari pt. Herburtus V. impossessionatus. Vli qdo etiam in hoc Regno practicatur, quod Bannitus sibi impetret horas Sublevationis v salvi Conductus, alias Gleit ex Cancellaria Regni ad 6 Menses, v ad decisionem Actoris male obtenti, quibus Literis obtentis citat Actorem p male obtento processu, quod stare dt intra 6 Septimanas. Alioquin dicta Sublevatio sibi non suffragatur. Quod si ille Bannitus non impetratis talibus Literis satisfecerit Parti et Iudicio p lucris contra se obtentis et Capitaneo p Medietate triplicatorum tunc incup obtinere dt a S. R. Mtte literas relaxatas Bannitio

nis. Zawadzkius Lib. 2. a. 6. Unde Bannitio ante Subleuationem Ban nitionis obiici pt Bannitio in Contumaciam contra ipsum in Iudi cio obtenta, ne locum in Iudicio standi habeat, nisi iuret de ignorantia illius et quietationem et relaxationem de illa bannitione sublata allegat et pbet, ad quam producendam Banno dilatio concedi pt, iuxta Consti tutionem Anni 1589. Ita de Iure Saxonico pdra e, qdo Iudex post tri nam Citationem legitime executam, Contumaciamq Rei accusatam et iudicialr pbatam condemnet Reum in Succubitione Cad, reseruata quindena, pro allegando legitimo Contumacis impedimento, quo n allegato decernit Intromissioné in Bona Contumacis, et pignoratio nem ad pportionem debiti. Quod si non sit possessionatus, tunc realr ap prehendi, et ad Iudicium duci, ac incarcerari pt, donec satisfaciat. Aliqdo Contumax amissione Cad punit, uideat Lipsig de Obser uatione 4. In Criminalib Causis, eod Iure hoc obseruat. Reus ter citat datis Inducijs duarum hebdomadar. Bannitus itidem ter citari dt cum Inducijs 6 Septimanar, si non compareat, tunc puni tur. Si uo Cittus ob legale impedimentu comparere nequeat, tunc p Nuntium illud allegare et postea iuramento contumax compbare dt ut de Iure Saxonico l. 2 Spec. Ar. 7.

Titulus 7mus.
De Libelli Oblatione.

1mo. Quid et quotuplex sit Libellus. 2do Quid continere debeat Libellus tam Ciuilis quam Criminalis. 3tio U. Libellus aliqdo omitti possit. 4to An possit corrigi et mutari. 5to Qdo sit offerendus et pon dendus in Iudicio Libellus. 6to An Cittg in Iudicio comparens ad Oblatum Libellum respondere teneat et inducias s dilationé pe tere possit. 7mo Quis sit effectus Oblati Libelli.

Ad 1mum. Libellus e Scriptura breuis continens petitioné Actoris et contra Aduersarium Cittu aliquid concludens c. 1 et fin de libelli Oblatione. Diuidit in Conuentionalem, qdo agit ad priuatu Commodu

Actoris. d. c. 1. Et Criminalem s. Accusatorium, quo agitur ad Criminis pœnam, s. quo quis accusatur de Crimine Can. nonnullus. 4 Q. 1. l. libell. ff de Accusationibus. 2do dividitur Libellus in Simplicem et Articulatum. Simplex dicitur qui uno contextu narrationem facti et multorum quodque punctorum seriem complectitur in propositione Liberali, aut verbaliter posita. Articulatus in quo distincte et punctatim s. per articulos et Species facti s. causa materia exprimitur, cuius formam describit Samuelli (?) unus in suo Processu. 3tio In Conventionalem et Criminalem Reconventionalem. Conventionalis est quem convenitur Reus ab Actore. Reconventionalis est quem Reus conventus Actorem suum iudicialiter reconvenit. Unde reconveniens suum Actorem petit ab eodem Iudicio sibi administrari iustitiam ratione iniuriarum et damnorum sibi ab Actore illatorum c. 1 de mutuis petitionibus.

Ad 2dum. Libellus Conventionalis continere debet Nomen et Cognomen Iudicis, Actoris et Citati, et rem quam petit et causam s. ius petendi et speciem petitionem c. 2 l. c. ubi Gloss. contenta exponit disticho sequenti

Qui, quid, coram quo, quo Iure petatur, et a quo
Recte compositus, quisque Libellus ht.

Criminalis autem insuper exprimere debet Crimen accusati, illiusque commissi tempus, aliquando, cum inscriptione ad pœnam Talionis, tandem petitionem pœnarum. can. libellorum 2 Q. 8. c. Qualiter et quando fraternitati de Accusationibus.

Ad 3tium. Libellus potest omitti in sequentibus casibus. 1mo in Causis Summariis ut Beneficialibus Usurarum Decimarum et Matrimonialibus Clem. dispendiosam de Iudiciis. 2do 2do ex lege usu et Consuetudine aut Statuto agitur de plano Specialiter et sine strepitu, ac figura Iudicii, tunc sufficit loco ipsius petitio verbalis. Clem. Sæpe. § verum d. Tit. 3tio in Causis Notoriis, in quibus ex Officio proceditur c. ad nostram de Iurei iurando c. audientia de Accusationibus. l. ea quidem ff. C. de Accusationibus. 4to In Causis Regularium coram Iudice Regulari c. ult. de Statu Monachorum. 5to 2do agitur ad transactionem et rem iudicatam, ubi sola Executio requiritur. l. 2 a Causa ff de Execut. rei iudicatæ, quia tunc sufficit

transactum vel iam iudicatum eé. l. si Prætor. ff de Iudicijs. de his fu
sius Sanidlougus in suo pegsu.

R ad 4tum. Libellus corrigi et mutari pt regulr ante litis Contesta
tionem. l edita C. de edendo. Post Litem vo contestatam id fieri
nequit in Substantialibq, nisi actor aliam Actionem a priori recedendo
instituat et litis expensas Citto refundat. c. examinata de Iudicijs.
l. de Atte. ff de Interrogatorijs. Dicta am Reformatio Libelli fieé
ri pt in Accidentalibq, qdo Libellus obscurus, vel in aliquo defectuo
sus, vel si plus aut minus vel alia res petat, vel aliquid superflui in eo
contineat, tunc tales defectus ante litem contestatam corrigi dnt. l. vl
pt. ff de Iudicijs. Addidi tn supra regulr, quia si Mutatio dicta fiat
in accessorijs vel Accidentalibq, non am sup re ppali, e si de fructibq,
vel de Obscuritte Libelli, non am sup re ppali, e si de fructibq vel de
obscuritte Libelli agit. dt enim eé clarus, perspicuus non æquivocq,
genericus, incertus, et confusus, alioquin Exceptionem pateret. hinc
etiam post litem contestatam talis Correctio fieri non prhibet. uixta l.
de lite. ff de delitito dilicto. l. quod existimauerunt. ff si certum pe
tat. l in delictis. § si detractam ff de Noualibq, ubi de Iure pmittit Corre
ctio libelli, in Accidentalibq usq ad Sententiam.

R ad 5tum. Actor comparens in Iudicio conducere dt Citationem legitime
executam, suum Libellum iudicialr offerre, e patefacere dt quod petat,
et quidem regulr in omni Caa. l. 1. ff. de edendo. Addidi regulr quia
hic excipiunt leues et breues Caa leuium personarum et similes, de
quibus dictum supra in Responsione ad quaesitum 3tiu. qualr am Li
bellus in Iudicio offerat, ibidem supra insinuatio

R ad 6tum. Citatus in Iudicio comparens ad oblatum Libellum respondere
tenet, nisi legitime contra eundem excipere, vel ex iusta Caa dilatio
nem petere possit. can offerat 2. 3. Ideo quia si non responderet y
Contumaci haberet, pænasq contra Contumaces a Iure poenas mereret.
de quibq actum supra. Dixi nisi legitime quia si Libellus sit inhab
ilis vel aliam in Contrarium Exceptionem legitimam habeat, illo
liberum é eandem ante responsionem e Litis Contestatam opponere vel dilatae

petere, ex iusta causa, v. uerbi infirmitatis, absentia Reip. causa, defectu monumentorum et similium de quibus l. 2 de dilationibus ac in Iure Regni Poloniae uideatur Lipskus in sua Observat. 17. Zaradzkius in Processu Iudiciario de Dilationibus.

Q. ad 1mum. Effectus libelli legitime formati et oblati primus est, quod sententia ordinarie ferat libello conformis c. licet Heli de Symonia. c. Qualiter de Accusationibus. l. ut fundus fere diuidendo. Dixi Ordinarie, quia in Iudicio ex Causis Summariis, nec non Criminalibus Iudex ex Officio procedere potest ad condemnandum reum conuictum. Vide Bartholum in l. quid ergo. ff. de his qui notantur infamia. 2dus effectus est quod irrumpat praescriptionem, sicut in c. Ante et c. quoniam. de praescriptionibus. l. sicut. C. de praescript. 30 et 40 Annorum. 3tius quod actionem annalem perpetuet l. 2. C. de libelli. 4tus. quod res in libello expressa fiat litigiosa ita ut ante decisionem litis causa alienari nequeat c. Ecclesia de Litispendentia et Authen. litigiosa C. de Litigationibus.

Titulus 8vus.
De Exceptionibus

Q. 1mo. Quid et quotuplex sit Exceptio. 2do Quando Exceptiones in Iudicio sunt proponendae. 3tio contra quem proponi possint. 4to Quid faciendum Excipienti, si Iudex admittere nolit legitimam Exceptionem. 5to Quae sint species peremptoriarum Exceptionum. 6to Quomodo Exceptiones procedant in Iudicio de Iure huius Regni. 7mo Vtrum Reus plures Exceptiones etiam contrarias opponere possit.

Q. ad 1mum. Exceptio est actionis exclusio l. 2 ff. de Except. l. 9. C. e. Unde Reus excipiendo, exceptionemque proponendo, Actoris fungitur Officio. 4. e. t. Duplex est autem in Dilatoriam seu Temporalem, et peremptoriam seu

perpetuam, et Anomalam s. Mixtam ex utraq. ut colligitur ex alle gat. l. 2 et 3. ff e.t. Dilatoria est quae principalem causam non perimit, sed cognitionem eius, vel responsionem ad tempus differt l. 3 ff e.t. Velu ti si excipiatur adversus Judicem, vel Jurisdictionem eius, contra Acto rem, vel Procuratorem, de quibus infra. Peremptoria, quae probata peri mit causam, et Intentionem Actoris c. veniens de Accusat. c. de litis Contestat. in 6. vg. si Reus objiciat Actori, quod petat id, quod iam recepit, vel remisit aut Reus compensavit. et infertur per tot. Anomala quae non est mere peremptoria, sed mixta, et potest opponi etiam in tam dilatoria, ~~et potest~~, quia non sit normam aliarum Exceptionum, ad possit opponi indifferenter, tam ante, quam post Litis Contestationem c. exceptione de Except. c. quia in 6.

R. ad 2dum Exceptiones Dilatoriae regulariter opponi debent in Judicio ante Li tis Contestationem, et si probatae fuerint, hinc decisionem causae im pediunt, et Negotium principale differunt. c. in nostra Monitorium iuxta c. de Sententia et re iud. l. 2. ff de Exceptionibus. l. apertissimi C. de Iu diciis. d. l. 2. ff. e.t. Addidi regulariter, quia si per ignorantiam omittantur, aut ex nova causa emergant, aut ex antiqua occulta noviter parata in notescant, etiam post litem contestatam admittendae sunt c. 4 de for. Comp. c. inanuante de Offic. Del. et l. fin. C. si non competens. Exceptio nes vero peremptoriae possunt opponi, etiam post litem contestatam si cut et anomala Gloss. in l. Exceptionem. C. de probationibus. c. de lit. con testata in 6.

R. ad 3tium. Exceptiones dilatoriae opponi possunt 1mo contra Judicem quod nullam habeat Jurisdictionem, vel de Jure impeditam, si ex communicatus, si extra territorium suum, sine Consensu Ordina rii loci et absq. consensu partium iudicare velit, aut metas suae Jurisdictionis excedat c. cum est. 2nale de for. comp. l. fin. ff de Offic. Praesidis. vel si causam Actoris Tribunali obnoxiam iudicare nitatur c. cum venissent de iud. aut si alias sit Judex incompetens c. Si ele

ric.

ricas. c. cum sit. Gnale de for Comp. l. Juris ordinem. C. de Jurisdictioe omnium Judicum. Item loco Cognitionis, Affinitatis, amicitiae, v odij excipi pt contra Judicem, quia eiusmodi affectio hnum Judicum pervertere pt, si illa Judex sit affectus, can quatuor 11 Q3. Unde Judex aduersa Partis consanguineus v affinis v Citati inimicus legitime recusari pt c. postremo de Appell. l. hac am. ff ex quibg Causis, can quod Suspecti 3 Q5. c. cum Laicus de Officio Judicis, Del In cuj si Judex ab aduersa Parte ptio corruptus can qui recta et can pauper 11 Q3. v. si Causam consimilem habeat c. causam de Judi. v si in eadem Causa ante fuit Judex, assessor, Aduocatus, aut Testis. v si in alio Suspicio iusta aduersus Judicem habeat c postremo. c. caam de Appellationibg l. fin. ff de Testibg. Has et alias Causas recusandi Judices refert Marantha in Speculo aureo Parte 6. 2do Exceptio Dilatoria obijci pt contra Actorem, si agere Jure prohibitus sit, ut dictum sit pra Titulo 3 in Responsione ad 2dū Quaesitum. 3tio contra Procuratorem, si Jure prohibeat hoc Officium exercere, v si mandatum nullum, aut insufficiens, aut defectuosum habeat c. in nostra. c. si de pcuribg, aut si habeat ttm Gnale mandatum in tali Causa, quae requirat Speciale. c. qui generalr de pcuratoribg in 6. l. quod quis et 12. ff de pcuribg. 4to contra Libellū si sit obscurus, Generalis, incertus v confusus c. examinata de Jud. 5to contra terminum nimis strictum c. de Dilationibg. Can ult 6. Q2. 6to contra locum Judicij non tutum Clem Pasteralis de re iud. et Clem 2 de foro Comp c. ex pte de Appell. 7mo Contra Tempus feriarum, quibus Judicia silere dnt, nempe diebus in honorem Dei et Sanctorum dicatis, v diebus non iuridicis c. 1 de ferijs. Gloss in l. dies festos. C. de ferys. 8uo ratione litis pendentiae in eadem Caa, co ram alio Judice, v ratione pventionis. l. ubi certis. ff de Jud, v iuxta Jus huius Regni j maiori, qndo Reus maioris importantiae Caadt in altiori Libello v Judicio, qno rnt plus petitionis, qdo plus petit qm sibi debeat, v qm quod fieri pfesset iux Gloss in c. dinus. de plus petit.

v.g. si Actor petat plus, caa tempore, reg. locco. domo Obijci pt Exceptio pacti de non petendo ad tempus, v.g. Titius fit pactum cum Sempronio ne ab illo exigat debitum ante biennium, ille vero non servato eius modi pacto petit debitum ante terminum praefixum, hinc petat contra ipsum excipi, quod illud debitum exigere nequeat ante tempus in pacto designatum, quia contractus ex conventione legem accipere videat. c. Contractus de R. J. in 6. 11mo Opponi pt Exceptio Excussionis s. Ordinis, qdo Creditor, omisso ppali Debitore excipit seu convenit ipsius Fideiussorem. Quia prius Debitor principalis excuti dt, si existet et solvere possit, qm eius Fideiussor Auth. praesente. c. de Fideiussoribus n. 120. 12 Exceptio Caae ppalis, si alia Caa a ppali dependens intentetur, hinc p viam Exceptionis peti pt dilao, ut prius Caa ppalis decidatur Gloss. in c. tua de Ordine Cognitionum. 13. Exceptio privilegiata Spolij Autori obijci pt, ut antequam Litis respondeat, Spoliatus prius restituatur c. 2 et fin de Ordine Cognitionum. De Exceptionibus Iuris huius Regni videat Zawadz. eius. e.t.

R. ad 4tum. Si Iudex renuat admittere Exceptionem legitimam liberum est excipienti appellare ad Superiorem, v.g. si Papae Delegatus recuset et non admittat Exceptionem, tunc appellandum ad Papam c. super Quaestionem de Off. Del. Si ab Epo tunc ad altius Tribunal. Similiter Iudex recusatus, post recusationem pbatam remittere dt Caam ad Superiorem c. cum Speciali de Appell. quia talis Interlocutoria sententia non admittens legitimam Exceptionem gravamen continet, ideoq. ab ea appellari pt, iuxta Concil. Trid. Sess. 24 c. 20 de Ref.

R. ad 5tum. Speciae peremptoriarum Exceptionum sunt sequentes. 1ma dr rei iudicatae. c. si Clerici de Iud. l. 4. ff de re iud. Res autem iudicata hic sumitur, qdo aliquis de eadem re, ex eadem Caa, et inter easdem psonas v. Successores erat processatus, et p Competentis Iudicis sententiam iudicatus, si igitur denuo citetur, objicere pt Exceptionem rei iam iudicatae coram quocumq. Iudice, quod talis Caa iam est legitime

antea definita. c. 1. de Exceptionibus in 6. l. cum quarit. ff e. t. 2da Exceptio peremptoria e doli mali, locum habens in Contractibus aut Obligationibus. Gloss in c. cum dilecti et c. cum sua de Empt et Vend. Unde si quis mala fide contra alium procedat, adversus eum pt oppo ni exceptio doli mali vg si quis post rem suam receptam intentet, ra tione illius Actionem, tunc dolo malo procedit, quia frustra petit, quod restituere oportet eundem c. frustra de R. J. in 6. 3tia Exceptio talis e pacti conventi et transactionis legitima c. fori de transactionibus in 6. l. postquam Citati. C. de pactis, vg pactum aliquis fecit cum Creditore suo, ne peteret debitum, et Creditor remisit debitum ex promissione, quod illud amplius petere nolit, v transactione, aut ipsi iam compensata est, nihilominus post tale pactum, promissio nem v transactionem, aut Compensationem, agit ratione talis debiti, contra talem Exactorem obiici pt Exceptio pacti v trans actionis v Compensationis l. Caus. C de transactione. 4ta dicitur non numerata pecunia, quando nimirum Creditor debitor per Syngrapham recognoscit se debere certam pecuniam ex mutuo, quam tamen a Creditore non recepit nec numeravit, v qdo dat quietatio nem Creditor, quod a suo Debitore recepit, ac tn realr non recepit, tunc contra eum, etsi nec dedit, nec numeravit pecuniam, militat praefata Exce ptio. l. generalem C. de numerata pecunia. Unde ante lapsum bien nium protestatio, v ipsa Exceptio iniuriato Officiose fieri dt de non numerata pecunia. et contra adversam partem iniuriantem hanc Exceptionem expost facere possit l. in Contractibus C. de non nume rata pecunia. 5ta Exceptio e Iurisiurandi, qdo aliquis Iuramen tum a suo Adversario sibi delegatum praestitit, v paratus fuerit iu rare, quod nihil illi debeat, seu cum ipse Adversarius Iuramentio remisit et condonavit, aut iuravit, rem quam exigit suam ee. l. non erit. ff de Exceptionibus. l. fratris tui. C. de transactionibus. 6ta Exceptio e metus iniecti aut erroris, qdo aliquis gravi metu sibi

iniuste incusso, aut errore inductus sibi aliquid promisit, quod alias non debuit, ex post potest se tueri Exceptione metus, et erroris contra suum Aduersarium, qui illum induxit ad talem promissionem, quia quod metus causa gestum est, non est mutuo haberi ratum l. agit Praetor et l. qui in carcere. ff de eo quod metus causa, tum nihil est tam contrarium uolunti, quam metus, verberatio gratuis, aut error c. cum locum de sponsalibus. 2da Exceptio est legitimae praescriptionis c. cum aures de praescriptionibus ubi dicitur quadraginalis praescriptio omnem prorsus Actionem excludit. l. praescriptionem C. de praescriptionibus et l. peremptorias C. sententiam rescindi non posse. Addidi legitimae praescriptionis, quia praescriptio omnia debet habere a Iure requisita quae in Glossa referuntur Can causa 16 Q. 3 et sequentibus his uersibus continentur.

Non ual capies, nisi sint tibi talia quinque
Recta fides, iustus, titulus, res non uitiosa!
Quod res tradatur possessio continuetur.

Unde completa praescriptione praescribens hanc habet exceptionem contra illum, quod se tueri possit contra suum Aduersarium, qui rem legitime praescriptam recuperare cupit. Quia praescriptio Iure inducta est, propter segnitiem res suas negligentium uideantur Statuta Regni Poloniae de praescriptionibus apud Herburtum V. praescriptio. Huc etiam spectant Actiones praescriptionis, ut si quis intra 10 dies non appellet a sententia lata, uel non petat Apostolos intra 30 dies, aut non prosequatur appellationem intra Annum uel biennium, de quibus infra dicetur. Insuper in Iure Ciuili reperiuntur Exceptiones Senatus Consulti Velleiani et Macedoniani, quarum 1ma suffragatur Matri, si pro filio suo bona fide interuenerit. l. 2. ff de Senatus Consulto Vell. nisi huic Exceptioni renuntiauerit. l. fin. ff ad Senatus Consultum Velle: Altera Exceptio seruit Patri, si absque scitu eius filius ab alio mutuo acceperit pecuniam, tunc Pater non tenetur ad restitutionem illius, nisi talem Exceptionem ratificet Pater, aut filius accepta

pecuniam in rem Patris aut Studiorum causa, v. ad rem necessariam converterit, ut colligit c. fin ad Senatus Con. Maced, cui respondet Statutum Regni V. Iudaeis taxillor.

R. ad 6tum. De Iure Regni Poloniae Exceptiones in Iudicio opponuntur. 1mo Declinatoriae Fori. 2do Dilatoriae. 3tio Peremptoriae, quarum opponendarum hic ordo servatur. 1mo ponitur Exceptio contra Citationem. 2do contra propositionem Citationis. 3tio contra Forum et personam Iudicis. 4to contra Reum. 5to contra Actorem. 6to contra Forum Citationis. 7mo contra Processum et fatalia, nec non praescriptionem. 8vo Dilationes petuntur, de quibus tractat Zawadzkius in suo processu et.

R. ad 7mum. Reus potest in Iudicio pluribus etiam Contrariis uti Exceptionibus iuxta l. 5 et 8. ff de Exceptionibus, ~~licet~~ nisi prorsus sunt incomparabiles, ita ut una alteram anullet l. 4, 5, 8 ff de R I ~~in 6~~. et l. 14 C. de Instrumentis. Ratio est quia favorabiliores sunt partes rei quam actoris l. favorabiles. ff de R I in 6to. Unde Actor non plus petitiones cumulare, sed unam quam experiri vult, eligere debet. l. 43. §1. de R I.

Titulus 9nus
De Replicationibus.

Q. 1mo. Quid et Quotuplex sit Replicatio. 2do Quotupliciter fieri possit. 3tio Utrum Iudex super Exceptionibus et Replicationibus hinc inde Iudicialiter intervenientibus interloqui teneatur, et quid sit observandum in decisione earundem.

R. ad 1mum. Replicatio est Exceptionis exclusio. Unde si Reus excipiens adversus Actoris replicat ~~Exceptionem~~ responsionem, dicitur duplicatio, et vicissim duplicationis Resolutio appellatur triplicatio, tandem quadruplicatio dicta l. 2. ff de exceptionibus. Quod Replicationes nec nimium multiplicentur absque necessitate, amputare eas Iudex potest, praesertim quoad testes inductos, quos tertio refutare non licet. c. licet. de testibus. ibique Abbas.

R. ad 2dum. Replicationes, sicut et Exceptiones dupl. fieri pnt. 1mo
in Genere qdo excipiens v replicans dicit Verba Generalia contra
idem saluo facto et inscriptis, loco et tempore suis, quasi diceret.
dico id quod de Jure in communi & in genere dicat Opponi v excipi pt
contra promissa. Quod Clausula Verbo gnali hunc operat effectum,
quod conseruet Jus opponendi et deducendi Exceptionem ad Special.
postea quandocunq. 2do in Specie qdo Replicatio specifice et deter
minate ponit et deducit ut docet Biccius in praxi l 5. c. ult n. 10 et 13.

R. ad 3tiu. Exceptiones et replicationes in eadem Caa, ex utraq pte inue
nientes dnt p interlocutoriam Sententiam decidi, in quarum decisione
obseruandum 1mo. Quando Judex Ordinarius recusat, tunc ante pro
bationem Exceptionis, pt Caa alteri non suspecto committere c. si quis
contra de for comp. Vel per Arbitres a partib electos recusatoria Ex
ceptio cognosci et decidi dt q suspicionis de Off Del. Conc Trid Sess 24
Cap de Reform. Quod si Partes nolunt eligere Arbitros, pt Judex eas
compellere ad illos eligendos c. 2 et c. cum Speciali de Appell. Quod
si Causa Suspicionis contra Judicem non pbet, Judex procedere dt ad
ulteriora d. c. cum Speciali et c ult de Appell. Si vero Arbitri pnun
tient legitimam Exceptione, tunc Caa deuoluit ad Superiorem. Bar
bosa de Off et ptte Epi. pte 3 alleg 54 n. 10. 2do si recuset Offlis Gna
lis v Delegatus ab Epo, tunc non Arbitri, sed Epus recusationem co
gnoscere dt. c. si contra de Off Jud Del in 6. Quod si Administrator
Episcopatus in Spiritualib recuset, cognitio Exceptionis ad Capitulum
spectat d c. si contra. Potest tn Capitulum sede uacante talem Caam
alteri committere. Marantha in b Capitulo sede vacan. n 5. 3tio
si Delegatus Papæ recuset, pt alteri Causam subdelegare, v eam remitte
re ad Superiorem c. Judex de Off Del in 6. & si plures sint Delegati, et
unus duntaxat eorum recusat, pt cæteris Caam suspicionis committere
Judicandam. d c si contra. Hic obseruat si Judex legitime recusatus
postposita sui Recusatione in Caa decidenda pcedat, tunc pessus nul
litati obnoxius est, et recusatus ad superiorem dt appellare c. Jud Quod

ctionem de Off. Del. Concil. Trid. Sess. 24. c. 5. de Reformat. 12. ff de Judicijs. 5to Observandum. Si Declinatorias Exceptiones opponant, et sup illis Judex interloqui nolit, tunc illas ad Superiorem referre debet, ante decisionem principalis negotij, ne processus invalidetur, de quo Muscatelli par. 5. Gloss. in 6.

Titulus Nonus.
De Mutuis petitionibus seu de Reconventione.

§. 1mo. Quid et Quotuplex sit Mutua petitio seu Reconventio. 2do coram quo Judice sit proponenda, 3tio quando et Quomodo. 4to In quibus Causis pt proponi.

§. ad 1mum. Reconventio est mutua petitio contra Actorem in eodem Judicio per Reum instituta, videlicet, quando Reus viso Libello seu petitione Actoris vicissim ab illo coram eodem Judice aliquid petit ut colligitur ex c. 1. de mutuis petitionibus. Ratio est quia cuius quis in agendo observat Arbitrium, eum habere contra se Judicem in eodem Judicio non dedignetur inquit Justinianus in l. penul. Auth. et consequenter de Sententijs et interlocutionibus. Est autem reconventio duplex propria et impropria. Propria dicitur, quae ante litis Contestationem proponitur et cum ipsa Conventione, usque ad definitionem Causae procedit. Gloss. in Clemen. Saepe. § Verum de V. S. Unde si actor respondere nolit super Reconventione a Citato proposita, tunc non proceditur sup conventione, donec respondeat reconventus c. 1. et 2 de mutuis petitionibus. Impropria est, quae post litem contestatam opponitur, sed separatim deciditur c. 3. § fin. de Rescris in 6. Panormitanus ad c. 1. de mutuis petitionibus.

§. ad 2dum. Reconventio proponi pt, non tantum coram Judice Ordinario c. 1 et 2 de mutuis petitionibus. l. cum papinianus. C. de Sententijs et Interlocutionibus. Sed etiam coram Delegato c. dispendiosa de Rescriptis in 6. non tamen proponi coram Arbitris, nisi compromissum sit factum generale de omnibus controversijs inter Actorem et Reum inrue

uenientibq. l. non disiungimus § sed non compromissum ff de Recept. Arbitrorum a c. cum dilectus de Arbitris. Inhup nequit pponi coram Iudice appellationis, quae de Caa Appellationis tm pnuntiare dt cut debitus de Appellationibq. Nisi negotium etiad ppale sit inspicien dum, tunc enim reconuentione pt Iudex Appellatis c statuimq de Electioe Abbqs in c. 1 d e inutilis pet.

Re Ad 3tiu. Reconuentio pponi dt post propositionem Actoris, l Libello iudicialr productum, v statim post litis contestationem, ut Simul taneo processu tam Conuentio Actoris, qm reconuentio Rei contineatur et terminetur iuxta Glos in c. prudentiad de mutuis petitionibq. & eodem modo. Ita tamen utraq procedit, ut prius Reus ad Libellum actoris respondeat, deinde Actor ad petitionem Rei reconuenientis, uterq autem, nempe Actor suam Conuentionem, et Reus tidem suam Reconuentionem probare dt, ac tandem utrumq negotium una sententia finit c. 1 de Ord Cognitionum. et c 1 de mutuis petitionibq. Quod si Conuentio liquida sit, et Reconuentio indigeat probatione, tunc Iudex in negotio liquido prius procedere pt, non liquidum uero suspendet ut docent DD in c. cum dilectis de Ordine Conductionis. Speculator Titulo de Recon § quidem nd.

1 Q R b Ad 4tum Reconuentio fieri dt in Causis simplr non phibitis phibetur am Reconuentio pponi in Causis, quas Iudex Conuentionis decernere nequit, ob defectum Iurisdictionis ex Laicus Causas Spirituales c. decernimus de Iudicijs. c. tua de Definitionibq. 2do in Causa Spolij c. ex Conquaestione de Institutione Spoliatorum; nisi reconuentio aliter agat de alio spolio c. sup Ordine Cognitionis. 3tio Excommunicatus uitandus phibetur reconuenire, qmuis ipse conueniri pt c. intelleximus de Iudicijs. 4to 2do agit de momentanea possessione Glos in c. fo de Ordine Cognitionum. 5to. In Causis pruidicialibq c. 1 de Ordine Cognitionum. 6to In Causa depositi c. bona fidea de Deposit. l penul tionum.

C. de Deposit. Imo in Causis Criminalibus criminaliter intentatis l. neganda. C. de his qui accusare non possunt. Dixi criminaliter inten tatis, quia si in Causa Criminali civiliter tantum agatur, tunc libe recon ventionem de alio Crimine fieri posse similiter coram Iud. ue Comp docet Marantha dis. 6 n. 68. 2do In causis mere executivis non ee admittendam Reconventionem tenet Scanus inc. ex litteris Ar. 5 n. 52. 3tio de Iure huius Regni Reconventio non permittitur iuxta Statutum Casimiri Magni Visliciae Anno 1368 Herburtus & actor et hanc de praxim in Curia Regali refert Zaug.

Pars 2da.
Processus Iudiciarij.
De
Instructorijs Iudiciorum
Titulus 1mus.
De Litis Contestatione.

Q. 1mo. Quid sit Litis Contestatio. 2do An sine illa valeat processus. 3tio Quales producat effectus.

R. ad 1mum. Litis Contestatio e responsio Rei ad principalem peti tionem Actoris coram Iudice facta animo contestandi li tem C. unico de Litis Contestatae. Unde Reus tunc contestatur litem, quando vel simpliciter negat in libello Actoris narrata et si bi obiecta seu propositionem Actoris l. unica. Cod. e. vel quando negat partem principalis petitionis, aut qualitatem eius, seu quando modifi cate respondet, negando narrata sic ut narrantur ee vera, vel si in parte agnoscat factum sibi obiectum, et in parte neget, per qualem modificatam responsionem evitat poena proterve negantis

de qua in l. contra negantes. ff ad l. Aquileam. Nimirum non condemnatur in expensis ad quarum refusionem stringi solet semper negans si postea convincetur. Bartholus in l. si dubitet § si ita demum ff de fideicommissis. Iason in l. eum qui. ff de inius vocando. Vel e contra Reus respondet dubitative ut non puto aut non credo narrata esse vera. Glossa in c. cum ad sedem de Restitutione Spoliatorum. Baldus in l. debiti ff de petitione haereditatis. Quod si autem affirmative respondeat et confiteatur factum sibi obiectum iudicialiter, tunc pro confessum de la condemnatione restat ...tatas. ~~unica~~ de confessis et l. proinde ff ad l. Aquileam.

Q. R. Ad dum sine Litis Contestatione regulariter non valet processus c. unico et Glossa in c. de Causis c. Ratio est quia Litis Contestatio est basis quaedam constituendi Iudicii Ordinarii l. amplius ff rem ratam haberi. Unde ea omissa neque Testes recipi neque ad Sententiam definitivam recte devenire potest c. dudum. § licet de Electione. V. Addidi tamen supra regulariter quia litis Contestatio in quibusdam causis omitti potest veluti 1mo in Causa Matrimoniali Clementina dispendiosam de Iudiciis. 2do in Causa depositi Panormitanus in c. quia propter de Electione. 3tio in Causa petitae Declarationis contra iniuste Percussorem Clericum incidisse in Excommunicationem Canonis si quis suadente et Rota Decisio 52 in Novis. 4tum in Causa Haeresis Argumentum c. fin. de Haereticis in 6. 4to in Causa Executionis Sententiae Riccius e. t. 5to In Causis Summariis ex processu Summario Clementina saepe de V. S. Quia in Summario Iudicio sufficit inspicere veritatem manifestam, et punire Notorie delinquentem, cum manifesta non egeant probatione Can. manifesta 2 Q. 1. Quod si Citatus nolit litem contestari, nec directe respondere in Causa principali, tunc stringi potest per Iudicem ad respondendum, et paena contra illum tamquam contumacem extenditur ...

ut passim docent DD in c. unico de Litis Contestaē.
ad 3tium. Litis Contestatio facta varios producit effectus, et quidē 1mo quoad Judicem, quod post Litem contestatam Judex recusari nequeat, nisi ex nova caā. c. insinuante de Off. Del. Quia p Litem contestatam Judex censetur ee Competens. l. si quis ff de Jud. Et Jurisdictio Delegati Judicis p Causam pperpetuat. c. relatum de Off. Del. Unde Lite pendente nihil ē innovandū Clem. 2 ut lite pend. l. et quia ff de Jurisdictione. 2do quoad Actorē effectus Litis Contestationis ē quod rem litigiosam faciat l. 1. C. de rebus litigiosis. Item quod Actionem ac realem perpetuet, et transire faciat ad Haeredes l. ultima de pscriptione, et l. unica. C. de delictis Defunctor. Praeterea quod praescriptionem a Reo inchoatam interrumpat can pt 15 2 5. l. sicut de praescript 30 et 40 Annorum. 3tio quoad Reum, qui post Litem contestatam dilatorias exceptiones opponere prohibetur c. inter Monasterium de senten et re iud. l. exceptione. Cod. prob. Nisi illas opponendi salvam sibi reservet facultatem, v. de iis opponendis interponat protestationem, v. caā de novo emerserit ad illas proponendas ut iam dictum supra. Insup Litis Contestaō efficit, quod Haeredes Rei defuncti possint conveniri in Actione Rei §. 1. Instit. de ppetuis et temporalibus Actionibus. 4to quoad procuratorem Litis Contestaō id operatur, quod Procurator efficiat Dominum Litis ita ut in locum suū alium substituere possit c. 1 de procuratoribus in 6. Et post litem contestatā mandatum Procuratoris a pprincipali revocari n̄ pt, nisi ex legitima caā c. quamvis de procuratoribus in 6to. 5to Quoad Testes, qui ante Litis Contestaē recipi non debent c. unico de Litis Conte: Nisi urgeat periculū mortis v. diuturna absentia Testium c. quoniam frequenter ut lite n̄ contestata

Titulus 2dus.

De Iuramento Calumniae

Q. 1mo Quid sit Iuramentum Calumniae, et in quibus consistat. 2do utrum spectet ad valorem Processus. 3tio Quis illud petere teneatur. 4to An in omnibus Causis adhibeatur. 5to Quando sit praestandum. 6to Quae sit poena contra Iuramentum Calumniae praestare nolentes. 7mo post Iuramentum Calumniae praestitum quomodo Positiones et Articuli, ac unde formentur. 8vo utrum in Processu Regni Poloniae vigeat in praxi hujusmodi Iuramentum.

R. ad 1mum Iuramentum Calumniae, dicitur Iuramentum Credulitatis, quo tam Actor quam Reus contestatur se vitaturum Calumniam in agendo et defendendo, seu se non agere animo calumniandi, sed quod existimet se bonam Causam habere ut colligitur ex c. cum causa 1 et. 12 C. de iureiurando propter Calumniam. 2do Quod uterque ad interrogatoria et Articulos vera dicet, nec scienter falsa utetur probatione ac defensione. 3tio quod non dedit, nec dabit, vel non promisit aliquid Iudici ut pro se ferat Sententiam. 4to quod non petet Inducias seu dilationes frivolas ut protelet Causa in praeiudicium Alterius, ut de his contentis Iuramenti Calumniae exstat Gloss. l unica C. de Calumnia Iuram. in qua versus ponuntur sequentes.

Illud iuretur quod lis sibi iusta videtur
Et si quaeretur, verum non inficietur
Nil promittetur, nec falsa probatio detur
Ut lis tardetur dilatio nulla petetur

R. ad 2dum. Iuram. hoc si a Iudice vel parte iudicialiter deferatur et exigatur spectat ad valorem processus c. 1. § 1. Clem. in oto. Unde Conventio non valet, nisi Iuram. Calumniae petetur. c. cotend. Clem. eod. t. 2. § quam. Dixi tn supra si deferatur et exigatur. quia si nec a Iudice nec a parte exigatur, non vitiat processum si tacite omittatur d c. cotend

R. ad 3tiu.

R. ad 3tium. Juramentum Calumniæ exactum præstare tenentur non ttm Actor et Reus, sed etiam Procurator eorum ad illud præstandum Speciale Mandatum habentes c. pen. et fin. e.t. in 6.

R. ad 4tum. Juramentum Judicialr impositum est præstari in omnib. Causis tam Civilib. qm Criminalib., idq non tantum in Ordinario sed etiam Summario processu d. c. cæterum et c. 1 e.t. in 6to, d. l. 1 C. de Jure iur. propter Calumniæ.

R. ad 5tum. Juramentum hoc Ordinarie præstandum est post litem contestatam, quamvis per accidens exigi possit, etiam in aliam partem Judicij usq ad Conclusionem in Caa inclusive c. 1 et 2 e.t. in 6to. Gloss in c. ex literis de Judicijs v. occulta. Non debet autem in eadem Causa præstari nisi semel, cum ad integrum processum eiusdem instantiæ extendatur, quia in Caa Appellationis cor. altiori Subsellio si exigatur denuo præstari est c. 1 e.t. in 6. Causam cum Appellatio differt a prima instantia sedum Bartolum in l. et Jud. C. de Jure iur. propter Calumniæ.

R. ad 6tum. Pœna detrectantis Juram Calumniæ hoc si Actor illud præstare recuset ab instituta Actione cadit Reus pro confesso habetur c. fin et l. 2. § quod Actor. et § si eam rem ff de Jurejurando, ad hanc tamen pœnam exequendam Sententia Judicis antecedere est Gagill l. 1 Obser. 80 n. 1.

R. ad 7mum. Post Juramentum Calumniæ a Partib. præstitum Judex ad Actoris petitionem præfingit terminum ut pro producant Judicialr in scriptis suas Positiones et Articulos ex tenore libelli erutos ad quos sibi invicem respondent arg: c. unici de Litis Contestatione. c. dudum de electione. Tandem in tr[illegible] ad uenienti liberum est contra productos Articulos excipere si sint [illegible] impertinentes, obscuri, captiosi, vel superflui super quib. Exceptionib. interloquitur Judex an sint admissibiles vel non. Postqm Sententia interlocutoria, Positiones et Articuli

sunt legitimi, tenentur Partes ad illas hinc inde respondere, ut hoc luculentius patent ex praxi Judiciaria.

R ad 8uum. De Jure hujus Regni et Saxonico non video exige re hoc Juramentum in processu, nisi quod ad Tribunal hujus Regni Deputati jurare debeant, juxta Notham ibidem scriptam sup certis punctis. Procuratores autem Causarum quod injustas Causas non sint suscepturi, ut de hoc extant Constitut. Regni eiusdem.

Titulus 3tius.

De Probationibus in Genere.

Quid et Quotuplex sit Probatio in Genere. 2do Utrum duae semiplenae probationes ad faciendam fidem plenam conjungi possint? 3tio ad quem probatio spectet. 4to Cedo sit praecedenda probatio. 5to Quem sortiatur effectum producta probatio.

R ad 1mum. Probatio est rei dubiae et in Controversiam deductae coram Judice legitime facta ostensio ut colligitur ex c. ex litteris de probationibus, item 13 et 4, C. et. Dividitur Probatio. 1mo in Evidentissimam, quae fit per Instrumenta vel Privilegia nullam Exceptionem admittentia c. pen. de Except. in 6to. In Evidentem, quae fit per Testes et Evidentiam facta c. tua de cohabitatione clericorum. Et minus evidentem, quae fit per praesumptiones et conjecturas probabiles c. afferte de praesumptionibus. 2do probatio communiter dividitur in Plenam et Semiplenam. Plena est quae tantum facit Judicis Fidem, ut ad Sententiam ferendam procedere possit, talis fit per evidentiam facti, per Testes omni Exceptione majores, per instrumenta publica, per Judicialem Rei confessionem de quibus infra dicetur. Semiplena probatio dicitur, per quam definitive Judex pronuntiare nequit, cum non faciat plenam fidem

v.g. si fiat per unum Testem, v. per Confessionem Extrajudicialem &c. Unde Pars semiplena probans ad Juramentum suppletoriale admittitur in Civilibus Causis, non vero in Criminalibus et Matrimonialibus, in quibus requiritur probatio plena et perfecta Can. fuint cuncti 2. q. 3. l. sciant. C. de probationibus. c. in literis de testibus.

Ad 2dum. Possunt plures semiplenae probationes coniungi in levioribus et Civilibus, non autem in arduis et Criminalibus Causis Gloss. in c. veniens de Testibus l. illos et l. 16. C. de pann. et l. fin. C. de probationibus. Ratio est quia maius vertitur periculum in arduis et Criminalibus Causis, ideoque continuo agendum iuxta c. cum in periculum de Electione in 6to. Unde in Dubio, quaenam probatio utriusque Partis praevaleat, ponderandae sunt potius probationes Rei, quam Actoris d. c. ex literis de probationibus.

Ad 3tium. Probatio plerumque spectat ad allegantem iuxta l. 12 et 21. ff de probationibus. item l. 1 C. e. Unde Actor id quod in libello, ita Reus quod in exceptione allegavit probare tenetur. l. 2 et sq. ff de probationibus. Si autem Reus nihil allegando pure et simpliciter neget, tunc Actori incumbit probatio l. 4. C. de edendo, quia negantis nulla est probatio l. Actor. C. de probationibus. Nisi Negatio tacite includat affirmativam, talis enim per negantem probari debet. l. in illa ff de V. O. v.g. si quis dicat, non sponte resignari beneficium, quasi dicere videretur coactus resignavit, et sic coactio probanda est per negantem c. super his de renuptiatione. Hinc ~~contrario~~ Negativa est triplex. Videlicet facti, qualitatis et Juris iuxta Gloss. in c. bona de Electione. C. per rem Naa. 1mo Negativa facti meri et simplicis non venit probanda velut si dicant Titium, non solvisse ut probant DD in l. 23. C. e. Si vero sit negativa facti determinati certo loco tempore, tunc probari debet. v.g. si quis dicat pecuniam certo die loco nume

~~Coacti~~ ~~vis~~ dicuntur Negativa

ratam eẽ, tunc pbabitur talis negativa, si dicatur eo die et in illo loco non fuisse numeratam l. optima C. de conditione et stipulationis. 2do Negativa Qualitatis est, si negetur in re seu persona aliqua, qualitas requisita, ut si quis neget eẽ solvendum, tunc talis negativa probari debet, a negante, ne succumbat. l. 2. ff de pbatg. l. in illa et l. hoc iure ff de V. O. Sic enim haeres allegans haereditatem acceptam non fuisse sufficere ad legata solvenda, tenetur id pbare, aut si quis neget defunctum sanae mentis, ac ideo testamentum testamentum facere non potuisse, debet hoc probare, l. nec codicillos. C. de codicillis. 3tiò denique negativa Juris est ut si quis neget legitime factum, vel factum esse contra formam Juris, idem probari debet. Quia cum ita praesumuntur legitime facta esse nisi contrarium pbetur l. 5. ff de pbatg.

ad 4tum. Probatio producenda est regulariter post litem contestatam intra terminum à lege vel a Judice praefixum. Quoad 1mum patet ex t. ut non lite contestata. 1do est quia ante litem contestatam nedum scitur quid pbandum sit. l. 2. C. de litis contestat. Addidi supra regulr. quia exceptiones dilatoriae ante litem contestatam probari debent, ut dictum supra. Tum quia Examen testium fieri potest ad perpetuam rei memoriam etiam ante litem contestatam ut ibidem supra dictum. Praeterea inquantum hic exceptio c. fin. ut lite non contestata. Quoad 2dum supra dictum responsum constat ex l. 1. C. de dilationibg. can. induat 3. q. 3. Unde arbitrio Judicis relinquitur praefigere terminum ad pbationes judicialr. producendas l. 3. §. 1. ff de testibg.

ad 5tum. Effectus plenae pbationis est quod secundum eum sententia ferri debeat, et plene pbans stringi nequeat ad Juramentum suppletorium. c. licet de testibg. l. 2. C. de rei venditione c. 2 de pbationibg. Effectus autem semiplenae pbationis est quod semiplene probanti deferendum sit Juramentum suppletorium in civilibg causis. l. admonendi ff de iureiur. Licet in criminalibg causis reo non plene convicto imponendum est Ja

ramentum Evasorium, s. in foro Ecclesiastico Purgatio Cano
nica c. cum oporteat de Accusationibus. c. inter Sollicitudines de
purgatione Canonica. Porro Actore non probante Reus est absol
uendus, et Actor in litis expensis pro Reum factis condemnandus
c. fin. de Jurejur. l. 4. C. de edendo.

Titulus 4tus.

De Probationibus in Specie atque hic imprimis de Confessione.

Q. 1mo Quae sunt probationes in Specie etiam de Jure huius Regni?
2do Quid et quotuplex sit Confessio Partium. 3tio Quae Con
ditiones sunt necessariae ad Valorem Judicialis Confessionis.
4to Quem effectum habeat legitima Confessio

R. ad 1mum. Species probationum sunt istae: Confessio Rei, Testi
um productio, Instrumentorum editio, Notorietas s. evidentia facti
Juramentum et praesumptio legitima, quae vim plenae probationis
obtinet. Ad Semiplenam vero probationem illae referuntur, quae
fiunt per famam publicam, per ocularem inspectionem, vel scriptu
ram privatam. c. cum Causam de probationibus. §. 3. J. de testibus.
Tandem de Jure huius Regni hae sunt usitatae probationes. 1mo
per Authentica documenta ex Actis deprompta ut per Inscriptio
nes, quietationes et decreta. 2do per Scrutinia s. Inquisitiones
ubi Testes inducuntur, et partes se invicem citant ad deducen
dum Testimonium. 3tio per Statuta et Constitutiones Causis
servientes. 4to per Conjecturas in Causis dubiis seu praesumptio
nes probabiles. 5to per deprehensionem in facto recenti. 6to
per Commistionem cum Nobilibus.

R. ad 2dum. Confessio Partis est recognitio facti vel delicti, ut col
ligitur ex l. unica. C. de confessis. Estque tanti roboris, ut probata dicatur
probatio l. qualr. Sat si quidem. C. de rebus creditis, valeatque Te
stibus et instrumento publico secundum Baldum Consilio 162. Di
viditur autem Confessio in Judicialem et Extraiudicialem. Judi

cialis Confessio est, quae fit coram Judice in Judicio. Extrajudi-
cialis, quae fit privatim, seu extra Judicium, et si fiat parte
absente, tunc per duos Testes probata facit solam praesumptio-
nem et quasi semiplenam probationem DD in c. per tuas de pro-
bationibus. Bartholus in l. si non specialis. C. de testamentis.
§ ad 3tium. Conditiones ad valorem Judicialis Confessionis ne-
cessariae sunt sequentes. 1ma ut fiat ab habente legitimam aetatem
nimirum ut sit maior 25 Annis l. 6 § 5. ff de confessis. 2da
ut fiat sponte et absque metu [illegible] 25 § 26. Unde Confessio
metu tormentorum extorta, non sufficit ad Condemnationem
nisi eam postea confessus perseveranter ratificet. Clarus § fin.
q. 65. n. 2. Nec valet Confessio ex desperatione facta l. 1. ff de quae-
stionibus. 3tia, ut in illa absit error facti. c. ult. de confess. l. 2.
ff e. t. Ideoque fieri debet scienter ac deliberate c. ex literis h. t. l.
pen. ff e. t. 4ta ut sit certa et non obscura l. 6. ff de confessis et
l. 1. ff de interrogatoriis Actionibus. 5ta ut sit verisimilis, et non
adversa naturae rei vel facti. Unde si quis confiteatur aliquid
quod naturae rei repugnet, talis Confessio non valet, nec confi-
tenti nocere debet, v. g. si quis dicat se occidisse hominem qui de
facto vivit Gloss. in l. unica ff de confessis. 6ta ut fiat coram
Judice competente in Judicio et in praesentia adversae par-
tis c. 2 et fin. h. t. c. 4 de Judiciis. l. 36 ff de re iud. l. unica.
C. de confessis. et l. ult. ff de interrogatoriis Actionibus. 7ma
ut sit contra Confitentem in causa adversa, quia si Confes-
sio fiat non super re principali, vel ad causam non pertinente, actor
non liberatur ab onere probandi Gloss. in c. 1. de confessis in 6to.
Et Confessio pro se confitenti non prodest. l. 2. ff de interroga-
toriis Actionibus.

§ ad 4tum. Effectum hunc habet Judicialis Confessio legitime
facta. 1mo quod faciat rem notoriam et confessus pro iudicato

habeat, nihilq superat, qm ut confessus p sententiam condemnetur l.1 et 3. ff de confessis. Quod tm in civilibus quidem procedit, d in criminalibus sola confessio simplex non sufficit ad condemnationem, nisi etiam aliunde constet de delicto. Du Flanam § fin. l. 259. versu 10. Praeterea si Reus suam confessionem dicat esse erroneam, v metu gravi extortam v alio modo invalidam, tunc Judex dt indulgere tali Reo terminium ad probandum ut notat Clarenthaa in suo Speculo fol 136 n 25. 2do Extrajudicialis confessio si fiat parte absente et illam acceptante, tunc plenam faciet fidem. Abbas inc. et si Clerici de Judicijs n 10. idemq deducitur ex l.1. C. de confessis

Titulus 6tus
De Testibus et Attestationibus.

1mo. Quid sit Testis, et in quibus causis usus Testium admittatur? 2do Qui nam Testes esse valeant et qui a testimonio perhibendo arceantur. 3tio Quot Testes adhiberi debeant. 4to Quando et quomodo Testes ab eodem Judice possint. 5to An citari et iurare debeant, antequam examinentur. 6to Examen Testium a quo et quomodo sit faciendum. 7mo An Testis varians, aut sibi contradicens in substantialibus fidem mereatur. 8vo Utrum novos Testes super eodem vel contrarijs articulis producere et examinare liceat. 9no Quam poenam incurrant periuri, falsum testimonium perhibentes.

ad 1mum. Testis est persona habilis ad fidem alicuius rei faciendam adhibita c.1 de testibus. Usus vero Testium est frequentissimus tam in civilibus, qm in criminalibus Judicijs. l 1. ff de testibus.

ad 2dum. Testis dt esse idoneus ac fidelis, v Jure non prohibitus ad perhibendum testimonium cum placuit et cum si Testes

4 § 2. item d. c. 1 e. t. Prohibentur autem Jure esse Testes Imo Quidam in totum. 2do quidam pro certis personis 3tio quidam contra certas personas. 4to quidam in certis Causis. Quantum ad Imum. Testes prohibentur in toto. Imo Impuberes & minorennes propter imbecillitatem Judicii c. Forus de V. S. l. 3. ff de Testibus. excepto Crimine laesae Majestatis in quo admittitur etiam impubes iuxta l. nullus C. ad l. Juliam. et l. de minore ff de quaestionibus. Item super illa re, de qua cum agebatur impubes erat proximus pubertati, qua adveniente potest testis l. 4 ff de testibus. 2do furiosi, prohibentur ob defectum usus rationis can. qui non sentit 3 q. 7. c. ult. de successione ab intestato. 3tio Infames infamia Juris c. ex parte et c. testimonium h. t. In Crimine tamen laesae Majestatis et haeresis admittuntur d. l. nullus. C. ad l. Juliam, et c. tanta de Simonia. 4to Infames infamia facti can. infames 6 q. 1. de testimoniis. 5to periuri can. quicunque 6 q. 1 et alii Criminosi Notorii qui enumerantur in can. constituimus 3 q. 5 et 7. ff de Testibus.

Quantum ad 2dum. Pro certis personis prohibentur ferre testimonium. Imo Domestici pro Domestico in eadem Domo habitantes. ut Uxor pro Marito vel prosequendo. ℞ furta domestica. ff de poenis. l. pen. ff h. t. excepto Crimine laesae Majestatis iuxta l. supra allegatam. 2do Parentes in favorem suorum liberorum, et hi respectu Parentum c. super eo. de testibus. l. parentes C. de testibus. l. donec et l. testibus ff e. t. 3tio fratres pro suis fratribus, liberti pro suis Patronis, servi in Causa suorum Dominorum, amicus pro amico, socius pro socio eiusdem Criminis c. veniens et. can. si testes 4 q. 3. Et plura de his in Jure utroque. Consanguinei tamen imo et parentes in Causa et Consanguineitatis et Matrimonii contrahendi aut dirimendi admittuntur Can. 1. 23 q. 6. Insuper Domestici non arcentur a perhibendo testimonio, quando agitur de Domestico facto, et veritas aliter investigari nequit vel pari

nacus q 3.4. Quantum ad 2tium. Contra certas perso
nas prohibentur proferre testimonium 1mo Iudaei contra Chri
stianum et Haeretici contra Catholicum Can si Haeretica 2q7.
2do Laici contra Clericos in Causa Criminali c. de caetero de Testi
bus. licet accusare possint Clericum poena v. suor. iniuria d. c.
de caetero. 3tio Inimici Capitales contra suum inimicum c.
ptuas c. licet heri de simoniaco et c. cum oporteat de accusa
tionibus. 4to Socii contra Complices eiusdem Criminis c. 1 de Con
fessis. excepto Crimine haeresis, laesae Maiestatis et simoniae c. veniens
et c. 1 in 6. et d. l. nullus. 5to Clericus in Causa Criminali cri
minaliter intentata non potest esse Testis contra accusatum in foro
saeculari condemnandum Glossa in can Testimonium 11 q 1.
Abbas in c. de caetero de testibus.

Quantum ad 4tum
In certis Causis prohibentur esse Testes. 1mo Iudex in Causa quam
iudicavit v. iudicabit Can hoc etiam 2 q 6. can nullus 4 q 3.
2do Patronus, Advocatus et Procurator in Causa quam defendit
can ult. § patroni 4 q 2. c. insuper de testibus. c. 2 Testes 4 q 3.
3tio Nemo in Causa sua potest esse Testis can sane 14 q 3. 4to Mu
lier in Causa Criminaliter intentata, et in Causa testamenta
ria Testis esse prohibetur in can de Crimine 15 q 3 c quoniam et c tam
literis de Testibus, ubi Glossa v. foeminas. item l ex eo ff. de Te
stibus. l. qui testamento. § mulier ff de testamentis. 5to Clericus
in Causa Criminali criminaliter intentata non potest esse Testis con
tra accusatum, in foro saeculari condemnandum Glossa in Can
Testimonium 11 q 1. Abbas in c. de caetero de Testibus. Unde in
testibus consideranda sunt, quae sequentibus versibus generaliter
exprimuntur per Glossam c. nimis v. tollamus de Testibus

Conditio, Sexus, aetas, discretio, fama
Et fortuna, Fides, in testibus ista requires.

Quantum ad 2tium Ad plenam probationem requiruntur saltem duo

Testes iuxta illud Deutoronomii cap 19 et Matthaei cap 18. In ore duorum vel trium stet omne verbum. Idem l 12. ff de testibus. c 13 et 28 e.t. Ratio e quia unius vox e nullius inquit Baldus, tum quia unicus homo facile errare pt. Excipitur tamen hic 1mo probatio Donationis, ad quam probandam sufficit unius Testis l 20 et l vlt donationibus C. de donationibus. 2do Notario, tanquam persona publica creditur Novella 73. § certe et l. si quis, C. ad l Corneliam. Dixi supra saltim duos Testes quia quaedam causae plures Testes desiderant, quae recensentur p Gloss et DD in c. licet h.t. Sic de Iure Saxonico in Causis Criminalibus et Bonorum immobilium requiruntur 7 Testes, quod etiam in praxi Curia Regalis confirmat Sipiles. De Iure huius Regni requiruntur 12 Testes, quod etiam in praxi Curia Regalis iuxta Conclusionem Anni 1588. Unde de numero Testium inducendorum standum ee Arbitrio Iudicis pt ex Gloss c. cum causam de Testibus.

Ad 4tum Testes regulariter inducendi sunt post litem contestatam. c quoniam de lite contestata. Et addicit regulr qa in Causis Electionis Matrimonii v Inquisitionis etiam ante contestationem litis pnt induci Testes. Item ad perpetuam rei memoriam, ut supra iam dictum induci pnt valetudinarii, infirmi, senes, peregrinantes qdo de eorum periculo mortis, aut diuturna absentia probabiliter timetur. Gloss in c. statuit de Testibus et Gloss in c quoniam ut lite non contestata. Haec tn servari dnt circa Testes ante litem contestatam inductos, imprimis, ne testimonia eorundem publicentur, nisi post Contestationem litis. Deinde ut Actor post examinatos tales Testes agat infra annum, v saltim Reo denuntiet fuisse examinatos. c. quoniam frequenter ut lite non contestata. Porro liberum tam Actori, qm Reo, toties in eadem causa sup eadem articulis inducere Testes, quoties (pro partium exigente necessitate)

placuerit, nisi multitudo Testium a Judice resecandas c. cum sa ad de Testibus. l. 4. § e.t. Similiter, in dandis dilationibus ad Testes producendos, Judex cautus ee dt, ne post tertiam dilationem concessam indulgeat 4tam c. in causis ibiq. Gloss. et c. significaverunt de testibus §. Quod si 4tam concesserit dilationem, tunc Pars illam petens iurare tenet, quod non per dolum, aut non cum judicio adversæ partis 4tam productionem postulet, deinceps si ad testes producendos, ante petito habere nequivit c. pen. § quia vero de testibus.

§ ad 3tum. Testes antequam examinentur, dnt prius adcitari et de veritate dicenda iurare, nnatim Producti et p Judicem ad iurandum et examinandum admitti c. 2 h.t. l. si quis ll. Ideo quoad 1mum est, q testes ante citationem, se ultro ingerentes se suspecti sunt de falso, Bartholus in l. post legatum l. de his quibus ut indignis. Ideo quoad 2dum. quia nullius testimonio quantumcunq Religiosus existat, in alterius præiudicium dt credi. c nuper. de Testibus. l. 8. C. e. Nisi ab adversa Parte, cuius interest remissum fuerit c. tuis e.t. Idem Juramentum requiritur a Testibus præstandum de Jure huius Regni p Constitutionem Anni 1588. Hoc autem Juramentum in Foro Ecclesiastico a Laicis præstatur sup Imagine Christi Crucifixi a Clericis sup Evangelio duobus digitis positis præstatur. v. tacto pectore c. cum in eadem de Testibus. In foro autem Sæculari de Jure Magdeburgensi elevata manu dextra et extensis tribus digitis v. ad Xti Crucifixi imaginem. Ast de Jure huius Regni Nobilis iur sub conscientia deponit Testimonium, Plebeius ad imaginem Christi Crucifixi iurat. iuxta d. Constit. Anni 1588.
§ ad 4tum Examen Testium iuratorum fieri pt, p ipsum Judicem v. ipsius Notarium, aut Commissarium ab eo deputatum c. quoniam contra de probationibus. Et quidem a

Judice Eccl[esiasti]co solent deputari ad examinandos Testes Officia
les Foranei v[el] Decani Rurales, aut alij Beneficiati eorum loco
rum, in quibus testes commorantur v[el] prope degunt et Scientiam
facti, de quo inquiritur, habere praesumuntur. Quare Commissa
rijs designatis expedita Commissio a parte illam obtinente in
timari det, ut ad Actum Commissionis et Examinis Testes adci
tentur, et sup[er] Articulis ac interrogatorijs ab utraq[ue] parte porre
ctis, singuli testes separatim, et distincte examinentur, atq[ue] Causa
Scientiae in depositionibus indagetur, ac silentium unicuique Testi
examinato imponatur. Debent autem Depositiones v[el] Testimonia
Testium fideliter conscribi, et in occluso Rotulo Judici transmit
ti, et ad aperitionem Rotuli, nec non publicationem depositionum
Pars adversa adcitari det pro termino praefixo, quo adveniente
te Judex ad instantiam Partes Rotulum aperiri et attesta
tionem publicari mandat, earumque Copias Partibus concedit
ut constat ex praxi Fori Ecclesiastici. Est de Jure hujus
Regni ipsum Officium inductos Testes examinare solet sine
concessione Copiarum, quia ipsa Scrutinia in occluso Rotulo
Partibus extradunt, quibus perlectis et postea lato Decreto
Scrutinia Scripta comburunt, juxta allegata const. Anni
1588. Quod si Testes inducendi sunt valetudinarij, Senio
debilitate, vel paupertate depressi, et sine de decore in publi
co comparere nequeant, aut si sint personae in dignitate con
stitutae, tunc Judex Notarium v[el] alium Commissarium, ad
eos mittit recipiendi testimonij Causa, ut de his in c. si qui
de Testibus. c. Amo de Judicijs in 6. l. in eadem. ff ex quibus Cau
sis. l. ad personas. ff de iure iur. Tandem quod attinet ex
traneos Testes, qui Judicis Jurisdictioni non subsunt, illo
rum examen remittitur ad Judicem loci sub cuius Jurisdictione

spectant:) destinatis eo Partibus, earumq. Procuratoribus ut ibidem dictorum Testium examen expediat, quo expedito rogandus Judex, ut attestationes in Occluso Rotulo connotatas remittat ad Judicem Causæ c. statutum de fide instrumentorum l. Judices C. de fide instrumentorum.

ad 7mum. Si Testis in eodem Judicio contraria vel varia dicat et in continenti non corrigat errata, eius attestatio non meretur fidem c. licet eaa de probationibus. l. qui falsa. ff de Testibus. Quod si Testis statim, et in continenti propriam depositionem corrigat, tunc illi standum est § quia vero in Authen. de Testibus cogendis. Bartholus in l eos. ff de falso § n 3. Similiter si Testis ex intervallo contrarium dixit, cum retractione prioris depositionis et probatione sui erroris, tunc secundo dicto fides adhibetur. Ut tenet Felinus in c. præterea n 5. Aug. Abbas n 3. de Testibus cogendis. Tunc autem error censetur probabilis, quando verisimilis Oblivio allegatur. Baldus in l Presbyteri C de Epis et Clericis. Præterea si plures Testes producti, varie inter se testificentur, illis credendum, qui sunt digniores, quum c. nadne goty et vero primiora dixerint, quia non ad multitudinem Testium respicere oportet, sed ad sinceram testimoniorum fidem, et quibus potior lux veritatis assistit. l ob carnem § Testes ff de Testibus. Unde idem in testibus ab utraq. Parte productis observari convenit c. in nostra de testibus. Et liberumq. Judici eundem Testem ad Examen iterum revocare. c cum clamor et. Quia Judex potest, ubi æquitas movet ante definitivam Sententiam interrogare, donec veritatem rei exploratam habeat. can iudicantem 20 q 5.

ad 8vum. Post elapsas, quæ ad producendos Testes datæ sunt dilationes, aut post renuntiationem ulteriori Testium productioni a Par

tibus factam, ut publicata sive aliter cognita sint Testium dicta, non licet ad eundem Articulum, v[el] alium ipsi directe contrarium, eosdem vel alios producere Testes, tanquam in priori Appellationis Judicio, q[ui]a metuenda e[st] subornatio c 2 de Testibus. Auth. atq[ue] semel. C. de probationibus. Secus vero e[st], si novus articulus ad probandum eandem causam sumat[ur], cui talis renuntiatio sive cognitio nihil efficit. c. fraternitates de Testibus. l. per hanc C. de tempore appellat[ion]is usq[ue] si quis conventus, mutuo, dicat se illud solvisse, q[uo]d p[er] testibus productis probare nitat[ur], p[ote]st nihilominus in eadem vel Appellationis instantia objicere exceptionem pacti, sive de non petendo eamq[ue] ijsd[em] vel alijs Testibus confirmare, non obstante publicatione priorum Testium c. cum causa de testibus e.t. et c. 10 de fide instrumentor[um].

ad quaerum. Perjurus falsum deponens, 1mo fit infamis juxta Gloss. in c. venerabile de Elect[ione] Gloss. fin. in c. quanto. de Juramento. 2do si e[st] Beneficiatus, beneficio privari d[ebe]t, ad alia vero Beneficia et dignitates promoveri n[on] d[ebe]t. c. tua Nos de Jurejurando, et c. querela e.t. 3tio Perjurus n[on] d[ebe]t admitti semper ad testificandum c. accusatus de Haereticis in 6. 4to qui falsum Testimonium dixit in causa Criminali morte meret[ur] juxta Gloss. fin in Can. Nex d[is]t 23 q. 5. l. 1 § ff. de Sicarijs. Qui vero in Contractibus perjurium committit, itidem notat[ur] infamia Gloss. ibid et l. si quis vor C. de transactionibus.

Titulus 6tus.

De Fide Instrumentorum.

1mo Quid et Quotuplex sit Instrumentum. 2do In qua Materia confecta valeant Instrumenta. 3tio quid requirit[ur] ut a Notario confecta[m] rite instrumentu[m]. 4to q[uan]do producenda sint in

Judicio instrumenta. 5to An Exceptiones contra Instrumenta iudicatr objici possint. 6to quam fidem faciant Instrumenta 7mo Etiã Libeti Mercatorum fidem mereanq.

ad 1mum. Instrumentum in genere sumptum, e scriptum fidem rei controversæ faciens et Causam instruens ut colligit ex Baldo l habeo. Felino et alys DD præcipue ex c. ad Joannes de fide Instrm. Sunt am Instrumenta duplicia Publica et privata l. instrumenta. C. de probationibq. Publica dicunq, quæ publicam fidem c. Authem hnt, vel a publicis psonis conficiunq veluti 1mo Instrumentum publicum e, quod Authe Judices, c. ab ipso mandato eius in Judicio scribitq, aut manu Notarij Publica confectq l gesta. C. de re iud. 2do quod Sigillo publico vg Epus Epi Capituli, Universitatis v Collegij aut Civitatis v persona Notabilis signatq. c. scripturam de fide instr. c. Tertio loco etc. post Sylvestrum de probationibus, Baldus, Saliceetus et DD in Auth si qua. C. de Epali audientia. 3tio quod publicatq Authe Magistratus interveniente, c. approbante ut testamenta, Codicilli, Donationes c. l publicati. C. de testamentis. 4to quod ex publico Archivio pducitq ut liber Censualis Auth. at hæ. C. de fide instrumentorũ. 5to quod a tribus testibq idoneis subscribitq c. 2 h.t. l. Scripturas C. qui potiores in pignore. Tandem privatum Instrumentum e quod conficitq a privata persona nulla Authe publica accedente, huiusmodi e, chyrographum, Cautio, quietatio v Epistola privata de quibus in c. 1mo de probationibus.

ad 2dum Instrumenta confici pnt in Mãa [illegible] phibita

et in actibus a voluntate humana dependentibus l. 2 C. de edendo. l gesta C. de re iudicata. l. contractus C h.t. et l emancipatione C. e. Ideo qui actus aut Contractus, lege aut Statuto prohibiti non valent l. iubemus. § his tabellionibus C de Sacrosanctis Ecclesijs. Unde quando intervenit falsitas, dolus malus, metus gravis, aut ius iniuste incussa v usura simonia in confectione instrumentorum ipso Iure invalidantur c. qua contra de L. S in 6to.

§ 6 Ad 3tiu. Instrumentu ut a Notario rite conficiatur, requiritur: 1mo ut fiat in re licita, ut antea dictum. 2do requiritur Mandatum Iudicis. Baldus in l 3 n 2. C. de edendo, Insuper requiritur rogatio Partium sine qua instrumentum inter privatos confici non pt. Baldus in Rubrica. C. de fide instrumentorum in 6to, et quidem utriusque Partis rogatio fieri dt, qdo utriusque Partis consensus desideratur. Quod si ab unius Partis voluntate tantum dependeat, tunc sufficit unius Rogatio, ut in appellationibus protestationibus testamentis, l. § nos am. Auth de Tabellionibus et Novella 44 c. 12. 3tio Requiritur ut Notarius intelligat, quid agatur d N. 44. 4to Ut sint tres saltem testes rogati iuxta d. N. 44, quorum Testium subscriptio non est necessaria cum sufficiat Subscriptio Notarij. Salicetus in l. contractus. C et. n 3. nisi lex expresse requirat Subscriptionem ut in Donationibus, testamentis: l in donationibus C. e. l in hac Consultissima. C. de testamentis. Item in privatis ~~Testamentis~~ instrumentis requiritur subscriptio et sigillum. Panormitanus in c 1 de his qui a praelatis n 14. 5to requiritur, ut Clausula consueta praesertim quae ad Substantiam actus p

pertinent apponantur. Baldus in l. ultima C. de usufructu earum rerum, quae usu consumuntur.

ad 4tum. Quamvis instrumenta permittantur produci in Judicio, usque ad conclusionem causae c. cum dilectus de Fide instrumentorum, consultius tamen post litem contestatam producuntur. Dum Speculatorem de Instrumentorum editione. § Nunc dicamus n 2. Nisi Judex constituerit terminum de illa producenda. Unde post conclusionem causae non sunt admittenda, his exceptis. Imo si noviter inventa sint. 2do si Judex ex Officio procedat. 3tio si causa sit summaria vel criminis. 4to In Instantia appellationis. 5to si Instrumentum super tali exceptione producatur quae etiam post sententiam opponi potest ut communiter docent DD.

ad 5tum. possunt opponi legitimae Exceptiones contra Instrumenta judicialiter producta, si non sint legitime confecta, vel vitium aliquod ex parte rerum aut causarum contineant veluti Imo si instrumentum non sit confectum ab idoneo Notario. l. si quis et l. si quis Decurio. C. de falsis. 2do si aliquod solenne sit omissum instrumentum c. hi de transactionibus. 3tio si sit in aliqua parte falsum l 2 et 3 C de probationibus. 4to si non sit rite productum aut publicatum de quibus et alijs similibus fusius tractat Speculator de Instrumentorum editione. § instrumentum et § ostensio.

ad 6tum. Instrumentum publicum coram Judice factum plenam facit fidem, nec in contrarium admittit probationem l. in hac. C. de Donationibus. l. census. ff de probationibus. Factum a Notario servatis solennitatibus licet plenam inducat probationem, attamen in contrarium potest afferri probatio.

quia uel Testibus vel instrumentis contrarijs repelli pt c cum Joannes h.t. c. ad audientiam de pbationib. Quia tam diu instrumento fides adhibetur, donec pbetur contrarium. l. cum precibus. C. de pbationib. Quodsi in eodem Judicio duo contraria pducant instrumenta, neutri credendum c. imputari e t. Tandem instrumenta priuata pbant quidem contra scribentes adiecta Causa l 13. C. de non numerata pecunia, s. non scribentibus DD in l 5 et 6. C de pbationibus. Nisi aduersa Pars ea pduxerit d. l. 5. C. de pbationibus. Praeterea tunc plenam faciunt fidem. 1mo qdo consensu utriusq. Partis sunt confecta et subscripta, nec non in Judicio recognita, aut p Testes pbata uel ex comparatione Literarum confirmata. l. comparationes C h.t. 2do qdo in Judicio sunt pducta et Pars contra ea nihil opposuit ut DD. 3tio qdo uetustate temporis roborata v ex archiuo deprompta ut communiter DD.

ad 1mum. Libri Mercatoris non creduntur communiter, nisi Mercator sit uir fide dignus, ueritatem scribere solitus et manu ppria illos ~~sub~~scripserit cum adiectione Causae debiti, atq. in tali libro tam credita qm accepta specificentur, ac tandem Juramento confirmentur Gaylli cum alijs 62 Obser 2o.

Titulus 1mus
De Praesumptionibus et Jurejurando.

1mo. Quid et quotuplex sit praesumptio, 2do an circa tempora inducatur, et quid alteri praeponderat praesumptio. 3tio

Quid et quotuplex sit praes. Jusiurandum. 4to quae sit species iuramenti necessarij, causa decisorum. 5to an in omnibus causis locum habeat Juramentum suppletorium. 6to An Jusiurandum perierato deferri possit.

§ ad 1mum. Praesumptio est coniectura ad adstruendam rei dubiae fidem. Dividitur in praesumptionem Juris et Hominis. Praesumptio Juris ex eo nuncupatur, quia Jure introducta est et probationem admittit in contrarium iuxta Gloss. in c. ea noscitur, de his quae fiunt a Praelato v. debet. Et quidem praesumptio dicitur, non tantum Juris, sed simul etiam de Jure, praesumptio Juris et de Jure vocatur, quod se in ea Jus fundet, ac ideo contra illam nulla admittitur probatio contraria, cuius exempla extant in c. is qui fide de Sponsalibus. et in l. fin C. ad Senatus Consultum Macedonianum, et in l. antiqua C. ad Senatus Consultum Velleianum. Tandem praesumptio Hominis est quae ab homine vel Judice ex varijs Circumstantijs, personae, loci temporis, causae vel alijs concipitur, et haec quaedam est temeraria ex levibus causis consurgens quae repellitur, quaedam est probabilis ex probabili causa veniens, et sua probabilitate purgationem canonicam inducens. Alia vero est violenta quae aliquando sufficit ad Condemnationem Rei iuxta Gloss. in c. 1 de praesumptionibus, nisi contrarium probetur c. literas de probationibus.

§ ad 2dum. Praesumptio ex varijs temporibus inducitur et aliquando una alteri praeponderat, si magis accedat veritati c. literas ibique Gloss v. praeponit. Ratio quoad 1mum, quia ex praesenti tempore inducitur resolutio, aliquando circa praesens tempus, nonnunquam circa praeteritum vel futurum

quoq ex præterito circa præteritum, aliquo circa præsens quo-
ties de fama alicuius quæritur Gloss fin in c Scribam h.t.
et Gloss 1 in can non oportet. dis 44. Ratio quoad 2dm
quia si contrariæ contra aliquem oriant præsumptiones
tunc standum e ualidiori et uehementiori. Si uo duæ
concurrant, quarum una non præponderat alteri, tunc se
inuicem collidunt c. mulieri. ubi Gloss fin. de iure iur.
Imo etiam una aliam tollit gloss in can ferrum dis 50
Gloss fin in can transmissæ, qui filij sint legitimi. Un
de præsumptioni fortiori semper standum, quod si am
plures præsumptiones coincidant, tunc coniungi pont ad
sententiam ferendam. c 2. qui matrimonium accusa
rep. In criminalibus tamen præsumptio uehemens non suf
ficit ad condemnandum, Gloss in c. excommunicamus
§ quam de hæreticis V. condemnetur.

ad 3tiu. Iusiurandum e affirmatio uel negatio de aliquo
possibili et honesto adducendo expresse uel tacite Deu
in testem tanqm infallibilem ueritatem, ut colligit ex
can, quantum libet dis 47. can quoties 1 q 7 c. quo de iure
iurando, ubi breuius definit ac iuramentu e confirma
tio rei assertæ uel commissæ, Clement Romani § porro
de iure iur. Diuidit am iuramentu imo in assertorium et promissorium, de quibus mentio fit in Gloss c. quæ
dam de iure iur. V conditio. Assertoriu e quo præsen
tia uel præterita confirmant uel negant. Promissoriu
quo aliquid futurum promittit. Unde assertorium locu
ht in dicendo testimonio c. Nuper de testib. Promissorij
uero usus e in contractibus uel alijs actibus confirmand

et non retractari, c. quamvis de pactis in 6. l. ut jus jurari ff de pauperibus liberis. 2do dividitur Juramentum in Judiciale et Extrajudiciale. Judiciale defertur in Judicio, ejusmodi est Juramentum Calumniæ, quod Pars Parti in Judicio defert Judice approbante l. 2 C. de Jurejur. propter Calumniam et hoc dicitur necessarium, quia nisi subsit Causa justa recusationis necessario deferendum est a Judice et ab eo, cui delatum est Subeundum c. fin. de Jurejur. l. in bona fide. C. de rebus Creditis. c. si in principio de Jurejur. l. penult. § sed juramento C. de rebus creditis. Unde tale Juramentum dicitur etiam decisorium, de cujus Speciebus dicetur infra. Extrajudiciale est, quod Pars Parti defert extra judicium et dicitur voluntarium, quia voluntarie defertur et suscipitur, nec refertur, id est is cui refertur, non potest cogi subire tale Juramentum juxta Gloss. 1ma in c. ultimo de Jurejur et l. in jus jurandum ff e. t.

Ad 4tum Juramenti necessarij decisorij sunt 3 Species. 1ma dicitur Juramentum in litem id est in Judicio petito quo res in litem deducta æstimatur a Domino litis, quando ea ab adversario contumaciter ac dolo malo non restituitur ac fraude ejus evenit, quo minus exhiberi et restitui possit. Unde dicitur hoc Juramentum Litis decisorium c. fin. h. t. l. 7 ff de in litem jurando et l. manifestæ. ff de jurejur. 2da Species dicitur Juramentum purgativum, alias purgatio Canonica, quod a Judice ex Officio imponitur Reo de Crimine gravi diffamato et accusato, sed non plene convicto contra quem quædam Judicia et præsumptiones probabiles militant, et aliter veritas haberi non potest, quod Juramentum aliter vocatur Evasorium, quo præstito Reus liber evadit, de quo in Can. Presbyter 2 q. 5. de purgatione Canonica l 2. ff de jurejur.

l. 1 C. 3tia Species Iuramenti Decisorij appellatur Iuramentum Suppletorium, quod Iudex in causa dubia defert Reo vel Actori ob defectum plenae probationis, ideoque dicitur necessarium q[uia] necessario a Iudice deferendum, et ab eo cui delatum praestandum est, nisi subsit causa iusta recusationis c. 1 in princ. h. t. l. in bonae fidei, et l. penul. § sed iuramento C. de rebus creditis.

§ 5 ad 5tum. Iuramentum Suppletorium non habet locum 1mo in causis Criminalibus, quia in illis probationes plenissimae requiruntur l. ult. C. de probationibus. 2do in causis Civilibus arduis, et magni momenti, nisi plus quam semiplene probatum. Gail Obser. 18 n. 11. 3tio in causis Matrimonialibus quae habent quoad gravitatem ac modum probandi criminalibus causis comparantur. Decius Consilio 311. Collatione 1ma. Quodsi ly Iuramentum legitime praestitum fuerit non admittuntur amplius in contrarium probationes, et Iudex iuxta illud pronuntiare debet, nisi documenta noviter reperta fuerint, tunc enim ex integro agi potest l. 31 ff. de Iureiur.

§ 6 ad 6tum. Non licet deferre iuramentum probabiliter peieraturo. Ratio est quia qui hominem provocat ad iurationem et scit eum falsum esse iuraturum, vincit homicidam, qui occidit Corpus, non ille animam imo duas animas, et eius quem iurare provocavit et suam. Tibi verum esse quod dicis, et falsum esse, quod ille dicat et iurare compellis, ecce iurat ecce peierat, ecce perit, tu quid invenisti vilius et tamen periisti, qui de illius morte te satiare voluisti, ut dicitur in can. illo 5 hinc 22. 5.

Titulus 8vus.

De Termino ad producenda omnia ad dicendum contra producta et concludendum in Causa.

§ 1 1mo. Quid operis sit terminus ad producenda omnia probandi

ḃam, et an contra pducta aliquid excipi possit. 2do 2do fiat conclusio in causa. 3tio Vtrum post conclusionem in caa pbatio[n]es adhuc admitti valeant.

Ad 1mum. Terminus ad pducendum omnia potissimum instrumenta, hoc operatur, quod stringat Partem pbantem, ut omnia p parte sua documenta in causa controversa pducat ante conclusionem in caa, contra vero pducta, Pars adversa iudicialr opponat, Exceptiones si aliquas ht, alioquin nihil opponens renuntiare censetur ulterioribus pbationibus, et Iudex in caa concludere pt. c. cum dilectus de fide instrumen. et c. quoniam de pbationibus. Unde de Iure huius Regni Iudex ante decretum ferendum a partibus inquirere solet, an aliquid habeant, quod adhuc ad suam causam opponant, quibus deficientibus pcedit ad pbationem Sententiae iuxta Constt Anni 1533.

Ad 2dum. Conclusio in caa fit qdo Partes nihil hnt, quod opponant, tunc enim Actor petit concludi in causa, et Reo nihil in contra opponente, sed consentiente Iudex Partibus terminum praefigit ad Sententiam definitivam audiendam, de qua inferius.

Ad 3tium. Post conclusionem in causa regulariter amplius non dnt pbationes. Rao quia mora sua cuilibet ē nociva l. in 10, 16 Pl, l. cum mora de 26 in 6 l. mora ff de usuris. Et addi tamen supra regulariter, quia excipio hic 1mo instrumentum noviter repertum, quod etiam post conclusione in causa pducipt l. admonendi ff de iureiur. Praesertim si Adversarius non contradicat eiusmodi pductioni expost factae Rota decisione 5 in antiquis. 2do excipitur Causa Spolii, q de illo agipt in possessorio pbando Dominium c. Pastoralis de caa possessionis. 3tio si Iudex ex Nobili Officio pcedendo, interrogat Parte

tunc illi post Conclusionem in Causa respondere tenetur e. cum Joannes de fide Instr. 4to Allegationes propr Informatio nem Judicis praesente Parte fieri pnt post Conclusionem in Causa. Ferrariensis de forma petitionis Cpid. 5to post Conclusionem in Causa liberum e Reo suam innocentiam pbare, qa favorabiliores sunt Partes Rei qm actoris c. favorabiliores de R. J. in 6to.

PARS 3tia
Judiciarij Processus
De Terminis Decisorijs & decisione litis controversae.
Titulus 1mus.
De Sententia et re iudicata

1mo Adductis utrinq probationibus, quid tamen agatur in Judicio. 2do Quid et quotuplex sit Sententia Judicialis. 3tio Utrum differat Sententia a re iudicata. 4to Ad formam Sententiae quae requirantur. 5to Quis sit effectus Sententiae definitivae. 6to An Sententia contra Jus expressum lata valeat. 7mo Quid si ex falsis pbationibus feratur, quomodo illis subveniendum sit. 8uo An et quando Sententia lata retractari possit. 9no Si plures Judices eandem Caam simul iudicantes diversas ferant Sententias, quaenam Sententia sit pferenda. 10mo Executio Sententiae Definitivae ad quem pertineat. 11 quo modo fieri debeat Executio Sententiae. 12 Utrum contra Executionem Sententiae aliquid pponi possit. 13 Quali poenae obnoxij sint male iudicantes.

Ad 1mum

℟ ad 1mum. Postquam producta sunt omnia in Judicio
℟ sc. Munimenta, et probationes sufficientes, una Pars
curare dt aliam alcitari, ad videndum et audiendum in hmoi Lag
ferri Sententiam definitivam, qm Judex meritis causæ
discussis legitime ferre dt. c. pterea de Testib. et Attesta
tionib. c. fin de re iud. in 6to. l. 1. ff. de re iud.
℟ ad 2dum Sententia e legitima sc. controversiæ a Ju
dice facta decisio, quæ si feratur sup causa principali dicitur
Sententia definitiva, si vero sup articulo ttm incidenti vel
emergenti, cuiusq in Mria Exceptionum vel dilationum, dicitur
appellatur interlocutoria l. 4. C. de Sententiis et interlocutio
nibus. Jandem interlocutoria alia e mere et simplr inter
locutoria, quæ neq negotio pcipali, neq alicui articulo sub
stantiali causæ controversiæ finem imponit, neq Officium
l. Jurisdictionem Judicis in illa causa cessare facit, ptq
ante decisionem sc. ab eodem Judice corrigi aut revoca
ri, qmvis ab illa non sit appellatum Clem unica de appell
c. cum cessante de appell. l. quod iussit ff de re iud. Alia
Interlocutoria e vim definitivæ hns, qdo per eam Judex
sc. pcipalis partem tangit ac definit, quæ si gravamen
contineat, pt ab eadem appellari, secus qm a mere inter
locutoria, l. 1. ff. de appell. Concil. Trid. Sess. 26. c. 1mo de Refor.
℟ ad 3tium Sententia et res iudicata inter se ppriè differunt
Nam e quia Sententia appellatur pnuntiatio l. definitio
sc. p Judicem facta, res qm iudicata e ipsa causa de
cuius pronuntiatione Judicis, cui alicuius absolutione
vel condemnatione l. 1. ff de re iud. Unde Sententia di
citur transire in rem iudicatam, qdo ab ea intra fatalia sc. de
bitum tempus a Jure statuta non e appellatum, l. appellatio quide

sed Appellatio postea ab appellante ē deserta c. quod ad con
sultationem de Sent. et re iud. Clem. en penul. de Appellatb.
2 ad 4tum Ad Sententiam legitime ferendam requiritur
1mo ut feratur a Judice competente in pprio Territorio, n
alieno, qa extra Territorium Jus dicenti impune non pa
retr. l. fin. C. de Jurisd. omnium Jud. 2do ut ferat a Judi
ce p tribunali sedente c. fin. de Senten. et re iud. l. 57. ff de
Judicys. quia anima sedendo sapientior ē. Nouella 82. c.
sedebunt. l. 2. C. de Sententys ex periculo recitandis c. con
sulut 24. de Offo Del. 3tio. ut ferat post Conclusionem
in Causa, C. de quo iam dictum supra. et post sufficientem Cau
cognitionem l. 1. C. de executione rei iud. qa Judex sine co
gnitione Causæ controuersiam decidere nequit. d. l. 1. C. de exe
cut. rei iud. 4to ut feratur die Juridica c. fin. de ferys. 5to
ut contineat absolutionem uel condemnationem d. l. 1. ff
de re iud. 6to ut Sententia sit pura, quæ sub conditione ferri
non dt, nisi Conditio sit honesta de præsenti uel præterito, et
noua cognitione non indigeat l. 1. § biduum ff quo appellan
dum. l. 1. C. de Sententys et interlocutionibq. 7mo ut Par
tibus Citatis præsentibus, vel altera Parte per Contumaciam
absente ex Scripto publice l. 47. ff de re iud. l. 4. C. de Senten
tys ex periculo recitandis, nisi Causa sit breuis inter Perso
nas uiles uel Subditos coram Dominus eorundem. Ut Sto
norius tenet h. t. 8uo ut contineat ea, de quibus in processu
disputatum et conclusum, seu quæ in libello sunt expressa,
quia Sententia dt esse libello conformis l. 18. ff de communi
diuidendo. Nisi ex Officio Nobili aliquid Judex ultra de
cernat in Criminalibq, in quibus magis ē adstrictus legibq
qm libello Actoris l. 2. ff. de pœnis. 9no ut ferat diurno

tempore, non nocturno, nisi necessitas urgeat, uel Partes consentiant, et etiam in Tribunalibus Regni constitutum est. Ast in Curia Romana etiam de Nocte fas iudicandi, ut refert Honorius de Judicijs n. 11. 10 ut feratur ex mente Consti. falsis phaleonibus l. 5 et 4. C. si ex falsis Instrumentis, quia alias ipso Jure est nulla l. 75 ff de Judicijs. 11. ut Sententia Condemnatoria sit certa et simplex, nisi sit alternatiua, si id qualitas obligationis exigat, quia alias Sententia incerta et obscura praeberet ansam exceptioni, et Pars condemnata posset praetendere ignorantiam, qualiter quomodo Mandato Judicis sit obtemperandum. 12 denique requiritur ut Sententia feratur secundum Jus Con. in istis dist. 4, n. 9, hic ignorantia Juris praetendi potest l. 2. § Seruius ff de Origine Juris quia ignorantia Juris, neminem excusat c. Ignorantia, de R. J. in 6. nec Exemplum aliorum releuat Judicem, quia exemplis sed legibus est iudicandum. l. 13 C. de Sententiis et interlocutionibus. Unde inc. ne immutaris de Constitutionibus quisque Judicum admonetur hisce Verbis, in Judicijs et actionibus non suo Sensu, sed legum Authe regi dt. Et in Statu huius Regni dicatur Judices Terrarum Regni Nostri Constitutionibus inniti, et ex ipsis eruditione sumpta in judicando conseruent Stateram aequitatis Werbőczy V. Judex ad Stum. Effectus praecipui legitime latae Sententiae sunt sequentes. 1mus quod litem finiat, saltem in illa instantia, in qua lata est c. 2. de re iud. 2dus quod Judex Suam Sententiam definitiuam reuocare non ualeat, quia quoad talem causam iam ab eo decisam Jurisdictio illius cessat et suo munere functus est l. 4 C. de re iud. eam tamen interpraetari non prohibetur l. 46 ff et t. Dixi quod Sententiam Definitiuam reuocare nequeat, quia Sententiam interlocutoriam mutare et reuocare potest l. 14 ff de re iud. 3tius effectus

est quod Sententia in rem iudicatam transiens Ius singulare faciat inter Partes. 3tio uero non interessato, nec prodest nec obest l. 2. C. quibus res iudicata non noceat, quia res inter alios acta, tertio non praeiudicat l. 1. C. de re inter alios acta. 4tus quod sit ex se indiuisibilis Gloss. fin. in l. fin. ff de Iurisd. omnium Iudicum. Dixi ex se quia si plura capitula habeat distincta, tunc per exigentia Iustitiae in parte confirmari et in parte reformari potest a Iudice. l. quaedam mulier ff fa miliae Herciscundae. 5tus effectus est, quod actori vincenti pariat Actionem, Reo autem uicto exceptionem rei iud. l. 4 § agit. Praetor. ff de re iud.

ad 6tum Sententia contra leges seu Ius expressum lata non ualet, sed ipso Iure nulla c. cum inter de Sent. et re iud. l. si expressum ff de Appell. Adeo quod quae contra Ius fiunt pro nullis habentur c. quae contra de R. I. in 6.

ad 7mum Si Sententia contra Ius Litigatoris fiat, tunc per Appellationem potest suspendi, uel aliis modis, de quibus infra dicemus l. 2. C. quando prouocare non est necesse. Unde Iudex pretio corruptus iniustam ferens Sententiam subest poenis praescriptis in l. fin. C. de poena Iudicis, qui male iudicauit ut infra dicemus plura.

ad 8uum Sententia Definitiua, quae ex falsis Testimoniis uel instrumentis lata est, potest retractari per uiam Appellationis, per repositionem Decreti uel per Supplicationem ut infra patebit l. Diuus. ff de Sententia et re iud. l. 4 agnitis. ff de Iudiciis. Ratio est, quia talis Sententia, ipso Iure est nulla, consequenter Ordinarius Iudex potest illam corrigere ac iterum pronuntiare. l. si praeses. C. quomodo et quando. Unde in Constitut. huius Regni Ao 1519 lata dicitur Sententiae retractatio, tam Iudicem Terrestrem, quam Castrensem non infam

R. ad 9num. Si diversæ v. g. a duobus Judicibus simul Dele-
gatis ferantur Sententiæ, recurrendum est ad Delegantem,
ut eam confirmet, quæ sibi Juri et Justitiæ videtur confor-
mis c. fin. e. t. l. duo Judices. ff de re iud. Dixi tamen supra
primo a duobus Judicibus, quia si in pari numero Judices vel Ar-
bitri sumpti fuerint, maior Pars numeri prævalet d. l.
duo Judices. Dicatur 2do simul delegatis, quia in Judicio
Ordinario cum Partium Jura sunt obscura, Reo potius
favendum est quam actori c. cum sunt de R. J. in 6. l. favor
e. t. Exceptis Causis favorabilibus, v. g. quando agitur pro Matri-
monio, pro dote pro libertate, vel pro testamento, quia tunc enim
in obscuris magis favendum est Actori d. c. fin. l. inter Par-
tes. ff de re iud. l. si Pars. ff de inofficioso Testamento.

R. ad 10. Executio Sententiæ Definitivæ regulariter
fieri debet per Judicem Ordinarium, qui non tantum suam,
sed etiam suorum Delegatorum Sententiam, quæ
transit in rem iudicatam, exequi potest. Si causam dele-
gavit sine Executione facienda l. a Divo Pio. ff de re iud.
Addidi supra regulariter, quia Delegatus Papæ v. g. Summi Pon-
tificis potest Sententiam a se legitime latam intra Annum
exequi c. quærenti de off. Jud. Del. vel etiam Executionem
illius committere Ordinario inferiori c. pastoralis e. t.
Quod si rei condemnati sita sunt extra Territorium
iudicantis, tunc Judex Sententiam ferens remittit Exe-
cutionem faciendam ad Judicem loci d. l. a Divo
Pio. Similiter Sententiæ in Curia Romana latæ deman-
dari solent ad exequendum alicui Judici in dignitate
Ecclesiastica existenti in Partibus ut praxis docet. De
Jure autem huius Regni Executores Rei condemnati sunt
Ordinarii iuxta Constitutionem Anni 1578 sub pœna

centum Marcarum. Unde Decretum Tribunalis Regni tenentur exequi Capitanei sub pœnis in Statuto descriptis, videatur Constitutio Anni 1578.

§ 6 ad IIIum. Executio Sententiæ in rem iudicatam transeuntis, iuxta diversitatem fori varie fit. et quidem primo Si Iudex Ecclus eandem tulerit, tunc Executoriales decernit, ut Condemnatus iuxta præfixum tempus pareat rei iudicatæ sub pœna Excommunicationis, quam si non ferat, tunc ad illam ferendam expedit Citationem peremptoriam, contra iure victum, ut doceat se paruisse rei iudicatæ. Quod si Citatus non comparuerit in Iudicio contra contumacem decernit Monitorium ut intra terminum præfixum satisfaciat Parti sub pœna Excommunicationis incurrendæ, quo termino relapso, contumax ipso facto incurrit eam, quæ Excommunicatio illi communicari debet, ac tandem crescente Rei contumacia, post publicationem Excommunicationis, decernit amplius idem Iudex præmissa Citatione, Aggravationem, Reaggravationem, Superreaggravationem, in quibus Censuris si Contumax insordescat decernit contra Beneficiatum Sequestrationem Beneficiorum in Causis Criminalibus. Si vero Clericus propter inopiam debitum solvere nequeat, suffragatur eidem privilegium inc. Odoardus de solutionibus expensarum. Ubi Iudex Secularis Executionem Sententiæ facere debet hoc modo, si in personali Actione condemnatus est Reus, conceduntur eidem 4 Menses ad satisfaciendum, si autem ex reali Actione sit convictus, tunc pro suo Arbitrio Iudex potest illi præscribere terminum ad satisfaciendum, vel etiam in reali ex tunc satisfactio decernitur, de quibus plura refert Sagoli

Lib. 1. Obsor. 113 et sequentibus. Quod si autem condemnatus sit aliquis in pecunia et non solvit debito tempore, Executio fit imprimis in rebus Mobilibus, deinde in immobilibus etiam Juribus pro ratione, seu quantitate debiti. Ut videre licet Baldum in l. fin. C. de re iud. 3tio de Jure Terrestri, quomodo in Majori et Minori Polonia Executio Sententiae fiat, videatur Szczerbic Par. 3 Cap. 21. Tandem Condemnatis solent aliquando concedi ad quindenuum literae dictae Zelazny list, sed Civibus et Judaeis contra Nobiles non conceduntur, quamquam Civibus contra Cives conceduntur, iuxta Constitutionem huius Regni de Anno 1588.

§ ad 12. Contra Executionem Sententiae et Executorem illius possunt Exceptiones opponi. Imo de Nullitate, si Sententia ex falsis probationibus, vel per Judicem Jurisdictione carentem feratur, aut alium defectum Substantialem patiatur, quod Sententia contra leges, Canonesve prolata, licet appellatione non sit suspensa, nihilominus subsistere nequit, nec suum effectum sortiri potest e. 6. h. t. Item potest objici ~~Sententia~~ Exceptio peremptoria, uti facta Solutionis vel compensationis, et quia dolo facit, qui petit, quod restituere ~~to~~ oportet eundem c. dolo de R. J. in 6. 3tio Si Executor excedat limites Executionis sibi ad exequendum commissae, quia ea quae fiunt a Judice, si ad eius non spectant Officium, viribus non subsistunt c. ea de R. J. in 6. ~~Si Executor excedit limites~~. 4to Et 3tius irruens propter suum legitimum interesse Executionem impedire modo illud summarie probare valeat. Quia locupletari non debet aliquis cum alterius iactura vel iniuria. c. locupletari de R. J. in 6. Unde Pater in Bonis filii ad ventitiis usufructum habens, potest se interponere, si contra filium executio

attentetur, Nisi Pater concesserit aut consentire debue
rit in debitum Borellus tit 295 n 234. Item uxor si
Creditores contra Maritum suum Executionem petant,
et propter eum redigeretur ad inopiam, pt ob privilegium
probationis, ante omnia repetere dotem illatam, et si in
Communione Bonorum fuerit cum Marito, nihilomi
nus alimenta detrahere. l. 26 de iure dotium. Quib;
et similibus oppositis Iudex Executione differre tenetur,
donec Interveniente tertij decidatur Gagill Lib. 1. Obs.
70. et DD communiter. Item pt opponi de Iure huius
Regni triennij et trium Mensium, si intra hec temp.
neglecta est Executio ut ptt ex Statuto huius Regni. De
Iure cm communi Executio sententiae perimitur 30
Annorum spatio ut Honorius refert e. t. n 23.

Ad 3tium. Iudex Ecclesiasticus qui contra iustitiam et con
tra Conscientiam aliquid in Iudicio fecerit in gravamen
partis, per gratiam vel per odium, condemnandus est
parti laesae in aestimationem litis et per Annum est suspen
sus, et perpetuo, si medio tempore ingerat se divinis, nisi
Papa cum ipso dispenset ut dicitur in Summa c. 1 de Sen
tentia et re iud in 6. Saeculares cm Iudex condemnatur in triplum
si civilis sit causa, si criminalis punitur Confiscatione omnium
sententiae et in exilium mittitur. Iuxta Ius Aulae Quod re
fertur in Sless. d. c. ... J. condemnandus ubi allegantur
lex et Authen de poena Iudicis qui male iudicavit.

Titulus 2dus
De Remedijs contra Sententiam ac praecipue de Appellationibus.

Q. 1mo. Quibus in genere modis impugnari possit Sententia. 2do Quomodo impugnetur ratione nullitatis et coram quo Judice. 3tio Quotuplicia et quae sint remedia impugnandi Sententiam, ratione annullationis. 4to Qualiter impugnetur de Jure huius Regni. 5to Quaesint observanda circa restitutionem causae in integrum. 6to Quid? quotuplex sit appellatio et quibus permittatur. 7mo in quibus causis. 8vo Quomodo sit appellandum. 9no A quo Judice et ad quem interponi possit Appellatio. 10 quae sint fatalia seu tempus interponendae, introducendae et prosequendae Appellationis. 11 Quis effectus Appellationis. 12 Quid si ab aliqua duntaxat parte Sententiae appelletur an Judex a quo appellatum est procedere possit ad executionem Sententiae in altera parte. 13. Si plures una Sententia condemnentur, et unus tantum eorum appellet, an etiam aliis non appellantibus appellatio prosit. 14 Qualis sit praxis Judiciorum huius Regni, quo ad appellationes.

R. ad 1mum. Sententia impugnari pt duobus modis in genere. 1mo ratione nullitatis, si Sententia contineat defectum substantialem, utque defectum Jurisdictionis Citationis, uel enormis contra iustitiam laesiones, ideoque sit ipso iure nulla, videantur Constitutiones Synodales pag 313. 2do ratione annullationis, quando Sententia quidem ualet, sed ex legitima causa redintegrari, seu in integrum restitui, vel eius executio suspendi pt, ut de his plura sequentur.

R. ad 2dum. Ratione nullitatis Sententia impugnari pt dupliciter. 1mo incidenter quando Pars grauata apud Judicem instat, ne Sententiam, nulliter latam exequatur donec nullitas eius probetur, qua probata dt supersedere ab Executione illius et revocando eandem denuo iudicare causam. 2do principaliter

qdo Pars grauata a Sententia Iure nulla euocat Causam ad Superiorem Judicem per uiam querelæ, Appellationis ut de his refert Sanidluuius in suo processu Cap 22. Unde Sententia definitiua ratione nullitatis principaliter cognosci pt, tam a Judice Ordinario, qui eam tulit, quam a Superiore. Scaccia de Appell q 19 Remedio 1mo. Concl 6.

Ad 3tium. Remedia impugnandi Sententiam ratione annullationis sunt duplicia Ordinaria et Extraordinaria. Ordinarium remedium e Appellatio tu § de appell, de qua dicet infra. Extraordinaria Remedia 1mo di impugnandi Sententiam ratione annullationis sunt plures, ueluti 1mo per restitutionem in integrum, qdo Causa in pristinum Statum reducit l. quid si minor ff de minoribq. 2do per Supplicationem a Pe admissam qua petitur Sententia definitiua retractari. Atq hæc Supplicatio de Jure Ciuili intra biennium pponi pt Novell. 299 c5 Auth q Supplicao C. de precibq Imperatori offerendis. Dixi supra a Pe admissam quia contra Sententias inferiorum Judicum non admittitur Supplicatio, sed per uiam Appellationis, aut per restitutionem in integrum ea e prosequenda l 1 et fin Sententia rescindi non poe. l 1. C. de errore aduocatorum. 3tio per actionem Syndicatus contra Judicem qui iniquam tulit Sententiam de qua iniustitia conuictus condemnari dt ad interesse litis, ug si pretio corruptus, aut dolo iniuste pnuntiauit l ult. ff de Ordine Cognitionum. l 2 5 C. de Judicijs. 4to per Auocationem Litium uel Causæ, qdo Superior Judex ptem habens respectu inferioris Judicis, causam ab illo auocat ex iusta causa interueniente, ug si maliciose ptrahit Administrationem iustitiæ, uel est suspectus P 32

ff de Iudicijs. 3tio Per revisionem actorum, qdo ex actis revisis cognoscitur an Sententia sit iusta uel iniusta, ut observatur de Stylo Camerae Imperialis, contra cuius Sententias, cum appellare non liceat, ideo permissum est ei qui se gravatum senserit petere acta Iudicij, et illa revidere, ut exinde cognoscatur utrum Sententia est actis conformis necne, et an retractari debeat, ut videre est in Parte 3tia tit 53 Ordinationum Cameralium. Pendente autem revisione Actorum, executio Sententiae suspendi dt, ut probat Gagill lib 2 Obser 124. 6to apud Saxones viget etiam iteratio qdo coram Iudice eodem (sc a quo lata est Sententia) declaratur Sententia, q Iudici permissa est iuxta l. 46tam ff de re iud.

Ad 4tum. In foro Saeculari huius Regni impugnari solet Sententia per ignorantiam allegatam obtenti Processus, qua si probata fuerit, causa restituitur in integrum, aut per obiectionem male obtenti Decreti, quare tunc actor tenetur iustificare Processum, in quo si comperiatur defectus Sbalis cassatur Decretum, male uero Obtentum, deducitur ratione Iudicis Fori uel actoris incompetentis, aut ratione non servati alicuius necessarij termini essentialis in Processu de quibus fusius tractat Zawadzcius in processu Pag 322. Tandem in Iudicijs post Curiam Regalem contra Sententias in contumaciam latas, hoc in praxi observatur, quod expediatur Citatio seu Mandatum ad Decretum reponendum, ubi termino adveniente in Iudicio controvertitur an decretum sit reponibile, uel non. Si decernatur reponibile, tunc anterior Sententia retractatur, si autem decernatur esse irreponibile, tunc prior Sententia confirmatur.

Ad 5tum. Circa restitutionem causae in integrum observandum est Imo. quod debeat peti hoc extraordinarium remedium a Iudice competente, q Sententiam tulit, uel ab eius Delegato

et cui subest Reus, contra quem petitur restitutio fad. c. fua de restitutione in integrum. § 2 et fin. C. ubi et apud quem sua Actor dt sequi forum Rei c. si clericus de for. comp. Unde inferior Iudex contra Sententiam Superioris non pt restituere fcam d. c. fad et dl. fin. C. ubi. § C. aduersus an Sententiam Delegati a Ppe, uel contra Sententiam Epis, a quo non pcedit appellao, solus restituit Pps, l nor. ff de minoribus l. 2. C. si aduersus rem iudicatam. Ildo obseruandum, quod restitutionis Beneficium, etiam seruat non tt minoribus si per Sententiam uel alium actum Iudicialem, uel alr laesi sunt. l. 1 et sequentibus. C. si aduersus rem iudicatam l. pen. C. Sententiam rescindi § l. agit Praetor. ff de Minoribus, sed etiam adminiculatur Maioribus 25 Annis ob iustam absentiam uel erroris Causam l. 1 et 2 C. quibus ex Causis § l. 2 ff de restitutione in integrum et c. 5 e. t. Item conceditur Ecclesiae c. 1 et 2 de restitut. in integrum et c. 5 e. t. Imo et Reip: l. 4. C. quibus ex Causis § et quidem non solum in Causis, uerum in Contractibus, aliisq casibus laesis permittitur c. 1 et 2 uo de restitut. § l. 1 ff e. t. C. quibus ex Causis. 3tio quod intra fatalia, nempe intra Quadrigennium restitutio sit petenda, nisi id tempus a Iudice prorogetur. c. 1 et 2. de Restitutione in Ito l. fin. C. de tempore restitutionis in integrum. 4to quod non debeat fieri restitutio fad nisi adcitata Parte aduersa et cognita Causa l. 3. ff de restit. l. in Causa. ff de minoribus. 5to quod pendente Iudicio restitutionis in integrum, nihil innouandum sit, et omnia in suo Statu persistere dent, donec cognitio eius finiatur l. unica. e. t. 6to obseruandum, quod ubi restitutio in integrum a Iudice admissa est, ibi agatur aduersus Sententiam. l. 1. C. si aduersus rem iudicatam. Si uero contra Contractum aut alium Actum restitutio tractetur, res in contractu expressa

in pristinum Statum reponitur, per retractationem Con tractus, uel alterius Actus, ut unus quisq; Jus suum inte grum recipiat l. quod si Nore. § penul. ff de minoribus. Ead 6tum. Appellatio e a Superiori Judice ad inferio rem ratione grauaminis illati, uel inferendi facta pro auxilio. l.1. ff de Appell. Duplex autem e Appellatio. nimirum Ju dicialis, quae contra Sententiam Judicialem, et Extrajudi cialis, q interponitur in Actus extrajudiciales. §.1 de Appell. l.1. ff quando appellandum. l.4 et 7. C. de Appell. Permittitur autem Appellatio cuilibet requir. per iniquitatem Judicis grauato, non solum Domino in propria aut cum alijs communi causa l.1 et 2 C. si unus ex pluribus, sed etiam alijs alieno nomi ne ut Procuratori Tutori Curatori l.4 et 5. ff de Appell. Item omnibus quorum interest d. l.4 et 5. Unde Dominus in Causa Subditi sui et persona cognata pro se inuicem Sed Maritus pro Uxore et e contra. Imo Creditor pro Debito re ratione rei sibi oppignoratae appellare pot d. l.7. A. §4. ff h.t. Addidi supra requir. qa nonnulli Jus appellandi hnt. Ueluti 1mo non permittitur appellatio Condemnatis propter Contumaciam l.23 § fin. ff de Appell. ut qui compa rere noluit Citatus propter audiendam Sententiam l.73 § fin. ff de Judicijs. 2do qui Juri appellandi renuntiauit l.1. §3. ff a quibus appellare non licet. 3tio n permittitur Appellatio Condemnato, ob manifestum Crimen Confesso uel conuicto de Crimine c. cum sit et c. peruenit de Appell. l.2 C quorum ap pellationes non recipiuntur. qa hoc remedium non ad defen sionem iniquitatis sed ad praesidium innocentiae comparatum e. c. cum speciale h.t. nisi in poena excedat, tunc enim appella re non prohibetur c. 5. 47 de Appell. l.6 et 16 ff e.t. 4to non licet appellare a Pripe Superiorem non hnte. l.1. ff a quibus appellare n licet. Aut si a Pripe sit Causa delegata cum

appellatione remota. c. sup. de Off et Pote Iudicis Del. c. de Usuris. d. l. 1. § fin. ff ex quibus Causis. 5to si ab eadem Causa sup. eodem Articulo iam bis appellatum sit c. duxit h. t. l. unica. C. ne liceat. 6to 3bus sententiis Conformibus convictus non meretur Appellationem c. sua nobis de appell. Novella 82 c. 5. Quod tamen in Camerali Iudicio n attenditur ut testatur Gaill 1o. Obser 22 n 3.

R ad 7mum. Regulariter in qualibet Causa appellari pt. Ideo quia quod specialiter non prohibetur id censetur esse concessum. Addidi tamen regulariter, quia quaedam Causae excipiuntur veluti 1mo In Causa correctionis non solet admitti Appellatio iuxta Concil. Tridentinum Sess 3 cap 1 de Reform. 2do in Causis quae moram non patiuntur, et quarum acceleratio ad utilitatem publicam spectat, et in Annonis Militum, alimentis Pauperum, mercede inopi debita, et impensa quae de quibus in l. 7. ff de Appell recipienda. 3tio ab Executione rei iudicatae, l. 4. ff de appell. l. 6 C. e. t. 4to a Causa momentaneae possessionis non licet appellare l. ult. C. si de momentanea possessione fuerit appellatum. 5to a sententia et Sententia quae certo et expresso textu Iuris innititur l ult. ff de appell. 6to In quibusdam territoriis non admittitur Appellatio a sententia infra summam seu competentem quantitatem valorem a Statutis locorum praescriptam. Sic in Camera Imperiali non recipiuntur ex Appellatione Causae infra florenos viennenses 150, quae summa postea extensa ad quadringentos florenos, ut de his plura refert Gaill Lib 1. Obser 23 n 3. In his tamen et similibus Causis non solent admitti Appellationes, quoad effectum suspensivum tantum, nam devolutivo non prohibetur ut probat Mevius par 4 Decis 35.

Ad 8uum. Appellatio fieri pt coram Judice ad Tribunal se-
dente post latam Sententiam, vel in Judicio statim viua
voce l 2 et 5. ff de appell. l 14. C. eo. vel in scriptis post in-
tervallum, quod fit aut extra Judicium coram Notario
et Testibus, vel Instrumentum appellatorium Nomen
appellantis et Sententiae copiam continens l 3 et 7.
ff de appell. l 6. § penul. C. et. Aut etiam in Judicijs
inferioribus per Schedulam seu recessum, etiam tempore
feriato. Mathias de Judicijs Lib 2 cap 5 n 72.

Ad 9num. Appellatio currit ab inferiore Judice ad Su-
periorem ut jam dictum supra. Dico ab inferiore q
a supremo Judice appellari n pt, cum sit is, ad quem ul-
timo prouocatur, nisi id fiat per viam Supplicationis, ut itidem
dictum supra, et colligitur ex Can omnes 2 q 6. l 1. ff a
quibus appellare non licet. Praeterea a pari ad parem non cur-
rit appellatio, neq ab eod ad eundem. Argm l. 13 § 4 ff ad
Senatus consultum Trebellianum. Et quidem de Jure Ca-
nonico appellatio interponi pt ad Superiorem vel imme-
diatum ab Epo ad Archiepum eiusdem Prouinciae, ab hoc ad
Nuntium Aplicum vel immediatum, idest omisso intermedio
Judice ut ab Epo ad Nuntium v ad Papam Can, omnis oppres-
sus 2 q 6. c 7 de appell. De Jure autem Ciuili appellatio gra-
datim fieri debet l. 4. C. de Jurisdictione omnium Jud. Ni-
si Judex consentiat in talem prouocationem, vel alias sit suspe-
ctus, aut deneget iustitiam intermedius Judex. Gaill
lib 1. Obseruat. 149 n 2. Unde si absq iusta causa debitus
ordo appellationis intermittatur, tunc appellans solet remitti
ad intermedium Judicem omissum l 1 et 21 ff de appellatio-
nibus, nisi de Jure speciali praeteriri possit. Argumento l.

unic. d. l. C. quando Imperator inter pupillos. Porro a Sententia Delegati non ad Delegantem, sed ad Superiorem Judicem appellari dt. Arg. m. l. 3tia ff. de Officio eius cui mandata e[st] Jurisdictio. Prima autem Instantia non dt omitti iuxta Concil. Trid. Sess. 24 Cap. 20 de Reformat.

Ad 10. Fatalia dicuntur, quod ijs elapsis Appellatio quasi exspiret, ac designant tempus Appellationis, et quidem 1mo ad interponendam Appellationem praescribuntur 10 dies, a tempore latae Sententiae, a qua appellatum e[st] numerandi c. 15. de Sententia et re iudicata. Novella 23 c. 1. Auth. hodie de Appellationibus. Dummodo Appellans sciverit, latam esse Sententiam Gayll Lib. 1. Obser. 139 n. 5. quia inculpabiliter ignorantis tempus de Sententia lata perit, nisi Procurator eius adfuerit l. 1. § ult. ~~C. de appell.~~ ff. quando appellatum sit. 2do tempus introducendae Appellationis apud Superiorem Judicem sunt 30 dies, inter quos Appellans Litteras seu Apostolos dimissorios, de quibus infra, cum Actis Judicialibus petere, ac Judici ad Quem exhibere dt. c. ab eo de Appell. in 6. l. 2 de libellis dimissoriis l. 6 § ult. C. de appell. 3tio Tempus prosequendae et finiendae Appellationis e[st] annus, aut ex legitima causa biennium, nisi Judex a quo appellatum e[st], dum locorum distantiam et personarum ac Negotij qualitatem hoc spatium temporis prorogaverit c. cum sit Romana et c. sicut de Appell. l. fin. § illud C. de temporibus et reparationibus Appellationum. Aut nisi ipsemet Appellans sibi hoc tempus abbreviaverit in prosecutione introductae Appellationis c. personas de Appell. vel nisi compromissum intervenerit c. quoniam e.t. n. 23. Aut nisi Appellans iusta causa impeditus appellationem intra praefatum tempus prosequi non potuerit c. ex ratione, e

nisi a parte Judicis longiori mora protrahatur circa appellationem n. 229. vel nisi consensu partium dictum tempus ultra prolongatum fuerit d. c. quoniam. Quodsi vero fatalia sine culpa appellantis expirent, tunc eidem succurri potest per restitutionem in integrum. Novella 50 de his qui ingrediuntur. Abbas cum aliis ad d. c. ex ratione de Appell.

Q. ad III. Effectus Appellationis est duplex: Devolutivus et Suspensivus. Ideo est quia Appellatio Jurisdictionem Judicis inferioris quoad illam Causam suspendit, eamque transfert ad Superiorem c. saepe de Appell. l. furti ff. de his qui notantur infamia. Et Judex inferior a quo deferendo appellationi, censetur abdicare Jurisdictionem suam in fa[vorem] admissae Appellationis c. cum appellatio et. in 6. Unde pendente appellatione, nihil innovari debet, et si aliquid attentatum est revocari debet c. non solum de Appell. in 6. l. 32 et 23. C. e. t. Nec Sententia Executioni demandanda l. 1. ff. ad Turpillianum. his exceptis: Imo si Sententia ad Superiorem devolvatur quoad cognitionem tantum, et non quoad Executionem a Judice eam ferente faciendam, ut fieri solet in Judicio Summario c. Pastoralis h. t. 2do in quibus aliquando fructus sequestrantur l. ult. § fin. ff. de appell. 3tio in Criminalibus ubi Criminosus non attenta Appellatione detinetur in carcere, ne dimissus aufugiat Gaill lib. 1. Obser. 14 et sequentibus. Caeterum si Judex a quo non abstineat ab ulterioribus attentatis, appellans a Judice superiore petit ac impetrat Inhibitionem quoque finalem, ut omnia usque ad finem Appellationis in statu suo relinquantur. Alioquin attentata intervenientia ante omnia revocantur per Judicem Appellationis c. non solum de Appell. in 6. l. constitutis ff. e. t.

R ad 12mu. Si ab aliquali parte Sententia appellatum est, pt Iudex a quo procedere ad Executionem alterius Partis, a qua non est appellatum, nisi Partes Sententiae adeo sint connexae, ut commode separari nequeant, et ex executione alterius Partis appellato laesione fieri neque at, aut Iudex ad Quem dicat totam causam cognoscere velit, quod ei licet promissum e. l. ult. C. de Appell. l. fin e. quo provocare non est necesse

R ad 13tiu. Quo plures una Sententia condemnantur et unus duntaxat ex iis appellavit, tunc si appellantis provocatio iusta pronuntiata fuerit, etiam reliquis non appellantibus suffragatur e. una de Appell. ld. et 2. C. si unq. ex pluribus appellaverit. Secus ac fit in beneficio restitutionis in integrum, quia unius restitutio alteri non prodest d l. 2 et l. 1 Nisi in communi causa in integrum restitui postulet.

R ad 14tum. De iure huius Regni Appellatio fit voce, seu verbotenus, quam appellans a Iudice acceptam prosequi dt. quia Iudex suscipiens eandem per Ministerialem, assignat terminum parti appellanti ad comparendum in Superiori Iudicio, connotaturus in actis, quod Actor vel Citatus moverit e. ideoque Motio dicitur et scribitur an ei delatum sit vel non. Tandem Citationes et Mandata Iudicis ad quem appellatio, appellantes, prosecutiones a prosequenda appellatione. Unde Motio dicta est qua moventur ad Iudicia Tribunalis Regni Iudices et Terrestres et Castrenses iuxta Constitt. Anni 1578 et 1588. Vigore autem Iuris Magdeburgensis Appellationes procedunt a Iudicibus Civitatum post Curiam Regalem

Titulus 3tius.

De Aplis s. Lris dimissorys ad Judice Supiore.

Q. 1mo Quid et Quotuplices sunt Apli et quid continere debeant. 2do An sint de substantia Appellationes, etiam de Jure partius Regni et Camerd Imperialis. 3tio Quid faciendu si Judex a Quo eos Parti petenti deneget. 4to Quibus Clausulis, uti possit Judex in Admissione Appellaonis. 5to Quomodo Judex in Processu Causa sese gerere debeat, ne ansam prabeat Partibq ad appellandum et prosequendas in ulteriori Judicio Caas.

R. ad 1mu. Apostoli sunt Lra dimissoriales a Judice a quo, ad Judicem ad quem testificantes de Appellatione, in quibus continentq allegationes Appellantis, et ad easdem Responsio Judicis a quo. Ideo autem dicuntq Apli a missione. Apli sunt 5plices. Conventionales, Testimoniales, Reverentiales, Refutatorii et Dimissory de quibq in Clementia de Appell. Conventionales dicuntq quando Pars appellata admittit Appellatione in Judicio Judice refutante vel tacente s. contra Judicem c. sape c. oblato et c. 2 requirens et. Testimoniales sunt qui testificantq de Appellatione facta coram Judice vel coram persona publica ug Notario publico extrajudicialr c. Pastoralis de Officio Ordinarij. c. 6 de Appellationibq. Unde isti Apostoli conveniunt cum Conventionalibq dum Speculatorem e. t. Reverentiales sunt qlo ob reverentiam Superioris Judex Judex a quo Appellationi defert cum Prafixione termini ad prosequendam Appellatione. Refutatorij dicuntq qlo Judex non defert Appellationi sed eam refutat ex aliqua Causa lgtma ug si aliqua Appellao sit frivola et non admissibilis de Jure c. Pastoralis de Appell. c. cum Appellationibq frivolis. § 4 in 6. Dimissory Apli appellantq perquos Judex dimittit Causam ad Judicem ad quem appellatum de quibq in l. unica. ff de libellis dimissorys.

qui Apli dicunt. Unde tres species posteriores Aplor et Iudiciales dum Abbatem in c. bonae h.t. Tandem Apli Literae dimissoriales dnt hoc continere. Quis, a quo, contra quem, sup quo et ad quem, coram quibus, quare appellauit, et an is a quo appellat dimittat Appellat vel non d.l. unica. § de libellis dimissoriys c 1 e.t. in 6to. Speculator in 4 pte. tit. de appell.

R ad 2dum. Si Apli sunt Appellanti nrij ad introducendam appellationem, dt eos intra dies 30 a die sententiae latae petere, ut dictum supra, qua si intra hoc tempus neglexerit petere a Iudice a quo appellauit, tunc censetur appellans sua appellationi renuntiasse c 2 et 6. h.t. in 6 et l ult l Iudicibus c.t. Et Iudex post elapsa fatalia non tenetur eos extradere. Scaccias de appellat Q 13 Ar 3. Quod si vero intra tempus debitum petantur Apli et nolit eos extradere Iudex a quo, pt compelli sub pna ad eos extradendos l 24 C. de appell. Porro in foro saeculari huius Regni et in Camera Imperiali non videtur esse usus Aplor. Gayll Lib 1. Obser 39.

R 6 ad 3tium. Si Iudex a quo iniuste denegat extradere Aplos Appellanti debita cum instantia et oportuno tempore petenti, tunc Compulsoriales a Iudice ad quem peti et impetrari dnt, quibus Iudex inferior sub pna compellatur ad eos extradendos d.l. 24. Unde Iudex inique denegans Aplos in Causa appellationis legitime pcedere nequit c 4 de appell in 6to.

R 6 ad 4tum. Iudex extradens Aplos, pt in tenore illorum conuertas in pradi apponere clausulas has. Dominus admisit, si in qntm, put de Iure. Qua his appositis non pjudicat suae Iurisdictioni, nec pnas incurrit contra n admittentes latas ut dicit Scaccias de Appell. q 17. limitatione 16 Membro 2 n 200.

R ad 5tum Iudices in Processu Causar et iudicando ut se de lgtme gerant, ac non pbeant ansam appellandi sequentia seruent, quae in c. cum olim de sent. et re iud in 6to.

præscribunt hæce verba. Caveant Eccl[esiastic]i Judices et pruden-ter attendant, ut in Causarum processibus nil vendicet odium vel favor usurpet, timor exulet, præmium aut expectatio præmii justitiam non evertat, sed stateram gestent in manibus, lances appendant æquo libramine, ut in omnibus, quæ in causa agenda fuerint, præsertim in concipiendis sententiis et ferendis, præ oculis habeant solum Deum. Ideo est q[uia] a Deo sicut judicabunt, judicabuntur, inquit Gloss. in d. c. cum æterni v. Deum. Cui sit Gloria Amen.

TRACTATUS 2dus.

De Processu Judiciario secundæ Instantiæ

Pars 1ma ejusdem Processus.

A Sententia Interlocutoria

Titulus 1mus

De Appellatione coram Judice ad Quem introducenda.

Q. 1mo. Appellans quid facere debeat, antequam Causam appella-tionis suæ coram Judice ad quem appellavit introducat. Quid Judici perpendendum, priusquam Inhibitionem contra Ju-dicem a quo et alios decernat. 3tio qui termini in Causa gra-vaminis (a quo appellatum est) observentur.

R. ad 1mum. Appellans debet intra fatalia Juris, vel tempus per Judicem a quo, sibi præfixum accedere Judicem ad quem, eidemque Instrumentum suæ Appellationis præsentare debita cum instantia petendo, Citationem decerni 2do Appellatum, una cum Inhibi-tione contra Judicem a quo, ejusque Notarios, item 2do Partem ad-versam et procuratores illius, quem Actus Notarius inscribere

selet. Per 1mo intra fatalia Juris, quia Appellans suam Appellationem tenetur intra spatium unius Anni prosequi c. Romana de Appell. et si legitima Causa impediatur, tunc conceditur ei biennium Auth: ei qui: C. de Appell, dictumque fusius de his in processu Instantiae 1ma tit de Appell. Per 2do vel tempus per Judicem a quo sibi praefixum, quia Judex a quo praefigere pt Appellanti terminum, ad prosecutionem Appellationis faciendam. c. ex insinuatione et c. ad hoc de Appell. Per 3o accedere Judicem ad quem, eidemque praesentare &c. quia Judex ad quem prius informari dt per Authentica documenta, de sua appellatione. ut dicetur infra. Per 4to debita cum instantia petendi Citationem contra appellatum et Inhibitionem ad Judicem a quo &c. qa si Judex a quo non detulit Appellationem, et eandem infirmaverit tunc in Causa Appellationis procedere pt, nisi Remedia Appellationis intimentur appellato, et Judici a quo inhibeatur per Superiorem Judicem, ne cum aliis, quidquam in tali Causa attentet c. sup eo. et c. cum Causa de Appell.

§ aut 2dum Judex ad quem antequam Inhibitionem ad Judice a quo extradat, prius perpendere dt. 1mo an deferendum sit petitioni appellantis. qa si appellavit frivole, et a tali Sententia a qua de Jure non erat appellandum (: utpote absque justa Causa vel gravamine appellaverit), tunc Judex Superior denegare dt Appellanti Citationem et Inhibitionem, ne contra Jus expressum exorbitet. Nam Concilium Trid non admittit Appellationem a Sententia Interlocutoria, nisi principale negotium concernat, aut vim definitivae Sententiae capiat, aliter non obtentas Inhibitiones a Nuntiis, aplicas, a Patriarchis, Primatibus exportatas invalidat Sess 24 cap 20 de Refor. 2do Judex Appellationis inspicere dt formam seu tenorem Appellationis sibi praesentatae, an sit intra decennium imposita. An appellans tacite vel expresse eidem renuntiaverit, ex qua Causa appellaverit. Utrum sibi in tali Causa competat Jurisdictio d c. 1ma. de Appell in 6to. 3tio advertere dt

num sibi expediat, cognoscere causam Appellationis an vero eandem alteri delegare. q.a Sedes Episcopales, Archiepiscopalis potest causas Appellationis ad se devolutas, alys suae Jurisdictioni subiectis delegare, iuxta Constit. Synodales Lib. 1. Constit. de Consuetudine et Officio Ordinarij et Metropolitani. Ad 4tum. Si pars appellans ab articulo gravaminis et propterea interpositae Appellationis recedere nolit, sed in causa prosequi intendat, tunc sequentes termini in illa Instantia observandi. Primus ad dicendum contra Appellationem et Iura pro devolutione Appellationis militantia. 2dus ad impugnandum et vestificandum. 3tius ad Sententiandum in causa gravaminis, de quibus terminis agetur in titulis sequentibus.

Titulus IIdus
De Citatione et Termino ad ducendum s. Appellationis eiusque Iura devolventia

Q. 1mo. Utrum Citatio sit necessaria ad procedendum in Appellatione. 2do post Citationem expeditam et executam, quid appellans in termino adveniente agere debeat, Citatus autem utrum contra Appellantem excipere et contra appellans an exceptionem replicare valeat. 3tio post Exceptiones replicationes et duplicationes sive inde Iudicialiter obiectas, an et quomodo Iudex interloqui possit.

R. Ad 1mum. Citatio est necessaria ad procedendum in appellatione. Ratio est, quia Citatio in quolibet etiam 2da Instantia processu est Ordinis Iudiciarij principium et fundamentum, utpote quae agitur de Maioritate et Obedientia. Qua deficiente Iudicium redditur ipso Iure nullum l. 1. ff. de in ius vocando. Unde etiam appellans Citationem praemittere debet ad prosequendam appellationem.

R. Ad 2dum. Post Citationem legitime executam tenetur Appellans comparere coram Iudice Appellationis, ut producat ac legitimet suam Appellationem, quod nimirum intra debitum tempus, et ob legitimam causam appellaverit, tandem petit fundari Iurisdictionem et accusat Contumaciam appellati, si non comparat, vel nihil respondeat. Quod si com

pareat Appellatus Citatus, tunc citra approbationem Iurisdi
ctionis excipere pt 1mo quod Appellans non appellaverit con
gruo tempore, nempe intra decem dies a die latæ Sententiæ
atq sic eandem deseruerit, cum post elapsa fatalia non liceat
appellare c. Concertationi de Appell in 6to. 2do appellavit
quidem, sed Appellationem Iudici a quo et sibi Appellato
non intimavit, aut non notificavit Clem: Cad de Electi.
2do Excipere pt quod Procur Appellantis non fuit legitime con
stitutus vel revocatus c. si quam de Procuratorib in 6to.
3tio quia non est appellatum in scriptis c. cordi de Appellat
in 6to. 4to quia post Appellationem Appellans neglexit
petere et recipere Aplos intra 30 dies a die Sententiæ latæ,
Ideoq ipsi Appellationi tacite renuntiasse censetur c. ab eo de
Appell in 6to. l. Iudicibus C. e. t. Ex adverso Appellans repli
cat negando dicti exceptiones, easq strictis probationib
vel alys instrumentis refellit, aut etiam petit Copias Exceptio
num sibi communicari, quibus concessis Iudex præfigit ter
minum ad replicandum, quo tunc adveniente Appellans contra
rias opponit replicationes, ad quas Pars citata duplicare pt
et si congrue. Ut dictum de his in Processu 1mæ Instantiæ.

Ad 3tium. Iudex auditis exceptionib et replicationib
super iis interloquitur, vel aliquo terminum prius præfigit ad illas
decidendas quo termino incidente pronuntiat Causam appella
tionis ad suum tribunal legitime esse devolutam, partem do
succumbentem in expensis litis esse condemnandam, d taxa
tionem expensarum ad decisionem principalis Causæ reser
vat, ut docet praxis Iudiciorum huius Instantiæ.

Titulus 3tius

De Termino ad iustificandum et impugnandum.

1mo. Quis nam teneatur anterioris Instantiæ processum
iustificare et quis eundem impugnare queat. 2do Quomodo iustificatio
et impugnatio fiat quomodo fieri valeat. 3tio ex quibus actis tam
impugnatio quam iustificatio sit desumenda.

Ad 1mum

R ad 1mum Post devolutionem causæ a Superiore Judice legitime cognitam, illa Pars tenet[ur] iustificare anteriorem Processum, pro qua apud Judicem inferiorem sententia stetit, impugnare autem d[ebe]t eundem Appellans. Ratio e[st] quia appellans in hoc termino probare d[ebe]t grauamen, propter quod appellauit, eoq[ue] probato petere, ut Judex ad Quem, pronuntiet bene fuisse appellatum, male autem anteriori Judicio pronuntiatum. E contra si Appellatus iustificauerit sententiam pro parte sua legitime latam, tunc petit pronuntiari bene fuisse iudicatum, male vero ~~[illegible]~~ appellatum. Et iustificatio incumbit Appellato, impugnatio vero Appellanti.

R ad 2dum Impugnatio et Justificatio Anterioris Processus dupl[ex] fieri p[otes]t. 1mo in formalib[us] respicientibus Appellationem, videl[ice]t an debito tempore sit appellatum, item intra fatalia petiti apli, ut dictum supra de Exceptionib[us]. 2do in Materialib[us] spectantib[us] ad Sententiam et grauamina, a quibus e[st] appellatum, super quib[us] Judex Appellationis pronuntiare d[ebe]t, ut dicet[ur] infra, de termino ad Sententiam.

R ad 3tium. Partes in Judicio controuertentes impugnationem et iustificationem suam desumere d[ebe]nt ex Actis actitatis, non autem nouis [illegible] d. Clem. Appellanti de appellationib[us]. Ratio e[st] q[ui]a ab interlocutoria sententia non licet appellare, nisi contineat grauamen et iniuriam et quidem talem, quæ p[er] appellationem a sententia definitiua reparari nequeat. l. ante sententiam. ff. de Sententia recipienda. et l. Sententiam. C. q[uan]do appellatio non recipit[ur]. Tale igit[ur] grauamen probari d[ebe]t ex Actis Actitatis. Dixi tn ab Interlocutoria Sententia, q[ui]a sententia definitiua impugnari et iustificari p[otes]t ex Actis etiam nouiter repertis, ut colligitur ex Gloss. d. Clem. Appellanti.

Titulus 4tus

De Termino ad Sententiandum.

℞ 1mo In hoc termino, quomodo Judex interloqui ~~habeat~~ debeat. 2do Quod si appellans non prosequatur Causam suae Appellationis, quodnam remedium suffragetur appellato. 3tio Si appellans neglexerit intra fatalia a Jure praescripta prosequi Causam, quid facere debeat appellatus.

℞ ad 1mum. In hoc termino Judex interloqui debet, pro impugnante v. iustificante. Ratio est, quia si Appellans victor euaserit suam impugnationem legitime probando, quod grauamen per Judicem a quo sibi fuerit iniuste illatum, tunc Judex dat sententiam ferre bene fuisse appellatum, et postea partes adcitari dent ad procedendum in Negotio Principali. Si vero iustificatio Appellati praevaluerit, tunc interloquatur male fuisse appellatum et bene iudicatum. Unde remittet Causas ad priorem Judicem a quo, pro ulteriori processu Causae et Executione Sententiae ut deducitur ex Gloss. c. cum in Eccla de Appell. V. alioquin.

℞ ad 2dum. Si appellans in prosecutionem Causae et Judicium Appellati nolit prosequi suam appellationem, tunc Appellatus potest uti hoc remedio 1mo si post fundatam Jurisdictionem Judicis et admissam appellationem Appellans differat studio prosecutionem Causae, tunc appellatus curet citari Appellantem ad videndum et audiendum Causam ad Judicem primae Instantiae remitti ex eo quod Appellans prosecutionem eius negligendo deserere videatur suam appellationem. Unde si Appellans comparens succumbat, Judex ad quem remittere debet Causam ad Judicem 1mae Instantiae. 2do Si autem appellans fecit citari Appellatum ad dicendum contra appellationem et Jura deuoluta, sed postea contumax factus est, tunc Appellatus consentiendo in Judicem appellationis potest petere terminum statui ad iustificandum et impugnandum, quo casu si Appellans nolit suam prosequi appellationem, liberum est appellato iustificare Sententiam Judicis a quo quod bene lata sit, inde vero appellatum. Tandem petit Appellatus Causae in Contumacia Appellantis remitti ad Judicem a quo, ut de his remedijs Appellato suffragantibus disponitur in c. ad hoc de Appell.

℞ ad 3tium

R ad 3tiū. Quod si Appellans negligens fuerit in Appellatione intra debitum tempus prosequenda, consultus est Appellato petere Annum quo elapso faciet citari Appellantem coram Judice ad videndum et audiendum pronuntiari Appellationem esse desertam. Ratio est, quia Iura vigilantibus subveniunt, et Appellatus supra recensitis remedijs efficaciae adimatur d. c. ut ad hac de Appell.

Titulus 5tus.

De Processu desertae Appellationis

Q. 1mo Quinam Judex possit cognoscere Causam desertae Appellationis. 2do An super desertione probata Appellationis necessaria sit Sententia. 3tio Utrum desertor Appellationis condemnari debeat in Expensas litis.

R ad 1mū. Causam super desertione Appellationis regulariter cognoscere potest Judex ad quem. Ratio est. Quia Causa Appellationis ad eum devoluta, subest Jurisdictioni illius, et eximitur a Jurisdictione Judicis a quo, praesertim si eidem inhibeatur ne in illa procedat. Dixi tamen supra regulariter quia excipitur hic 1mō si aliquid de novo emergat pendente Appellatione non spectans ad negotium principale appellationis, quia quae de novo emergunt, novo indigent auxilio. l. Oratione. ff de ferijs. 2do Si Appellans intra fatalia negligat prosequi suam appellationem, nec protestetur coram Judice a Quo in Causa desertae Appellationis, potest suam exequi sententiam. Clement. Suut. de Appell. Auth. ei qui ? C. de tempore Appell.

R ad 2dum. Si Pars appellata citet appellantem super desertione Appellationis prosequendae tunc necessaria est Sententia. Ratio est, quia Appellatus debet legitime probare, quod Appellans non sit prosecutus suam appellationem intra tempora a Jure praescriptum, consequenter requiritur Sententia declaratoria super desertione appellationis ut affirmant DD hanc partem esse communiorem in d. c. Ut lata de Appell in 6to.

R ad 3tium. Judex pronuntians Appellationem esse temere deser

tam, ut Desertorem illius in litis expensis condemnare. Tranchi in c. reprehensabilis et c. ex ratione. De Appell n. 72. Ratio quia desertor sua appellationis causa damni dedisse appellato per moram sibi nociuam et iniuctam prolatione desertae causae. Mora autem sua cuiq. nocua c. mora de R. I. in 6to et l. in condemnatione § unicuique ff. e. t.

PARS 2da.

De Processu Appellatorio 2dae Instantiae a Sententia Definitiua.

Titulus 1mus.

De Inductione causae Appellationis a sententia definitiua ad altius Tribunal imposita, et de termino citationis.

Q. 1mo. Ante Inductionem causae appellationis a sententia definitiua interpositae, quid agere debeat Appellans. 2do Quid agat Iudex eiusq. Notarius. 3tio qualis sit praxis hac in re Curiae Gnesnensis Metropolitanae. 4to Quid obseruandum sit partibus post expeditam citationem legitime executam in termino iudicialiter comparentibus. 5to. Quidnam in eodem termino decernat Iudex 2dae Instantiae.

R. ad 1mum. Appellans ante Inductionem causae appellationis imprimis debet infra fatalia adire Iudicem ad quem appellauit eidemq. praesentare apostolos vel instrumentum suae appellationis, instanter petendo citationem expediri contra appellatum, Iudici, a quo inhiberi. Tandem appellationem interpositam post fundatam iurisdictionem recipi et admitti ut dictum supra Tit. 1. Quaest. 1mi Parte 1ma.

R. ad 2dum. Iudex Appellationis, praeter ea quae iam supra in prima Parte Processus eiusque in responsione ad 2dam quaestionem inanata sunt, si ipsemet velit cognoscere causam vigore appellationis ad se deuolutam, curat expediri citationem contra Partem appellatam ad procedendum in eiusmodo causa, non obstante etiam citati absentia; insuper concedere solet inhibitionem aduersus Iudicem a quo eiusq. Notarium et Partem aduersam, ne in eadem causa appellationis lite pendente, quidquam attentare praesumat

Notarius autem Judicis ad Quem Actis inscribit praesentationem Appellationis, receptionem Aplorum et Admissionem Instantiae ab Appellante, ut hac de re ipsa praxis docet.

R ad 3tium. Curia Judicialis Gnesnensis Regni Poloniae in cognitione Causarum mediante Appellatione ad se devolutarum eandem servat praxim, de qua in praecedenti Quaesito relatum est, quia post Appellationem sibi praesentatam et Instantiam Partis admissam, eadem expedit Citationem contra Appellatum et Inhibitio Citationis inseritur ne quid lite appellationis pendente attentare audeat. Quodsi Archiepus Causae Appellationis alteri denegare voluerit, tunc Appellans impetrat Commissionem Literasque delegationis impetratas Judici delegato et Parti adversae intimare debet iuxta praescripta Constit. Synodales huius Regni de Officio Ordinarij et Metropolitani.

R ad 4tum. Post Citationem expeditam et legitime executam in termino iuxta Citationem incidente. Imo Appellans in Judicio comparens, vel eius Procurator Officiose constitutus, debet exhibere Citationem una cum Executione illius, et si aliqua mora Notabilis intervenerit protestari, quod per eum non steterit, quo minus celerius processum sit in Causa et fundanda Jurisdictione, postea petit procedi in Causa Appellationis Jurisdictione fundata iuxta tenorem Citationis. 2do Appellatus ex adverso protestatur de non consentiendo in Jurisdictionem, de desertione si facta est Causae, de illegitima eiusdem devolutione, tandem petit Copias Jurium vel ad quindenam, qua dilatione concessa in termino sequenti excipit contra Jura sibi communicata contra Jurisdictionem et Causas. 3tio Si Appellatus Citatus sit contumax tunc Judex eundem iterum adcitari mandat, sicut haec et plura videri possunt in hac Mat. in Parte 1ma eiusdem Processus.

R ad 5tum. Judex ad quem pro suo Tribunali sedens, imprimis pronuntiat se Judicem Causae propositae esse competentem, seu fundat sua Jurisdictionem. Deinde utrique Parti Terminum assignat ad libellandum, et si aliquid attentatum est in Causa Appellationis revocat attentata, quia pendente Appellatione coram Superiore Judice omnia in eo statu sunt conservanda in quo erant tempore comiss. sed Appellationis. c. bon. de Appell. l. unica ff nihil innovandum pendent. Appell.

Titulus 2dus.

De Attentatis.

Q. Quis tam attentata committat. 2do Quando agendum ratione attentator. 3tio quando revocanda sunt attentata. 4to Quis ea revocare valeat. 5to Utrum Causa attentator. una cum Causa Appellationis simul terminari possit. 6to Quas poenas mereatur attentans.

R. ad 1mum. Ille committit attentata, qui lite Appellationis pendente in altiori Judicio aliquid in Causa controversa in praejudicatum Judicis ad Quem, vel contra Partem appellatam delinquit, ut constat ex decisione Rotae 39 in Antiquis. Et decisione 344 in Novis de Appell. Ratio est, quia pendente Appell nihil est innovandum, ut liquet ex Decretalibus ff ut lite pendente nihil innovetur.

R. ad 2dum. Ratione attentator. agendum est saltim ante Compositionem in Causa principali Appellationis, nisi citius agi possit, vel nisi expost aliquid attentetur. Ratio est quia alias una Sententia terminari non possit. Unde si expost contingat sententia sup negotio principali, prius ferri dt. Rota Decis 6 in Antiquis et Decis 4ta in Novis. ut lite pendente &.

R. ad 3tium attentata postquam fuerint sufficienter probata dent quantotius revocari & non solum de Appell in 6to. Clemen fin. ut lite pendente l. 1. ff nihil innovari. Speculator de Appell. & de Officio & n 2.

R. ad 4tum Judex Appellationis, attentata post Appellationem commissam cognoscere et revocare pt si concernant Causam Appellationis interpositam. Ratio est quia si committantur Causa iam finita non pt Judex in tali Causa suo Officio functus illa revocare, sed durante adhuc in illa Causa Jurisdictione eius revocari dt ut probat Franchis in c. Solicitudinem de Appell n 3tio.

R. ad 5tum Causa attentator pt coniungi Negotio Principali ac simul cum eo una Sententia terminari. l. si constiterit. C. finium Regundor. Ratio est quia Accessorium sequitur naturam sui Principalis c. accessorium de R. J. in 6. Quod si tamen Appellans prius agat de attentatis, dt prius audiri si eam in continenti probari nequeant cognitio eorundem non impedit Causam principalem Appellans. Rota Decisione 448 in Antiquis et Decisione 102 in Novis de Appell.

R. ad 6

R. ad 6tum. Non tantum Appellans sed etiam Appellatus pro commissis attentatis meretur pœnam a Judice ferendam pro ratione attentator. Ratio e quia delicta suos tenent Authores. Unde si aliquid Appellatus attentet contra Inhibitionem Judicis sibi intimata incurrit pœnam in eadem Inhibitione perscriptam et condemnari dt in Expensis. Si vero lite pendente aliquos fructus necdum decisa Causa injuste percepit, stringedt. ad eos restituendos c. gravius de restitutione spoliator. Quod si Appellans committat attentatum vg. si pendente Causa Appellationis deturbet Appellatum ex possessione Rei (de qua controvertitur) vel illa spoliet Appellatum, tunc Causa, a qua appellavit remittenda e ad Judicem a Quo, ut suam Sententiam exequatur. Quia Appellans attentando, censetur suæ Appellationi renuntiasse ac proinde perinde haberi dt, ac si non postulasset c. de sic de Appell.

Titulus 3tius.

De Libello Appellatorio Conventionali et Reconventionali, nec non de termino ad deliberandum.

Q. 1mo Utrum differat libellus tam Conventionalis qm Reconventionalis 2da Instantia. 2do quale deliberandum, ut Reus antequam reconveniat Actorem. 3tio An Oblatio libelli sit necessaria, et oblati libelli Citto debeant concedi Copiæ. 4to Quid Appellatus in libello Reconventionali petere possit.

R. ad 1mum. Libellus tam Conventionalis qm reconventionalis 2da Instantia differt a Libello 1ma Instantia 1mo. Ratio e quia Actor in libello 1ma Instantia unum tantum & specialiter petit, nimirum adjudicationem rei controversæ, in libello vero 2da Instantia Appellans duo petit, unum repetitum quod petyt in libello 1ma Instantia et alterum ut Judex ad quem pronuntiet bene appellatum et male judicatum ee consequenter ut Appellatus ad refusionem damnor et totis expensor condemnetur.

R. ad 2dum. Reus Appellatus post oblatum ab Appellante libellum petere pt Copias libelli oblati, cum præfixione termini ad deliberandum, an expediat cum suo Adversario continuare Causam, eumque reconvenire, quod si sese resolvat ad reconveniendum, dt petere præfixionem termini ad proponendam reconventionem, qua interveniente libellus tam Conventionalis qm reconventionalis p Notarium inscribuntur Actis formali Processus.

R ad 3tium Titulus Oblatio libelli tunc necessaria et Copia illius, Citato concedi solet, quando ex Citatione non potest sufficienter instrui conventus, neve in Negotio Principali, vel si Libellus aliquam patiatur Exceptionem, si autem propositio eius sit clara, tunc absque Concessione Copiarum Libelli stringi potest Citatus ad respondendum. Glossa in c. praeterea de Dilationibus. Ratio est, quia certus est, cum certiorari amplius non oportet per Concessionem Copiarum. c. qui certus de R. I. in 6.

R ad 4tum. Appellatus in suo Reconventionali libello duo petere potest. Imo ut decernatur bene fuisse in priori Instantia iudicatum et male appellatum. Iddo ut Appellans in damnis et latis expensis ab Appellato factis succumbat

Titulus 4tus

De Termino ad respondendum Libello et iurandum de Calumnia.

Q 1. Imo. Post Libellos ab utraque Parte iudicialiter oblatos, quidnam sequatur? Iddo Quid Judex decernat. 3tio An Notarius Acta et Controversias Partium connotare debeat.

R ad 1mum. Post Oblatum Libellum tam Conventionalem, quam reconventionalem Appellans excitare debet Appellatum ad respondendum Libello a se Oblato, Appellatus itidem petit, ut Appellans respondeat ad suam reconventionem, seu mutuam petitionem, quod si respondere recuset, mandato Judicis stringitur ad respondendum, ac responsione hinc inde secuta lis contestatur, et exigi potest Juramentum Calumniae de quo dictum in Processu 1ma Instantia.

Q 2. R ad 2dum. Judex audita Partis utriusque responsione, et sic lite contestata, si exigatur Juramentum Calumniae stringit Partes ad illud faciendum, quo facto praefigit terminum ad articulandum ut plura sequuntur in hac Materia, iuxta praxim Fori Eccla.

Q 3. R ad 3tium Notarius Judicis tenetur Controversias seu dicta et Acta partium in processu formata connotare. Ratio est quia ex illis Decretum ferri debet, et nisi Scripto connotarentur, facile darentur Oblivioni, labilis enim est hominis memoria.

Titulus 5tus

De Terminis ad articulandum, tum ad dicendum contra articulos et ad replicandum.

Rmo Utrum idem sit terminus articulandi et dicendi contra Articulos. 2do Unde desumantur Articuli. 3tio An Articuli eorumque probationes in prima Instantia producti reproduci possint in 2da Instantiâ. 4to Utrum oblati Articuli a Notario Judicis connotari debeant. 5to Quid agant Partes post articulos oblatos. 6to Quomodo impugnentur Articuli per contrarias Exceptiones. 7mo Quid observandum sit in replicatione Exceptionum.

R ad 1mum. Distincti sunt suprascripti termini. Ratio est, quia Terminus ad articulandum denotat positiones, et Articulos in scripto productos a partibus, nec non dicta prima Instantia, qua Appellans contra Appellatum, et hic vicissim contra illum suos ponit Articulos, cum libello in prima Instantia oblato, et alia pro se facientia. Terminus autem dicendi contra Articulos, importat Exceptiones, quas Appellatus opponit Articulis ab Appellante productis. Porro Terminus ad replicandum dicitur, in quo Appellans refellit Exceptiones ab appellato excipiente productas. Ut plura videri possunt in Processu Instantiae primae de Exceptionibus et Replicationibus.

R ad 2dum. Articuli et positiones desumuntur et incipiuntur ex libello Conventionali et Reconventionali. Ratio est quia Articuli debent esse Libello conformes, ut dictum supra.

R ad 3tium. Articuli in prima Instantia producti et probati per testimonia iurata iam publicata, nec non illa, quae in anteriori Instantia sunt allegata etiam probata, non debent in 2da Instantia reproduci. Ratio est quoad 1mum. Quia alias adversa Pars exinde caperet suspicionis exceptionem de Testibus instituendis, quorum Depositiones iam sunt publicatae. Quoad 2dum quia si reproducerentur allegata et probata essent impertinentia, et per eum Exceptionis eliderentur. Dicitur tamen supra quod Articuli in prima Instantia reproduci nequeant iam producti et probati, quia si novi expost emerserint Articuli super his nedum probatis possunt induci in 2da Instantia Novi et Veteres Testes etc. fraternitatis de Testibus et Attestationibus, illa quae de novo emergunt, novo indigent auxilio l. Oratione et defensione.

R ad 4tum. Notarius Actuarius eiusdem Judicis, debet articulos

a partibus oblatos inscribere seu Connotare. Ratio est quia Acta Judiciaria dent conscribi. Unde non tantum Articulos, sed etiam Comparitionem Partium, earumque petitiones, terminos illis praefixos, ac Sententiam Judicis fideliter connotare tenetur, iuxta communem praxim Fori Eccl[esiasti]ci.

R[espon]de ad 5tum. Partes post Articulos oblatos, petunt Copias oblatorum Articulorum sibi invicem communicari, cum praefixione termini, ad dicendum contra, quo termino, adveniente Articulis impugnandis Exceptionibus Judicio exhibendis.

R[espon]de ad 6tum. Exceptiones contra Articulos formari possunt, si sint impertinentes ac de Jure non admissibiles. Veluti 1mo ~~si sint impertin~~ quod iidem Articuli iam sunt in prima Instantia producti et iudicati, ideoque non admissibiles. Clemen[tina] 2da de Testibus ut dictum supra. 2do quia Articuli Novi iter producti directe repugnant anterioribus Articulis, ideoque sunt rejiciendi iuxta cit. Clementinam 2dam. 3tio quia in eadem materia iterum allegantur, ideoque sunt supervacanei. Unde Procurator adversae Partis petit impertinentes Articulos rejici, et illos allegantem in litis expensis per Sententiam Judicis condemnari.

R[espon]de ad 7mum. In replicatione Exceptionum observandum est 1mo ut Appellans in Copiis Exceptionum acceptis diligenter advertat excipientem Iura bene seu fideliter allegat superius Exceptionibus contra Articulos formatis. 2do perpendat in quibus casibus allegata liceat iterum allegare et probata denuo probare, quia allegatio illorum valet, si sub diversa forma allegentur. Vel in prima Instantia allegatio illorum sit omissa. Praeterea possunt in eadem Materia novi Testes induci, vel si nova Capitula vel ex ulterioribus allegentur dependentia tunc non prohibentur novi Testes induci iuxta Glossam in c. Fraternitatis de Testibus. 3tio observandum Exceptionem petere potest Copias praefatae Replicationis ad replicandum, ad quod faciendum Judex eiusdem Instantiae praefigit terminum quo adveniente reduplicatio fiat. 4to quod duplicationes in Scriptis produci debeant. 5to Quod Judex super Exceptionibus replicationibus duplicationibus vel Instantiis Parti imploranti debeat, vel saltem praefigere terminum ad interloquendum. 6to Quod Notarius Sententiam Judicis interlocutoriam in Scriptis connotare debeat, cum aliis Actis Judiciariis.

INSTYTUT OSSOLIŃSKICH

Titulus 6tus.

De Termino ad respondendum Positionibus

Q 1mo. Quid Partes facere debeant, antequam respondeant
ad positiones. 2do Quales requirantur positiones. 3tio qualiter
et quomodo respondendum sit ad positiones. 4to Utrum
necessaria Judicis sententia interlocutoria super Exceptionibus
si a partibus producantur.

R ad 1mum. Partes debent prius exhibere in Judicio suas po-
sitiones, quarum copiam petunt, et Judex mandat eas communi-
cari praefigendo terminum ad audiendum coram eas. Tandem
in termino incidenter liberum est Partibus excipere contra produ-
ctas positiones.

R ad 2dum. Positiones debent esse 1mo certae et clarae. 2do ex libel-
lo desumptae. 3tio Simplices. 4to Legitimae. Ratio quoad 1mum
quia positio incerta et obscura tum probationis non est, nec meretur
responsionem c. in praesentia de probationibus. Ratio quoad
2dum. Quia si positio non continetur in libello, vel ex eo non
desumatur, non pertinet ad Causam, nec debet admitti. Ratio
quoad 3tium, quia si positio sit multiplex aut diversi sensus, reji-
ci debet donec ad certum sensum reducatur, ut notat Speculator
titulo de positionibus § 7mo. Ratio quoad 4tum quia quod non est le-
gitimum est Juri contrarium, quae autem contra Jus fiunt pro
nullis habentur c. quae contra de R. J. in 6to. Unde si po-
sitio sit captiosa dolosa vel alias Jure prohibita est impertinens
et per Exceptionem refelli debet.

R ad 3tium. In termino per Judicem praefixo partes tenentur
sibi invicem respondere ad positiones in Judicio productas
et quidem sub hac vel simili forma. Procurator satisfaci-
endo termino ad positiones et Articulos productos &c si et
inquantum eis de Jure est respondendum, alias pro non respon-
so vult habere, de quo solenniter protestatus respondet ad
primam positionem non credit esse veram. Ad 2dam non credit,
ad tertiam credit esse iuste latam per sua parte vel Quala sen-
tentiam. Ad quartam credit appellatum fuisse, sed non credit
quod ea omnia fecerit, quae erant facienda ab appellantibus.
Ex adverso Actor praemissa protestatione, concipere debet responsio

nes suas et dicere, quod non credat ee vera, quae erant in prima Instantia producta ac si legitime probentur. Unde etiam contra Responsiones pnt a Partibus verbo vel scripto opponi Exceptiones.

R. ad 4tum. Necessaria e Judicis Sententia Interlocutoria sup Exceptionibus si opponantur et probentur, ad quas dijudicandas et decidendas Partes instare dnt et petere, ut Judex super iis interloquatur. Ratio e, quia alias n dignosceretur, an sint legitimae et admissibiles. Unde si needum fuerunt probatae, Judex praefigere dt Terminum ad illas probandas, quae sunt negatae iuxta communem praxim.

Titulus 7mus.
De Probatione Articulorum.

Q. 1mo Quid Appellans advertere debeat circa probatione Articulorum ab Appellato negatorum. 2do Quid Appellatus ponere possit contra Appellantem. 3tio Quid tunc Judici agendum sit.

R. ad 1mum. Appellans vel eius Procur. imprimis advertere dt. An productos Articulos Actis 1mae Instantiae probare valeat. An vero Testes sunt Necessarii sup Articulis Novis. Si enim Testibus probare cupiat suam Intentione, et eos habere nequeant, tunc remissionem petat, ad illos coram Commissariis vel alio Officio examinandos, si autem acta Instantiae primae Opus habeat, tunc duo petere dt a Judice ad quem. 1mo Literas Compulsoriales contra Judicem a quo suumq. Notarium ut acta et Instrumenta primae Instantiae extradat, ad suos Articulos probandos, ex libello deprompta. 2do petere dt, ut Appellatus mandato Judicis stringatur ad Solutionem medietatis, pro extraditione Actorum quia Officium suum nemini dt ee damnosum. l. si 2mus Perfugas. § quid vero. ff de Adultris, l. videlt. ff ex quibus Causis Lor.

R. ad 2dum. Appellatus sa praellegatam Udam Appellantis petitionem excipere pt dicendo, quod n debeat condemnari ad dictam pro extradendis Actis Solutionem, eo quod stare

uelit Sententia et Instrumenta in prima Instantia labo.
contra quam Exceptionem Appellati replicare pt Appellans
quod Acta primæ Instantiæ non ttm sibi, uerum etiam
Appellato necessaria sunt in Causa Appellationis Gelenianq
in c. statum de Rescriis in 6to.

R ad 3tium. Iudex super Controversys Partium interlo
quitq decernendo Compulsoriales, si sunt necessariæ, et man
dat Iudicia Quo, eiusq Notario, ut Acta 1mæ Instantiæ
sumptu Appellantis extradantq, statimq terminum Præfi
git ad illa producenda in suo Iudicio, si uero petatq remis
sio Testium alibi examinandorum, in Causa Appellæ
tionis, tunc Iudex decernit Remissoriales, in quibus com
mittit Alteri Officio uel Commissarys ad id designatis
examen Testium, ac ut depositiones eorum in Occluso Ro
tulo ad Iudicem Appellationis transmittantq, qui Ro
tulus obsignatus, postea in Iudicio præsentatq, aperitur et
Depositiones Testium publicæ fiuntq, nisi Pars habeat
aliquid ad opponendum contra.

Titulus 8uus
De Compulsorialibus.

Q 1mo. Quid et quotuplices sint Compulsoriales. 2do Contra
quem petantq et expediantq. 3tio Qualis pœna in illis contra
recusantes opponatq. 4to Quomodo Compulsoriales sint exe
quendæ.

R ad 1mum. Compulsoriæ seu Compulsoriales sunt Literæ apud
Iudicem ad quem obtentæ, in quibus Iudex 2dæ Instantiæ
Iudici a Quo eiusq Notario s. Officio mandat extradi omnia
Acta ad Causam Appellationis, quomodolibet spectantia.
Quibus Compulsorialibq adiungi solet Citatio cum Inhibi
tione, nequidqm in Negotio Principali attentet Gayll Lib
1. Obser 124. Sunt autem Compulsoriæ Gnales et Speciales.
Generales dicuntq, quæ dantq pro extradendis generaliter omnibq
et singulis Actis ad Causam facientibus. Speciales qq quæ dantur
pro extradenda aliqua Scriptura uel instrumenta Speciali ad

ad certos Executores dirigendo. Ut Janisllonius docet in suo Processu. Ast Sagill loco supracitato dicit Compulsorias alias esse Actorum publicorum, alias Actorum privatorum ug pro edendis rationibus vel particularibus alicuius Civitatis Statutis.

Ad 2dum. Compulsoriales petitd expediunt contra Judicem eiusque Notarium Anterioris Instantiæ. Ratio est, quia tenetur copiam Actorum sub suo Sigillo Judiciali Appellanti edere et extradere. Alioquin si recuset, a Judice ad Quem compelli et puniri potest. l. id apud quem. C. de edendo. Stylus tamen Romanus id observat, quod ad Editionem Actorum stringatur solus Notarius solum Quaesecum in praxi lib 8 Cap 2 n. 1.

Ad 3tium. Pœna contra recusantes extradere Acta est pecuniaria a Judice determinanda, et in Subsidium eius Excommunicatio ac Suspensio ab Officio iuxta Concil. Trid. Sessione 4 Cap 20 de Reformatione, salvo tamen Salario Justo quod iuxta Ordinariam taxam vel Consuetudinem loci Notario pro Labore circa transumptionem et Extraditionem Actorum impenso persolvi debet. De quo videatur Concilium Tridentinum supraallegatum et Constitutiones Synodales huius Regni lib 3. T. taxa Processuum ~~Regni~~ Iuris Consistorii Spiritualis Item Constitutiones Vexitand Anno 1624.

Ad 4tum. Pars Appellans impetratis et obtentis a Judicio ad Quem Literis Compulsorialibus prævente Notario Publico requirit Executorem legitimum, ut iuxta tenorem ~~legitimum~~, ~~vel iuxta~~ dictarum literarum moneat Judicem a Quo, eiusque Notarium officii ad præstandam ea quæ in Literis Compulsoriis a Judice Appellationis demandantur. Judex autem visis Literis sibi insinuatis decernit Acta extradenda Authentice et mandat Officii sui Notario, ut Acta Processus in Causa Appellationis fideliter transumat, eaque sigillata soluto sibi Salario congruo intra debitum tempus tradit mensem in forma Authentica extradat, vel eidem Judici transmittat iuxta Constitutiones Synodales. Tol 9. Vel si Judex ad Quem in eadem Civitate degat, ipsa Originalia ipsi præsentet iuxta Constitutiones Synodales sub dict. Taxa. Ubi dicitur supra fideliter transumat, quia si Notarius aliquam fraudem vel falsitatem committat, tunc ab Officio suo ad Arbitrium Ordi

niarij suspendi et poena dupli puniri dt iuxta Concil Trid supra allegatum

Titulus Nonus.

De Transportatione Actorum Processus.

1mo Q. omnia Acta primae Instantiae transportanda sint ad Judicem 2dae Instantiae. 2do Quis illa et cuius sumptu transportare teneatur. 3tio Quid si incarceratus appellet, cui extradenda sint Acta.

Ad 1mum Appellans qui intra fatalia agit, pro confirmatione vel informatione Sententiae, omnia Acta primae Instantiae transportare et producere dt coram Judice Appellationis iuxta supra allegatum Concil Trid Sess 24 Cap 20. § praeterea. Ratio est, quia translatio Partis Processus tantum non sufficeret, nisi ipse Appellatus instaret pro confirmatione Sententiae a quo. Auth de his qui ingrediuntur ad appellandum ibiq Gloss V. monstraverint.

Ad 2dum. Acta validitatem Appellationis insufficientiam Pars Appellans Extractum eorundem petens tenetur regulariter proprio sumptu ea transportare et producere coram Judice ad Quem. Ratio est, quia is docere dt se intra fatalia Appellasse et petiisse Apostolos Bartholus in l. 1. § si Tutores et Curatores. Addidi tamen supra regulariter, quia si Appellatus quidem Acta iam transportata uti voluerit, pro sua parte, tenebitur quoque subire impensas transportati dicta proportione Processus iuxta Concil Trid supra allegatum, Imo si Appellatus Acta aliunde habuerit, et Appellans illa habere nequeat potest cogere Judex Appellatum ut ea communicet. Gabriel de Appell lib 2. Conclus 4. Tanto magis si ipsemet Appellatus probare velit Causam devolutam esse ad Superiorem Judicem. Antonius de Butrio in c. de praesentia de renuntiatione n 30, qui enim sentit Commodum et Onus sentire dt. c.q sentit de R I in 6to.

Ad 3tium Acta in Causa incarcerati Appellantis, eidem ad Judicem Appellationis transmitti dnt. Rota Decisione 24 de Appell. Ratio est, quia altius Tribunal ad quod Appellatum est sine cognitione Actorum seu Processus Anterioris non potest bene cognoscere Causam Appellationis. Unde Sacra Congregatio Eporum et Regularium statuit, ut pendente Causa Appellationis incarcerati

Appellans in Carcere detineatur, donec Judex ad quem uisis Actis et cognita Causa Decretum ferat. Quod si Causa sufficienter cognosci nequeat sine praesentia accusati, tunc incarceratus mitti debet ad Judicem Appellationis, ut practicatur in Tribunali etiam huius Regni.

Titulus 10mus.

De Termino ad producenda omnia, et ducendi producta.

Q. 1mo Hic Terminus ad quid sit necessarius. 2do Quid agant in hoc termino Partes et Judex. 3tio An Acta producta per Notarium Officij Judicij sint connotanda.

R. ad 1mum. Terminus hic est necessarius ad Causam citius finiendam. Ratio est quia hoc termino stringitur Appellans ad producenda omnia Acta, tam publica quam priuata, quaecunque habere potest Causae suae seruientia. Unde post huius termini lapsum non admittitur amplius ad nouas productiones producendas, et dilationes obtinendas, qui terminus etiam in Curia Romana et de Jure huius Regni obseruatur.

R. ad 2dum. In hoc termino partes producunt judicialiter 1mo Acta Instantiae primae et alia documenta pro sua Causa facientia. 2do petunt Copias productorum cum termino ad dicendum contra uel pro eis, excipiunt et dicunt contra producta. 3tio Appellans petit Sententiam anterioris Instantiae rescindi et confirmari. Appellatus uero adhuc quem instat eandem confirmari. 4to Appellatus si aliquid habeat ad opponendum excipit et Appellans replicat. 5to Judex in Causa concludit, ut infra dicetur.

R. ad 3tium. Jura et Acta in Processu Causae Appellatae a Notario Officij debent diligenter connotari. Ratio est quia hoc ad eius Officium spectat.

Titulus 11mus.

De Termino ad concludendum.

Q. 1mo Utrum hic terminus spectet ad Substantiam Processus in Causa Appellata. 2do An ante Conclusionem in Causa Jura mensum Supplementum sit petendum, si illo indigeant imperfecta et insufficientes probationes. 3tio Quomodo Pars petere possit Concludi in Causa. 4to Quod tandem faciat Judex, eiusque No

starius.

R. ad 1mum. Terminus hic in quo Pars a Judice petit concludi in causa, non spectat ad Substantiam Processus Ecclesiastici, Ratio est, quia potest a Parte omitti in Processu causae, ut fit in Curia Romana Teste Scaccia de appellationibus Q. 11. n. 44. 6. Conclusio. Dixi Processus Ecclesiastici quia in Camera Imperiali et in Regno Galliae hic terminus omnino est necessarius in causa appellationis ut testatur Rebuffus Thomo 1. fol. 363.

R. ad 2dum. Juramentum Suppletorium, si sit necessarium debet peti ac deferri ante conclusionem in causa. Ratio est quia post conclusionem in causa non admittitur secundum Bartholum in l. admonendi. ff de Jurejurando.

R. ad 3tium. Pars in hoc termino sic vel similiter petere potest conclusionem in causa. Repeto Acta et Allegata, dicta Depositiones Testium, quatenus pro me faciunt et offero. Et si necessarium sit Juramentum in Supplementum probationis, ac peto per Dominum Judicem in causa concludi, Sententiamque ferri.

R. ad 4tum. Judex audita Instantia seu petitione Partis Judicialiter facta decernit conclusionem in causa, quam Notarius Judicis scribit hoc modo. Dominus Judex concludit in causa et pro concluso haberi voluit assignando Partibus terminum ad audiendum Sententiam ferri definitivam ut docet Pradus.

Titulus 12.

De termino ad Sententiam in causa Appellationis.

Q. 1mo Quid Judex ad Quem in hoc termino agere debeat. 2do Utrum Sententia ex falsa causa vel alio defectu lata approbari valeat. 3tio An Sententia contra rem judicatam lata subsistere possit. 4to Utrum Partes Sententiam de Jure nullam mutuo consensu convalidare queant. 5to Quid Pars per Sententiam Judicis gravata agere debeat.

R. ad 1mum. Judex in hoc termino bene intellectis et ponderatis meritis causae ad instantiam Partis Sententiam Judicis a Quo vel approbat decernendo quod bene sit judicatum, male autem appellatum, vel eandem reprobat, pronuntiando male esse judicatum et bene appellatum juxta Glossam in l. eos ff de Appell. 6. vel injustum. Abbas in c. Aut. de Sententia et re Judicata. Vel declarat ejus condemnationem in aurisse in Censuras, vel supplet quando Partem in causa succumbentem condemnat in lites expensis, quae per Judicem a quo non fuerant adjudicatae.

Q
R ad 2dum. Sententiam quae ob defectum essentialem Processus, vel ob iniustitiam de Iure nulla est, non potest Iudex Appellationis approbare. Ratio est, quia non firmatur tractu temporis, quod de Iure ab initio non subsistit, et confirmatur de R. I. in 6to. Qui autem sunt defectus essentiales Processus et Sententiae dictum est supra in Processu primae Instantiae. Unde sub nullitate ~~Sententiae~~ Sententiae nemo condemnandus nisi convictus vel sponte confessus articulo in quempiam 221.

Q
R ad 3tium. Si coram Iudice ad quem disceptatur Iudicis a quo Sententia quae propter neglectam vel desertam appellationem transiit in rem iudicatam, idque probetur, Iudex autem Appellationis contra eandem pronunciet, nequaquam subsistit. Ratio est, quia Iudex Appellationis respectu talis rei iudicatae, non est competens, nisi contra illam nihil excipiatur, vel non probetur transiisse in rem iudicatam. Ita tenet Francus in c. dilecto de appellat. n. 94. Scaccia de Appell. Q. 15 Ar. 10 n. 196 et 202. Hinc non dat inde nasci iniuria, unde Iura oriuntur c. qualiter et quando de accusationibus.

Q
R ad 4tum. Sententiam ipso Iure nullam, quamvis Partes nequeant confirmare, possunt tamen consentire vel pacisci, ut suum sortiatur effectum. Argum. c. placet de Conversione Coniugatorum. Ratio est quia mutuo consentiunt nullitati Sententiae renuntiare censentur, cum enim quilibet in re sua sit moderator et Arbiter. l. in re mandata. C. mandati. Ideo Iuri quisque suo renuntiare potest. l. finali § mulier ff. ad Senatus Consultum Velleianum.

Q
R ad 5tum. Pars per sententiam Iudicis gravata potest statim vel intra Decendium a tali Sententia ad Altius tribunal appellare, et debita cum instantia Apostolos petere, quam Appellationem ad petitionem Appellantis Notarius Actis inserere debet, ut dictum supra.

Titulus 13tius.

De Appellatione

Q 1mo. A Iudice secundae Instantiae, ad quem appellari possit. 2do An valeat Appellatio ad diversos Iudices facta. 3tio Utrum utrique Parti ab eadem Sententia appellare liceat. 4to Quid si una Pars appellet ad Superiorem

ug Papam, altera vero Pars ad inferiorem ug Nuntium Apostolicum, cuius praevaleat Appellatio. 3tio Utrum quaelibet Appellatio debeat legitimari.

Ad 1mum. A Iudice 2dae Instantiae ex praescripto Iuris Canonici appellari pt ad immediatum vel mediatum Iudicem superiorem, ut hac de re dictum in Processu Instantiae 1mae et liquet ex c. dilecti e. t. Unde interponi pt Appellatio a S. Pontificem, qui tamen ad instantiam Appellati Causam ad suum Iudicem remittere, et eandem alicui Praelato delegare solet. Archidiaconus inc. si Delegatus. de Officio Del in 6to. Signatura quoq. Romana Appellationes omisso Iudice medio factas, remittit ad Iudicium illorum, quorum interest, certas Causarum Species cognoscere ac decidere. Veluti si Causa Cameram concernat, tunc committitur Camerae. Vel si agitetur Causa Religionis alicuius Regni, remittitur ad Cardinalem illius Regni Protectorem. Dixi supra ex praescripto Iuris Canonici, quia iuxta dispositionem Iuris Civilis non licet omittere mediatum proximiorem Iudicem, l. Imperator. ff de Appell. Praeterea in Regno Poloniae Causae Criminales Ecclesiastici Fori sic procedunt ordinarie. 1ma Instantia servatur coram Ordinariis locorum, 2da coram Metropolitanis. 3tia coram Iudice Aplico iuxta Bullam Urbani 8vi in Consilii Provincial. Vesovianis extantem de Ao 1634. Tandem in Universitate Magnae hic ordo Appellationum servatur a Magnifico Rectore ad Commissarios, et ab his ad Universitatem, nisi sit Causa Criminalis in atrocioribus, in qua Clericus dt iudicari a proprio Epo. Laici a Commissariis a Rege deputatis, iuxta Statuta Regis Iagellonis.

Ad 2dum. Appellatio alternative interposita ad plures Iudices diversos valet c. si duobus de Appell. Speculator de Appell. Nunc tractemus. Ratio est quia Incertitudo Iudicis evacuatur, postquam Appellans prosecutus fuerit suam Appellationem, coram uno ex ipsis Partium, alteram ad

eundem dixerint. Rota Decis 35 de Appell in Novis. Secundum supra alternative, quia si quis appellat ad plures Judices copulative (v.g. ad Summum, ad Judicem Apliciu et ad quem de Iure) tunc intra fatalia, debet e nominatis Judicibus unum eligere, quem adeat et coram illo prosequatur interpositam appellationem. Nam alias appellatio esset incerta. Incertitudo autem vitiat Actum. l. duo sunt et l. Tutor incertus. ff de Testamentis. Neque confundi debent generali termino distinctae Iurisdictiones. l. nemo C. de Iurisdictione omnium Iudicum, ibique Gloss. v. auditurum. Unde qui appellavit ad Summum et simul ad Nuntium Apliciu in dubio praesumitur appellare ad supremum de Iure Canonico, ut censet Archidiaconus in can. Anterior 2. qu. 6. De Iure autem Civili ad immediatum vel priorem, ut sentit Angelus et Aretinus lib. 1. §. si quis ff de Appell. Insuper debet si Partes ad plures Iudices diversos una Pars ad primum, altera ad alterum diversum Iudicem appellaverint in distinctis capitulis Causae vel Causarum, non autem super eodem Articulo, vel una Causa indivisibili, quia alias non posset praetextu appellationis fieri coram distinctis Iudicibus, in una eademque Causa, sed unus duntaxat Iudex eligi debet (ne Confusio fiat distinctarum Iurisdictionum, ut dictum supra) quo electo Iudice variare non licet c. si duobus de Appell. quia quod semel placuit, amplius displicere non potest c. quod semel de R. I. in 6.

Ad 3tium. Ab una eademque Sententia, utramque Partem gravante, liberum est utrique Parti appellare, d. c. si duobus de Appell. Ratio est, quia a gravamine cuilibet appellare licet in casibus permissis, de quibus dictum in Primo seu Instantia Ima. Si tamen utramque Partem gravante, quia si una tantum Pars gravetur, alteri Parti non gravatae non licet appellare d. c. si duobus. ibique Abbas de Appell. Potest enim una Sententia continere plura capitula et separata, vel unum tantum capitulum vel negotium, aut plura connexa, in quibus Pars utraque gravetur. Unde liberum est, intra 10 dies alterius

Partes adhaerere appellationi prius interpositae, eandem ab altera Parte ratificare ut colligitur ex Can non solet 2 q. 6. Joannes Andreas in Gloss c. ut circa de Electione in 6to. V. adhaerendum.
Ad 4tum Quando una Pars appellavit ad superiorem, altera vero ad inferiorem, tunc illius Appellatio praevalebit in dubio, quae facta est ad superiorem in causa plurium capitulorum aut connexorum d. c. si duobus. Ratio est, quia a digniori dt res denominari c. qd in dubiis de senten et re iud. l. quaesitum ff de statu hom.
Ad 5tum. Quaelibet Appellatio coram Judice ad quem dt legitimari per sufficientia documenta ut constat ex Gloss Clem Appellanti de Appell. Ratio quia Judex Appellationis non potest aliter cognoscere, an legitima sit facta Appellatio, et an bene vel male iudicatum sit ut patet ex se ipsis inductis.

Titulus 44
De Apostolis

Quaeritur 1mo. Utrum in causa Appellationis ad tertiam Instantiam necessario petendi sint Apli. 2do an statim peti possunt in ipsa appellatione. 3tio quales Apli concedi solent in Appellatione ad Summum Pontificem vel alium Principem.
Ad 1mum Apli etiam in Appellatione ad tertiam Instantiam necessario petendi sunt intra 30 dies, de quibus dictum supra. Ratio est quia Judex etiam tertiae Instantiae dt illis instrui in causa Appellationis ad se interpositae. Unde si Appellans intra dicta fatalia non petat Aplos, tunc suam Appellationem deserere censetur. Cardinalis in d. Clem Quamvis nec appellationem prosequi pt, priusquam illos obtineat. Rota Decisione 352 de Appell in Novis.
Ad 2dum. Apostoli possunt statim et cautius peti ab Appellante in ipsa Appellatione. Ratio est, quia Judex post petitos Aplos vult ultra procedere in causa, nisi dederint Refutatorios c. 4 de appell. Unde Apli sunt Pars Appellationis c. cordi de Appell in 6.
Ad 3tiu In Appellatione ad Summum Pontificem vel Principem conceduntur Apli Reverentiales, de quibus tractatur

in Anteriori processu. Ratio est, quia Judex post petitos Apostolos ob dignitatem et reverentiam suam, vel Apostolos Appellati deferri debet l. dimissorias. ff de J. S. l. Stori de Aplis lege post in Processu Instantiae 1mae.

TRACTATUS 3tius.

De Judiciario Processu in tertia Instantia.

Titulus 1mus.

De Terminis processus Principalis negotii in 3tia Instantia. 1mo Quo differat Processus Instantiae 3tiae ab Instantia prima et 2da. 2do Quid faciat Judex 3tiae Instantiae primo post appellationem ab appellante sibi praesentatam. 4to Utrum novus in hac Instantia formari debeat libellus. 5to Qualiter formandus sit libellus ab appellante. 6to An appellatus suum quoq libellum offerre queat. 7mo Qui termini servent post Oblationem libelli.

Ad 1mum. Processus 3tiae Instantiae, quamvis iisdem Terminis substantialibus constet, quos uti habetur in 1ma et 2da Instantia, nihilominus eo differt, quod Processus 1mae et 2dae Instantiae nonunquam instituitur coram Judice Delegato ante assumptam Jurisdictionem. Processus autem 3tiae Instantiae servatur post fundatam Jurisdictionem, quae non finitur, nisi post Decretum in principali negotio latum, eiusque competentem Executionem mediante Appellatae Jurisdictio dependat c. in literis de Off. Del.

Ad 2dum. Appellans debet Judici 3tiae Instantiae instrumentum suae Appellationis praesentare et Citationem ad Appellatum expedire cum Inhibitione et Compulsu (si sit necessarius) ad Acta prioris Instantiae recipienda, ut dictum in Processu anteriori.

Ad 3tium. Judex in termino ex Citatione legitime executa fundat suam Jurisdictionem in causa Appellatae coram se productae et praefiget terminum partibus ad producendum libellum Appellatorium, tum ad dicendum et excipiendum, si quid pars

Appellata verbo vel Scripto contra productum libellum dicere et excipere velit. Nec non ad respondendum eidem, litemq. desuper contestandam.

ad 4tum. Si utraq. Pars nihil novi habeat, nec Acta in praecedente Instantia iam producta, tunc non est Opus novo libello, sed sufficit Appellanti Acta priora producere dicendo, repeto omnia Acta dictaq. ac depositiones Testium in quantum pro me faciunt et inhaerendo eisdem peto Sententiam Judicis a quo cassari. Similiter Appellatus potest inhaerere libello Actisq. Anterioribus et petere Sententiam pro se latam confirmari.

ad 5tum. Libellus in 2da Instantia formandus est ad instar Syllogismi Hipotetici impugnando Judicis adversam processum et Sententiam, iustificando Appellationem ab eadem Sententia interpositam, petendo aliam pro se ferri Sententiam, et in priori Instantia latam cassari, cuius formam habet Szladkovics in suo processu cap. 2.

ad 6tum. liberum est Appellato suum quoq. ex parte sua offerre libellum iudicialem, petendo ut Sententia per Judicem a quo lata confirmetur, et decernatur bene iudicatum male vero appellatum esse, aut ut suppleatur Sententia prior, si non ex integro pro se faciat.

ad ultimum. Post Oblationem Libelli si Pars exigat Juramentum Calumniae, Judex illud decernit, quo a Partibus praestito datur Terminus ad ponendum et successive probandum. Tandem ad producendum omnia et ad dicendum super producta, postea ad declarandum et dicendum super declarata, ex quibus omnibus Judex sufficienter informatus secundum allegata et probata servato Justitiae rigore per Sententiam definitivam et partem victam ad restitutionem fructuum, ad refusionem damnorum et litis expensarum condemnat.

Titulus 2dus.

De Liquidatione et Taxatione fructuum, damnorum et litis expensorum.

1mo. Utrum Liquidatio et taxatio fructuum ac litis expensarum fieri debeat ante executionem Sententiae. 2do quidnam observari

daveniant circa liquidationem et Taxationem damnorum et expensarum litis. 3tio Quales Litis expensæ et damna adiudicari et refundi debeant. 4to Utrum Pars condemnata in expensas, a taxatione eorum appellare valeat. 5to An Iudici liceat revocare taxationem expensarum litis.

R. ad 1mum. Liquidatio et taxatio damnorum vel expensarum litis communiter ante vel circa Executionem Sententiæ. Quo quia Iudex non potest Sententiam Executioni demandare, quoad Compensationem fructuum damnorum et litis expensarum, nisi prius constet de quantitate eorundem, aut nisi taxet vel moderetur easdem, aut iuramento comprobentur c. 1 de Electione in 6to. Ibique Gloss. V. docuerit. Addidi supra 2niter, quod Reus etiam ante Sententiam Definitivam potest condemnari ad Expensas, si malitiose et contumaciter retardet Processum Causæ, nec prius audiri debet, antequam eas adversario solvat. Dolus enim et malitia nemini prodesse nec alteri obesse debet. l. 15 C. de Iudiciis. Unde etiam ante vel post litem contestatam factas expensas victus resarcire tenetur victori l. 14 C. de Iudiciis. Auth. post Iusiurandum C. de Iudiciis. Nisi iusta probabilis litigandi Causa fuerit ex utraque Parte milibet Gagill lib. 1. Obser. 152.

R. ad 2dum. Circa liquidationem et taxationem damnorum et litis expensarum observandum est primo ut Pars cui adiudicata est refusio damnorum et litis expensarum curet adcitari suum adversarium in iis condemnatum ad videndum fructus, damna et litis expensas sibi adiudicatas taxari et moderari, vel ad solutionem earundem Literas Executoriales decerni. 2do eadem Pars in termino iuxta citationem incidente, debet expensas, damna in Schedula conscripta iudicialiter producere, instando, ut Iudex easdem expensas litis etc. taxet et moderetur. 3tio Pars condemnata si expensas litis etc. in scripto productas acceptare vel in taxationem ac moderamen earum consentire recuset, tunc Iuramentum suo adversario deferre potest, ut per illud præstandum litis expensæ et damna liquidentur iuxta d. Gloss.

c. 1 de Elect in 6. V. decuerit. 4to Observandum, quod post liquidationem, taxationem damnorum instet Par victrix p Executione Sententiae de qua dicetur infra 5to Observandum, quod dicta refusio damnorum et litis expensarum afficiat temere litigantes, quia si quis probabilem habeat Causam vel iustam ignorantiae rationem, tunc sese tueri potest, ne in iis condemnetur. Nam tunc magis Compensatio exinde fieri solet iuxta communem praxim. 6to Observandum, quod condemnatus in litis expensis hic sumatur in eo sensu, quando Pars in tota Causa succubuit Dum Ioannem Andream in c. finem litibus de dolo et Contumacia. Secus enim si quis in parte obtinuit et in parte succubuit vel si Sententia Iudicis a quo, in aliquo duntaxat parte reformetur p Iudicem ad Quem, tunc enim expensae hinc inde compensantur. Panormitanus in c. unico de plus petitionibus. 7mo Observandum quod licet Victus praestiterit Iuramentum Calumniae, attamen a Condemnatione Expensarum non liberetur. Covarrubias c. 27 practicarum Quaestionum n. 1.

Ad 3tium. Illa Litis Expensae refundi et damna compensari debent a temere litigantibus victis, quae p litem iniuste intentatam et Processum illius iniusti sunt Causata. Veluti 1mo expensae necessariae in litem promotam factae p Advocatis Procuratoribus itinere &c Dixi necessariae, quia expensae Voluntariae et voluptariae excluduntur cum imperitiis. 2. 2. 1. 2do Resarcienda sunt damna intrinseca ratione lucri cessantis vel damni emergentis tempore litis et propter litem, quia alias Victor Causae non fuisset perpessus cum diminutione suae fortunae vel patrimonii l. 3. ff de Damno dato, quia qui Causam damni dat damnum dedisse videtur. Cum Student. dic 50. l. qui occidit § penult. ff ad l. Aquiliam. Dixi supra Damna intrinseca quia si Causae Victor damnum extrinsecum per accidens patiatur vg si tempore litis, res aliqua sibi casu pereat vel a fure auferatur, vel a praedonibus in via spolietur, talia damna

non censentur causari ex occasione litis per se, consequenter nec adiudicari dnt Arg l. verum. ff de furtis. 3tio Damna compensanda sunt personalia Mutilitatis causatæ vg si quis propter continuandam litem non potuit Artem suam exercere et propterea dispendium passus est, tunc etiam talia computanda et adiudicanda sunt secdum Bartholum in d. l sma. Nisi victus legitima ratione se se tueri valeat, quod non temere litigaverit, ut dictum supra et deducitur ex c. fin de dolo et contumacia, quia sine culpa, nisi subsit causa non ẽ aliquis puniendus, consequr nec condemnandus e. sine culpa de R. J in 6to.

Q ad 4tum. Pars ad refusionem damnorum et litis expensarum condemnata non potest a taxatione earundem appellare, nisi taxatio fuerit excessiva sa Iustitiam Pignat. illus de appell. § 2do. Ratio ẽ, quia ab iniusto duntaxat gravamine appellatio currit, ut dictum supra.

Q ad 5tum. Si Iudex cum ipsa Definitiva Sententia Taxationem determinet tunc non licet eandem revocare. Ratio ẽ, quia quod in Sententia definitiva pronuntiavit, illud revocare non pt cum in tali causa, iam functus sit suo officio. Secus autem si separatim extra Sententiam definitivam Taxatio fiat, nam ex rnbli causa revocari pt. secdo Francum in c. concessante de appell.

Titulus 3tius.
De Executione Sententiæ.

Q 1mo. In hoc Processu quid sequatur condemnationem et Taxationem. 2do Quid Sententia subsit Executioni. 3tio Quinam Iudex eam exequatur. 4to Utrum ad Executionem Sententiæ faciendam citatio requiratur. 5to An in Executione Sententiæ cognitio sit necessaria. 6to Executio quando, quomodo et quo Ordine fieri debeat. 7mo An Executio per Arestum personale fieri possit. 8vo Utrum Debitor ab Executione liberetur, per cessionem omnium bonorum suorum. 9no An Executio extendi valeat ad Successores Debitoris. 10mo Qualiter procedat Executio de Iure Canonico.

11 An Executor Sententiæ mandatus de Exceptionibus circa Exe cutionem interuenientibus, cognoscere queat. 12 Quibus modis impediatur Executio. 13 V. ab Execu[tio]ne appellatio detur, et per illam Executio retardetur. 14 Qui sint gradus Execu tionis et impedimenta illius de Iure huius Regni. 15 An pro Executione rei iudicatæ controuersia firmatur.

Ad 1mum. Condemnationem et Litis expensarum Taxa tionem sequitur Executio Sententiæ et rei iudicatæ. Ratio est quia parum prodesset Sententiam ferri, nisi Executio eius subsequatur. Argumento c. quibus de Sententia et re iud.

Ad 2dum. Executio Sententiæ tunc demum fit a Iudice, quando transit in rem iudicatam. Vel quando tempore aut consensu Partium, uel alias Superioris Iudicis Sententia confirmatur, uel si condemnatus non ap pellet, aut nulliter appellet, uel Appellationem suam deserat. c. peruenit de appell. Et plura dicta sunt de re iudicata in Processu primæ Instantiæ.

Ad 3tium. Iudex Ordinarius ad instantiam Partis exequitur suam Sententiam condemnatiuam, uel ali us inferior ex mandato superioris, aut ad requisitio nem illius, in cuius Territorio res sita est Executio ni obnoxia c. postulasti de foro competenti. Bar tholus in l. a D. Pio ff de re iudicata. Dicitur Iudex Ordinarius, quia Delegatus suam Sententiam exequi nequit, nisi hoc ipsi specialiter demandetur, sed Exe cutio illius ordinarie spectat ad Delegantem, nisi esset Delegatus Principis, hic enim comparatur Ordinario Iudici. Unde Curia Romana solet alicui Prælato in Dignitate existenti executionem demandare cum hac Clausula, constito de tribus conformibus et de re iudicata ad quam faciendam Executionem citatio præmitti debet iuxta Vestrium lib 8 cap ult. n 12. Dicitur ad Sententiam Condemnatiuam, quia si sit Sententia Abso lutoria, perperam Iudex Appellationis confirmat Senten

tiam Judicis inferioris, nulla additione uel detractione seu reformatione Sententiæ facta, tunc Judex Smus eandem exequi dt. c. cum Sala de Appell. Secus aũ si per Judicem ad quem Sententia reformetur uel retractetur, nam Executio eius, tunc spectat ad Judicem Appellat.

Re ad 4tum Quamuis contra condemnatum Illus Conformibus Sententiis, non sit necessaria Citatio ad Executionem ultimæ Sententiæ faciendam sdum Mavantham Par 6. cap 3 n 17. Tutius tamen ẽ præmittere Citationem, ut pbat Rebuffus Articulo 1 de Sententiæ Execũe Glos in c. Id. n 10. Ratio ẽ quia condemnatus excipere pt, contra excessiuam Executione, si illa aggrauet, uel alias opponere exceptiones, de quibus iam dictũ in Anteriori processu.

Re ad 5tum. In Executione Sententiæ regulariter adhiberi pt, summaria cognitio sdum Scacciam Q. 10. Remedio smo Concluẽ 5ta. n 134. Ratio ẽ, quia Executorem scire oportet, quidnam exequi debeat, ne fines Mandati excedat, seu debet cognoscere, de rebus ipsis in quibus Executio est facienda c. Pastoralis de Offio et ptte Judicis Del. l. a D. Pio. § si sup. ... re iud. Addidi supra requir: quia Ordinarius, cui a Delegato Principis Executio Sententiæ commissa est, non pt cognoscere de ualore ipsius. d. c. Pastoralis.

Re ad 6tum. Executio rei iudicatæ in personalibus (Rogatione debiti) dt. fieri intra quadrimestre, uel intra terminum à Judice præfixum. In reali autem Actione quam primum Executio fieri pt. c. conquirenti de Off. Del. ut in sequentibg Versibus.

In personali pat menses quatuor in re
Intimus est omnis Sententia perficienda
Sic in Criminibus, sed Casus excipe quinq
Confessus, pgnans, iratus, seruus et exul.

Horum uersuum declarationem refert Glos in Can. cum

apud

cum apud Thessalonicam ex L.3. l. debitoribus et l. 2. si se non obtulerit. §. si quis condemnatus. ff de re iud. In Cri minalibus dicti Casus 5. excepti explicantur. 1mo si quis est confessus Crimen, differtur Sententia, donec compa reat et constet, an uelit in Confessione sua persistere l. 2. C. de uicto Reo. 2do Cum Sententia lata est con tra praegnantem differtur eius Executio usque ad partum l. praegnans ff de poenis. 3tio Cum Princeps ex iracundia tulit Sententiam. l. si uindicari C. de poenis. 4to Si quis est Bannitus, in exilium damnatus, per sententiam differt Executio illius, donec Insula assignetur a Principe Can didum 2. 26. 5to Si Sententia lata sit Seruum differt eius Executio, donec Seruus Domino reddiderit ratiocinia l. 1. ff de Bonis proscriptorum. Tandem in Executio ne hic Ordo est seruandus, quo ad res condemnati, qui si non habeat unde in pecunia numerata satisfaciat, tunc Executio fieri dt. 1mo in rebus mobilibus, quibus ipsis com mode carere pt. 2do in Actionibus si quas possidet. 3tio Si non habeat Mobilia tanti ualoris, tunc ad immobilia recurritur, et his deficientibus peruenitur ad iura et Nomina suorum debitorum quae sub pignore capiuntur, dum modo sint liquidata

Si Clericus etc: Si Victor habeat hypothecicam in bo nis Condemnati, pt in eam pro Executione facien da instare, cui bona hypotheticata mediante aesti matione uel in solutum dantur, residuum debitori redditur. Vel publice subhastantur et plus offerenti uenduntur, quod in Electione Victoris consistit, quae semel facta, amplius uariare non pt. l. 8. ff de distra ctione pignorum. Si uero nullam habeat hypotheticam apprehenduntur Debitoris Mobilia bona, quae uel apud Iudicem deponuntur, uel ad locum Executionis consue tum ad determinatum transportantur, quae si debitor

intra terminum a Iudice praefixum non redimat, ad satisfaciendum victori, tunc sub hasta venduntur. Si autem Emptor desit, tunc Creditori in vim solutionis iuxta taxam traduntur, et quod ultra debitum superfuerit redditur debitori; et tamen, quae ad usum quotidianum ad sustentationem necessaria sunt, non debent auferri debitori, ut instrumenta agriculturae suppellex ad exercendum Opificium l. execut. Authent. Agricultores C. quae res pignori. l. 9. ff de pignoribus. nisi Debitor consentiat in eorum etiam distractione Carpzovius P. 1. C. 25 Ar. 2. n. 14.

Deficientibus mobilibus progreditur Executor ad immobilia per Subhastationem l. 3 C de re iud. Executione l. ultima. C. de Iure Dominii Imperialis. Nisi Creditor ipsa Bona pro dicta taxatione acceptare malit. Paulus Castrensis in lib. 16. C. de refundenda venditione. Semper tamen debent eligi Bona debitori minus damnosa, modo Creditor inde solutionem percipere valeat, ne pro debito cuiquo manus tamen patiatur et ad magnam egestatem redigatur Carpzovius d. t. 25. Ar. 2. Immobilibus non existentibus devenitur ad Iura, non tamen illiquida, aut si debitores nequeant trahi in Executionem, taliter enim debitor acceptare non tenetur invitus. d. l. a D. Pio. ff de re iud.

Q ad 7mum. Si Debitori nulla superzint media, quibus suo Creditori satisfacere possit, tunc ipsa eius Persona regulariter subiici potest Aresto. Ratio est, quia qui non habet in aere, luere debet in pelle. l. 1. C. de quibonis cedere possit. Caeterum cum durum esse videatur ex Causa Civili sustineri acerbitatem Carceris, et ultra quam in dre, habeat teneri l. 6. ff de dolo malo. l. 12. ff de furtis. l. ds. alienum. C. de Cessionibus. Ideo haec paena extenditur ad eos, qui temere debita contrahunt, ac dilapidant, cum magna Creditorum suorum iniuria. quia Arestum Carceris est adinventum ad coercendam debitorum improbitatem ac

Perfidiam

ac pfidiam. Addidi supra requt. quia ab Arresto seu In carceratione, liberi sunt. Imo Parentes p filiys, et liberi respectu Parentum, si culpa eorum non interuenerit l 16 l. de re iudicata. 2do Maritus respectu dotis soluendæ l 17. ff de re iud. 3tio Donator ex Donatione conuentus l 19. 30. et 40. ff de re iud. 4to si quis condemnet ex facto, tunc dilationem petere pt ad illud præstandum. Alias si non petierit dilationem, uel cum pos sit satisfacere nolluerit, per incarcerationem stringi pt. l. Stipulatio. § si autem. ff de noui operis nuntiatione. 5to excipitur hic Clericus, qui n̄ ht, unde soluat, pp̄ter notabilem paupertatem, cautio tn ab eo etiam iu rata exigi pt, de soluendo, postqm ad pinguiorem ue nerit fortunam. Ideo em priuilegium concessum ēsse Cle ricis egestate pssis, ne cum Opprobrio Status Eccli mendicare cogantur c. Odoardus de Solutionibus.

Q ad 8uum Liberat debitor ab Executione, si bonis C suis cedat, eorumq. Possionem Creditori tradat, qā am plius urgeri non pt l. legis Iuliæ. et 16. C. de Cessione Bonorū, ab ipso tamen debito pstante non liberat penitus Debitor, si bona eius non sunt sufficientia ad plenam Satisfactionem Creditori præstandam. sed si postea ad meliorem peruenerit fortunam, denuo cōue niri pt, hoc pcauto, si id absq periculo pximo grauio ris Inopiæ facere possit, quod p Qualitate personæ a Iudice operandum ēst l 4, 6, et 7 ff de cessione Bonorum. l 16. ff de re iud.

Q ad 9um Executio post obitum cdemnati in realibus C fieri pt. Imo contra Hæredes in bonis defuncti succeden tes. l. 44. ff de re iud, quia qui succedit in bona, succe dit in Onera. 2do Contra fideiussores cdemnati, qui tamen prius exequi dt, ut satisfaciat. l. ult in fine C. de re iud. 3tio contra Conductores bonorū condemnati

locatoris, ut tamen conducti satisfaciendi competit adu... sus regressus locatorem. Carpzovius Par 2 Const 22 defi... sione 4 et 5. 4to 2a Cessionarium condemnati, 5 ... 3a Emptorem rei litigiosa 3tio lit uendit a l rel ... de Lit. l sp. ff de Iudicijs. 2a quia Ingressus forma... ri pt ad ostendendam p suo Antecessore satisfactio... nem antequam Executio fiat

Q ad 10mum. De Iure Canonico Executio sic procedit. Decer... nunt a Iudice Executt, ut condemnatus sub poena Ex... communicationis satisfaciat Parti uincenti, intra temp... a Iudice designatu, uel alias iuxta tenorem obligation... quod si Decreto non pareat sibi intimato incurrit Excom... municationem iuxta terminum in Mandato Executiuo con... tentum. Tandem in Excommunicatione maiori publi... et ulterius crescente Condemnati Contumacia, gradatim... augentur Censura Eccles, et cum debita solennitate publi... tur Gloss penul. in c. At si Clerico de Iud. Potest etiam Actor... mitti in possessionem Contumacis rei seruanda causa, si ... res, in qua missio fieri possit Gloss in c. de Causis de Off De... et Gloss fin. in c. fin. de Dolo et Contumacia. De alijs p... nis, quibus Contumacia praesertim Criminosorum puniri pt, habetur in Carpzov. Const 5 L 2. et plura hac in mat... dicta sunt, in Processu Instantiae primae Par 8. Ista... 2da.

Q ad 11mum. Alienus Executor mandatus uel requi... situs, de ijs exceptionibus cognoscere pt, quae concernunt Ordinem Executionis, non uero de ijs, quae respiciunt merita Causae ppalis et ipsam Sententiam ab alio latam. Ratio quoad 1mum est, quia Accessorium naturam sequitur con... principalis sui c. accessorium de R. I. in 6. Et cum Sen... tentia Executori committatur, ppaliter etiam censetur commis... sa cognitio eorum, quae spectant ad Executionem illius fa... ciendam. Ratio quoad 2um, quia merus Executor, n ht

Iurisdictionem sibi commissam cognoscendi merita Caad et qualitate Sententia, d merum Executionem. Unde si coram mero Executore opponatur Exceptio, de falsitate Sen tentia, non pt de illa cognoscere, sed talem Exceptionem remittere dt, ad suum delegantem c. Pastoralis de Off. del.
Ad 12 Executio impeditur 1mo per Interuentionem 3tii cuius interesse hntis, dummodo id summarie pbetur. Si Pater habeat usum fructum in Bonis Filii sui aduentitiis, pt interuenire ne in illis Executio expediatur, nisi Pater consen serit in debitum, respectu cuius Executio in talia bona exten ditur. Borellus T 245 n 234. Similr Uxor pt priuilegio praelationis ante omnia petere dotem illatam, si Creditores in suum Maritum Executionem petant, quod si uo in Com munione Bonorum fuerit cum Marito, tunc p alimentis interuenire pt l. 26. C. de Iure Dotis. Baldus Nouella de Dote, Par 7. Priuilegio 48 n 14. Unde ppr eiusmodi Interuentionem opportuno tempore factam Executio pdu dicem sisti dt, donec Interuentio decidatur Gaill. Lib. Obseruat. 20. Et Dd inter. 2do impeditur Executio, si Nul litas Sententia obyciatur quae in continenti pbari dt. l. 8. § idem. ff de Exhibitione l. satis aperte C. ad legem Corneliam f. Nisi Exceptio Nullitatis altiorem requiret Indagationem. l. ult. C. de Ordine Cognitionum. 3tio per Restitutionem in integrum. l unica C. de in in tegrum restitutione, nisi 3 Sententia fuerint confor mes. Clement 1. de Sent et re iud. 4to p Exceptionem Excois de Iure Canonico c. quia Periculosum de Exceptionibus in 6to. 5to impeditur Executio, si post Sententiam facta sit transactio l. Reg. § 1. ff de in Ius uocando. 6to si res petita uel debita ante Executionem puenerit ad Actorem 7mo p Cessionem bonorum l. 1. C. qui bonis cedere pnt, ut di ctum supra. 8uo per falsificationem Caad, super qua lata

est Sententia l ultima C. si ex falsis intrumentis. l si docu
ens C ad legem Corneliam de falso. 9no et aliæ Ex
ceptiones obyciuntur, de quibus dictum in Processu anteriori
dummodo illas oppositiones offerat se in continenti probare. c.
quoad Consultationem de Sententia et re iud c. veniens
de Testibus. Bartholus in l. ult. C. si ex falsis instrumen
tis y Gagell Lib 1 Observat 143 n 5.

R ad 13. Ab Executione rei iudicatæ in Causa non appella
bili regulr non datur Appellatio. l. ab Execuc. C. quorum appellao
non recapitur. Addidi regulr quia hic excipitur 1mo si Execu
tor non servet Ordinem in effectuanda Executione servan
dum l. a Divo Pio § in Expeditione. ff de re iud. 2do si in
Appellat legitima Causa appellandi exprimatur, ut dicetur
infra. 3tio si in Executione committatur excessus. d. l. ab
Execut. Hic autem Excessus in Execué pt contingere 8 pr.
Imprimis ratione Exceptionum, si de Iure sunt admissi
biles, et reijciantur, quamvis Excipiens illas statim proba
re velit, ut si opponat Exceptionem de nullitate Senten
tiæ. Fallinus in c. de caetero de Sen et re iud. n. 4. Dein
de ratione temporis, ut si in Executione non servetur tem
pus a Iure vel Iudice praescriptum, ad illam faciendam.
Vel si pendente restitutione Causæ in integrum durante
te probatione Literarum super Supplicatione impetratarum Iudex
illam Sententiam exequatur, quia a gravamine appellari
pt. Rebuffus de Lris Execut Art 4. Gloss 12 n 8. Tandem
ratione rei, si Executio fiat in aliam rem, quam fuerit iudi
cata, aut si fiat missio in possessionem rei magnæ, cum
fieri debeat in possessionem rei parvæ debito correspondentem
tis. Gloss in d. l. ab Execué. Unde appellao propter excessum
vam ~~appellad~~ Executionem legitime interposita valet
et per ipsam Executio eadem retardatur, ut patet ex supra dictis et
allegatis.

R ad 14

Ad 14. Gradus Executionis de Iure huius Regni sunt sequentes. 1mus est Innotescentia prima, in qua ministerialis cum Nobilibus ad intromittendum Iure uincente in Bona Iure uicti, processu condemnata aditur, et uaria triplicata interponuntur. 2dus Innotescentia 2da, in qua uaria probatio et intromissio decernuntur. 3tius Innotescentia ultima ad Bannendum. 4tus super Bannitum uiolenta manu per Capitaneum Executio, ad instantiam Iure uincentis. Tandem Executionem impediunt. 1mo prosecutiones Appellationes. 2do transactiones uel renouationes. 3tio Si interueniat a latere aliquis, qui potius Ius ostendat, et experiri uelit de proprietate. De quibus tractat Theodorus Zawadzius in Processu Regni Pol. de uariis Speciebus Exemptionum recenset Iura, Albertus Magdalenski in Inuentario Constitutio eiusdem Regni sub V. Executio.

Ad 15tu. Per rem iudicatam legitime executam controuersia finitur c. ex literis, de Off. Del. 1ma. ff. de re iud. Qui finis, ut quam primum causa imponatur Sacrorum Canonum et legum iubet Authas e. finem litibus, de dolo et Contumacia, c. dispendia, de Rescriptis in 6. l. properando C. de Iudiciis. l. ult. de fine Instrumentorum.

TRACTATUS 4tus.

De Processu Iudiciario coram Iudice Delegato.

Titulus 1mus.

De Iudicio et Iudice Delegato in Comuni.

1mo Quid sit Iudicium extraordinarium et Iudex Delegatus. 2do Quotuplex Iudex delegatur. 3tio Quinam delegare et delegari possit. 4to An Consensus Partium ad Delegationem requiratur. 5to Quid nam Causa aut Actus Iudiciales delegari queant. 6to An plures Delegati ad unam Causam simul conuenire debeant. 1mo V quilibet Delegatus

alium subdelegare valeat.

L ad 1mum. Judicium extraordinarium hic sumitur, quod coram Judice Delegato exercetur. Judex autem Delegatus est, qui Jurisdictione ab alio sibi condemnata vel commissa fungitur ut colligitur ex c. Sane, et c. cum olim de Off. Jud. Del. Item ex l. Solet. ff de Jurisd. omnium Judicum. Videtur, quod Judex Delegatus non sua utatur Jurisdictione, sed eius, qui eam delegavit. Unde etiam appellatur in Jure Civili Judex Datus. ff de eo, cui demandata est Jurisdictio. De Jure autem huius Regni Judices Delegati vocantur Deputati, qui ex uno quoque Capitulo Cathli Cathlis et ex Palatinatibus deputantur, ad Judicia Tribunalis Regni per Constitut. Anni 1578, et ex Cancellaria Regni ad certas Causas designantur. Sic ex Judiciis Epalibus et Consistorialibus destinantur certi Commissarii ad certas Causas et Negotia, ut patet ex praxi.

L ad 2dum. Judex ergo delegatur, videlicet a Jure vel ab homine. Delegatus a Jure est, cui de Jure competit Jurisdictio in aliquibus Causis et casibus. Sic vigore Concilii Tridentini datur Jurisdictio Epis, tanquam Sedis Aplicae Delegatis, in certas Personas et loca, a Jurisdictione Epalia alias exempta, in certis casibus, ut videre licet dictum Concil. Sess. 4. cap. 4. Sess. 5. et 6. c. 2 et 3. Item Sess. 14. cap. 9. 10 et 11. de Reformat. Similiter de Jure huius Regni sunt Judices Delegati, Officiales Terrestres, ut Judex, Subjudex, Notarius, ad Decreta Tribunalis Regni acticanda et exequenda. Unde Decreta Tribunalitia iis ad exequendum obsignata transmittuntur. Tandem Delegatus hominis dicitur: qui a Judice Ordinario specialiter constituitur, et quidem si quis delegetur ad universitatem Causarum tunc exercet Jurisdictionem potius Ordinariam, et appellatur Surrogatus Judex. Sic Vicarii vel Officiales Generales non sunt proprie Delegati quia funguntur Jurisdictione Ordinaria sibi demandata. Item in toto Regno Cancellarii Vicecancellarii qui nomine Epis judicant, in Castris vel per Curiam exercent

Judicium

Judicium Ordinarium, si uo aliquis ad unam uel plures delegetur Causas, uocantur Commissarij. Huiusmodi Delegati sunt Officiales Foranei qui Causas leviores iudicare solent, graviores autem ad Ordinarium remittere dent iuxta tenorem suæ Commissionis. Aliquando delegantur Commissarij ad solam Cognitionem, uel Examen Testium, aut ad merum Executionem Sententiæ latæ. Unde cui Iurisdictio data est ea quoq concessa videntur, sine quibus Iurisdictio concessa explicari et exerceri nequit. l. 2da. ff de Iuris. om. Iud.

Q. ad 3tium. Delegare pt, non tm Supremus Princeps, ut Papa Imperator Rex, quia unus non sufficeret omnibus causis audiendis, et non absq magno sumptu Curia Epis accedi posset, sed etiam quilibet Judex Ordinarius, qui proprio Jure utitur, pt suam Jurisdictionem alteri delegare c. cum Epus. C. de Offo Ordinarij in 6. l. more maiorum ff de Iurisdictione Omnium Iudicum. Delegari autem pnt, qui non prohibentur a Nda, a Iure et Moribus. Imo prohibentur a Nãa, Surdi, muti, perpetuo furiosi et minores 20 Annis ex c. cum uis. c. cum Vigesimum de Off. Del. Nisi Eps scienter deleget Minorem Annis 20, et præsumat eum esse idoneum ad Causam iudicandam l. quidam consulebant. ff de Iure iudicatorum. 2do a Lege prohibentur infames, huiusmodi sunt, Sacrilegi, fures, homicidæ maleficos, periuri, Venefici, Adulteri, et excommunicati c. Can. infames. 6ta Q. ma. 3tio Moribus prohibentur delegari fœminæ et Servi Can. 1. 3. Q. 7. c. ann. de Sententia et re iud. Unde qualitates delegandorum recensentur sequentibus Versibus.

Liber, Mas, gnarus, cui sit mens integra, fama
Ætas, qui subiit, committitur hic bene Causa

Prætorea in delegatis Papæ observatur, ut sit in aliqua Dignitate Ecclca constitutus, uel saltim Canonicus Ecclæ Cathedralis c. statutum de Rescriptis in 6. Vel sit Prælatus alicuius Religionis Clement 2da de Rescriptis aut alias Persona in Synodo Provinciali uel Diœcesana, ad hoc destinata, vigore

Concily Tridentini Sess 25 cap 10 de Reformatt.

Q ad 4tum. Consensus Partium ad delegationem non requi:
R ritur. Ratio est, quia Judex hac in re liberum habet arbitrium, Partes
autem habent parere necesse. Solet tamen Judex indulgere
Partibus libertatem nominandi Commissarios, ut petat
quos pro parte sua habere cupiant, iuxta glossam finale in c. Ano
de foro comp.

Q ad 5tum. Illæ Causæ et Actus Judiciales personæ idoneæ re
R gulariter delegari possunt, qui spectant ad Jurisdictionem Delegan
tis, seu illa delegari possunt, quæ sunt delegabilia, ut colligitur
ex c. licet de Offo Vicary in 6 et Extravag. Ne Clerici vel
Monachi etc in 6to. Dicitur supra Primo Personæ idoneæ, quia
delegandus debet esse capax illius Jurisdictionis, quæ sibi ad
aliquam Causam vel Actum delegatur. Unde Epus non potest
ea, quæ sunt Ordinis Epalis delegare, nisi Epo consecra-
to c. ea quæ. de consecratione Ecclæ vel Altaris. Dicitur 2do
regulariter, quia ea, quæ sunt meri s quæ spectant ad gra
viorum Criminum cognitionem et coerationem, an delegari
possint controvertunt Canonistæ et Legistæ. Isti enim ne
gant iuxta l. 1. ff de Offo eius cui demandata est Juris
dictio. Illi autem affirmant de Jure Canonico, quod c. finali
ne Clerici vel Monachi etc in 6. Permittit Epis, alys Prä
latis Jurisdictionem temporalem, ad publicam coeritionem
hominum habentibus, hanc potestatem alys delegare, nec si eandem
coerceant, irregularitatem incurrunt, quam Sententiam sequitur
Honorius de Off Del. n. 2do. Et ipsa Praxis docet in foro Spuali.
Dicitur 3tio, quod illi Actus et Causæ Judiciales sunt delega-
biles, qui spectant ad Jurisdictionem Delegantis, quia nemo
potest plus Juris transferre in alium, quam sibi competere di
gnoscatur c. nemo de R. J. in 6. Tandem dicti Actus Ju
diciales possunt delegari coniunctim vel sigillatim c 4 et
7 de Off Ordinary in 6.

Q ad 6tum 1do plures delegati ad unam Causam delegantur Spr
R in solidum et cumulative, tunc ad eam iudicandam omnes

conuenire dnt c. Cauam c. uno Delegator et c. cu Caa de Offio Del. Ratio e, quia quod omnes tangit, ab omnibus dt approbari. c. quod omnes de R. J. in 6. Unde unus Delegatq sine alio, uel alys in Solidum Delegatis, aut Subdelegatis, n pt decidere Causam quia processus non ualeret, c. cum in Caa et c. qmuis de Off Del. Dixi tamen supra simplr in Solidu et cumulatiue, plurimus quia secus e, si Causa comittat plurimus, alternatiue. cum eiusmodi clausula ut omnes aut duo u unus procedat, uel n obstante unius aut duor absentia, uel quod alter alterum non requirat, v n expectet. aut cum hac Clausula, si omnes interesse nequeunt, unus ex illis cognoscat. Aut si unus uel plures impediti n possint interesse, uel etiam requisiti comparere nollunt, unus uel alij Jurisdictione uti, et procedere possunt in Causa, qa in his Clau: sulis et casibg, non censetr esse Delegao pluribus simul in Solidum simplr et cumulatiue, sed alternatiue, et Processg in absentia alterius Delegati subsistit. c. cum plures de Off Del in 6. Hoc tamen explicando, ut si quis Condelegatorq legitime sit impeditus, p Nuntium uel Lras spcet de suo impedimento, quo obstante non ualeat, licet uelit interesse, tunc em expectandus esset c. prudentia et c. cum sup de Off Del. Ad Tium. Imo Delegatus Epis in aliqua Prouincia Supe riorem n recognoscens reqwtr pt subdelegare. Jason in l. a Judice l. de Judicys ntr Adno. Dicto Ille subdelegare pt, cui demandata est Jurisdictio ad Uniuersitatem Causar l. solet ff de Jurisd: omnium Jud. Sic in foro Ecco Officiales Gnales Epor, et in foro Saeculari Capitanei Jurisdictione dantes, uices suas alteri committere pt ug Surrogato Vice capitaneo. Dico si ab Ordinario sit Delegatus, cum ptte sub delegandi. in Gloss fin. in c. is cui de Off Del in 6. Ut dixi tn supra reqwtr qa Delegatus etiam Epis n pt subdelegare Imo qdo tn Rescripto Delegationis apposita e Clausula, qd sit electa fides et industria Persona Delegata, nisi Partes libere consentiant in talem subdelegatum d. c. is cui de

Offo Del in 6. 2do 2do aliquis delegat ad unã Caam p legem scriptam, uel p consuetudinẽ Epis Glosa fin. l. 1. C. ut liceat potentioribg. Unde iuxta praxim huig Regni Delegatus seu Commissarius Principis, non pt eãdẽ delegare, atque de Iure simili subdelegare pt audientia seu Processus reseruata sibi Sententia Auth. ad et C. de Iudicys. 3tio Subdelegare nõ pt, cui delegatum est nudum Ministerium, ut excommunicare, absoluere, dispensare in Irregularitatibus &c. finali de Off Del. Unde qdo com missa ē alicui nuda q sola examinatio Testium, non pt illã alteri subdelegare c. sup questioe de Off Del. et Glosa fin in Clement unica e. t.

Titulus 2dus.

De Officio et potestate Iudicis Delegati.

1mo Officium Delegati circa quid uersetur. 2do Ad quid non extendatur. 3tio 2do Iurisdictio Delegati expiret. 4to An ipse Delegatus sup sua Iurisdictione cognoscere et interloqui possit. 5to Delegatus ubi iudicare debeat. 6to Quid si Ordinarius a Delegatis Aplicis in eadem Caa diuersa obtineat mandata Executioni demandanda cui Mandato obtemperare debeat. 7mo Iurisdictio Delegati quem sortiatur effectum.

Ad 1mum. Officium Delegati Iudicis in hoc uersatur seu consistit. 1mo ut seruet formam et tenorem man dati s. Commissionis non excedat autem limites suae Delegationis. qa Delegatio ē stricti Iuris, et nõ exten ditur, nisi ad psonas, et Causas in ea expressas. c. cum dilecta de Rescriptis. Alioquin excedens tenorem Re scripti, nulliter agit ob defectum Iurisdictionis. c. cum olim de Off Del. 2do Delegatus cauere dt, ne Iu risdictione sibi fundata utatur, antequam sibi praesentatis Rescriptum, licet iam sciat se ēē Commissarium qa ante praesentatione Commissionis, non pt legitima fungi Iuris

dictione sibi delegata c. sup eo. de Appell. 3tio Delegatus pr. mittere dt Citationem, ac in ea inserere tenorem Rescri, quia Citationi inseri dt series Rescri. c. cum in Iure. de Off. Del. 4to Delegatus Epi Sententiam a se latam tenet intra annum exequi. c. Ludrenti de Off. Del. Vel Executionem illius Ordinario Iudici committere. c. significasti c. sane. de Off. Del. 5to Delegatus n a Ppe Sententiam n dt exequi, qa Executio illius spectat ad Delegantem. c. 4 de foro comp: l. a D Pio. ff de re iud. nisi a Delegante in Commissione Delegata specialr comittat Executio sua Sententia. c. si quis sa Clericum de foro Comp.

Ad 2dum. Delegati Officium s. Iurisdictio n extenditur ad Sequentia. 1mo si Delegatus sit ad rem uel Causam certa non pt de alia re ad diversa iudicare l. d. c. si non a Competente Iudice. 2do si non a Ppe ad inferiore, non pt aliud subdelegare, post litem Contestatam. Bartholus in l. 13. ff de Damno infecto. Baldus decisione 320. 3tio Delegatus ad petitorium, non pt cognoscere de Possorio, nisi aliter petitorium decidi nequeat. Barthol. in l. 2. C. si non a competente Iudice. 4to non pt reali Citatione apprehendere psonam. Barthol. in l. ~~2da~~ 8. C. qdo et quomodo Iudex. 5to de pluribus in solidum Delegatis quod unus sine alio Causam commissam decidere nequeat. Tum de alys casibus etiam hunc ptinentibus dicto in titulo praecedenti et Responsione ad 7mu Deductu.

Ad 3tiu. Iurisdictio Delegati inchoat post praesentatum sibi Rescriptum Commissionis c. sup eo. ibiq. Gloss de appell. Rota Decisione 6ta De Off. Del. int Novas. Quodsi aut lis intra Certum tempus in Rescro officium decidenda committat. Terminus eiusdem a praesentatione Rescri, exclusive centenis die, currere incipit. d. c. sup eo.

Ad 4tu. Si Exceptio sa Delegatum opponat ex parte Persona illius C. ut quod sit suspectus Iudex. Tunc de

tali exceptione Delegans cognoscere dt Can: quod suspecti 3. § 5. si vero Exceptio impugnet Jurisdictionem Del. tunc illam ipse dignoscere pt. c. sup. Literis. De Rescriptis.

R. ad 5tum. Delegatus Causam sibi commissam regulr iudicare dt in tali Civitate vel loco, in quo commode haberi pnt tam Advocati et Jurisperiti qm Assessores vel Consiliarij. c. Statutu. Et ibi Gloss de Rescrip. in 6. c. ab omni de vita et honestate Clericor. Addidi supra regulr, quia excipitur hic Primo Delegatus Romanus, nempe a Curia Romana destinatus ad Causam ibidem decidendam. Rota Decis. 43. de appell. 2do si Actor et Reus sint eiusdem Diœcesis vel Civitatis tunc committitur Causa alicui in eadem Diœcesi vel Civitate, nisi legitima Caa obsit (: ut si actor in Civitate vel Reus comparere secure non possint :) tunc enim extra propriam Partium Diœcesim aut Civitatem Causa delegari pt. d. c. statutum. § cum ideo. Dummodo Pars aliqua non trahatur ad locum nimis elongatum, ultra unam aut duas diaetas c. nonulli de Rescris. Dieta legalis dicitur iter unius diei v.g. apud nos circiter 5 milliarium. Unde de Iure Regni Poloniæ evocans Partem extra suum districtum, debet luere pœnam 14 Marcar. Evocans indebite ad Comitia meret pœnam 100 Marcar. Similr evocans ad Tribunal Regni ex Magno Ducatu Lithuaniæ iisdem Marcis punitur, ut de his refert in Compend. Herburtus V. Evocab.

R. ad 6tum. Si idem Iudex Ordinarius a pluribus Delegatis diversa obtineat mandata, illud exequi dt, qd sibi prius intimatum est, nisi in altero Mandato sit revocatum primum, qma tunc primum venit exequendum. Quod si resciat de Controversia Delegator. circa Jurisdictionem, supersedere dt ab Executione, donec Concertatio super Jurisdictione dirimatur c. cum contingat et c. pastoralis. de Rescris. Similr qdo duo Rescripta, ad instantiam utriusq Partis, vel unicus absq mentione Revocationis emanarunt, et Iudices Delega-

ti de malignitate, eorum controvertunt, itidem temporicum dum, donec ejusmodi Controversia, per illos vel Arbitros sopiatur. d. c. Pastoralis. Quod si unus duo Rescripta Delegationis contra suum Adversarium impetret, illisq utatur, utriusq effectu frustrari dt c. ex tenore de Rescris.

R. ad 7. Jurisdictio Delegati sortitur hos effectus. 1mus. Quod Delegata Jurisdictio deroget Ordinariæ. Decius Concil. 3. 2dus Quod Actor teneatur satisdare, de Juri stando, et refundendis Litis expensis, si in causa succumbat, quod si cavere recuset, Reus cogendus est ad respondendum. Auth. quod fieri C. de Dilationibus. 3tius. quod tertius coram Delegato pro suo Interesse intervenire valeat, licet Causa non sit pro eo, vel ab eum comissa. Honorius de Off Del. n. 24.

Titulus 3tius.

De Prorogatione, Perpetuatione et Expiratione Jurisdictionis Delegati

Q. 1mo. Jurisdictio Delegati, an progari possit. 2do Quamdiu duret. 3tio Quibus modis expiret, et finiatur.

R. ad 1. Jurisdictio Delegati requtr prorogari potest, a Persona ad personam, nec a re ad rem. Ratio est, quia est Stricti Juris, et non extenditur, nisi ad expressa in Instrumento Delegationis. c. cum dilecti de Rescris. Additur requtr. quia Partes possunt Judicis Delegati, absq praejudicio 3tij in sua Causa prorogare potestatem. Gloss fin. in c. 4 de Off Del. In rebus autem cad. Spali connexis prorogatio valet. Unde fieri potest per Partes Prorogatio, de tempore ad tempus, de loco in locum, non tamen per Procures eorum. Honorius de Off Del n. 24.

R. ad 2. Jurisdictio Delegati durat, et perpetuatur Ordinarie usq ad Annum, quoad Executionem suæ Sententiæ, a qua non est appellatum. c. quaerenti. c. literis. et c. postulasti. de Off Del.

l. fin. C. de Iudiciis. Quod perpetuatio statim incipit a Citatione legitime expedita. Clement. 2. ibique Gloss. ut lite pendente. Dixi tamen supra Ordinarie, quia ad Annum non perpetuatur. Imo si breuius tempus a Delegante praefixum sit ad Causam decidendam. 2do ultra Annum extenditur, si a Sententia Delegati Appellans intra fatalia, non prosequatur interpositam appellationem quamuis eam Delegatus admiserit c. Personas de Appell. c. Pastoralis de Off. Del.

Q. ad 3tium Iurisdictio Delegati expirat. Imo per Mortem Delegantis re adhuc integra Commissionis seu Delegationis seu ante usum delegationis inhoatum. c. gratum et c. licet de Off. Del. l. et quia ff. de Iurisdictione Omnium Iud. Dixi re integra, quia re non integra, si a Delegato iam emanauit Citatio ante mortem Delegantis, et Delegatus uti coepit Iurisdictione sibi delegata, non expirat. d. c. gratum, ibique Gloss. 2do finitur post mortem Delegati, seu Delegatio seu Commissio facta est sub proprio Nomine Personae Delegati, non sub Nomine Dignitatis Gloss. in c. quoniam. ibique Panormitanus in c. 20 de Off. Del. si enim delegetur Causa dignitati v. g. Officiali Generali uel Decano &c. Tunc post mortem Delegati transit ad Successorem in tali dignitate uel Officio existentem. d. c. quoniam. Felinus in c. cum. de Rescript. 3tio Expirat morte impetrantis Rescripti, uel eius a quo est impetratum c. significauit. et DD in c. ceterum. de Rescript. si Nomine proprio et non Ecclesiae impetretur Rescriptum, quia Rescripta sunt personalia et cum persona extinguuntur c. cum olim de Off. Del. Unde si quis impetrauit Rescriptum, et insistendo eidem inhoauit Processum, re non integra, Successor Causam continuare potest. d. c. Quoniam. 4to Expirat per superueniens Impedimentum legale Delegati, v. g. si propter infamiam, uel aliam legitimam causam, ut Iure prohibitus ad exercendam Iurisdictionem. c. suscitatus de Offo Del. 5to Finitur per Reuocationem re integra a Delegante factam. c. Ubi et c. quamuis de Off. Del. in 6. 6to finitur per contrarium Rescriptum, ab aduersa Parte impetratum, si in illo prioris Rescripti mentio fiat. c. ceterum de Rescrip. 7mo finitur per

lapsum temporis a Delegante praefixi, ad causam terminandam, nisi a Partibus id tempus prorogetur. c. de causis et c. consuluit de Off. Del. l. 2. § si Iudex. ff. de Iudiciis. 8uo finitur post prolationem et Executionem Sententiae. c. in literis de Off. Del. l. sicut proponis. C. Quomodo et quando Iudex. 9no per appellationem a Sententia eiusque gravamine interpositam et admissam. c. cum appellante de appell. in 6. Rota Decis. 15 in Antiquis. De his aliisque modis Exspirandae Iurisdictionis Delegatae videatur Gloss. fin. in c. in lris de Offo Del.

Titulus 4tus
De Executoribus Delegatis.

Q. 1mo. Quotuplices sint Executores, et quae potestas eorum. 2do An Executores Delegationis debeant esse Personae in dignitate constituta. 3tio Delegatorum Executorum Officium quando terminetur.

R. ad 1. Executores Delegatorum sunt 2plices, nempe meri et mixti. Meri Executores dicuntur, qui sine Cognitione causae Sententiam sui Delegantis exequuntur. Gl. in c. Pastoralis de Off. Del. Unde si Exceptiones, circa Executionem Mandati obiiciantur, cognitionem earum remittere debet ad Delegantem. Gagill Lib. 1. Obser. 113. n. 7. Nec appellatur ab iis, nisi modum excedant in exequendo. l. 5. C. quorum Appellatio non recipienda. Executores mixti vocantur, quibus committitur cum cognitione Executio tam Sententiarum, quam Beneficiorum vel gratiarum. Honorius de Off. Del. n. 26. Unde talis Executor assumit Partes Iudicis, quando datus est, ab habente Iurisdictionem, et vocatis Partibus interessatis usque ad finem provisione exequenda procedere potest. Clemen. 1. de Off. Del. Praesertim si Cognitio Iudicialis sibi commissa sit cum Clausula vocatis vocandis c. exhibita de Iudiciis. Rota Decisione 12 de Off. Del. In Novis.

R. ad 2. Executores Delegati Gratiis et Sententiis exequendis dnt

ee in dignitate constituti iuxta praxim Curiæ Romanæ. Nisi si
enter aliquid committat etiam in Clerico in dignitate non existen
ti. Rota decis 57. de Concessione Præbendæ in antiquis. Dixi
Delegati quia id non requiritur in Subdelegatis, quibus commit-
titur nudum Ministerium, ut inductio in possessione Beneficij aut
Honoris sine Cognitione facit Clericus Iudices. de Off Del. Ro
ta decis 29 de Rescriptis in Novis.

Q ad 3tium Delegatorum Executorum Officium extinguitur. Primo si
Executor a Papa vel Epo Legato a latere, non autem ab Ordinario
Inferiore datus est, super re facienda (: ut de Beneficio vaca
turo) tunc expirat morte mandantis vel Delegantis re inte
gra. Secus autem, si iam Executionem mandati inchoavit, et res
non est integra (: ut si ante mortem Papæ Delegantis Delega
tus Beneficium iam contulit) c. si sup gratia de Off Del
in 6. Similiter si Executor datus est sup Gratia iam facta,
tribuente Ius ad Beneficium vel in Beneficio, aut etiam
datus est sup Sententia iam lata, tunc non extinguitur
Iurisdictio Delegati Executoris etiam re integra, quia in
tali Delegatione Iurisdictio auctione data est. gratia autem
per mortem concedentis non perdit Ius suum respectu detentis Be
neficij, quamvis per Executorem Delegatum nec dum sit indu
ctus in illius possessionem. Gloss in c. si cui de Concessione
Præbendæ. 2do Extinguitur potestas Executoris Delega
ti post annum elapsum, qui ad Executionem faciendam erat
præfixus. c. quærenti de Off Del. Fusius in hac Materia
dictum est supra. Unde post Annum si lis Consurgat de ti
tulo Provisionis Beneficij Executor non debet se immisce
re Cognitioni Controversiæ, multo minus, si agatur, de du
obus Beneficijs c. in Litteris de Off Del. Scaccia de Beneficijs
parte 2. cap 2. § unico. 3tio finitur Delegati Executoris potestas
morte ipsius vel impleto mandato ut patet ex supradictis in Tit

procedat

praecedenti

Titulus 5tus
De Delegatis Conseruatoribus.

Q. 1mo Quid sit Conseruator. 2do Ptas Conseruatoris De legati ad quid extendatur. 3tio V Conseruator alium subdelegare possit. 4to Quibus modis Officium Conseruatoris finiatur.

R. ad 1mum. Conseruator est Iudex in Dignitate existens a Sacra Sede Aplica ad defendendas Iniurias et molentias, alicuius Communitatis uel certarum Personarum datus ad tempus, uel in perpetuum ut colligitur ex c. 1. penul. et final. Item ex c. Statutum de Off Del in 6. Unde iuxta Constitut Gregorij 15ti, quam recenset Piasecius Parte 2 cap 3. Ar 6. n 21. Regulares dnt sibi eligere Conseruatores tales, quales exprimuntur in c. Statutum de Rescriptis in 6. et de ys disponitur in Concil Trid Sess 14 cap 5 de Refor: tum in Synodo Prouinciali Wedycyana Cap 13.

R. ad 2dum Ptas Conseruatoris extenditur, ad manifestas iniurias et molentias in Personas, earumq Priuilegia et res earundem commissas, sup quibus Conseruatores inquirere et procedere pnt, ut legitime conuicentur et puniantur seruato Iudicij Ordine iuxta Glos 1ma et pen: c. 1. de Off Del in 6. Et Clementina dispendiosa, de Iudicijs. Alias Ptas Conseruatoris extenditur iuxta tenorem Rescri, quod in Personam eorum emanauit. d. c. 1. de Off Del in 6. Unde Notoria malefacta punire pnt c. 1. ibiq Glos de praesumptionibus.

R. ad 3tium. Conseruator non pt subdelegare, seu uices

suas alteri comittere, nisi id, eis in Rescrip permittatur. Ratio est, quia Privilegia sunt stricti Juris iuxta c. odio de R. J. in 6. Et ubi electa est industria personae, ibi non admittitur Substitutus. Unde Conservator non nisi intra Dioecesim, vel Civitatem, ad quam deputatus est suum Officium exercere pt, Citationes tn et publicationem suarum sententiarum p alios expedire non prohibetur c. fin. § uices. de Off Del in 6.

Q ad 4tum. Conservatoris temporanei, qui ad certum duntaxat tempus (: ug ad Quinquennium) datus est expirat Officium. 1mo lapsu temporis determinati Conc Trid Sess 24 Cap 5to de Refor. Rota Decis 5 de Off Del.

2do etiam perpetui Conservatoris pttas finitur uita eius mortali finita, qa privilegium personale personam sequitur et extinguitur cum persona c. Privilegium de R. J in 6. 3tio finitur morte Concedentis, quoad Negotia necdum cœpta. d. c. fin de Off Del in 6. Ubi notat Gloss, quod licet pttas Executoris dati ad Gratiam effectuandam, non pereat mortuo Papa, re integra, nihilominus pttas Conservatoris n servatur.

TRACTATUS 5tus.

De Processu Judiciario in Specie coram Jud Del.

Titulus 1mus.

De Praesentatae Rescri seu Commissionis.

Q 1mo. Quid et Quotuplex sit Rescriptum. 2do In quo conueniant Rescripta Gratiae et Justitiae. 3tio In quo differant. 4to Quid observandum sit circa praesentatione

et receptionem Rescri. 5to Quam pœnam incurrat fal
sificans Rescriptum, et falsificato utens. 6to Quibus
ex causis perdatur Vigor Rescripti.

R. ad 1mum. Rescriptum lato modo acceptum, est con
cessio Papis, sdum, prater, vel via Jus se se extendens
ad Privilegia, Dispensationes, Indulgentias, et alias
Gratias, de quibus agitur Titulo de Rescris. Stricte
vo sumptum, continet Literas Subditis datas ad Bene
ficia uel lites, de quo intelligitur, hic Processus. Et per
quod Statuitur Jus Speciale inter Partes litigantes. c.
1mo. de Rescris. l. 2. C. Legibus. Unde Rescrum hic
Sumptum dividitur in Grad et Justitia. Rescrum
Gratia dicitur, quod ad Beneficia aliasq. gratias con
ceditur. Rescriptum vo Justitia datum, ad lites et cau
sas controversas decidendas.

R. ad 2dum. Rescra Gratia et Justitia, in hoc conveni
unt. 1mo quod utrumq. Rescrum concedatur ad nar
rationem, uel Supplicationem impetrantis, atq. in eo
expresse ponatur, ut tacite subintelligatur ex Parte
concedentis Clausula, si preces veritate nitantur
c. 2. de Rescriptis. 2do Quod utrumq. debeat
impetrari a Persona Jure non prohibita, ut non ab
Excommunicato vitando. c. 1mo de Rescris in 6to.
Unde Rescris Curia Rna inscribi solet Absolutio a Cen
suris in Ordine ad legitimam eorum impetrationem
sdum Barbosiam in d. c. 1. de Rescris in 6. 3tio
quod utrumq. nō valeat, si impetretur in præjudicium
3tij, nulla facta mentione illius præjudicij. c. Cum in
de Rescris. l. ita. C. si contra Jus §. l. 1ma et sequentibus

l. ut lite pendent. Unde in Rescrip̃is subintelligi dt haec Clausula, salvo Iure 3tij c. quamvis. de Rescrip̃is in 6. c. 1mo, ut lite pendent § l. 2. ff ne quid in loco publico ff. 4to Conveniunt, quod Rescripta debeant lgtme ob tineri sine Sub vel Obreptione, videlt, ne malitiosa fal sitas narretur aut veritas supprimatur in maã Re scripti, qã Mendax precator carere dt impetratis. c. Sup literis de Rescrip̃is l. 5. C. si contra Ius, vel utilitatem publicam ff. nisi a falsitate impetrantem vel narrantem excuset inculpabilis ignorantia, vel Simplicitas, prae sertim si talis Obreptio vel Obreptio non tangat maã Rescripti vel Causae, iuxta Ostiensem in c. in Literis de transactionibus. 5to Si in ipso Rescripto, eiusq parte Substantiali contineatur in diversa Scriptura notabilis rasura vel Cancellatio vel deletio Literarum tunc praesumptionem falsitatis inducit. c. cum olim de Privilegijs. l. cum Urbis C. de Edictis ff. 6to Utrumque vitiat falsa latinitate Notoria, c. ad audientiam de Rescrip̃is, Nisi aliunde pateat Veritas Literarum, et voluntas disponentis, quia Veritas rerum gestarum, erroribus vitiari non dt. can indignum. dis 38. c. ex parte de fide Instrumentorum l. errore C. de testamentis. l. illicitus. ff de Off Praesidis. 7mo Utrique obest Rescro, si Stylus Cancellariae non observetur, etiam in Titulis, qui tribui solent in Rescrip̃is concessis a Principe ut si in Rescripto S. Pontificis contineatur pro Filio, vel plu ralis numerus p Singulari, quia Papa Personas in maiori dignitate Eccica existent appellat Fratres, Saeculares an Filios, nullique Singulari Personae in Plurali numero scribit. c. quam gravi. et c. licet de Crimine falso. Similiter Rex huius Regni iuxta Stylum Cancellariae aul Archiepos scribendo, dat illis titulum Rndmis, Epis vero Rdm Rdis, Senatores

vo nominat, Sincere Nobis dilecte. Alys vo Equestris Ordinis scribit fideliter nobis dilectis.

R ad 3tiu. Rescrã Grad et Iustitiã differunt. 1mo, quod ad impetrandum Rescrũ Grã, non requiritr nrio mandatum seu plenipotentia ppalis, cui impetratur. Rotha de cis: 23 de Procuratoribq in Novis. Rescra vo Iustitiã n̄ pnt p alium impetrari sine mandato ppalis, nisi a conjuncta Persona impetrenq c. nonulli. et Clemen 1. de Rescris. 2do Differunt, quod Rescra Grad, per sub vel Obreptionem obtenta, sunt ipso Iure nulla. Rescra am Iustitiã non nisi p Exceptionem adversã Partis eliduntur, q̃a si adversarius 2ã illa non excipiat, hoc ipso in eadem consentire censetur. Rebuffus in Praxi titulo. differnã inr Rescra. n. 11 et 12. 3tiò In hoc differunt, quia in Rescris gratiã Romã impetratis appenditr Sigillũ in filo Sericeo. Rescriptis vo apponitr Iustitiã filum canabis ut experientia docet. 4to In Rescris attendatur tempus, quo dantur. Ast in Rescriptis Iustitiã tempus praesentatã seu dies quo danti et Iudicii Delegato praesentantr. c. sub eo tempore, de Rescris in 6to. 5to Quod Rescrã Iustitiã intra annum Iudici sunt praesentanda, Rescriptis vo Gratiã, non praescribitr tempus ad praesentanũ. c. si am de Rescris. 6to Quod Rescriptum Gratiã ab adversario posterius impetratum, est ipso Iure nullum, ob Culpam Subreptionis, nisi in illo mentio fiat de priori. c. constitutus de Rescris. c. cum olim. de Sen. et re iud. Rescrum vo Iustitiã ab adversa parte posterius impetratum per Exceptionem a primo Impetrante iudicialiter objectam confirmari dt, ut dictum supra. Nisi prior impetrans Rescro suo per annum uti neglexerit, tunc praevalet Rescrum 2dum, qm eius in illo

nulla fit mentio de priori, c. caeterum. c. si aliu. et c. praeterea de Rescris. 1mo quod Rescra Grat non expirent morte Concedentis, etiam re integra c. si cui nulla, de Praebendis in 6. Nisi grata conferatur in futurum (ut si sit Mandatum de providendo tantum Beneficio vacaturo) tunc enim extinguitur morte Concedentis, praesertim, quod tale Mandatum, respiciat favorem ipsi Delegati; veluti si habeat ptte gratiose delegatam conferendi Beneficia reservata, pro personis quas iudicaverit esse dignas d. c. si em nulla de Praebendis et Dignitatibus. Rescra vero Iustitiae expirant morte Concedentis re integra c. grata et c. licet de Off et ptte Iud Del. Nisi post Electionem Novi Papae revivificant per Regulam 12ma Cancellariae. 8vo Differunt ad Rescra gratiae Personalia in Beneficiatibus non possunt Successori Impetrantis, bene tamen Privilegia realia. Rescra autem Iustitiae in et contra Successorem transeunt c. quoniam de Rescris. Praesertim si delegans sub Nomine dignitatis. Ecclesia in c. dilectus de Foro Comp. Innocentius in c. gratum de Offo et Digptte Delegati. Unde si Delegatus moriatur Successor eius in illa dignitate, pt in suis terminis assumere causam continuandam, quae Antecessori eius delegata erat nomine Dignitatis. l. mortuo ff de Iudiciis.

Q ad 4tum. Circa praesentatae Rescri hoc observandum, 1mo Cut Impetrans illud Actor advertat, an uni vel pluribus Delegatis sit commissum, quia Papa aut Archiepus, Epus vel alius Iudex Ordinarius in Rescro delegare alicui uni vel pluribus Causam. Unde oportet ut impetrato Rescro Actor adeundo Iudicem vel Iudices Delegatos in Rescro expressos, assumpto Notario publico, vel aliis idoneis per terminos opportuno tempore in loco residentiae debita cum reverentia exhibeat exequendum c. consuluit de Off Del

2do Observand

2do Observandum, circa Receptionem Rescri, ut Judex Delegatus præsentanti facilem præbeat accessum, et Rescriptum ab eo præsentatum reverenter suscipiens (: si clausum est :) caute aperiat, ne Bulla a Literis ex toto separetur: quia alias Exceptio 2a Rescriptum ab adversa parte posset opponi. Argumento c. licet. de crimine falsi.

3tio Observandum, post receptionem Rescripti Judex Delegatus, statim tenorem illius perlegat, videatque Bullam, Chartam, filum, Stylum et an contineat, aliquam rasuram vel falsitatem. Nam si in eo reperiatur aliqua falsitas, Judex non debet eidem præstare fidem, sed spectata evidente ejus falsitate: Rescriptum rejicere debet. Si vero dubium sit, ad delegantem remittere. can. si ad scripturas. l 9. d.c. licet. c. ad evidentiam de crimine falsi. l 2. ff de Fide Instrumentorum.

4to Quando Judex Delegatus videat legitimum esse Rescri partium, tunc præcipere debet suo Notario, ut tam de præsentatione, quam Receptione Rescripti conficiat Instrumentum, aut loco instrumenti scribat actum a tergo Commissionis, juxta praxim Communem, vel etiam tam præsentationem, quam receptionem Rescripti cum suo tenore, ad Acta referat. c. quoniam 2a. de probationibus.

Ad 3tium. Rescriptum Sacræ Sedis Apostolicæ falsificans, ipso Jure incurrit ~~falsif~~ Excomunicationem, et traditur Judici suo puniendus c. ad . . . Clericus de Judiciis. quicunque scienter falso Rescripto, Clericus suspenditur ab Officio et Beneficio. Laicus autem ipso facto excommunicatur. c. ad falsariorum. de crimine falsi. De Jure huius Regni suspectum Instrumentum judicialiter producens, debet illud cum Actis conferre et probare, quod si cum actis non conveniat, tunc cum Sex testibus et Octodecem eligendis eva

det. Tandem, qui alicui falsitatem obijciat, et non p-
bat puniri dt 14 Marcis Parti et tribus Iudicio Zollien-
dis iuxta fomett Anni 1532.

Q. ad 6tum. Vigor Rescripti perditur. 1mo per Secun-
R. dum Rescriptum, in quo est mentio 1mi et derogatur
eidem. c. 3tio. de Rescris. 2do per Negligentiam Impe-
trantis Ao elapso. c. fin. de Rescris. 3tio per fraudem
Impetrantis, qui duo Rescripta in eadem causa ad di-
uersos Iudices impetrauit, et utitur illis. c. ex tenore
de Rescris. 4to per Excommunicationem, qua obstante
ac durante, non est capax Rescri. c. prudentiam. de Offo
Del. 5to Pro falsificatione Rescri ut dictum supra.
6to per legitimam Recusationem. 7mo per Mortem
Impetrantis Principalis uel illius, contra quem im-
petratum est. glos in d. c. caeterum. de Rescris. u.
Iudicio.

Titulus 2dus.

De Citatione ex Mandato Iudicis Delegati uel Subdelegati.

Q. 1mo Quibus modis edi soleat Citao a Iudice De-
R. legato uel eius Subdelegato. 2do Si plures ant, ad
unam causam Delegati, cuius Titulus in Citatioe ex-
primi et an singulorum Delegatorum Sigilla apponi debe-
ant. 3tio V. Citao duorum Delegatorum omisso 3tio De-
legato ualeat. 4to An Executor Citationis a Delega-
to emanatae teneatur ipsum Originale psentare Cito.

Q. ad 1mum. Duobus modis Citatio a Delegato uel Sub-
R. delegato edi pt. 1mo sine insertione Commissionis, addi-
ta tamen hac Clausula. Dubitantibus de Nostra Iuris-
dictione fidem in futuro termino faciemus. Et hoc

modo Citationis utitur, quando Citatus in territorio uel loco Citantis commoratur. 2do Citao scribitur cum Insertione Commissionis, seu potius sibi delegatae, qdo Pars est remotius per locorum distantiam citanti c. cum ins. de Offio. Del. Similiter Citationi a Iudice Subdelegato expediendae inseri dt tenor Commissionis, et notificari, qualiter Delegatus legitime impeditus Causam sibi delegatam Subdelegauerit. Speculator lib 2. Parte 1ma. § 5to. n. 11.

Ad 2dum. Si plures sint ad eandem Causam Delegati, titulus dt poni dignioris in Citatione; quia n' licet digniorem post tergare Can. fin. dist. 74. Sigillauo sua Singuli Delegati apponere dnt. quia alias Citao non uideretur esse Authentica et pateret Exceptionem Speculator supracitatus n. 13 et 14.

Ad 3tium. Citao omisso uno Delegato regulariter non tenet, quia quod Omnes tangit, ab omnibus dt approbari c. quod omnes de R. I. in 6. Dixi, regulariter quia si in Rescripto posita sit haec Clausula. Quodsi non omnes &c. Absentia et Omissio unius Delegati non officit, praesertim si de impedimento suo non significet, aliis condelegatis c. prudentia. et c. cum Causa de Off. Del. Tanto magis subsistit, si praefata omissa contingat, de licentia 3tii, uel si eiusmodi Citationem ratam habeat. Speculator loco supracitato n 15.

Ad 4tum. Executor Citationis a Delegato emanatae, non tenetur praesentare Originale Rescripti, quia sufficit, quod tenor illius sit insertus Citationi. Vel postea in termino adueniente Copia ejus concedatur Citato

eandem petenti, ut si aliquid habeat ad excipiendum vel dicendum contra proponat. Idem Speculator n. 17.

Titulus 3tius.

De Comparitione Rei coram Delegato.

Q. 1mo. Citus quid agere debeat comparendo coram Delegato, iuxta terminum in Citatione praefixum. 2do An Iudex Delegatus Reo Copias Rescripti petenti annuere dt. 3tio Quod si Actor vel Reus non compareat quid faciendum ut i.a contumaciam absentis.

R. ad 1mum. Reus seu Citatus coram Iudice Delegato in termino vigore Citationis incidente comparens, ad evitandam Delegati Iurisdictione ante omnia per se vel suum Procuratorem iudicialr protestatur, se non consentire in Iurisdictione Delegati, nisi quatenus de Iure tenetur, postea Copiam Commissionis & Rescripti sibi dari petit, qua denegata, appellat de gravamine ut praxis docet.

R. ad 2dum. Iudex Delegatus tenetur decernere Copias Rescripti Citato extradendas, si eas petat, quia Rescripta sunt Communia Iura utriusq. Partis. Quod si tam Citatus non petat Copias Rescripti, tunc tacite in fundationem Iurisdictionis consentire censetur. quam Iudex Delegatus fundat, ac in Causa procedere mandat. Unde tam petitionem Copiarum, quam Declinatione Iudicis, una cum fundata Iurisdictione Notarius Actis inscribere dt.

R. ad 3tium. Si Actor non compareat in Iudicio coram Delegato iuxta terminum in Citatione praefixum, tunc Reus comparens petat se a termino absolvi, et Actorem in

in expensis condemnari, quia maior est Contumacia Actoris quam Rei. Si vero Reus sit contumax, tunc Actor in Contumaciam illius iudicialiter petat Judicem Delegatum post fundationem Jurisdictionis, ut in Causa procedat.

Titulus 4tus.

De Termino ad dicendum contra Commissionem et de Exceptionibus contra Rescriptum.

Q. 1mo. Quid Partes in hoc termino agere debeant 2do. Quid Exceptiones proponi valeant contra Rescriptum Commissionis. 3tio Quid contra Judicem Delegatum. 4to Actor auditis Exceptionibus a Citato allatis quid petere queat.

R. ad 1mum. Actor in hoc termino petit ut Delegatus Judex in Causa sibi delegata fundet Jurisdictionem, ac se se competentem Judicem esse pronuntiet. Reus autem vel eius Procurator comparens citra agnitionem seu approbationem Jurisdictionis delegatae iuxta exigentiam termini, imprimis producit Exceptiones Fori declinatorias, non quidem simul plures (ne una admissa, aliae reijciantur) sed separatim unam post aliam, ut si in probatione unius deficiat, aliam exceptionem arripere possit, quia dilatoriae Exceptiones tamdiu proponi possunt, donec Judex praefigat terminum ad omnes dilatorias producendas c. Pastoralis de Rescriptis.

R. ad 2dum contra Rescriptum excipi potest 1mo quod per subreptio

nem vel Obreptionem, videlicet p[er] reticentiam veri et suggestionem falsi sit impetratum, qua veritate vel fallitate expressam non fuisset obtentum c. ex parte et c. ex literis de Rescris. 2do Si Rescriptum repugnet Iuri Divino. can: sunt quidam 25 Q 2. Vel si sit ja Ius nat[ur]ale cum placuit 25 Q 6. Aut ja Ius positivum, nisi in Rescripto eidem derogetur can: ideo 25 Q 1. Nisi p[er] tale Rescriptum nemini inferat praeiudicium can: Rescra 25 Q 2. 3tio Si impetretur Rescriptum sup[er] re vel Causa, quae ad Forum saeculare mere spectat, c. ex tenore de for competen. 4to Quando in Rescripto non datur alicui, ut excommunicatum absolvat, nulla autem facta sit mentio in illo, de cautione praestanda ad parendum Mandato Eccl[esi]ae c. ad haec, de sequestratione poss[essi]onis et fructuum. Vel si impetretur Gnale Rescriptum Absolutionis ab Excommunicatione, et nulla in eo facta sit mentio de Articulis in Excommunicatione specificatis c. cum p[ro] causa de Sent[enti]a Excois. 5to Exceptio, quod Rescriptum sit novum, cancellatum in loco suspecto. Cuius in Anno D[omi]ni, in data &c. c. licet de Crimine falsi c. cum Ven[erabi]lis de Religiosis Domibus. Secus est si error contingat in narratione facti Arg c. ultim de fide Instrumentor. 6to Si duo Contraria impetrentur Rescra, et in 2do fiat nulla mentio de primo tunc posterius Exceptionem patitur. c. caeterum de Rescris. Aut si p[er] Speciale Rescriptum derogetur Gnali c. 2mo e.t. 7mo Q[uan]do Rescriptum venit, in alterius praeiudicium grave vel iniuriam c. tuam de Aetate et qua[lita]te. 8vo Si Rescra in eadem Causa sibi invicem p[rae]iudicent c. si

Scriptu

Scripturam de Fide Instrumentor. 9no Si sa privi legiatas personas obtineatur Rescriptum, et in eo nulla mentio fiat de Privilegiis c. cum ordine e. t. 10mo. Si in Rescripto non servetur forma et modus consuetus sdum Curiam. c. quam grave de fide Instrumentor. 11mo Si vitium latini sermonis in Rescripto contineat c. ad audientiam e. t. 12mo Si Rescrum sit impetratum generaliter ad omnes Iudices vel Causas sine expressa nominatione eorum vel earum, vel Causar. c. nnulli. e. t. 13. Si in Rescro non ponatur Clausula, si ita est c. Sedes. e. 14. Si in Rescripto aliena Decima confirmens c. placuit Can. praescriptione 16 q. 3.

ad 3tium. Contra Iudicem Delegatum varia opponi pnt Exceptiones, quar 1ma e, quia n'ht aetem competentem, nimirum 20 Annos c. cum vicesimo de Off Del. 2da qa non est in dignitate Eccl.ca constitutus c. Statutum de Rescrio in 6. 3tia quia ipsi tales Causa delegari non poterant l. 1ma. C. qui pro sua Iurisdictione. 4ta qui excedit limites Iurisdictionis sibi Delegatae vg evocando Partem ultra Dietam. d. c. statutum. V ultra tempus in Rescro expressum, sine Consensu et Prorogatione Partium. c. de Causis de Off Del. 5ta quia est suspectus excommunicatus, multum familiaris adversae Partis vel inimicus Socius, consanguineus, vel Causa eamtem hns &c ut de Exceptionibus dictum in Processu Instantiae primae, et infra dicetur de Causis recusandi Iudicis Del.

ad 4tum. Post Exceptiones a Reo productas Actor vel eius Procur. copias earundem petit cum termino ad dicendum 2a, seu ad replicandum. Quas Exceptiones in Scripto Iudicialr porrectas, Notarius a tergo subscribet

Titulus 5tus.

De Termino ad replicand. et interloquend.

L. 1mo. Quid agendum sit in termino ad replicand. 2do Quid Judex auditis replicationibus decernat. 3tio Cur ad interloquendum Partes adcitari debeant 4to Qm sup omnibus Exceptionibus Judex una Sententia interlocutoriam ferre valeat. 5to Post Interlocutoriam Judicis Sententia, quid in hoc Processu sequatur.

L. ad 1mum. In hoc termino imprimis Actor respondere et replicare dt, ad Exceptiones Citati in Judicio oblatas, suam replicationem allegationibus Juris pbando. Deinde Reus petit Replicationis Copiam et terminum assignari ad duplicandum. Aut illico duplicat verbo. Tandem si ultra processerint Partes ad Replicand, et quælibet Pars pro se Jura producat in usum pbationis suarum triplicationum &. Insup petit ut Judex sup iis interloquatur, ut iam dictum in anteriori processu.

L. ad 2dum. Auditis Exceptionibus, duplicationibusq ab utraq Parte productis, præfigit terminum ad interloquendum, nisi aliqua Pars petat Copias ad triplicandum vel replicand, quia tunc petitas Copias Parti instanti prius concedere dt, ac terminum determinare ad respondend sup iis.

L. ad 3tium. Post Exceptiones et Replicationes Judicialr exhibitas, si Judex non præfixit terminum ad interloquendum, tunc Partes adcitari dnt, ad audiendam Sententiam Interlocutoriam sup Exceptionibus hinc inde productis.

L. ad 4tum. In termino advenente ad interloquendum præfixo, liberum est Judici sup Principaliori duntaxat

Ex

Exceptione uel illius replicatione ꝑ interloqui, reliquas autem Exceptiones differre oportuno tempore decidendas, qua in re, si Pars sentiat grauamen, pt de illo ab illa to ꝓtestari, et intra fatalia appellare.

Q ad 5tum. Post interlocutoriam Iudicis sententiam, si Pars aliquam ꝓtestetur nec appellet, tunc terminus datur ad ponend et articuland ꝙ Iud omnia Notarius connotat.

Titulus 6tus.

De Terminis ad articuland et dicend 2a Articulos tum ad respondendum.

Q 1mo. An præfati tres termini, inter se differant. 2do Quid post oblatas positiones et Articulos agatur ꝑ ꝓcuratores. 3tio An sup positionibus et Articulis Iudex interloqui possit.

R ad 1mum. Termini in hoc titulo positi differunt inter se, quia diversa in illis tractantur, et quidem in termino ad articuland um ꝑ Iudicem assignato agitur ad iudem ꝓduci positiones et Articulos in Causa uertente. Ad quos ꝓducendos si Iudex non assignabit terminum terminum tunc Pars Partem citare dt, ut ꝓducantur. 2do in termino ad dicend 2a Articulos ꝓponunt uerbo uel scri pto Exceptiones 2a Articulos ꝓductos. 3tio In termino ad respondendum ꝓducunt Partes suas responsiones dicendi usq ad 1mum et 2dum esse ueras. Ad 3tium et 4tum non credit &.

R ad 2dum. Productis positionibus, Articulis, et utriusq Partis responsis procuratores aduertere dnt, an Articuli sint admissibiles et dein an sint sufficientes respon

tiones, quia si sint defectuosa vel non legitima, pot sa eas excipere, et vicissim replicare, vel etiam easdem re ctificatas admittere.

ad 3tium. Judex si videat responsiones esse sufficien tes, tunc eas admittit et approbat, si autem sint insuf ficientes rejicit eas, vel sup Exceptionibus interloquitur, quod Notarius actis inscribit

Titulus 7mus
De Termino ad probandum Articulos negatos et de publicatione Testium.

1mo Quomodo probentur negati Articuli. 2do Quid circa publicationem Testium inductorum observetur.

ad 1mum. Articuli negati efficaciter probantur per Te stes, quos Pars probans legitime citatos coram Judicio inducit, eosq admitti, recipi, jurari et juxta interro gatoria danda examinari petit. Quodsi Testes sint ex ceptibiles, tunc adversa Pars in illos excipit, et Judex sup objectis Exceptionibus interloquitur, ut plura de his sunt dicta in Processu Instantiae 1mae.

ad 2. Post Admissionem, receptionem juramentum et Examen Testium, sequitur Publicatio Testium in qua observatur terminus ad videndum et audiendum publi cari Testes, dictaq Testium, quorum in termino adveni ente fit publicatio de consensu Partium, ut idem di ctum supra.

Titulus 8vus.

De Ulteriori Processu coram Iudice Delegato.

Q. 1mo. Si post interpositam ab Exceptione ~~dilatoria~~ declinatoria Appellationem procedat Iudex, quid agere debeat Appellans. 2do Quid si Appellans contra Iudicem Delegatum plures opponat Exceptiones recusatorias, an Iudex mandare possit excipienti, ut omnes in uno termino Exceptiones recusatorias conti proponendas. 4to V. Iudex Delegatus suam Sententiam Interlocutoriam ad Instantiam Appellantis revocare valeat.

R. ad 1mum. Si post interpositam a Sententia Interlocutoria Appellationem Iudex procedat in causa iudicanda, appellans ne in Iurisdictionem Iudicantis consentire videatur protestari debet, se non recedere a prima sua appellatione Iudicialiter facta, sed stando sub tuitione illius, ulterius excipiat, si quas habeat Exceptiones contra eundem Iudicem incompetentem, recusando eundem, quod sit suspectus, adversae Parti familiaris, consanguineus &c ut dictum supra et se offert easdem Exceptiones probaturum.

R. ad 2. Ne in protelationem dispendiosam causa decidenda protrahatur, potest Iudex demandare, ut in uno termino omnes Exceptiones dilatoriae proponantur.

R. ad 3. Exceptiones recusatoriae sic proponuntur. Post protestationem a Reo factam, de non apprehendenda Iurisdictione Iudicis Delegati, offert Exceptiones contra eundem, deducens ab eo esse suspectum et ex causis de quibus infra. Ex Adverso Actor petit Copiam et terminum ad dicendum contra, quo incidente replicat dicendo, dictas Exceptiones

non esse admissibiles et falsas. Tandem Pars utraq petit sup materys productis interloqui, sup quibus Iudex in debito termino interloquitur, quod oia notat Notarius.

Q ad 4tum. Iudex pt suam Sententiā Interlocutoriā reuocare. DD in c. cum cessante. de appell. qā licet Sententia Interlocutoria quoad partes transeat in rē iudicatam, et faciat Ius inter illas. c. cum inter vos de Sen et re iud: Non tamen quoad Iudicem. DD in l. 46 ff de re iud. Unde Iudex pt etiā suā Sententiā Interlocutoriā aliquid addere uel demere Decius in Consil. 34.

Titulus 9nus
De Recusatione Iudicis Delegati.

Q 1mo Quid sit Recusaō Iudicis. 2do Quis recusari ualeat. 3tio Ex quibus Causis recusaō fieri possit. 4to Coram quo Causa Suspicionis pbari ualeat. 5to Quos effectus producat legitima recusao.

Q ad 1mū. Recusaō Iudicis ē ex iusta Causa Suspicionis, coram eodem Iudice legitime facta exceptio, ut colligit ex c. cum speciali de appell. Dr 1mo ex iusta Causa, quia friuola Cā recusais n attenditr. c. inter Monasterium de re iud. Dr 2do coram eodē Iudice quia si nulla opponeret corā Iudice exceptionē recusaēm, tacite eum approbare uideret, nisi ex post superueniat iusta Causa recusandi eundē, c. inter singulos de Statu Monachor. Dr 3tio lgtime facta exceptio, quia recusaō Iudicis interponi dt, ante litis Con

testatione, nisi post litem contestatam supervenerit Causa ~~appellatio~~ recusatis. c. 2do requisitis de appell. c. insinuante de Off. Del.

§ ad 2dum. De Iure Communi quilibet Iudex tam Ordinarius, quam Delegatus regulariter recusari pt ex legitima Causa c. licet de foro Competenti, c. suspicionis de Off. Del. Admodi requitur qd de Iure Civili, Iudex tm Delegatus recusari pt. l. apertissimi. C. de Iudiciis. Nisi suspectus ee videretur, tunc enim eidem alter adiungi dt. Auth. si vero contigerit. C. de Iudiciis.

§ ad 3tium. Ex variis Causis Iudex recusari pt. Imo si Iudex impetravit Rescriptum l. unica. C. ne quis in sua Causa. 2do Si Delegatus sit Dominus impetrantis Rescriptum c. cum Causam de Off. Del. 3tio Si sit impetrantis Suffraganeus, et iudicaret, non ut Ordinarius sed tanquam Delegatus c accedens, ut lite non contestata, ibiq. Abbas. 4to Si Delegatus sit Consanguineus vel affinis impetrantis Rescriptum Abbas in c. postremo de Appell. 5to si sit familiaris vel Commensalis Impetrantis. Glos. in c. in literis de Testibus. 6to Si Delegatus habeat similem cum eo Causam c. de Iudiciis vel Causam cum altera Parte. 7mo Si in eadem Causa fuit Advocatus l. fin. ff de postulationibus. 8vo Si extra tempus in Commissione praefixum, absq. Consensu Partium iudicet. c. de Causis de Off. Del. 9no Ca Iudicem Exceptio fieri pt, si alteri parti consilium privatim daret. Reliquae Causae recusationis, videantur in Titulo praecedenti in § ad 3tium.

§ ad 4tum. Causa recusationis coram Iudice proposita, pro

cusantem pbari dnt regulariter coram arbitris. c. cum Speciali de Appell. quia si Judex recusatus causam recusationis iudicaret, esset Judex in propriâ causâ, et iniuriam faceret recusanti, causam eidem daret ad appellandum c. Significantibus de Off. Del. Addidi supra regulr, quia hic excipit 1mo Delegatus ab Epo vel eius Officiali, qui si recusetur tunc causa recusationis pbari dt non coram arbitris, d Episcopo vel eius Officiali &c. c. si 2a de Off. Del. in 6to. 2do si Ordinarius recusetur, tunc causam alteri comittere pt ad initium litis c. sup Quaestionum § fin. de Off. Del. similiter Delegatus antequam recusetur, pt alteri comittere negotium principale, si habeat facultatem subdelegandi, vel si sit Delegatus Principis, ut dictum supra et statuitur in c. Judex de Off. Del. 3tio si plures sint ad eandem causam Delegati, non simplr, sed cum clausula. Quod si omnes interesse non poterint, ut unus unum exequatur, tunc causa recusationis pbari pt coram uno ex Delegatis non recusato d. c. si 2a de Off. Del. in 6to. 4to excipitur hic subdelegatus non ad totam causam, cuius recusatio cognosci dt p Delegante. Secus autem, si ad totam causam sit subdelegatus, tunc enim in causa suspicionis p recusationis cognoscendâ recurrendum est ad arbitros d. c. sup Quaestionum.

Q 6 ad 6tum. Legitimâ recusationis (dico lgtmâ, qâ causa frivola recusationis p suspicionis n attendr c. pastoralis et c. ut debitus de Appell.) effectus 1mus e, quod allegata causa suspicionis suspendat Jurisdictio Judicis recusati, ut ptt ex Juribus supra allegatis. 2dus Effect post recusationem lgtmè factam Sententia p recusatum Judicem lata, de Jure non subsistat d. c. cum Speciali de Appell. 3tius quod sufficiat recusare et causam lgtmā

recusa

recusationis dare, et non est necessaria Appellatio, quamvis Judex Delegatus recusatus cognoscat et repellat justam recusationem c. suspicionis de appell. quia cognitio recusationis non ad Judicem recusatum, sed ad Arbitros spectat, ut dictum supra. A Subdelegato tamen rejicien te ~~Subdelegatione~~ recusatione legitimâ appellandum est ad Delegantem coram quo causa recusationis probanda venit, ut dictum supra. Quanquam etiam a Delegato Appellatio interponi potest, si causam recusationis procedat cognoscat, et eandem illegitimam esse pronuntiet d. c. sup. Quaestione.

Titulus Nonus.

De Subdelegatione et Arbitrorum.

Q. 1mo Quid sit advertendum circa Electionem et potestatem Arbitrorum. 2do Quis Arbitros dare possit. 3tio qualiter opus praesentari debeat subdelegatio. 4to Quid agendum sit Arbitris post praesentatam sibi subdelegationem. 5to Si Arbitri discordent in sententia ferenda, quorum sententia praevaleat.

R. ad 1mum. Advertendum 1mo quod Arbiter esse nequeat minor 20 Annis. Gloss. fin. in c. cum ingeauimus de Off. Del. 2do quod Arbiter in Spiritualibus non possit esse Laicus c. Sacrosancta de Electione. 3tio Quod Arbitri assumendi sint in dispari numero a 1mo de Arbitris. Unde si duo tantum sunt electi et inter se discordant, tenentur eligere 3tium c. suspicionis de Off. Del. V. ad quod. 6to quod Arbitri solum ad causam suspicionis cognoscendam dati, non possunt cognoscere de causa principali. c. ab Arbitris de Off. Del in 6to. 7mo Quod Arbitri electi vel dati, non debeant esse suspecti, nec multum remoti, sed in tali loco, in quo haberi possint Jurisperiti. Gloss. in c. 2do de appell in 6to. Formâ

R. ad 2dum. Non tantum Ordinarius sed etiam Delegatus in Causa Suspicionis (: si Partes in Electione Arbitrorum discordant :) Arbitros dare pt, et hanc Subdelegationem ysd in Scriptis intimare facit ut illis innotescat commissa Iurisdictio ad cognoscendam et definiendam Causam Suspicionis d.c. Suspicionis.

R. ad 3tium Praesentatio Subdelegationis Arbitris fieri dt, in praesentia Notarij, uel eo modo, de quo dictum est supra de praesentatione Rescripti Iurisdictionis Delegatae.

R. ad 4tum. Arbitri post praesentatam sibi Subdelegationem imprimis decernunt Citationem ad Testes inducendos, Terminumque assignant Partibus ad probandam Causam Suspicionis. Quod si Testes sint contumaces, pnt eos Arbitri compellere, ad phibendum testimonium, sicut etiam Iudex recusatus, stringere pt Arbitros negligentes ad finiendam Causam Suspicionis ysd commissam d.c. Suspicionis de Off. Del. Unde circa Inductionem et examen Testium, quomodo sit procedendum, iam dictum est supra. Tandem auditis probationibus, Causam suspicionis deducentibus Partes adcitari dnt ad audiendam Sententiam c. ex parte de Arbitris, pro cuius Executione adeundus est Iudex c. pr tuas. e. t.

R. ad 5tum. Si Arbitri sint 3, et duo tantum illorum concordant, tunc 3tio 2dicente duorum Sententia praeualet c.d. ibique Gloss. de Arbitris in 6to. Unde etiam Arbiter unus ex 3bus ad Iudicium uocatus, si comparere et iudicare nolit, duo alij procedere pnt in Causa c. 2. e. t. in 6to.

Titulus Samus.

De Reuocatione Sententiae Interlocutoriae et restitutione in locum grauaminis.

1.mo Utrum revocatio Sententiae Interlocutoriae legitime
fieri possit. 2do Quomodo et qdo revocari valeat.
ad 1mum Sententiae Interlocutoriae revocatio fieri pt
regulr p Iudicem qui eam tulit Gloss in c 2. de Consuetu
dine in 6. V. Offli et Gloss 1. in c. si a Iudice de Appell
in 6. l. quod iussit. ff de re iud. Addidi supra regulr qa qui
dam casus hic excipiuntur. Et primo quidem Iudex sua
Sententia Interlocutoriam retractare non pt post Senten
tiam Definitivam qa in Causa iam definita Iurisdictio eius
cessat, seu iam functus est Officio suo iuxta praeallegatam
glossam Ima in c. si a Iudice de appell in 6. l. unica C. de
Sententia adversus Fiscum. 2do Sententia Interlocuto
riam revocare n pt, post admissam appellaem qa mediante
appellae Iurisdictio Iudicis transfertur in eadem Causa
ad superiorem, ad quem est appellatum, atq pendente Appel
latione, nihil innovari dt. c. ad praesentiam et c. pervenit de Appell
3tio non pt revocari Sententia Interlocutoria, quae fuit man
data Executioni, aut quia Iudex pronuntiavit se esse Iudicem
competentem c. ex pte de Rescriptis Vestrius Cap 1 Lib 2 n.
33. Blasteccius fol 349 n 27. 4to Revocare n pt Inter
locutoriam Iudex vim Definitivae habentem, cum defi
nitiva revocari nequeat, iuxta dictam Glossam 1mam, et l. unica
ac DD in l. Autor ff de re iud. Nisi per viam Restitutio
nis in integrum revocetur. c ex literis. de in integrum re
stitutione. V durante adhuc Iudicis Officio in melius
immutetur. Can Sententiam. ubi Gloss 2a 4 gna. Aut nisi
Sententia dubia declaretur 1. l. Pretorijs ff de praetoria Sti
pulatione. Dummodo p declaratione substantia Senten
tiae Definitivae non alteretur. Baldus Consilio 94 Lib 4.
5to Revocare n pt Sententiam, quae transit in rem iudica
tam, talis em Sententia, quoad partes non est revocanda

nia in pristinum reponat, iuxta praxim Romanam aut retra
ctetur per uiam restitutionis in integrum uel per Supplica
tionem d. c. ex literis de in integrum restitutione.

Q R ad 2dum Revocatio Sententiae Interlocutoriae fieri potest
uelit Judex restituere grauatum, et grauatus restitui, tunc in
termino obtinendorum Apostolorum petit grauatus appellans, ut Judex
denuo interloquatur, illum in pristinum statum restituat, admittendo illius
Exceptiones, earumque probationes, praesertim in causa suspicionis coram Arbi
tris per partes eligendis, aut in euentu dissensus per Judicem assignan
dis, ut intra tale tempus suae recusationis cognoscat, alioquin a intra
assignatum terminum, non fuerit decisa ab Arbitris, sit processurus in sua
principali, quae omnia Notarius notat, ut refert Landlouius fol. 148.

Titulus 12. De Testibus.

Q R 1mo. V. testis aliquid accipere possit pro testimonio dicendo. 2do V.
testis cogi possit ad dicendum testimonium. 3tio An testis sine Ju
ramento deponens probet. 4to V. testis possit deponere per scriptu
ram uel per Nuntium. 5to Quae obseruentur circa Inductionem Testium

Q R ad 1mum. Non potest licite aliquid accipere pro testimonio dicendo
can. nulli liceat 14 q. 5. c. intimauit de Testibus. Tum quia ue
nale testimonium non est uerum testimonium, can. non sane 14 q. 5.
tum quia per hoc accepto et testimonio secuto Testis censetur
esse corruptus et puniendus, quia accipiendo pecuniam, ut te
stimonium dicat, committit falsum. Thesaurus Decisione
285. Dixi tamen supra pro testimonio dicendo, quia secus est
si Testis aliquid accipiat loco mercedis et expensarum, iuxta per uid
libri. c. statutum. § pro ferendo testimonio de rescriptis in 6to.

Q R ad 2dum. Testes requisiti cogi possunt Juris mediis ad testificandum
tam coram Judice ordinario quam coram Delegato, in causis non
tam ciuilibus, quam etiam criminalibus, ut patet ex c. 1. 2. et 3. et seqq.
de testibus cogendis, quia non licet celare ueritatem, et officium Testis
est publicum ac necessarium iuxta Gloss. in d. c. de testibus co
gendis uel non. Addidi supra requisiti, quia quidam per cons.
excipiuntur. Velut 1mo cogi non potest Confessarius ad testifi
candum cum periculo Sigilli Confessionis frangendi. Bagu

Obser 100. n 8. et aly communissime. Ideo filius 2a Patrem et aly proximi consanguinei 2a suos consanguineos usq. ad 4tum gradum. Nec Procur. et Advocatus ad revelandum Secretum sui Dpalis, presertim si ueritas aliunde haberi possit DD. quos citat Guadinus Defensione 14 n. 10 et sequentibus. 3tio Cardinales Epi, DD, et qui dicunt egregia privilegia Fidei, ad quas Iudex mittere dt pro excipiendo eorum testimonio cl. Guadinus loco citto n. 8. 4to Clerici in Caa sanguinis 2a criminosum. 5to 2a Epum Testes non dnt recipi sine licentia Papae iuxta Conc. Trid. Sess. 24 cap. 5. de Refor. Plura de Testibus habentur in Processu Insta de Amad et Rubrica de Testibus et Attestatibus.

Q. ad 3tium. Testes sine Iuramento deponentes non probant. Can. Hortamur 3 Q 14. can. item Iusiurandi, 4 Q 3. l. Iusiurandi C. de Testibus, et quidem Testibus Iuramentum deferri dt ante examen illorum supra cittus Guadinus n 4. Unde licet in Causis Civilibus Iuramentum Testibus remitti possit de Consensu Partium, non tn in Criminalibus. Aliqui de Testificatione Testibus nos et aly.

Q. ad 4tum. Testes tam presentes qm absentes non possunt requiri deponere testimonium per Scriptum et Nuntium. c. a Nobis, qui Matrimonium accusare possunt. Felinus in c. Testibus n 2. quia talia testimonia paterent 4 defectus. Amm. Citationis. 2dum Iuramenti. 3tium presentiae. 4tum quod una uoce non deponerent, quae ad legitimum testimonium requiruntur. Decius Responsione 31 n 1. Unde etiam Scripta Praelati non faciunt Iudiciale testimonium, nisi de facto extraiudiciali ad Officium talis Praelati spectante agatur. Tunc enim fides eidem daretur. Gloss in can Testes 3 Q 9. v. Scriptura. Addidi supra requiritur, quia hic excipitur mutus et surdus, uel alius, qui propter incertitudine linguae loquiium pt qua talis pt per Scripturam testimonium suum exhibere Gloss in cl can Testes. v. q nouerint.

Q. ad 5tum. Pari iudicio ueniunt Testes comparentes, possunt eos ad mutti: Ex aduerso Pars altera excipit 2a eos, qui sunt de iure exceptibiles

si non patiantur exceptionem, tunc Judex eos admittit et eius Juramento examinare mandat, tandem dicta illorum scripto connotata publicare facit, illata termino ad hoc praefixo de quibus dictum fuit supra.

Titulus 13 de Sententia Definitiva.

Q. 1mo Quae sit differentia inter Sententiam Definitivam et Interlocutoriam. 2do An Sententia Definitiva nullo instante ferri valeat. 3tio An publicatio Sententiae requiratur. 4to An condemnatus vel punitus ab uno Judice condemnari possit ab alio super eadem causa vel delicto. 5to An Sententia in una parte nulliter lata in alia parte sustineri possit, aut in toto reddatur nulla. 6to An Sententia ipso iure nulla aliquem producere queat effectum. 7mo Sententiae quo dicantur conformes vel difformes. 8vo An quilibet Delegatus in causa sibi commissa Sententiam Definitivam ferre, eamque exequi possit.

R. Ad 1. Differentia inter Sententiam mere Interlocutoriam et Definitivam haec est, quod Sententia interlocutoria ab eodem Judice revocari possit, quamvis ab ea non sit appellatum, non autem Definitiva l. quod iussit ff. de Sent. et re iud. Quia Judex postquam Definitivam Sententiam tulit iam in ea causa desiit esse Judex, semel enim bene vel male functus est officio suo. l. Judex et l. Paulus ff. de Sent. et re iud. Item quia Sententia Definitiva debet connotari scripto, Interlocutoria vero non semper nisi vis. Et quoad de probationibus c. fin. de Sent. et re iud. in 6. Dari inter Sententiam mere Interlocutoriam quia datur etiam Sententia interlocutoria vim definitivae habens, in qua licet non definiatur negotium principale, nihilominus ita illud afficit, ut nisi ab talia expectanda Sententia ab illa prius appelletur, ne transeat in rem iudicatam, atque in illa exprimitur causa gravaminis, uti erit in Definitiva. Unde si Judex interloquatur super Exceptione peremptoria, talis Sententia Interlocutoria habet vim Definitivae ex Glossa 2. in Clem. fin. de Appell. Item si pronuntiet Judex sibi non competere iurisdictionem c. significantibus de Officio Del. vel si decernat, 3tio appellare non posse can. si quis in quacunque 2 q. 6. c. Quia de appellationibus l. unica. C. ne liceat. Tales enim et similes

Sententiae

Sententia Interlocutoria vim definitivae habens, revocari non potest l. 1. C. Sententiam rescindi non posse. DD in c. cum testamento de appel.

ad 2. Sententia in Causis Civilibus nemine instante, seu petente lata non valet. Baldus in l. 1. C. ut quod desunt. DD in l. properandum. C. de Judiciis, quia cessante actore absolvitur Reus. Verum supra in Civilibus Causis, quia secus est in criminalibus, quando Judex ex Nobili Officio suo, etiam non instante Parte, punitur Reum confessum, vel per notorio crimine, quia tunc Fiscalis censetur instare in Causis Fiscalibus, vel concernentibus interesse Reip: l. 2. § Senatus. ff. de Jure Fisci, quamvis expresse non constet de Instantia eius. Julius Clarus § 10. versu finali.

ad 3. Publicatio Sententiae latae requiritur in tribus, quia alias Sententia non publicata frustraretur suo effectu. c. fin. de re jud. in 6. Clem. Saepe. de V. S. l. 2. et 3. C. de Sen. ex periculo recitanda.

ad 4. Condemnatus vel punitus sufficienter ab uno, non potest iterum puniri ab alio Judice. Maranta de Inquisitione n. 40. Julius Clarus § 57. in princ. Scaccia de Judiciis, lib. 1. Cap. 12. n. 84 et sequentibus, quia id repugnaret iustitiae, si quis pro uno delicto semel sufficienter punitus iterum puniretur. Verum sufficienter punitus, quando poena delinquenti infligitur pro delicto iuxta formam Juris Communis vel Statuti, aut rigore Consuetudinis, vel hiis deficientibus secundum iustum Judicis arbitrium, secus si pro delicto minor poena imponeretur. Scaccia de Judiciis l. d. l. 1. § n. 88. nisi subsit Causa minorem poenam imponendi. Argumentum tex. in c. ne quis. de re jud. in 6. Unde si poena condigna est inflicta pro delicto, non debet ab alio Judice gravior iniungi ut DD communiter tenent, teste Scaccia in c. unico n. 228. de Officio Ord.

ad 5. Sententia continens plura Capita diversa vel plures Articulos distinctos, potest esse in uno valida, in alio vero nulla, quia inseparabilibus ac individuis utile non debet vitiari per inutile. c. utile. de re jud. in 6. et DD in l. fin. C. de Condict. Omnium Jud. Secus autem si Sententia habeat plures partes, seu

articulos anexos in una ttm Mau inseparabiles, tunc eñ si in uno articulo sit nulla, nō pt ſ parte altera valere, ꝺ ex integro ꝺ invalida ppr individuitte. Baldus in 2. n. 6. C. de Re: Barthilus n. 3. Dicuntq. autem Negotia vel delicta connexa et inseparabilia, quae necessaria ab invicem ht dependentiã, vel ad eundẽ effectũ tendunt, ita unũ duntaxat factum censeatq. ő za diversa vel separata nuncupantur, quae diversas in causis ad diversos effectus ordinantq. Baldus in d. l. 2 n. 5. Unde Judex Appellãõ Sententiã ad suũ Tribunal devolutam pt in una pte confirmare et in alia pte distincta eandẽ reformare vel revocare, si distinctos v diversos esset materijs, quia tot sint Sententiae individuae quot in causa essent capitula Gloss in l. ampliorẽ C. de Appell. ő v. Judicati, ibiq. Baldus n. 5. Abbas in c. Riginaldus de testamentis n. 6.

Q 6 aul ő. Sententia nulla, nullũ pt pducere effectũ sã. Reg. qu quod nullũ e, nullũ sortitur effectum, Feling in c. ex tenore de Rescrĩs. c. gratum et c. tua nos, de Jurejur. Unde Sententia nulla habetur ſ non Sententia l. 4 § condemnatũ ff de re jud, consequr. nunqm transit in rem judicatã, quin nulla appellao imponatq. Unde tenetur si nullitas proveniat ex defectu Mandati, Citatis vel Jurisdictionis Feling in c. quoniã sã et sequen. de ſ baiũ. l. unica. C. si de momentanea possessione fuerit appellatum dummodo constent evidenter de nullitte. c. circa de frigidis et maleficiatis, id eoq. Jure cavere est, ne instet aut patiatur Sententiã exequi nullã et Baldus in l. tale pactũ. § qui pro caut. ff de pactis. Feling in c. de causis de off. del.

Q 6 aul. Unũ. Sententiae dicuntq. conformes, qdo conveniunt in substantiã et qualitate rei decisae, qdo in ijs concurrit idntas Rei, cae et ptonã, sive verõ si interptative, ac dummodo conveniant in substantia, et in eo, qd ppalr agitur vel

qd

qdo et conformes respectu certd rei s articuli, uel qntts ut explicant DD, quos citat Guadinus supracitatus. Defen 37. Porro difformes dicunt, qdo disconueniunt respectu certd rei, certi articuli, uel certd qntts, uel qdo una absolv ab eo, ad quod alia condemnat. Scaccia de appell Q. 17. limitae 4 n 3a et 37. & si una sentenā declaret et altera aliquid addat, aut si una disponat spltr, altera uo sit 2ditionalis uel modificata. Altiat ad glls s. ff de duobus Reis n 7.

Ad 8 Delegatus hbns Jurisdictionem sibi commissam cum ptte decidendi et exequendi Sententiam Definitiuam fortè et exequi pt. Secus aut, si habeat ptte duntaxat cognoscendi uel inquirendi, aut nudū ministerium ug Sententia Delegantis exequendi. Tunc em limites ptts sibi Delegatæ excedere nequit. Argmto c. nemo de R. J. in 6. Alioquin n esset sine culpa, qui rei, q ad eum n ptinet se immisceret. c. non de R. J. in 6.

Titulus 14 de appellationibus

Q. Primo a Delegato ad quem appellari possit. 2do in appellaē quid sint obseruanda. 3tio post appellationem interpositam quid Judex Delegatus facere possit.

Ad Primū. Appellao fit a Delegato ad Delegantem, tamqm immediatum eius Superiorem d. c. sup questionem. 13. ff quis et a quo appellare & Concilium Tridentinum Sess 24 cap 20 de Reformatt. Nisi Delegans totius sua Jurisdictionē a Delegato mandasset, tunc em non ad Delegantem seu ipse nihil Jurisdictionis sibi reseruauerit, in sua alteri delegata, & ad delegantis Superiorem appellao procederet d. c. sup quaestionem § porro de off et ptte Jud Del. Si aut causa sit delegata cum clausula appellatione remota tunc n admittitur appellao, nisi expresse a Jure 2cedatur c. Pastoralis de app.

ad 2dum. In Appellatione a Sententia Interlocutoria (de qua dictum est supra) haec observanda. 1mo ut appellans eius appellationem mittet scriptis. 2do ut exprimat in specie causam appellationis c. 1. de appell. in 6. Clemen. Appellanti de appell. 3tio ut causa appellationis sit rationabilis, et legitima in ordine gravaminis. 4to ut appellans requirat Iudicem a quo, petendo intra 30 dies ab eo apostolos, ut dictum superius et patet ex c. ab eo de appell. in 6. et glossa in c. Cordi nobis. de appell. in 6. De quibus appellans tenetur informare Iudicem ad quem, ut sibi constet, an omnia praefata fuerint observata. Alioquin Iudex Appellationis, non debet inhibere Iudici a quo, nisi prius citet Appellatum ad opponendum contra appellationem c. Romana de appell. in 6. Unde si Iudex agnoverit legitime fuisse appellatum, tunc procedit in Causa Appellationis, ut de his plura dicta sunt supra in titulo de appell. Si autem appellatum fuerit a sententia definitiva, tunc appellans docere debet, quod intra fatalia appellaverit et apostolos petierit, ut Iudici ad quem innotescat an legitime fuerit appellatum, ac propterea Iurisdictionem in Causa Appellationis sibi competere, et causam legitime ad se devolutam, ac bene vel male per Iudicem a quo esse iudicatum, ut quidem de his fusius superius dictum.

ad 3tium Iudex Delegatus, quamvis post Appellationem a sua sententia legitime interpositam, nihil amplius innovare debeat in Causa ad Iudicem superiorem devoluta, ut patet ex Rubrica ut lite pendente, nihilominus tamen potest Appellanti praefigere terminum ad prosequendam Appellationem c. ex Insinuatione, de Appell. quia per appellationem legitimam non solum principalis, sed etiam accessoria causa reservantur Iudici Appellationis. c. dilectus de appell. Unde si Iudex deferat appellationi a sua sententia interpositae, censetur renuntiare Iurisdictioni quam in tali causa habet c. ad appellationis de appell. in 6, aut si Iudex ad quem inhibeat Iudici a quo, tunc Iudex inferior non potest in causa procedere, nec suam exequi sententiam c. si cum clericum et c. quintum de appell. donec Iudicium Appellationis apud superiorem finiatur c. Sup. eo de appell.

In Nomine Domini Amen

Tractatus De Processu Judicij Criminalis

Praefatio

Supremus omnium mortalium Judex quamvis cuncta creaverit valde bona & homini indiderit lumen Rationis ad actiones humanas recte ac rite exercendas effrenata tamen naturae lapsae cupiditas aemula pacis, Jurgiorum mater tot quotidie gerat litigia ut nisi licentiam ejus ad varia crimina, per processus Judicionum refrenaret puniendo delinquentes justitia ex mundi terminis exularet. Velox enim hominis iniquitas ad nocendum suggerit occasiones omnia suspitando (can. magne de poenitentia. d. 8.) ad quam reprimendam constituta sunt Judicia et poenae criminales contra criminosos conscriptae ut inter improbos tuta sit innocentia et in ipsis improbis formidato supplicio coerceatur audacia et nocendi facultas. Can. facta d. 4. Quare in subsidium, & conservatione Justitiae institutus est processus Judicialis etiam in criminalibus contra malefericatos mortales (ne ob spem impunitatis in ijs augeatur illecebra gravius delinquendi) ut formidine poenae quisque honeste vivat, nemine laedat et jus suum unicuique tribuat inquit Gregorius IX in Proemio decretalium. Cum igitur jam egerimus de Processu Judiciario in causis Civilibus restat ut etiam in criminalibus hic specialiter tractemus, per titulos sequentes. Quorum est

Titulus Primus

De Judicio Criminali in Omni

Primo Quo differat Processus Judicialis in Criminalibus à Judicio in Civilibus causis. 2do Quae Crimina spectent ad Criminale Judicium

X

Ztio qua via pcedat in causis criminalibg

Rᵗ Ad Amitm Pcessus Criminalis a Civili p hoc differt q. in Pcessu Judiciali Civili agit ad privatu commodum quando nimirum Actor petit Judicialiter Rem sua v sibi debita a Citato restitui v compensari sive ad onaz ex Facto sive ex delicto v alia obligatione ~~...~~ sive etia agat ad penam aliqua Civilem, vg. pecuniaria sibi adjudicandam. Pcessus vo Criminalis dicit: quando Ra Reu agit non solum de aliquo Crimine d etiam principaliter ad vindicta publicam nempe ad pena corporale v aliam fisco s commum erario inferendam ut colligit ex l. 4. ff de publicis Judiciis & l. 9 ff. de publicanis.

Unde vg. de furto v alio delicto potest agi Civiliter & criminaliter Civiliter agit si Actor pmoveat actione furti ut res sibi injuste ablata restituat v pena pecuniaria in duplo p Judice applicet. §. fin. Institutionu de obligationibg. Criminaliter a. si fur deferat ad Judice ut vindicta s pena publica subeat et puniat ob bonu publicu cujus mterest, malefactores puniri l. fin. ff de privatis delictis. Quare licet pena duntaxat pecuniaria p crimine a Judice decernat nihilominus Judiciu dicit criminale l. una C. Quando Civilis actio criminali pjudicet. Potest a. de crimine agi etia Civiliter ut patet c. 32 de Simonia

Rᵗ Ad 2du Illa crimina spectant ad Judiciu Criminale quae eo fine ad Judicem deferunt ut p ijs vindicta s pena publica Reo convicto infligat. Unde quaedā crimina ptinent ad Foru mere Ecclesiasticu. Cujusmodi sunt haeresis Apostasia simonia &. ~~Etiā~~ Quaedā ad Judiciu seculare, ut furtu rapina homicidiu Crimen lesae Majestatis &. Quaedā dicunt mixti Fori de quibg caā in utroq Foro judicari possunt. Veluti adulteriu Concubinatg, assasinatus, Crimen falsi, sodomia usura &. Ita tamen ut in illis judicandis det preventio vm Clericg, si a Laico committant; nisi Clericg de illis accuset, licet non a Laico d Ecclesiastico Judice debet judicari sicut Laici a Judice Saeculari in causis ad certu Foru s Judiciu ptinentibg c. 13 de Judicijs. et c. 5to. de foro Competente. Nisi Judex Saecularis Justitia administrare nolit c. 4to, 6to, 10, et 8a. De Foro com

Ad 3tiu 3plici via pervenit ad Judiciu Criminale 1mo p accusadne 2do p inquisitione 3tio p denuntiadne c. qualiter de accusadnibg et infra patebit

Titulus 2dg

De Accusatione

Et 1mo Quid sit accusad et quæ debeat 3tinere 2do Qui admittant ad accusandu 3tio Qui ab accusatie phibeant 4to Qui in accusando 3ferat 5to U. accusatore et accusato a caa desistente Judex eam 3seq v 3tinuare valeat 6to Accusatg lite accusationis pendente a quibg phibeat. 7mo Accusator falsus v calumniator Quomodo puniri debeat. 8vo An accusatus suu accusatore reaccusare possit 9no U. Laicus possit esse accusator in caa Clerici. 10 An Judex Ecclesiasticus, Clericu de Simonia commissa accusatu ab off̃o suspendere possit 11mo U. Accusator ab accusadne desistens iteru audiri queat 12mo An transactio sup Commisso delicto facto impediat accusadne.

Ad 1mu – Accusad e Criminis apud competente Judice delao, publicæ vindictæ caa et cu interveniente legitima inscriptione l. fin. C. de accusadnibg et inscriptionibg. Hæc a. 3tinere debent in libello accusadnis dbt specificari anng mensis et locg commissi Criminis deinde in Judicio accusatoris et accusati Deinde species expressi in commissi delicti Can. fin. § libellorũ 2da 2q 8va l. libellorũ ff. de accusadnibg.

Ad 2du ad accusang admittunt q Jure n phibent accusare. l. q accusale ff de accusadnibg. Phibent a. accusare 1mo Clerici & milites nisi sua v suorũ injuria 3sequant. l. n phibent et l. qui de Crimine C. de accusadnibg. Et 2do Clericus agens in caa criminali cora Judice secularisimiliter dbt ptestari judicialr qd n intendat agere ad pœna Criminale Sanguinis v ad vindictā

publica juxta Constit. Bonifacij VIII c. postulasti de homicidio et c.
2do e. T. in 6to — 2do prohibet Criminaliter accusare Filius suum Parentem libertus et alumnus suum Patronum servus suum Dnum Pupillus et minor Tutorem nisi suam vel suorum propriam quorum injuriam aut morte vindicent — l. his tamen ff de accusationibus l. qua C. de his q accusare non possunt — 3tio Criminosi Infames dispecti, corrupti Inimici suos inimicos de quibus in Can. qui sunt 3tia Q. 7. Can. majori 2da Q. 7. gl. in c. 2do de exceptionibus l. qui accusare et sequentibus ff eodem T. Et specialiter in gl. c. Omnis de accusationibus enotantur sequentibus Versibus

Fœmina, Pupillus Delatus, Crimine tentus
Suspectus quæstu corruptus ~~[illegible]~~ milite Princeps
Libertus Socius Socium, nec non inimici
Clericus Ecclesiam nullus deferre valebit.

Postea in eadem gl. additur quod Reus accusatus à prohibito accusatore absolvendus juxta Can. accusator 2da Q. ultima. Nisi sit aliunde infamatus tunc enim injungenda est eidem Canonica purgatio Can. Similiter et Can. nullus. 3tia Q. 5ta. — Unde si sit accusante proponendæ exceptiones tunc obici debent ante litis Contestationem — Bartolus in l. 4 accusare ff de accusationibus Nisi Judex ex officio suo exceptibilem accusatorem removeat aut Consuetudo contraria admittat Ut refert Farinacius Parte 2da. e. T. Q. 12 — Sed in atrocioribus Criminibus ut læsæ majestatis hæresis monetæ et annonæ defraudatæ etc. permittuntur alias prohibiti l. mulier ff. de accusationibus ibique gl. et DD.

Ad 3tium. Accusare prohibentur 1mo Legati, Præsides Magistratus et alii Officium aut ministerium publicum actualiter exercentes donec illud finiant. l. 38 ff ad l. Juliam de adulteriis. — 2do Semel accusati et à Crimine liberati vel absoluti non debent iterum accusari nisi de novo accusans doceat se ignorasse accusationem ab alio institutam fuisse. l. si cum §. ff de accusationibus. — Aut nisi probet priorem accusatorem prævaricatum esse l. si quis C. e. T. — 3tio absentes nequeunt accusari

Can. Absente. 3tiâ Q. 9 c. tua de Procuratoribus. l. 6 C. de accusationibus l. 1ma ff de requirendis Reis. l. penultima ff. de Publicis Judiciis. 4to Minores 14. Annis, furiosi, et usum Rationis non habentes et doli incapaces. l. 12. ff ad Legem Corneliam. de Sicarijs l. Divus de Offo Officialis.

R. Ad 4tum. In accusando sua suorumque Injuriâ præferendi sunt Consanguinei proximiores. Ratio est q. illis magis competit Jus accusandi. Unde in accusando præferri debet 1mo Uxor cum filijs legitimis si accuset et transegerit de nece sui mariti ut è 2a. 2do Concurrentibus pluribus Consanguineis præferri magis conjunctos sanguine affinitate et familiaritate. dum modo non sint minores 25 Annis. 3tiô filij legitimi possunt facere pacem super nece sui Parentis in ijs casibus in quibus accusare prohibentur. Imo hæres tenetur Juris medio vindicare mortem sui prædecessoris sub pœna privationis hæreditatis ut de his Farinacius parte 2da de accusatione Q. 13. et gl. 1ma in c. Offij. de Sententijs et remissionibus

R. Ad 5tum. Accusatore et accusato ab Actione desistentibus vel recedentibus, potest Judex ex Offo procedere in causa principali c. 1mo et 2do de Collusione detegenda. Ratio est: q. Offo Judicis incumbit ne delicta maneant impunita

R. Ad 6tum. Accusatus de aliquo Crimine antequam causa finiatur regulariter non debet promoveri ad Ordines et Beneficia et Offa neque ad testimonium perhibendum admitti c. Omnipotens de accusationibus. c. non debet c. 3tio de Testibus cum gl. in d. c. Omnipotens V. Omnipotens. Ratio est: q. q. accusatus debet prius purgare sua Innocentia ut dictum supra præcipue si ex accusatione redundet in accusatum infamia. gl. in Can. tantis d. 81. et gl. in Can. nonne sua Lecta V. Sententiæ gl. finali in c. Constitutis de Appell: l. Reus ff de muneribus et honoribus. Additur supra regulariter q. hic excipitur 1mo si ex accusatione non sit orta infamia apud bonos et graves homines c. ne minimus de accusationibus 2do supponitur quod accusatio sit legitima et ab accusatore non prohibito facta d. c. ne minimus 3tio excipitur si de crimine agatur Civiliter non criminaliter c. Tuæ de Procuratoribus 4to si accuset tota communitas. Archidiaconus in Can. tantis

d. 24 q. 1 5to si q̄s accuset deteriori crimine Can. unic. Ordination

alias d. 25.

Ad 1mum Falsus accusator seu calumniator condemnari debet primo in expensis Accusato refartiendis si non convincat vel sese purget c. veniens de accusationibus. Bullarii 5ti in Bullario parte 2da folio 420 §. universi c. ubi causae fiscales q. 2do efficitur infamis si Episcopum vel clericum injuste accuset Can. omnis 3tia q. 6ta Can. Infames 6ta q. 1ma 3tio ubi poena talionis viget eandem incurrit de calumnia convictus Can. Calumniator Can. qui probaverit 2da q. 3. Can. qui calumniant et Can. qui [illegible] 5ta q. 6ta 4to Calumniator propterea non admittitur amplius nisi ad suas causas Can. Si accusatio 4ta q. 1 Can. ultimo 3tia q. 10. 5to Falsus accusator clerici non admittitur itidem amplius ad accusand. Can. placuit 3tia q. 10 et insuper excommunicari debet si convincatur de falsitate Can. ultimo 3tia q. 6. 6to Si propter accusationem calumniosam accusatus patiatur poenam debilitationis vel mortis quantam calumniator subire debeat poenitentiam [illegible] in c. accusasti de accusationibus

Ad 2um Accusatus non potest reaccusare suum accusatorem Ratio est quia praesumeretur id facere odio. Tum quia non debet quis alium in causam parem provocare qua se laedet gl. 1 in c. qualiter de accusationibus §. negandum. c. qui accusare non possunt. Nisi accusatus reaccuset de graviori crimine Can. prius [illegible] gl. 1ma 3tia q. 11.

Ad 3um Laicus non potest esse Accusator in causa Clerici Can. nullus Can. nullus laicus Can. Laici Can. sicut Can. decrevimus et Can. Sacerdotes 2da q. 7. Nisi sua vel suorum injuriam prosequatur Can. omnibus 4ta q. 6. c. de caetero De Testibus et attestationibus c. cum [illegible] de accusationibus. Aut nisi sit causa haeresis Simoniae vel laesae Majestatis q. Farinacius q. 4 n. 13. Julius Clarus fol. 123 [illegible]

Ad 4um Judex Ecclesiasticus Clericum de simonia accusatum debet suspendere ab officio lite pendente c. accusatum et c. quotiens de simonia. atque taliter accusatus si non plene convincatur debet subire Canonicam purga-

tione quã sibi à Iudice impositam si nõ faciat pro dicto habet. c. de roo de h. auto 90
de Simonia.

Ad 11mum. Accusator ab accusatione desistens nõ dbt iterum audiri, l. qui desistit ff ad turpilianum l. qui accusatione C. qui accusare non possunt. Rado remittentibus actiones suas nõ e dandus regressus. Can. si illis 23. q. 4ta l. Quaris §. Si venditor ff de Delictis Edict

Ad 12 Transactio v pactum inter offendentem et offensum Radne delicti commissi facta impedit accusatione Fachineus lib. 2do Controv. 3. conal 53 n. 1. Dixi radne delicti commissi q. de futuris & in futurum committendis delictis pactum initum nõ valet cum dolus de futuro remitti nõ psit. l. si unus. §. pacta ff de pactis. l. pacta quae 3a C. de Pactis.
Unde talis transactio nõ e legitima quamvis juramento firmet; cum juramentum nõ sit vinculum iniq. in quettis Can. inter cetera 12 q. 3 c. 5to de Iure jurando. Imo nec statutum valeret si disponeret qd p homicidio futuro pœnâ pecuniariâ homicida plecteret, q. per hanc causa daret delinquendi Bartolus in l. oēs populi ff de Justitia et Iure.

Titulus 3tius.
De Inquisitione

1mo Quid et quotuplex sit inquisitio? 2do quae requirant ad inqsitione legitime facienda. 3tio U. ante inquisitione instituendam debeat prius cstare de corpore delicti 4to ex quibus indiciis deveniat ad notitia delicti. 5to An reus va Iudicem inquirente excipe possit de publica fama delicti 6to Inquisitus si contumaciter subterfugiat Iudicium an citari debeat Imo si Reus diffamatus nõ cvicat in Iudicio an eide imponenda sit Purgatio canonica.

Ad 1mu Inquisitio e informatio de delicto, authe Iudicis facta Farinacius lib. 1. tit. 1. n. 1. Dicitur 1mo qd inqsitio sit informatio de delicto q. Iudex ad instituenda inquisitione pcedere nõ debet nisi pcedat fama et notitia de commisso delicto, ne aliquem temere et injuriose

inferat notam periculum infamiae c. inquisitionis et c. qualiter de accusationibus. l. prima §. item. illud ff ~~de~~ ad Syllanum Dictio 2do authe Iudicis facta q. accusatore non extante, statutum e a Iure ut Iudex ex suo Offo inquirere possit in Latrones Homicidas, fures et alios Criminosos ne delicta maneant impunita. l. Congruit §. jubemus ff de Offo Praesidis Novella 128 de Collationibus.

Dividitur a. Inquisitio trifariam secundum Hostiense et Panormitanum videlicet quod alia sit generalissima alia generalis et alia specialis Generalissima dicitur, quae fit ex mero superioris Offo veluti quando agitur et quaeritur in Conciliis generalibus vel Provincialibus de statu Provinciarum v. Provinciae alicujus quantum ad Ecclesias et Personas in melius reformandas c. sicut olim de accusationibus c. grave de praebendis Can. Concilia d. 17 Can. de Conciliis d. 18 de hac specie inquisitionis n agitur in h. pcesso Generalis inquisitio appellatur p qua generaliter inquiritur contra Reum in certum alicujus Civitatis Castri v Ecclesiae vel si Ordinarius visitet Ecclesias et Beneficiatos suae Jurisdictioni subjectos ac inquirat de eorum vita moribus q. Can. placuit 20 q. 1. c. primo et c. in ~~irrefragi~~ irrefragabili de Offo Ordinarii, Concil. Trid. sess. 24. Cap. 3. De Reformatt. Tandem specialis Inquisitio e: quae fit contra particularem psonam delinquentem de poena c. praeterea de testibus cogendis l. ea quidem C. de accusationibus. Et de hac inquisitione in psenti pcesso agitur Unde Legistae duplicem assignant speciem inquisitionis Reparatoriam et Solemnem. Reparatoria appellant generalem quae instituitur ad inveniendum Reum delinquentem qui si non commissent delictum pateatur, p habenda notitia v informatione. Solemnis autem fit ad opprimendam delinquentem personam de cujus delicto Curia jam hbt notitiam. Quam inquisitionem Canonistae dicunt specialem et q. Ius quoddam p Offum Iudicis pcedendi ad condemnandos et puniendos facinorosos homines in territorio inquirentis de aliquo Crimine videos Bartolus in l. 2do § si publico ff de Adulteriis

Ad 2dum Ad inquisitionem Specialem legitimè faciendam requiritur 1mo ut sit Certa Specifica et clara, continens in se qualitates et circumstantias delicti ne Reo defensio Subtrahatur, et q. inqsitio tantum generalis et incerta non est Sufficiens. Unde ut sit Specifica et certa debet in ea exprimi Locus et tempus commissi delicti, et si a. fiat 2a mandante apponi debet etiam tempus mandati. Farinacius Supra Allg. n. 5. 6. et 7mo. 2do requiritur ut inquisitio fiat in loco delicti v ubi moratur ille de quo est facienda gl. 2da in c. 1et R. de Re Judicata v ubi quis dicitur infamatus q. ibi melius veritas reperitur ubi aliquis est notus. c. quosdam etc. quanto quanta de Lumptionibus

3tio Ut inquisitus necdum sit de eodem delicto absolutus v per Principem aggratiatus 4to ut inquisitio formetur à Judice competente et cujus Jurisdictioni subsit inquisitus Unde invalet inquisitio a Laico 2a Clericum. 5to ut formetur inquisitio ante elapsum 20 annorum post delictum Commissum gl. in l. querelam C. ad l. Corneliam de Falsis 6to Ut inquisitionem procedat infamia seu diffamatio et non Inimici, opersuni, v alias plurimi, sed Viri idonei ad prosequendam Inquisitionem ac testimonia admittantur servato Juris ordine c. cum oporteat inq. gl. v. famatam infig c. inquisitionis, c. qualiter De Accusationibus gl. in c. ad petitionem De accusationibus v. observatum. 7mo Ut Reus sit praesens nisi contumaciter se absentet c. Veritatis de dolo et contumacia d. c. qualiter et debet de accusationibus.

Ad 3tium Ante inquisitionem Specialem debet prius constare de Corpore delicti commissi Ratio est q. corpus delicti debet probari antequam procedatur ad capturam probatio verò fieri nequit nisi prius constet de qualitate et circumstantiis delicti Scaccia § 8 n. 6 Farinacius § 2 n. 1mo

Ad 4tum. Notitia delicti acquiri potest ex certis conjecturis ex fama et clamore non à malevolis sed ab honestis et fide dignis personis ad aures Judicis perveniente ac invalescente tum ex alijs indicijs aut notoriis probabilibus, aut ex notorietate facti v etiam ex generali inquisitione

deveniri poss ad Speciale a delinquente Innocentius in c. bena de Elect. § n. 5to l. Ama ff de quaestionibus. l. Congruit C. de off. Praesidis.

R. Ad 5tu Liberum esse Reo excipere contra inquisitionem si sit defectuosa. Quia si n excipiat contra aliquem ejus defectum tunc exceptioni tacite renunciare censetur d. c. qualiter et c. si 15 cui. De Accusationibus in 6to.

R. Ad 6tu Inquisitus Absens debet adcitari et Comparenti ea sunt exponenda quae contra ipsum objeciunt. d. c. inquisitione. Ratio: quia alias nesciret quid et a quo illi objiciat et ad quid respondere teneat. c. Ama de Accusationibus in 6to. Unde si Reo denegetur copia articulorum inquisitionis tunc appellare poss. q. finalis in d. c. Ama De accusationibus in 6to. Et si prius fieret inquisitio quam communicatio Articulorum Juris Ordo perverteret. c. cum petitioni De Elect. §.

R. Ad Vmu. Inquisito et diffamato de Crimine, si n vincat, ei et infamia duret indicenda est purgatio Canonica Can. Menna Cdic. 2 q. 5.

Titulus 4tu.

De Denuntiatione

Q. Ama Quid et quotuplex sit denuntiatio? 2do quo differat denuntiatio ab accusatione 3tio qui nam in denuntiatione sint admittendi 4to Utrum denuntiato n Convicto juramentum suppletorium denuntianti deferri possit

R. Ad Amu. Denuntiatio est legitimatio Criminis relata ad Superiorem v. Judicem Correctionis causa eaq. triplex Civilis Canonica et Evangelica Civilis dicitur quae a Jure Civili introducta est et fit per ministrum publicum d. h. constitutum ut delicta commissa magistratui v. Judici deferat eorumque authores revelet in quos deinde instituatur Inquis

l. ea quidem l. singuli C. de Accusatoribus l. 1. § Sane ff de Offo Pfidis. Canonica denunciatio est quae à Sacris Canonibus da Ptr erat Prelatos et ministros Ecclesiar aut monasteriorum delinquentes ut si moniti non amendentur ad Suos Superiores deferantur c. 2do e.t. c. cum dilectus de Accusatoribus. Respectu Matrimonij quoq[ue] habendi cuilibet opermissum est ut de impedimento Canonico, Consanguinitatis Affinitatis et alioru dicant illud Judici v Curato Ecclae denuntient. c. cum nos ibidemq[ue] gl. de Cognatione Spirituali Can. dno 35 Q 6. Porro Evangelica denuntiatio inducta est ex l. Evangelica Mathaei 18 et Lucae 17 ubi dicitur. Si peccaverit in te frater tuus corripe eum inter te et ipsum quae est 1ma monitio. Et si te non audierit adhibe tecum unum v duos. Et haec est 2da monitio. Quod si te non audierit dic Eccle. Ista est denuntiatio Evangelica p qua Reus denuntiatur Eccle s Judici Ecclesiastico. Unde hanc denuntiationem praecedebit monitio Can. si peccaverit 2da Q 1. c. novit de Judicijs c. licet. de Simonia

R Ad 2dum Denuntiatio differt ab accusatione q. denuntians non tenetur sese inscribere ad poenam talionis sicut accusator, nec facit partem in Judicio gl. in Summa 2da Q 8. Salicetus in l. ea quidem ff de Accusatoribus Quod si tamen denuntians, deficiat in probando puniri debet nisi ex Offo denuntiet. tunc enim ipsum excusat Ratio Offij Sui. l. Divq. ff de Custodia Et exhibendo Reo aut nisi probet se denuntiasse, non animo calumniandi c. fin. de Calumniatoribus

R Ad 3tium ad Denuntiandum admittuntur omnes psonae honestae Exceptis Infamibus Inimicis Criminosis Suspectis et excommunicatis Idq[ue] de Jure Can.co c. cum dilectus. etc. cum oporteat de accusatoribus. De Jure c. Civili non solet fieri denuntiatio nisi p ministrum publicum ad h. Offtum l. eadem

et l. singuli C. de Accusatoribus.

R. Ad 3tium Denuntiatus (si Crimen eidem n. probet) debet absolvi et n. propter illi defectu juramentum suppletorium c. finali cum gl. finalis de Calumniatoribus Rad e q. Actore n. probante absolvitur Reus Cum favorabiliores sint Partes Rei quam Actoris c. favorabiliores de R. J. in 6to

Titulus 5tq

De Ordine procedendi in Judicio Criminali.

Q. 1mo An Ordo Juris Communis sit Servandus in Judicio Criminali? 2do Ut: pœna Criminali puniri possit cum per via exceptionis objicitur crimen? 3tio An in Notorio crimine Ordo Judicialis Servari debeat?

R. Ad 1mum In Criminali Judicio Ordo Juris e Servandus exceptis Criminibus levioribus. Item Criminibus læsæ Majestatis et hæresis quæ etiam de plano cognoscuntur c. penultimo de purgatione Canonica c. de si de hæreticis in 6to l. leviat ff de accusatoribus Rad e q. Reus in Criminalibus n. e condemnandus nisi idoneis Testibus v. aptissimis documentis aut Indicijs indubitatis probationibus luce clarioribus aut propria Confessione judicialiter convincatur. l. fin. C. de probationibus fundatâ lege q. Sententia C. de pœnis l. Reos C. ad legem Juliam. l. 5ta ff de Custodia et exhibitione Reorum

R. Ad 2dum Pro Crimine per modum Exceptionis objecto non imponitur pœna. c. 1mo de Exceptionibus c. 2do de Ordine cognitionum Rad e qui per talem exceptionem n. agit Excipiens ad pœnam sed tantum ut eam Actor v. Testis amoveat nisi Crimen objectum Causæ principali adhæreat c. super his de accusatoribus l. 2da §. si publico ff ad legem Aquiliam de adulteriis.

Ad 3tiu In Notorio Crimine non e opus Ordine Iudiciali c. sup eo de Testibus cogendis c. ad nostram de Iure jurando Can. manifesta 2da 2. 1. Nisi circumstantiæ delicti commissi nec dum sint bene perspectæ Iudici Ratio est quia quod patet ex se non est probare necesse. Dum quia Notorium non eget Testium depositionibus declarabili d. c. super eo; ad attamen non sufficit delictum v.g. homicidii esse publice perpetratum, sed necesse est cognoscere An in necessaria sui defensione an alia justa ratione motus quis hominem occiderit ob qua causa pœna delicti moderari vel remitti possit c. sicut dignum de homicidio l. aut facta ff de pœnis. Unde accusato dilation indulgeri debet ad exceptiones et defensiones suas proponendas nisi qualitas criminis aliud postulet ut ad condemnandum et puniendum Reum properari debeat c. quoniam de filiis Presbyterorum l. si quis filio §. hi a. omnes ff de injusto. Dicitur a. Crimen Notorium quod nulla tergi versatione celari potest ut pote quod coram populo vel jore ejus parte aut publice spectantibus pluribus hominibus commissum c. penultimo circa finem de purgatione Canonica c. tua de Cohabitatione Clericorum Julius Clarus lib. 5 Sententiarum §. fin. 2. 9.

Titulus 8tus.

De Carceribus et Carceratis

Imo Qualis debeat esse Carcer? 2do ad quem finem sit institutus carcer? 3tio quæ ad justam capturam et incarcerationem requirantur. 4to An Viri et mulieres in una eademque Carcere simul licite detineri possint 5to Quis providere debeat incarceratis de necessariis vitæ alimenta

Ad Imum. Carcer non debet esse ita durus, ut propter acerbitatem illius moriatur in eo incarceratus c. novimus de Sententia excommunicationis Ratio est quia incarceratio non est proprie pœna juxta gl. in c. si Clerici de Sententia excommunicationis in 6to V. pœna Quanquam alicui possit carcer imponi in pœna c. quamvis de pœnis in 6to.

R. Ad 2dum Carcer institutus ad custodiam Reorum et ad evitandam fugam eorum l. c. § Clericos. Interdum etiam deservit ad pœnam gl. in c. Cum Oppus. Unde in Carcere existens, dicitur esse in tormentis Clem. 1ma § 1mo de hæreticis.

R. Ad 3tium ad justam Capturam et Carcerationem tam in Civilibus quam Criminalibus requiritur 1mo ut Judex habeat facultatem Carcerandi et Jurisdictionem respectu personæ Carcerandæ et ne persona sit Iure prohibita ad Carcerandum. Bartolus in l. finali §. ad l. Juliam Julius Clarus. Q. 28 n. 2 Sic Clericus non est Carcerandus à Laico, ut dictum supra. Similiter Salom aducendum à proprie habens Unde Judex in captura et Carceratione decernanda debet considerare Personæ honore, dignitate, ac innocentiam insuper qualitatem delicti Similiter procedit contra Nobiles possessionatos qui non non sunt captivandi nisi Iure victi juxta Consti. hujus Regni. Aliter vero procedit contra viles personas, aliter in gravibus, et aliter in levibus delictis. ut Garaznais plures citat DD. 2do requiritur causa justa ut nimirum constet de tanto delicto vel saltem extent probabilia indicia contra Reum captivandum et carcerandum Julius Clarus et Bonacina q. nemo sine culpa nisi subsit causa est puniendus. c. nemo de R. I. in 6to. Aut nisi Reus sit suspectus de fuga vel vagabundus: talis enim ob verisimile fugæ suspicione captivari et carcerari potest ut postea inquisitio fiat. Salycetus in l. ea quidem n. 22. C. de accusatoribus. et in l. 2da C. de exhibendis Reis n. 4. Nam propter ~~suspicion~~ suspitione fugæ multa conceduntur quæ alias non concederentur. Baldus in Tract. de Carcerati cap. 1mo n. 9no 3tio requiritur in captura Criminali ut procedat Specialis a Judice Commissio. Nisi Reus in flagranti crimine deprehendatur. l. nece C. de exhibendis Reis. Unde DD. dicunt hanc justam esse capturam quando ad eam Concurrit legitima causa, Jurisdictio, Ordo et forma Carcerationis Baiardus Q. 46 n. 1mo

§ Ad 4tu In eodem Carcere non debent simul includi masculi et faeminae. Rad q. periculosa e talis commixtio gl. penultima in c. quamvis.

§ Ad 5tu Actor Judex v Custos Carceris, tenet necessaria vitae alimenta providere carceratis juxta gl. 1ma in Can. deferunt V. ma § 4ta et Bulla Pij IV. Unde si Carcerato denegent alimenta, et aliàs n habeat unde vivat agere potest actione injuriaru l. si justum ff de re judicata.

Titulus 7mus

De Citatione

§ 1mo U. in Criminalibus Citad sit omnino necessaria. 2do U. Citatio dbeat fieri ex speciali Judicis mandato. 3tio U. Citad extra ppriu territorium fieri possit. 4to Realis Citatio per Captu-ram cujus f. jussu fieri dbeat. 5to. U. In Citadne peremptoria hic terminus addendus sit peremptorie. 6to U. In Citadne Criminali Crimen sit specificand. 7mo An Citad tradi dbeat Citato personaliter. 8vo Citatio an valeat si termi-nus incidat in diem feriata et stringat Citatu ad Comparend die praecedente v immediate sequente. 9no Citatio p publicu edictu quand sit adhibenda. 10o U. Citatio notorie injusta obliget Citatu ad Comparendum. 11. U. In Ca Crimi-nali absente Citato admittat procurator. 12 U. Clerici in Crimine deprehensi à Laicis capi, incarcerari, Judicari, et puniri possint licite.

§ Ad 1mu Citad in Criminalibus e omnino necessaria. Rad q. sine illa processus subsistere nequit c. Ecclesia de Constitutionibus l. 1ma §. item ff quod Sententia sine appellatione. Unde nec valet si Citad n sit legitima cu paena sint aliq n fieri v minus legitime

fieli l. quoties ff. qui satis dare cogant. Duarenus & Princeps
Judicialiter da suum subditum procedere potest absque citatione probatione
illius: Cum citatio sit Juris naturalis et judicium ab ea sumat
exordium gl. in extravagante re nova de dolo et contumacia
l. prima ff. de in jus vocando.

Ad 2um citatio fieri debet in Criminalibus ex speciali Judicis
mandato Ratio est q. alias non esset legitima secundum Julium
Clarum lib. 5 § finali q. 31 n. 8tio ubi plures allegat
Doctores.

Ad 3tium citatio extra proprium territorium Judicis non
valet Ratio est q. Judici extra territorium citanti impune non paretur
l. 2da ff. si quis in jus vocat. Clemen. pastoralis de sententia
et re Jud. gl. in c. Romana de appell. in 6to V. item, Nisi
citatus post citationem mutaverit forum q. tunc tenetur coram
citante prosequi ac cit. c. proposuisti de foro competenti.
Nam pro possessore habetur qui dolo desiit possidere c. pro possessore
de R. J. in 6to; aut nisi citatio incompetens per comparitionem
citati non excipientis ratificetur et validetur l. 7 § — ff.
si ff. de feriis. Nam praesentia partis citatae sufficit absque iterata
vel alia citatione l. de uno quoque et l. etiam § finali ff. de mi-
noribus. Felinus in c. prima de re Jud. n. 10.

Ad 4tum. Realis citatio quae fit per apprehensionem personae et captivitatem
non debet regulariter fieri absque consensu aut jurisdictione Judicis competentis Ratio
est quia talis citatio sine jurisdictione Judicis ordinarij vel saltim mixtum
imperium habentis non legitima Authentica q. semel. C. quomodo et
quando Judex l. fin. C. de exhibendis reis. l. omnes C. eod. T.
c. ex parte de Rescriptis. Dixi supra Regulariter q. debitorem fugitivum
vel etiam heredem privatus creditor capere ac tantisper retinere potest donec
eum Judici sistat competenti. Nam fugae periculum non patitur moram Judicis
eiusque accessum, ne interim suspectus debitor eludat suum creditorem l. ait

tor §. si debitore ff de his quæ in fraude Creditorum §. Ideo Ecclesia Doctor, miles, honesta mulier, et aliæ personæ privilegiatæ, nec non impuberes p debito non eximuntur a citatione reali l. neq impuberes ff de in jus vocando. Bartolus ibidem n. 1. et in l. plerique ff eod. T. Item realiter citari nequeunt, ad Ecclesiam tanquam ad Asilum confugientes q. ab immunitate Ecclesiasticam excluduntur. de quibus in c. inter alia de Immunitate Ecclesiastica l. 2. C. de his qui ad Ecclesiam confugiunt c. Ano de homicidio ibiq gl. V. p insidias ff c. fin. de immunitate Ecclesiastica

R. Ad 5tum In Citatione peremptoria debet apponi Terminus sub peremptorie Ratione q. alias Citatio censeretur esse Simplex gl. in Clementina Sæpe §. Sententia de Verborum Significatione et Baldus in l. si quando C. de testibus. Nisi monitio fiat p Judicem p Tribunali sedentem tunc enim Citatio verbalis vim peremptoriæ habet secundum Baldum in l. cessante C. quomodo et quando Judex

R. Ad 6tum. In Citatione Criminali debet specificari Crimen, Ratione cujus Reus citatur Can. si primates 5ta Q. 2da Ratione q. alias Citatus ignoraret de quali Crimine citetur et quomodo respondere teneatur.

R. Ad 7mum Citatio intimanda si adiri et Reperiri queat personaliter, ut practicatur in Foro Ecclesiastico Ratione q. si Executorem n admittat, v sese occultet, Citatio potest in Domo v loco ejus residentiæ Ordinariæ, v ad valvas Ecclesiæ ad quam spectat intimari c. fin. de dolo et Contumacia Clem. cau de Elect. ibiq gl. V. habitare. Vel de Jure hujus Regni in Bonis aut ubi commoratur citandus relinqui. Quod si citandus in pluribus locis v domibus habitare soleat ibi relinquenda est citatio ubi sæpius habitat v etiam in utraq domo habitationis, dummodo de relicta citatione domesticos v inquilinos illius loci instruat, ut notitia positæ citationis ad citatum pervenire queat d. Clementina cau ibiq gl. V. Communiter et V. habitare

R. Ad 8tum Si terminus in Citatione praefigatur, juxta numerum certorum

diem vg. intra 6 v 10 dies et Terminus citationis incidat in die feriata in qua Judicia n celebrantur tunc Citatus tenetur comparere sequenti die Juridica l. ex quacunq ff si quis in jus vocatus n ierit. Unde in Citationibus Fori Ecclesiastici solet haec apponi clausula vg. die 6ta ad executionem presentium alias immediate sequenti: q. si citatio ex presse fieret pro die feriata non valeret; cum in ferijs introductis v statutis in honorem Dei et Sanctorum judicia solemniter exerceri prohibentur. Nisi necessitas urgeat, etiam de consensu partium c. conquestus de ferijs et quod Terminus in Citatione praefixus debet congruus n nimis brevis l. aut qui aliter ff qd vi aut clam.

R Ad 9num Citatio per edictum publicum non debet fieri nisi in casibus necessitatis v jure expressis Ratio est quia Judex non debet edictali citationi Reum citare si personae intimari v ad domum v bona citandi, exequendo citationis litteralis fieri queat c. cum quae de dolo et contumacia l. dies § propter act. ff de damno infecto. Ratio est q. si absque necessitate expediretur Citatio edictalis daretur ansa citato ad appellandum et exceptio rationem gravaminis, Bartolus in extravagante ad reprimendum v. per edictum n. 2 et sequenti Malbantha parte 6 Tit. de Citationibus n. 2. Unde citatio Edictalis decerni potest in sequentibus casibus Primo Si citandus per se v alios impediat executionem citationis Consuetae Clementina prima de Judicijs c. cum contumacia de Clericis n residentibus c. Romana § Contrahentes de foro competenti 2do Si locus in quo Reus citari debet n sit tutus d. Clement. prima et c. statuimus De offo Delegati in 6to et Clement. unica de foro Competenti. Tunc enim Citatio potest fieri in locis vicinis domicilio citandi, ut notitia citationis ad citatum pertingere possit d. Clement. unica. c. ubi periculum § porro de Electione in 6to l. dies Cautioni ff de damno infecto Unde in locis remotioribus affixa citatio n arctaret citatum d. Clement. cum § fin. Rotha decisione sua de dolo et contumacis. 3tio Citatio per Edictum locum habet, quando citandus est vagabundus n habens certum v quasi domicilium, Acto q ignoretur quo in loco citari queat, q. in tali casu citatio Edictalis affigi debet

in illa civitte v isto loco ubi solitus e commorari l. ejus qui § si quis ff. ~~ad municipale~~ ad municipale et d. lege dies et cautione, § Praeter cit. Marantha supra citatus n. 83 et sequend. 4to citad edictalis procedit. quando contradictor e incertus, et in ea citant omnes interessati v quorum interest c. fin. de elect. in 6to l. et si pupillo § p. scribere ff de instituta actione Marantha supra n. 89 unde etiam creditores defuncti si sint incerti aut in diversis locis habitent possunt citari p edictum vulgo p crida ut cora iudice certo in loco et termino p fixo compareant de judicealiter pponant et deducant suu creditu v alias ad imponend. ijs silentium ppetuum Feling in c. 2do n. 8 de constit. Bartolus et DD. in l. fitia de accusatoribg et d. l. Hoc tempore. 5to fit citatio per edictu da incertos defuncti creditores ad videndu fieri inventarium iuxta lege Sancimg C. de iure deliberandi et pete si quis remedio inventarij pstendat haereditte suspecta et n esset de certis creditoribg DD. in d. clementina de iudicijs l. pfsl consultad C. de testament.

§ Ad III citad notorie iniusta (vg. si manifeste esset qd iudex in aliqua cau, v da exemptam personam n hbeat iurisdictione) n stringit citatu ad comparend. c. cum olim de offo deleg. gl. in c. siduobus de appell: v. nisi cognovent gl. in can. placita 5ta q. 4 gta rad e q. defectus iurisdictionis invalidat actum citadnis cum sine illa neco iudicium subsistat: na p iurisdictione ius dicit c. Borg de v. s. unde iudex citans cognoscere debet utrum sua sit iurisdictio? l. 2da § etsi dubitet. ff de iudicijs. Et citatus excipere dbt da incompetentia iudicis l. 2da ff. si quis in ius c. veniens de accusatoribg.

§ Ad IIII. procurator absente citato in caa criminali regulanter n admittit. d. c. veniens de accusatoribg. rad e q. principaliter ut melius ex veritas haberi possit debet comparere personaliter. Bartolg in l. servu § publice ff de procuratoribg. Praeterea ut videat iudex qua fronte et qua trepidatione loquat reus cora iudice l. miner § tormenta ff. de questionibg l. fin. C. de procuratoribg. Addi regulanter q. hic excipiu

4mo Procurator Judicialiter addatus Reo accusato ad defensionem accusati vel Reus. exceptionem 2a accusanto d. c. veniens. 2do si de Crimine agatur civiliter tantum. R. absente ff de poenis. l. 3ra de accusatoribus. 3tio quando Crimen non excedet poena poenam relegationis. 4to In Crimine suspecti Tutoris 5to quando agitur de privato non publico damno de quibus gl. c. 4mo de Judicijs in 6to v. Criminales et gl. in Can. si quando 2da L. 6. v. exploratores. 6to Procurator potest intervenire Rad... sui interesse ... si agatur de Crimine per modum exceptionis c. suplius de accusatoribus. 7mo Procurator admittitur ad denuntiandum c. cum dilectis de accusatoribus

Ad 12 Clerici Immunitate Ecclesiastica gaudentes etsi in flagranti crimine deprehendantur a Laicis et capiantur attamen remittendi sunt ad suum Eppum vel Judicem competentem Ecclesiasticum non obstante quod in habitu Seculari capiantur dummodo constet vel famam ... aut ... eos esse Clericos c. si Judex de sententia excommunicationis in 6to Ratio est quia privilegium Immunitatis competit Clericis non tantum de Jure positivo sed etiam Divino c. cum non ab homine De Judicijs ibidemque Alciatus n. 2 ergo tantum ... privilegium, ut Clericus eidem renuntiare non valeat, nec coram Judice Laico respondere teneatur Archidiaconus in Can. 2do ista L. ... consuetudo eidem derogare valeat c. Clerici de Judicijs Unde si Judex Clericum in Carcere suo detret retineat vel defacto Judicet ipso facto incurrit excommunicationem Papae reservatam juxta Bullam Coenae Domini Et c. si Judex Laicus de sententia Excommunicationis in 6to Baldus in l. si qua C. de Eppis et Clericis Dixi a. supra Clerici immunitate Ecclesiastica gaudentes quia secus esset si Clericali Privilegio sint privati v.g. per bigamiam per degradationem, vel ex alia causa illo destituantur a Jure vel Judice Ecclesiastico ut in hac materia fusius tractat Farinacius Julius Clarus et alij Doctores

Titulus 8vus:

De excusatione Citati absentis

2

1mo U. In Criminalibus p citato admittat excusator 2do U. ad excusadne sufficiat Generale ad oes caas mandatu 3tio U. Pater p filio, Dominus p servo maritus p sua uxore v Civitas p suo Cive ad defensione in Judicio recipiant 4to dice excusadnes in Criminalibus p Citato fieri pos sint 5ta an caa absentia allegans pbare teneat. 6to absentia legitime pbata quid opet. 7mo an ad ferendam Sententiam contra Citatu absente non tantu Principalis sed etia ipsius Patronus v alius defensor adcitari debeat?

Ad 1mu. In Criminalibus causis (in quibus contra absente pcedi potest) admittit excusator ad allegandam et probandam justa absentiæ caa Julius Clarus in practica Criminali Lib 5 §. fin. Q 33. n 2. plures allegans Rao e. q. ad pducendas ejusmodi exceptiones, quilibet admittitur secundu Bartolum d. §. Crimen n. 16.

Ad 2du. In caa Criminali n sufficit generale mandatu Rao q. requirtur Speciale ex parte parratonis d. Julius Clarus n 11.

Ad 3tium Potest Pater p filio Dominus p Servo Maritus p sua Uxore et Civitas p Cive absente comparere ad defensione faciendam p suo interesse. gl. in l. 2da c. de Accusatoribus d. Julius Q 33. n 5.

Ad 4tum. Excusationes absentiæ possunt allegari sequentes 1ma Infirmitas Citati et Inquisiti l. qe quæsitu ff de re judicata Quæ caa absentiæ pbanda venit p medicos et testes. Julius Clarus Q 34 n. 4to 2da Metus insidiaru v locus itineris periculosus c. accedens et c. ex parte de lite non contestata 3tia Carceratio Citati in alio loco facta d. Julius Clarus Q 34 n. 6. 4ta periculum vitæ ppr infectione aeris Bartolus in l. recusare et si quis ff. ad Trebellium ~~5ta~~ 5ta si Citatus sit in itinere captus à piratis v pdonibus, ac propterea comparere n possit Feling cu alijs c. 1mo de Testibus 6ta Exceptio dilatoria v declinatoria fori v.g. si reus citet ab incompetente Judice v si allegetur privilegium Exceptionis Baldus in l. Reg. ff. de Accusatoribus 7ma Exceptio nullitatis Sententiæ d. Julius Clarus Q 32 n. 5to de quibus plura ibi prosequitur

in Tractatu de Excusationibus

R. Ad 5tum Excusatio absentiae probari debet ab excusante nisi sit notoria ratio quia probandi onus incumbit alleganti et Constitutur de Rescriptis s unde cessante causa excusationis ipsa excusatio cessat. Hostiensis in c. dilecto de Foro Competenti.

R. Ad 6tum Absentiae causa legitima probata hoc operatur, ut processus inde fabricatus sit ipso Jure nullus Gwazing defensione 12 pag. 280

R. Ad 7mum Ad sententiam ferendam in causa excusationis, debet adcitari etiam procurator absentis Gwazing supra citatus n. 57. Julius Clarus § 32 n. 25.

Titulus nonus

De Contumacia Actoris et Rei

R. 1mo Quomodo Reus Comparens contra Actorem contumacem in Judicio procedere queat 2do qualiter contra Reum contumacem procedatur. 3tio utrum Reus Contumax in Criminalibus valeat condemnari 4to utrum contumax Victor in expensis Condemnandus sit.

R. Ad 1mum Si Actor in termino non compareat vel inchoatam actionem non continuet et hoc ipso reddatur contumax liberum est Reo comparenti post tres sequentes dies Judicialis petere in contumaciam Actoris absolutionem a citatione vel litem negative contestari ac demum in causa principali procedere Ratio quia tunc Reus onus probandi in se recipere potest. Authentica qui semel C. quomodo et quando Judex 8. c. causam de Dolo contumacia ibique Panormitanus n. 17. circa finem ubi disponitur quod ad Instantiam Rei testes examinari et causa definiri possit eoque receptum est etiam in contumacia Actoris. Secus autem est in Reo Contumace quia ad definitivam non pervenitur nisi post litem contestatam c. quoniam de dolo et contumacia ibidem glossa V. Definitiva Panormitanus in d. c. causam n. 15 Bartolus in dicta Authentica qui semel n. 8 et 8 et 13tio. Ratio diversitatis est quia major est contumacia actoris quam Rei glossa in d. c. causam

v. ad Domin Actor eum n tenet agere; Reus vero Citatus debet comparere c. Veniens de accusatoribus l. 2 ff qui in Ius vocat l. si qs ex aliena ff. de Judicijs

R Ad 2dum Si Actor post litē contestatā Intentionē Suā plene pbabit tunc Reus ctumax cdemnat si minus absolvit. Rad q. bona causa semp triumphat et Reus Actorem n pbante cau cadere n dbt gl. fin. in l. 4ma. ff. fin. ff si quis jus dicenti v. h. Judicium Baldus in l. et in multis C. de appellationibus n. 3.

R Ad 3tiu Reus contumax in Criminalibg n dbt cdemnari Rad q. n ideo se a Judicio subtrahat qd Judicē ctemnat o q. vereat subire carcerē ac pœnas conscientiā forsan sceleris ductg. v etia anima sceleram vult se exponere periculo Julius Clarus. Q. 21 n. 24. Bonacina parte 4ma pagina 186 Unde prius contumaci pfigendus e terminus ut se defendat et cau ctumaciæ probet. Farinacius in Criminalibg Q 18 n. 58 et sequen ubi addit; quod contumax possit citari ad comparendg sub pœna carcerationis v bannitionis.

R Ad 4tu Contumax pst in pœna suæ contumaciæ cdemnari in expensis litis victori refundendis l. properandum § sique de et Authen. q semel C. quomodo et quando. Rad q. damnu qd quis sua culpa sentit sibi debet n alteri imputare. c. damnu de R. J. in 6to.

Titulus XI
De Oblatione Libelli

Q. 1mo U. Libellus sit necessarius in Criminalibus? 2do U. Libellg alternativus valeat? 3tio An plures actiones in uno libello accumulari possint? 4to U. Sententia sup inepto libello lata subsistat?

R Ad 1mu Libelli oblatio e etia in Criminalibg necessaria nisi de levibus agat c. ignarus e. J. Rade. q. libellus scriptus e principium litis et oblatio ejus spectat ad Ordinē Judiciarium, Unde Judex n debet Actorē admittere ad litigandu nisi prius libellu offerat d. c. ignarus

R Ad 2du Libellus alternativus Regulanter n valet

edicat ff de Injuriis l. ubi aute 1019 § 4 illud ff de V. Obligationibus. Rad. q. libellus alternativus e incertus c. fin. de Rescriptis debet a. ee certus et clarus ut eu Reus intelligere ac ~~deliberare~~ deliberare possit. An potius ~~causa~~ cedere quam Judicialiter contendere debeat c. fin. ext. l. ultima ~~[illegible]~~ ff de edendo. Judex aute ex libello informari debet qd Actor petat et quale Sententiam ferre queat l. Pomponius § fin. ff de re jud. gl. in c. 2do ~~o~~ e. t. Unde in libello contineri debent sequentia juxta gl. in d. c. ignarus.

Conventi nomen et nomen convenientis.

Judicis et ~~[illegible]~~ nomen scribat caamq. petendi

Et quodcunq. petet Res istas scribere debet.

Addidi vero supra regulariter q. in quibusdam casibus libellus alternativus admittitur. Veluti primo si sit incertitudo ex facto alieno vg. si Actor re sua v. estimatione Rei ~~[illegible]~~ jam consumptae talis enim incertitudo n. vitiat libellum. Innocentius in c. Restitutus n. 2do et 3tio de Restitutt. in integrum. Bartolus in l. 1. § si qs aute. Unde si Certum sit re petita adhuc extare tunc ipsa res n. estimatio ejus in libello peti debet. l. fin. C. de fidei commissis. 2do admittitur in Actione hipotecaria q. in illa libellus alternative conceptus valet vg. peto Reum condemnari ad traditionem rei obligatae v. ad solvendum debitum l. si fundus § in vendicatione ff de pignoribus. Bartolus in l. fin. C. si unus ex pluribus. Nam in Actione hippotecaria pst posessor re retinere et creditori litis estimatione offerre l. si Creditor ff quibus modis pignus solvatur. 3tio admittitur alternativus in l. 2da ff de rescindenda venditione quando emptor ~~[illegible]~~ pretium supplet et re emptam restituit. c. penultimo et J. et D. in l. 2da C. de rescindenda venditione. 4to tolleratur libellus in Caa Civili obscurus si Reus eundem n. excipiat gl. in c. Abbate § ejus a. V. Obnoxium l. fin. C. de Annali exceptione. Dixi in Civilibg. q. in Criminalibus obscurus et generalis libellus n. admittitur quamvis pars citata contra eum n. excipiat. vg. si accusator talem libellum proponat: Accuso Titium de omnibus Criminibus ab eo commissis et nullum specialiter exprimat l. libellorum

rum ff. de Accusatoribus Baldus in l. unica C. de Confessione n. 2. Aus?
q. in criminali causa debet specificari certum crimen cum suis circumstantiis loci et temporis. DD. in d. §. libellorum.

R. Ad 3tium Possunt plures actiones in uno libello cumulari l. si idem cum eod. ff. de Jurisdictione Ordinariorum c. 2do de causa possessionis et proprietatis ibique gl. V. expressum Judex tamen attendere debet ad singulas actiones in libello expressas quae actio cuique competat facto quod quaelibet in qualibet actione probatum sit Rad. q. quot sunt facta tot actiones ~~…~~a et libelli l. Scire debemus ff de V. Obligationibus Unde si plures in uno libello proponantur actiones secundum cujusque actionis naturam sigillatim sententiandum est q. diversae actiones per species diversas exigunt sententias et separatim separata est ~~…~~ ratio l. fin. C. de calumniatoribus l. Papinianus ff de minoribus

R. Ad 4tum Sententia super libello notabiliter inepto non subsistit c. cum dilecti de emptione et venditione c. examinata de Judiciis. Rad. q. sententia debet esse conformis libello c. licet Heli de Symonia ibique gl. V. forma c. qualiter et quando de Accusationibus. Clemen. Saepe § Verum q. de V. S. Unde Judex ex officio vitia libelli corrigere et Actor eundem mutare potest cum ad eum spectet lites finire c. Praeterea mittis de dolo et Contumacia l. quidam existimaverunt ff. si certum petatur.

Titulus 11

De Litis Contestatione

Quaeritur Primo Quomodo inducatur litis contestatio. 2do quid operatur inducta litis contestatio. 3tio U. in causis Criminalibus appellationis et de relaxandis captivis requiratur.

R. Ad primum Litis contestatio inducitur per responsionem Rei ad narrationem Actoris sive fiat per negationem vel responsionem ad libellum sive neget Reus contenta libelli gl. in c. unico de litis contestatione V. responsionis

Bartolus in l. unica C. e. t. Unde litis contestatio dominal. testatio et mon[ume]ntis declaratio volentium litigare et ex oblatione libelli ac responsione ad eund[em] per animorum simultaneè concurrentium accommodatione, contr. litis contestatio Rota decisione 6. n. Anno de litis constat. in Novis. Nec obstat si Reus comparens per se vel per suum procuratorem judicialiter protestetur se in Jurisdictione Judicis non consentire nisi quatenus et in quantum de Jure teneat. Innocentius in c. humana de Electione n. 9. aut protestetur quod litem super libello oblato contestari non intendat et postea super libello respondeat negative non obstat in qua ... juata c. 1. eod. Quia actus protestationi contrarius tollit protestationis effectum Bartolus in l. non solum § morte n. 11 ff. de novi operis nunciatione.

Ad 2dum Litis contestatio multos operatur effectus quorum Primus est quod via excludat ad dilatorias exceptiones opponendas c. cum inter monasterium de Exceptionib. l. Pomponius § rati ff. de procuratoribus 2dus quod perpetuet inchoata actione DD. in l. si eum § si quis ff. si quis caut. et l. ordinata ff. de liberali causa 3tius quod post litis contestationem procurator legitime constitutus absque justa causa revocari nequeat c. 2do de Procuratoribus 4tus effectus quod Judex ad sententiam procedere non possit c. si vero etiam de sententia Authen. de exhibendis Reis 5tus quod praescriptionem necdum impletam interrumpat l. more C. de rei vindicatione Baldus in l. Sicut de praescriptionibus 30 Annorum Plura de his Speculator e. T. §. penult.

Ad 3tium Litis contestatio Primo in causis Criminalibus tunc est necessaria quando Reus in judicio comparens examinatur super delicto q. tunc responsio ejus inducit litis contestationem si autem contumaciter absit tunc ex dispositione Juris habetur pro confesso nec alia opus est litis contestatione ut refert Julius Clarus Q. 4. n. 2do In causa Appellationis à Sententia definitiva non requirit, regulariter litis contestatio si in prima Instantia processit in eadem causa q. licet appellationis Instantia sit distincta est tamen eadem causa c. pertuas de appell. l. fin. illud C. de tem

pore appellationis. Rota decisione 1. e T. in Novis. Additis supra Regulis quia 2da DD. ac distinguunt Appellatum est à Sententia interlocutoria tunc docent litis contestationem in altera instantia esse necessariam secus si appellatum sit à sententia definitiva. Praeterea distinguunt quod 2da absente non sit necessaria bene tamen 2da presente d. l. fin. C. de tempore appellationis Rota decisione 3tia e. T. in antiquis. Unde ubi non requiritur libellus ibi nec litis contestatio cum libellus sit origo et fundamentum litis c. quoniam de probationibus l. de unoquoque ff. de re jud. et lapis angularis totius judicii secundum Baldum ut c. d. e T. 3tio tandem relaxatio captivorum seu captorum non indiget litis contestatione ex causa notoriae nullitatis DD. in d. c. per tuas de appell.

Titulus 12mus

De examine Reorum

Quaeritur 1mo Quae praecedere debeant examen Reorum? 2do Utrum Reus asserens se esse Clericum per Judicem Secularem examinari queat? 3tio Utrum Reus in eodem Interrogatorio de pluribus interrogari possit? 4to Utrum Reus a Judice interrogatus censeatur fateri delictum 5to Quisnam annotare seu scribere debeat ea quae per Reum respondentur?

R. Ad 1mum Ante examen Rei 1mo constare debet de corpore delicti Ratio quia Judicis manus dicuntur esse ligatae ut non possit procedere contra Reum nec illum interrogare nisi prius constet super quo et quali delicto sit interrogandus Gwazyny allegans DD. supra citatos 2do examen praecedere debent indicia contra Reum et quidem graviora, si de crimine gravi et grandi constet indicio Rei agatur. Ratio quia alias Judex non legitime procederet ad examen nec Reus posset communicari Reis. Navarrus in Rubrica de Judiciis §. 1. n. 1. Nec Reus absque indiciis contra se procedentibus teneretur interroganti respondere S. Thomas 2da 2dae cap. 69 a. 2. et alii DD. communiter.

R. Ad 2dum Si Reus à Laicis captus asserat se esse Clericum et dubitetur an vere sit Clericus vel an privilegium immunitatis perdiderit talis controversia debet decidi per Judicem Ecclesiasticum c. si Judex de sententia

excommunicationis in 6to ~~Cevarruvias~~ Covarruvias Practicarum Quaestionum cap. 33
Julius Clarus q. 36. Ratio est quod clerici in causis praecipue criminalibus sunt penitus exempti à Jurisdictione Laicali d. c. si Iudex. Unde Judici Laico non licet sub poena excommunicationis Papalis Judicialiter examinare Clericum c. clerici ~~ad~~ et c. nullus Judicem de Foro competenti. Constitutio Gregorii et Bulla Coenae Domini nec Episcopo licet examen Clerici committere Laico. Nec Clericus potest legitime se submittere Judici Saeculari etiam Episcopo consentiente. Can. Nemo. Can. nullus 11. q. 1ma gl. et Abbas in c. Scasti de Foro Comp. Ibique DD.

R. Ad 3tium Quamvis Reus in eodem interrogatorio de pluribus interrogari possit melius tamen est quod interrogetur de singulis successive. Scacias in Tract. de Judiciis lib. 1 cap. 86 n. 28. Ratio est quia ex pluralitate Articulorum in uno Interrogatorio contentorum et Responsione postest oriri obscuritas et incertitudo. Unde Judices cavere debent ne cupsfhe Reum plures interrogent si a Reus instet sibi legi suam responsionem Judex tenetur id permittere Feling in c. cum de tua de testibus n. 1. Imo si Judex advertat quod testis confuse et obscure ad Interrogatorium respondeat potest eum ex officio demum interrogare ejusque depositionem illi perlegere c. cum clamor de testibus ibique gl. V. confuse

R. Ad 4tum Reus ex debito Justitiae et conscientiae tenetur suum fateri delictum si à Judice competente secundum formam Juris procedentibus indiciis ad illud examinandum judicialiter interrogetur S. Thomas 2da 2dae q. 69 art. 1. Ratio est quia Reus tenetur obedire judici legitime interroganti vel examinanti. Navarrus in manuali cap. 25 de praeceptis, n. 34. Unde quod Reo deferri possit Juramentum de veritate dicenda tenuit Bartolus in l. inter omnes §. recte ff. de furtis Nisi periculum adsit perjurii propter metum poenae

ut tenet Julius Clarus in practica Criminali § 45 n. 9. Et positiones in Criminalibus admitti posse tradit Jacobus de Arena § 2. n. 1. Quem allegat d. Julius Loco citato.

R. Ad 5tum. Notarius Judicis diligenter ac fideliter annotare ac scribere debet singula quae fiunt ac dicuntur per Judicem atque Reos in actu examinis ut citat Authores d. Gwazinus Jurisprudentia Romanus cap. 14 n. 1. Ratio est quia haec notata pertinent ad informationem Judicis ut legitime causam definiat.

Titulus 13.

De Confessione Rei

Q. 1mo U: Confessio Judicialis Rei fieri debeat coram Judice ad Tribunal sedente &c. 2do U: Confessio Judicialis revocari valeat 3tio U. Confessio Rei per Judicem sub spe impunitatis extorta afficiat Confitentem. 4to U. Judex Reo impunitatem promittere possit ut complices revellet. 5to An promissa impunitas sit servanda 6to. U: Reus se tueri possit aliqua exceptione contra suam Confessionem. 7mo U: Confessio in Judicio Civili facta postea praejudicet confitenti coram Judicio Criminali. 8vo U: Confessio fortuito aut per literas facta obsit confitenti.

R. Ad 1mum Confessio ut dicatur Judicialis debet fieri coram Judice ac Tribunal sedente. Abbas in c. etsi Clerici ubi per Felinus de Judiciis Item in c. fin. De confessis. Ratio est quia Confessio coram Judice facta privatim vel extrajudicialiter non dicitur Judicialis neque si fiat extrajudicialiter coram Notario secundum Baldum in l. jubemus et in l. interrogata C. de Liberis causis.

R. Ad 2dum Reus potest suam Confessionem revocare secundum Salicetum in l. fin. C. de probationibus n. 2 et alios. Ratio quia si probet suam Confessionem fuisse erroneam vel alias ex alia causa invalidam, audiri debet

qua opinione dicit ee communem Bossig in Tit. de Confessi. n 60
Et in Tit. de Defensione Reoru n. 4. Aretig in c. cu delicti
De accusationibg. Nisi eand reus postea ratificet Julig Clarg circa
finem n. 18.

R Ad 3tiu Confessio sub spe impunitatis promisse facta n afficit confitentem Farinacig consilio 53. in litera L. Julig Clarg q. 55 n. 6. et alij DD. Rado q. talis confessio censetr dolo ee extorta. Bossig de examine Reor n. 12 et alij. Unde cum confessio talis patiat exceptionem ideo revocari debet à confitente.

R Ad 4tu Non licet promittere Reo impunitate p habendis complicibg. Farinacig consilio 83. in Litera L. ubi plures allegat DD. Rado q. hmoi promissione dolosa Reus Magnean confertim incarceratg ut se ipsu salvet alios a. etia p mendacia calumniet ac diffamat injuste Unde confessio dolose ac fraudulenter extorta n sufficit ad condemnandu Julig Clarg q. 55 n. 9. Bossig de Confessio p tortura n. 16 cum alijs

R Ad 5tu Promissa Reo à Judice impunitate ee servanda, si ille Judex promittere potuit tenet Julig Clarg d. q. 55 n. 8. Rado quo ad 1mu q. turpe e fallere fidem l. 1ma ff de Constitutionibg Rado quo ad 2du q. si promissio ab eo facta e q illa facere n potuit tunc Reus sibi imputare debet qd tali credidit promission Unde dictg Julig Clarg loco pallegato Consulit Judicibg et ab hmoi promissionibg abstineant et alijs justionbg modis studeant veritate delictorb indagare Quia judices semp cavere dbnt ne dicant aliqd in judicando qd videat vulgo iniquum gl. in l. si mater C. de transactionibg.

R Ad 6tu Reus potest sua tueri Confessione legitimis exceptionibg veluti 1mo qd extrajudicialiter fecerit confessionem quae in criminalibg n sufficit ad pbadne delicti ut dnr DD. 2do qd facta sit coram Judice incompetente et Parte adversa absente ideoq p illa

Reg condemnari non potest ad pœna Aretig Consilio 26 Alexander in l. si Servg ff de Iure jurando n. 8. et in l. Magistratibg ff de Iurisdictione om Iudicum abbas in c. at si Clerici De Iudicijs n. 26 3tio Quod facta sit confessio extra cau de qua principaliter agit et revocata fuerit abbas in c. cu semp de confessis n. 13. Aretig in c. causa de Testibg n. 17 4to Reus dicere potest contra suam Confessione qd n constet aliunde de delicto ideo q nequeat ex nuda sua confessione condemnari. Unde Iudex tunc tenet inquirere de veritate Confessionis. Quia aliquando n nulli confessi sunt delictum et postea reperti sunt illud n commisisse DD. communiter. 5to allegare potest qd confessio contigerit sup processu formato p Iudice debito Iuris ordine n servato vg. in defectu Iurisdictionis v qd facta sit confessio ob acerbitate tormentorū v nullis antecedentibg indicijs q tales confessio de Iure n subsistit iuxta gl. in l. quæstionis habendæ ff de Quæstionibg. Qua int Legum DD. quando post facta confessione supervenerint indicia Bartolg in l. Maritg n. 2 ff. de Quæstionibg. 6to Quod extorta sit a Iudice p promissione impunitatis de qua dictum supra.

Ad 1mum Confessio in Iudicio Civili facta quamvis n faciat plena probatione in Iudicio Criminali, facit tamen Semiplena, quia prajudicat confitenti. Ad secundum Iulium Clarum Q. 54. n. 5 Ratio est q. cu confessio coram alio Iudice facta sit ad alium finem dici potest debet potig extra-judicialis qua Iudicialis respectu Iudicis secundi. Unde n sufficit ad condemnatione pœnæ nisi concurrant alia indicia cum ipsa confessione Reum convincentia dictg Iulig Clarus. Quanqua Speculator contrariu sentit dicendo qd plene prajudicet confitenti Tit. de Actionibg §. Sup petitionibus n. 8 Cujus opinione esse communem docet Aretius in c. cau de Testibg q. n. 17 et sequentibg

Ad 2um Confessio vera licet fortuito aut p Literas ab absente facta prajudicat Confitenti Iulig Clarus loco supra citato Quod utrumq e

q. utraq. probat 2a existente. Baldus in l. qd evitandi C. de Conditione ob turpem causam Item in c. olim ex literis de Leson spoli n. 7. Feling in c. at si Clerici n. 12. De Judicijs Unde etiam coram Judice inquirente Confessio facta nocet Confitenti, nisi facta sit mediante accusatore. Felinus in d. c. causam et. 23. De Testibus.

Titulus 14

De Testibus

Qu. 1mo Cujus et quali Sumptu inducendi sunt Testes. 2do Testibus Inductis quando deferendum sit Juramentum 3tio An Juramentum Testibus remitti valeat. 4to Utrum examen testium in Criminalibus alteri Judici Committi possit. 5to Utrum repetitio Testium per eundem Judicem fieri queat. 6to Utrum Partes ad Interrogatoria danda sint Citandae, eaq. data omnia sint admittenda 7mo Utrum in Infirmitate v articulo mortis testis examinari possit 8vo Utrum publicatio Testium sit de Substantia Judicij 9no Utrum post publicationem attestationum alij Testes induci possint 10mo Utrum Testes in uno Judicio recepti fidem faciant in alia Instantia Judicij 11mo U. In Criminalibus Testes ad perpetuam rei memoriam recepi possint. 12mo Subtrahens v impediens Testem ne examinetur ad quid obligetur.

R. Ad 1mum. Testes post litem Contestatam produci debent Sumptu producentis Servato moderamine Sumptuum sive ab Actore sive a Reo producantur c. statutum §. proferendo et c. Insup. De Rescriptt. in 6to ibiq. gl. v. moderatas et v. expensas. Ratio est quo ad 1mum. q. ille Sumptum Suppeditare tenetur cujus gratia actus celebratur l. testi §. 1mo ff ad exhibendas. Unde victus videtur etiam hos Sumptus resarcire teneri. Nisi ex justa causa litigandi facta sit Compensatio expensarum c. finem litibus de dolo & Contumacia l. properandum §. Sive autem C. de Judicijs

Ad 2dum Iuramenti dicendi iuro veritate defendendo ante u in continenti post exa-
men l. Iusiurandi C. de testibus. Felinus in c. de testib. e. P. n. 3. Ratio quo ad
1um q. ante examen iurans, ob religionem iuramenti praestiti non presumitur dicere
falsum. Felinus in d. c. de testib. n. 6. Ratio quo ad 2dum q. dictum te-
stis per ~~post~~ iuramentum post depositionem in continenti praestitum censetur esse relli-
gione iuramenti vestitum. Argumento l. penultima C. de transact. et l.
iuris gentium §. quinimo. ff de pactis. Secus autem si iuramentum fiat,
intervallo post examen q. tunc non meretur fidem iuxta dictam allegata
Felinum in d. c. de testibus q.

ad fol. 103

ecro ceh
tiatib
de re v
Poco es
domum
ante e
Licenti
Ac
Judi c
Ito pu
v. remu
Latio, q
quam p
stantial
Pum

Ratio quo ad 2dum. q. in producendis Testibus eius Spectanda est non tantum Conditio Personarum vg. an Testis Inductus sit nobilis an plebejus an venerit in Curru v. pedester &c. sed etiam ratio habenda quales Sumptus impenderit necessarios, v. Emolumenta Sua intermiserit propter Suam absentiam de quibus Baldus in l. libertis C. de Operis libertate n. 13. Bartolus in l. ama §. Si pupillus. n. 2do ff. de Tutelis Felinus in c. cum omnis de Constitutionibus Quia si Testis peregre evocet, et inde jacturam mercedis ex operibus diurnis intermissis patiatur, tunc Ratio earundem haberi debet l. Julianus et l. Si rerea ff de re vendicata. Unde Judex Caveat ne Testes ultra 15 dies in loco examinis detineat, q. alias Testes propter moram Sibi nocivam domum redire permittuntur l. si quando C. de Testibus. Licet ante expirationem antedicti temporis alias prohibeantur adire sine Licentia Judicis dicta l. si quando §. cum Opportet.

Ad 3tium. Juramentum Testibus remitti potest, de Consensu Judicis et Partium Certis Personis Illustribus in Dignitate aut Offo publico Constitutis c. tuis questionibus De Testibus. Ibi gl. V. remittitur Item gl. in l. ama ff de ferijs V. Sententiam. Ratio, quia talis remissio Juramenti respicit favorem Partis Contra quam producitur ut veritatem dicat et Solemnitas haec non est Substantialis c. 4 2do De Sponsalibus. Panormitanus in c. 4. de Jurejurando. n. 4. DD. in c. si diligenti De Foro Comp. & in l. si quis in Conscribendo C. de Pactis. Addit Supra de Consensu Judicis, q. licet Partes remittant Testium Juramentum Judex tamen potest illud deferre, si agatur de Judicio Status v. respiciat utilitatem publicam gl. in d. c. tuis. Alexander in l. ama ff de ferijs n. 18 Unde in Causa Matrimoniali Judex ex Offo Juramentum a Testibus recipere debet Felinus in d. c. Tuis n. 4. Et in c. juravit De probationibus n. 2do.

quis..

R. Ad 4tu Examen Testium in Criminalibus alteri Judici Committi non debet bene tamen in Civilibus. Quo ad 1mum patt. ex Authentica apud eloquentissimum C. de Fide instrumentorum l. 3. §. Item vindex ff. de Testibus. Cujus Doctrinæ Confirmatio extat in Clem. unica de off. Judicis Delegati. Quo ad 2dum constat ex l. Judicis C. de fide Instrumentor. et Authen. de Testibus §. et quoniam Scimus. Ratio utriusque est q. in Causis Criminalibus agitur de graviori præjudicio quàm in Civilibus. Unde Judex examinando Testes in Criminalibus de Circumstantijs inquirere debet. juxta gl. in c. cum causam de Testibus V. de causa, exprimuntur sequentibus Versibus

Auditus Visus, persona Scientia causa.

Fama locus tempus, ac certum Credulitasque

Dum Testes recipit Judex hæc Puncta notabit.

R. Ad 5tum Repetitio Testium per eundem Judicem fieri potest Si antecedenter non sint legitimè recepti vel examinati c. pstulas de Testibus Clemen. 2da e. Tit. Ibique gl. V. rite Ratio est q. æquia paria dunt non fieri vel non rite fieri l. hele Conditio ff. de Conditione & Demonstratione. l. quoties ff qui Satis dare coguntur. l. 4ta §. Condemnatum ff de re Judicata. Et non obstat impedimentum qd de Jure nullum Sortitur effectum. c. non obstat de R. J. in 6to Quodsi tamen repetitio Testium fiat ad Solam Testimonij declarationem tunc Testes non sunt denuo Citandi Nec adstringendi ad renovandum Juramentum gl. finali C. de Testibus V. iterum. Quia qui declarat nihil novi dat vel dicit l. hæredes §. Si qd ff de Testibus & Testamentis. Unde repetitio ad Solam declarationem vel ad alium finem facta non debet fieri Secundum Gaillum Observatione 101 n. 16

R. Ad 6tu Pars adversa adcitari debet ad Sua interrogatoria danda et videndum Jurari Testes productos. Ratio est q. alias

Depositiones Testium invalidari possint c. 2do de Testibus. Quodsi Interrogatoria a Partibus data, sint superflua v. Inutilia Judex illa repudiare et reformare debet gl. in c. Presentium §. Testes etiam de Testibus. Unde Interrogatoria formanda sunt ex ipsis Articulis causae v. Libelli. Nam si Testes extra articulos examinentur, impertinenter non merentur fidem c. De Testibus eod. §.

R. Ad 1mum. Aeger in sua infirmitate et in articulo mortis existens, si sit Compos Rationis et eloquij potest Coram Notario et v. alio Commissario per Judicem designato examinari etiam non Citata parte adversa. Ratio est q. necessitas urget ne quis probatione sibi necessaria frustretur, ut infirmus domi suae decumbens examinetur c. si qui Testium De Testibus eod. Unde etiam in articulo mortis aeger sibi Compos potest Condere Testamentum tanto magis Testimonium deponere cum non minus sit de rebus suis disponere quam perhibere Testimonium de eo quod vidit v. audivit. c. exhibita de homicidio eod.

R. Ad 2um Publicatio attestationum non est de substantia Judicij secundum Panormitanum in c. cum de Sententia et re Jud. n. 10 et sequentibus. Ratio est q. eâ omissâ (si non sit appellatum) Sententia non valet gl. in c. fin. §. Cessante de haeredibus in 6to v. Judicijs. Unde omissio publicationis non viciat processum Bartolus in l. prolatum C. de Sententia et Interlocutione omnium Judicum.

R. Ad 3tium Post publicationem attestationum non debent regulariter ijdem v. alij Testes sup. ijsdem v. directe contrarijs Articulis produci c. cum venissent De Testibus. Ratio est q. in tali productione Testium timeretur periculum subordinationis, c. fraternitatis et Clementina fin. De Testibus.

Addidi Supra reguLanter quia hic excipit Imo Si Parti adversæ non sit Communicata Copia attestationum quia tunc hæc publicatio non excludit aliquem a facultate producendi Testes cum Scientia dictorum gl. in d. Clem. fin. De Testibus. V. publicatis et gl. in c. Constitutis eodem. V. inducit. 2do in Causa Matrimoniali post publicationem testium adhuc licet alios producere testes. c. ex tenore Et c. cum in tua De testibus. Quia causa Matrimonialis non transit in rem judicatam c. lator De Sententia et re jud. 3tio Quando Testes producti reprobantur vg. si quis objiciat, quod Testis sit Corruptus cujus depositio non valet c. cum nobis De testibus l. si quis testibus C. De Testibus. 4to si Testes producantur ad priorem probationem Confirmandam, d. l. si quis testibus. 5to Quando priores attestationes sunt deperditæ Bartolus in d. Authen. At q semel. n. 35 De probationibus. 6to Si Pars adversa consentiat absq prejudicio alterius v publicæ utilitatis in ejusmodi productionem testium argumento legis si quis in Scribendo C. de Pactis. Bartolus in d. authentica At q semel n. 38 Imo Si id contraria Consuetudo permittat Gaillus Supra Citatus n. 16 8vo In Criminalibus id non ~~prodit~~ nocebit ut dictum Supra. 9no. Si Testes non sint legitime recepti ut dictum itidem Supra. 10 Si afferatur exceptio peremptoria quæ etiam post publicationem testium potest opponi, vg. exceptio ~~..s~~ præscriptionis, ~~exceptio~~ rei judicatæ pacti de non petendo reprobatio testium &. quia hujusmodi exceptiones habent pro novis articulis ideoq etiam post lecta testimonia opponi et probari permittuntur c. ex tenore De testibus c. fin. De Dolo et Contumacia l. si quis testibus C. De testibus

Ad 10. Testes in uno Judicio legitime recepti faciunt regulariter fidem in 2da Instantia Judicii producti c. Ad Sententiam De testibus, ibiq gl. V. acta. Ratio est quia perempta Instantia, acta probatoria non pereunt Ergo etiam in 2da Instantia fidem fidem faciunt, ut infertur ex l. fin. C. de re jud. Indeq gl. V.

firmitatem. Addidi supra regulanter quia id non procedit, imo si attestationes in uno Judicio non sint publicatae Bartolus in l. cum lite ff Judicijs Solvendis Marantha Parte 6ta n. 55. 2do Testes in summario Judicio producti non faciunt fidem coram Judicio Ordinario c veniens De Testibus l. pen. ff de his qui sunt sui vel alieni Juris.

R Ad 11. Testes in Criminalibus absente Parte adversa per accusatorem producti ad perpetuam rei memoriam non debent admitti quamvis de morte vel diuturna absentia eorum timeatur gl. in c. veritatis de dolo et Contumacia. DD. Communiter in l. absente C. de accusationibus Ratio q. in Criminalibus probationes debent esse liquidae et perfectae l. fin. C. de probationibus. Dixi supra per accusatorem quia ex parte Rei accusati admittitur examen Testium ad perpetuam rei memoriam propter eius innocentiae defensionem vg. si Reus per tales Testes inductos probare velit quod tempore Delicti absens vel minor fuerit. Baldus in Auth. dict. Si quis C. De Testibus DD. in d. c. quoniam frequenter.

R Ad 12. Subtrahens vel injuste impediens ~~Testimonium~~ Testem ne examinetur et testimonium deponat obligatur Parti laesae ad interesse, actione De Dolo Bartolus in l. si fallus ff de Dolo n. 2do Ratio est q. tales delinquunt contra Justitiam, causam damni praebendo. Unde etiam ~~occulta~~ occultans habetur pro Convicto nisi probet ~~immo~~ innocentiam suam. Farinacius Q. 16 n. ~~40~~ 198 Et subtrahens probationes vel Scripturas tenetur ad damna resarcienda. Farinacius Consilio 42. n. 2.

Titulus 15.

De poenis in Communi.

Q. 1mo Poenae ad quem finem sint Constitutae 2do an poena imponi et executioni demandari possit ante Sententiam. 3tio Si poenae à Jure

constituta sint diversae quae sint observandae. 4to Quod considerare debet Judex in ferenda poena arbitraria. 5to Utrum Judex poenam a Jure latam arctare v. ampliare possit post sententiam.

R. Ad 1mum. Poenae à Jure sunt praescriptae ut homines à delinquendo amoveantur, et ut malitia hominum refraenetur c. ad reprimendum de off. Ordinarii c. 1mo §. Superior de sententia excommunicationis in 6to c. 1mo de homicidio in 6to. Ratio est q. poena unius est metus alterius. c. Sicut literis de Jurejurando c. 1. de maleficiis.

R. Ad 2dum. Poena non potest imponi nec executioni demandari ante sententiam l. 1ma C. de executione rei judicatae. Ratio est quia quamvis constet de poena à Jure praescripta adhuc tamen requiritur sententia declaratoria sine qua executio attentari non debet c. cum 2do §. fin. de haereticis in 6to. Unde in omni poena obligativa afflictiva privativa et exclusiva requiritur sententia l. si qua poena ff. de Verborum significatione.

R. Ad 3tium. Si poenae a Jure constitutae sint diversae pro aliquo delicto Judex eam imponere potest quam advertit magis expedire gl. 1 in Summa 21 q. 2da. Ratio est quia licet poena in Jure sit expressa, attamen ex justa causa potest aggravari v. mitigari et potius restringi quam ampliari debet. gl. in c. Si, ne clerici clerici v. Monachi et gl. 3. in Can. mensuram de Poenitentia dist. 1ma. Unde ubi poena in Jure non est expressa, sed arbitrio Judicis relinquitur gl. in c. cum dilectus. de electione V. obligavit. Et poena in dubio intelligitur de mitiori gl. in c. cum quidam l. de tempore obligationum l. semper ff. de poenis.

R. Ad 4tum. In arbitraria poena imponenda Judex considerare debet qualitatem delicti causae temporis et personae c. Inquisitionis de Accusationibus gl. 2da in c. Audienti de Verborum significatione. Ratio est quia poenae debent commensurari delicto cum suis circumstantiis c. at si clerici de Judiciis.

R. Ad 5tum. Judex poenam à Jure latam arctare v. ampliare potest in ipsa sententia

nauté post
tia ~~non potest~~. gl. in Can. Si quisquem Ius. §. accusator 2da Q. 2da Stia V. Voluntate Ratio est quia Judex post latam sententiam jam functus officio suo in Causa legitimè decisa pœnam tamen a se latam temperare et remittere non prohibetur. gl. in Can. I. 23. Q. 5 V. damnad.

Titulus 16.

De Compositione in Caa.

Quæritur Imo U. Compositio in caa Criminali admittatur. 2do Quando sit facienda. 3tio Cum quibus Personis fieri possit 4to U. valeat absque Partis Consensu Interessatæ 5to Quid operetur Compositio facta.

R. Ad Imum Compositio in Caa Criminali de Jure Civili quidem positivo non admittitur bene tamen de Consuetudine Ecclesiastico. Quo ad Imum patet ex l. prohibere §. plane ff. quod vi aut clam l. ita Vulneratus ff. ad l. Aquileam l. Congruit ff. de Offo Presidis. Ratio est q. Compositio privata videtur impedire Justitiam et illaesam (?) pœnam sibere delinquentibus. Cum facultas veniæ incentivum tribuat delinquendi Modernus Romanus Q. 5ta n. 1 Cum alijs. Unde hujus Sententiæ authores invehunt 2a Superiores qui quomodo Compositiones permittunt in delictis, q. ubi aurum placet, ibi Justitia tacet Quo ad 2dum patet ex praxi et experientia, quando Reus ~~transfigit~~ transigit cum Actore a Parte Judice Connivente l. transigere C. de transactionibus. Quo ad 3tium patet ab Ecclesia permittuntur ejusmodi Compositiones, quia Ecclesia abhorret Causas Sanguinis. Unde Compositio dicitur Dispensatio et mutatio pœnæ ob rationem misericordiæ cum facilius sit reddere rationem de misericordia quam de rigore Justitiæ. Hinc etiam Princeps potest pœnam Corporalem commutare in pecuniariam l. relegati ff. de pœnis.

R. Ad 2dum. Compositio Consultius expeditur antequàm post Sententiam ut suadent DD. Ratio est q. post Sententiam Criminalem incurritur infamiæ nota delinquentis ut plures allegant pro hac parte DD. Guazinius Defensione 34. cap. 1 n. 2do et ceteris. Dixi supra bon-

cuius
sultius q. si delictum sit plene probatum Judex potest Reum Condemnare et Compositionem ad finem differre l. Sancimus C. de poenis.

R. Ad 3tium Compositio tolleratur cum iis personis in quibus adest spes Correctionis Ratio est q. cum in habituatis malefactoribus veluti furibus latronibus et antecedenter jam notatis non est tuta Compositio l. 3tia in fine C. de Episcopis et Clericis cum gratia minorandae poenae fundari debeat non super utilitate privata sed super spe Correctionis d. l. 3tia Unde ob malam qualitatem delinquentium et delictorum immanitatem Compositionem esse non permittendam consulunt DD.

R. Ad 4tum. Compositio non valet absque Consensu Partis Concordatae l. 1ma C. de Precibus Imperatori Offerendis. Farinacius Consilio 46 Ratio est quia Compositio cujus interesse tangat ejus Consensu approbari debet Argumento c. quando omnes de R. I. in 6to Unde si Princeps det Rescriptum ad ineundam Compositionem tunc hanc clausulam apponere Solet. Sine praejudicio Partis offensae l. Rescripta C. de precibus Imperatori offerendis

R. Ad 5tum Compositio legitime facta operatur 1mo quod Sapiat injuriam ex delicto provenientem eamque Condonet. l. 1. donare §. 1mo ff. De Donationibus. l. Senatus §. si quis declarat C. de Jure fisci. 2do quod post Compositionem Reus amplius molestari non debeat si pars sit Concordata Guazinius Supracitatus Ratio est quia quod semel placuit amplius displicere non debet c. quod semel de R. I. in 6to Unde expedit ut Compositio facta per Partes à Judice ratificetur, cum sic evadat firmior. c. 2do big. gl. 1ma De Transactionibus.

Titulus 17

De Sententia

Q. 1mo U. Sententia valeat non Continens absolutionem vel Condemnationem 2do U. Sententia subsistat non habens pro delicto poenam expressam. 3tio. U. Sententia lata in Causa Civili inducat rem judicatam in Causa Criminali. 4to U. Sententia fieri possit contra defunctum

R. Ad 1mum. Sententia Definitiva non valet, nisi contineat absolutio

nem v condemnationem l. Amplius ff. de re Jud. l. fin. C. de Sententia l. in hoc Judicio ff familiae herciscundae. Ratio est quia absque absolutione v condemnatione principale negotium non definitur d. l. Amplius et l. in Summa ff. De re jud. Unde nec recte fertur Sententia per verba de futuro l. non quemadmodum ff de re jud. quia aliud est definire quid faciendum v fieri debeat aliud quid facere. l. cum duobus §. idem respondit ff pro socio. Sententia vero debet controversiam definire de praesenti. Decianus in c. Venerabilis de exceptionibus. n. 37.

R. Ad 2dum. Sententia Condemnatoria pro certo delicto nullam habens poenam expressam non subsistit nisi Jus suppleat hunc defectum l. in Sententiis Ratio quia talis Sententia est incerta, per certam autem Sententiam non definitur negotium l. 3tia C. de Sententia quae sine certa quantitate Decianus De Judicijs Lib. 4to cap. 102 n. 5 Ratio alia ad 2dum. quia si Judex omittat poenam in Condemnatione et declaret factum super quo certa poena à Jure imposita est, Sententia tenet juxta Bartolum in l. 1te C. De infamia.

R. Ad 3tium Si Civiliter factum fuerit, et deinde Sententia lata in Causa Civili reproducatur in Causa Criminali non inducit rem judicatam. Quazinus Defensione 35 cap. 25 n. 2do Ratio est quia in Causa Criminali majores et lucidiores probationes requiruntur quam in Causa Civili l. fin. C. de probationibus. Felinus in c. Ats Clerici De Judicijs n. 26 Unde Sententia quamvis fuerit lata super Crimine Civiliter intentato non probat in Judicio Criminali Abbas in c. per Inquisitionem De electione n. 12

R. Ad 4tum Sententia contra mortuum pro delicto non potest legitime fieri l. in Summa §. Si quis ff De re Jud. Ratio quia morte Rei finitur. d. l. in Summa et per mortem extinguitur delictum l. Defuncto ff de publicis Judicijs l. poena ff De poenis.

Titulus. 18
De Apellatione.

Q. 1mo An: appellatio in Criminalibus admittatur. 2do Appellans Reus quasi in Causa appellationis probationes deducere possit. 3tio An appellatio legitimè interposita suspendat Judicatum?

R. Ad 1mum. Appellatio in Criminalibus admittitur regulariter Can. 1mo 2do 3tio, et 4to 2da Q. 6. c. ut liceat de appellationibus l. et in majoribus C. de appell. Ratio est q. appellatio est species Juris defensionis quae nemini debet denegari, tanquam adminiculum Juris l. 1ma l. de Sententia. Unde si plures sint Correi Condemnati per unam Sententiam et unus tantum eorum appellaverit, dicta appellatio etiam suffragatur aliis complicibus non appellantibus l. 1ma et 2da C. si plures unica Sententia. Dixi supra regulariter q. in quibusdam Casibus de Jure Communi non admittitur, qui ad homicidium, Veneficium, adulterium, maleficium quod vim publicam sapiat l. 1 C. de Raptu ~~[illegible]~~ Virginum l. 2da C. de falsis. l. 2. C. quorum appellatio non recipitur, quamvis a. alicui denegatur appellatio, potest tamen appellans uti restitutione Causae in integrum vel recursu aut supplicatione ad superiorem intra 10 dies. Ut dictum supra in Processu Instantiae 1mae, de remediis contra Sententiam.

R. Ad 2dum appellans potest deducere et probare in causa appellationis, quae non probavit in 1ma Instantia l. 1ma et 2da C. si unus ex pluribus. Ratio est q. quae probanda veniunt dependent à Causa 1mae Instantiae Bartolus in l. Senatus ff. de accusationibus n. 4to et sequentibus.

R. Ad 3tium Appellatio legitimè interposita suspendit Judicatum et reducit rem ad illum statum, in quo erat tempore litis Contestatae l. ita demum C. de procuratoribus, et l. 1ta ff. de appellatione. Ratio est q. pendente appellatione nihil est innovandum ut dictum supra. Unde Judex appellationis suspendere debet executionem Sententiae à qua appellatum est l. fin. ff. ad Turpilianum et

q. 7 appellatione suspenditur ~~executio~~ seu et executio effectus sententiæ Farinacius. Consilio 80 n. 516 et 526.

Titulus 19.

De Executione Sententiæ Criminalis.

Q. An damnatus ante executionem sententiæ criminalis possit condere testamentum? 2do ad dispositionem animæ quæ sacramenta suscipere teneatur damnatus. 3tio U. damnatorum corpora in ~~[illegible]~~ loco sacro sepelire liceat?

R. Ad 1mum damnatus ad pœnam mortis non potest condere testamentum quia efficitur servus pœnæ, clarus in § testamentum q. 21 n. 1mo nisi a sententia condemnatoria appellaverit, ~~[illegible]~~ ut in l. post contractum ff. de donationibus. Unde si ut alicui designes legatum a condemnato legatarius appellare ~~potest~~ debet a sententia, ut legatum consequi possit Vincentius Franchus decisione 201 n. 1mo & sequentibus.

R. Ad 2dum damnatus ad mortem inducendus est a viris piis ad confessionem peccatorum faciendam & sanctissimam Eucharistiam sumendam, quia hæc 2do sacramenta sunt damnato necessaria ad dispositionem animæ. Unde S. Carolus Borromæus, Archiepiscopus Mediolanensis instituit societatem piorum virorum illius civitatis ad procurandam salutem condemnatorum et Romæ concessum e privilegium nationi Florentinorum & confraternitati S. Joannis Baptistæ decollati. Hoc autem observandum ne post susceptionem sacramenti Eucharistiæ eodem die afficiatur supplicio condemnatus. Clarus q. 29 n. 3tio.

R. Ad 3tium damnatorum cadavera possunt regulariter in loco sacro sepeliri c. 2do de furtis c. sup eo de hæreticus clemen. & de pœnitentiis et remissionibus + addidi regulariter q. qui

Seipsum [etiam] in carcere interficiat, privatur [eâ] sepulturâ Ecclesiasticâ Can. pla-
cuit 23. q. 5 cap. Item de Ornamentis Ratio est q. qui sibi ne-
quam cui bonus, Ecclesiastici nostri Can. non licet q. 5. Unde qui sibi
non parcit cui parceret l. fin. §. Si quis a. ff. de bonis eorum qui
Et hic sit finis Processus [iudicialis] in Criminalibus post fatalem Collegij Ma-
sti [illegible] Cracoviensis Conflagrationem, die 20 Junij Anno Dni
Millesimo Septingentesimo Decimo Nono, alunde exortam
tempore Vacationum Studij Academici.

INSTYTUT OSSOLINSKIEGO